

फक्त कार्यालयीन कामासाठी उपयोग
For official use only

कृषि विभागाची
सांख्यिकीविषयक सर्वसाधारण
जिल्हावार माहिती

[१९९०--९१]

[भाग २-महाराष्ट्रातील कृषिविषयक संक्षिप्त माहिती]

Districtwise General Statistical Information
of
Agriculture Department

[1990-91]

[Part II—Epitome of Agriculture in Maharashtra]

कृषि विभागाची
सांख्यिकीविषयक सर्वसाधारण
जिल्हावार माहिती

[१९९०--९१]

[भाग २-महाराष्ट्रातील कृषिविषयक संक्षिप्त माहिती]

Districtwise General Statistical Information
of
Agriculture Department

[1990-91]

[Part II-Epitome of Agriculture in Maharashtra]

अनुक्रमणिका
Contents

अ. क्र. Sr. No.		तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
1	महाराष्ट्र राज्य-प्राकृतिक भू-वर्णन दर्शविणारा नकाशा Map showing Physiography of Maharashtra State	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
2	महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान व प्रकारानुसार प्रमुख विभाग दर्शविणारा नकाशा Map showing Rainfall Zones of Maharashtra State	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
3	महाराष्ट्र राज्याचा मृदा नकाशा Soil Map of Maharashtra	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
4	महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९८२-८३ आणि १९८५-८६ ते १९८८-८९ Classification of area in each district of Maharashtra State from 1982-83 & 1985-86 to 1988-89	एक I	1
5	जिल्हावार, तालुकावार सुपिकता निर्देशांक मार्हे मार्च १९९१ अखेर Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1991	दोन II	12
6	जून ते नोव्हेंबर या महिन्यांचे महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय सरासरी पर्जन्यमान Monthly normal rainfall from June to November in different Districts of Maharashtra.	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
7	महाराष्ट्र राज्यातील सन १९८७ ते १९९० मधील प्रत्यक्ष व सरासरी पर्जन्यमान Monthly rainfall data (Normal and Actual) from the years 1987 to 1990.	तीन III	19
8	पाऊसमानाचे प्रकार-पावसाळी विभागाच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे Rainfall pattern-Basis of classification of Rainfall Zone	—	24
9	महाराष्ट्रातील भू-पर्जन्य गटवार लागवडीखालील क्षेत्र Eco-unitwise area under cultivation in Maharashtra State	चार IV	27
10	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय लागवडीलायक क्षेत्राचे वाटप Districtwise distribution of cultivable land in Maharashtra State	पाच V	28
11	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील इको-वटकनिहाय क्षेत्र Eco-unitwise area under different crops in Maharashtra State	सहा VI	29
12	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे जिल्हावार क्षेत्र १९७८-७९ ते १९८३-८४. Districtwise net area irrigated by different sources in Maharashtra State from 1978-79 to 1983-84.	सात VII	34
13	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय निरनिराळ्या पिकांखालील बागाईत क्षेत्र १९८२-८३ ते १९८८-८९. Districtwise irrigated area under different Crops in Maharashtra State from 1982-83 to 1988-89.	आठ VIII	38
14	शेतीविषयक हंगाम १९८४-८५ ते १९८९-९० या काळातील हवामान व पाऊसमान यांची थोडक्यात माहिती. Agricultural Season-Seasonal conditions obtaining during the period from 1984-85 to 1989-90.	—	49
15	१९८८-८९ ते १९९०-९१ या वर्षात सार्वजनिक क्षेत्रातून भात बियाणे वाटप Distribution of Paddy seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91	नऊ IX	60
16	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले ज्वारी बियाचे वाटप १९८८-८९ ते १९९०-९१ Distribution of Jowar Seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91	दहा X	61
17	सार्वजनिक क्षेत्रातून बाजरी बियाणे वाटप १९८८-८९ ते १९९०-९१ Distribution of Bajra Seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91	अकरा XI	62
18	सार्वजनिक क्षेत्रातून अधिक उत्पन्न देणाऱ्या गहू बियाणांचे वाटप १९८८-८९ ते १९९०-९१ Distribution of High yielding varieties of wheat seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91	बारा XII	63
19	सन १९९०-९१ चे प्रमाणित/मत्यस्थितीदर्शक कडधान्याच्या बियाणांचे सार्वजनिक क्षेत्रातून वाटप Distribution of certified/truthful labelled seed of Pulses through Public Sector of 1990-91	तेरा XIII	64
20	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेल्या संकरित कापूस बियाणे वाटप १९८८-८९ ते १९९०-९१ Distribution of Hybrid Improved Cotton Seeds through Public Sector 1988-89 to 1990-91	चौदा XIV	65

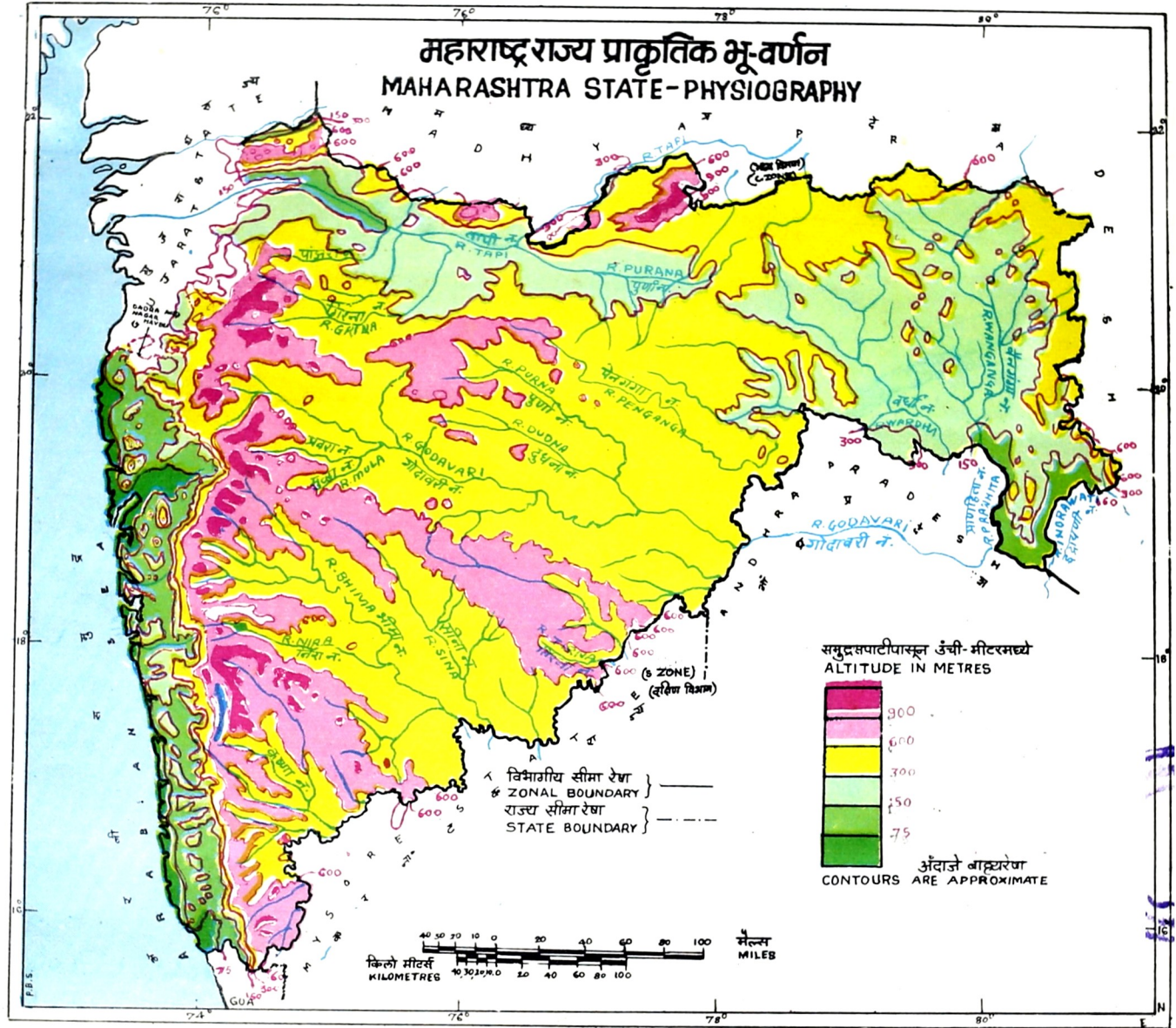
अ. क्र. Sr. No.		तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
21	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले गळित धान्ये बियाणे वाटप १९९०-९१ Distribution of Oilseeds through Public Sector 1990-91	पंधरा XV	67
22	राज्यातील जिल्हावार रासायनिक खत वापराचे सरासरी हेक्टरी प्रमाण १९८७-८८ ते १९८९-९० Districtwise average use of fertiliser per hect. in the Maharashtra State 1987-88 to 1989-90	सोळा XVI	68 ✓
23	जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर १९८९-९० Districtwise consumption of Fertilizers 1989-90	सतरा XVII	69
24	निरनिराळ्या पीक संरक्षण मोहिमांत सन १९८०-८१ व १९८५-८६ ते १९८९-९० मध्ये झालेला कीटक नाशकांचा वापर Consumption of Pesticides for the year 1980-81, 1985-86 to 1989-90 under various Plant Protection Campaigns.	अठरा XVIII	70
25	१९६०-६१ ते १९८९-९० या वर्षात महाराष्ट्रातील अन्नधान्य पिकांचे एकूण क्षेत्र हेक्टरी उत्पन्न व उत्पादन Yearwise 1960-61 to 1989-90 total area, Average yield and production of foodgrains in Maharashtra.	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
26	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र १९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६ ते १९८०-८१ व १९८२-८३ ते १९८९-९० दाखविणारा तक्ता. Districtwise area under various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1975-76 to 1980-81 and 1982-83 to 1989-90.	एकोशीस XIX	71
27	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६, १९८०-८१ व १९८२-८३ ते १९८९-९० Districtwise production of various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1975-76, 1980-81 and 1982-83 to 1989-90.	वीस XX	92 ✓
28	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६, १९८०-८१ व १९८२-८३ व ते १९८९-९०. Districtwise average yield of principal crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1975-76, 1980-81 and 1981-82 to 1989-90.	एकवीस XXI	113
29	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जातींच्या निरनिराळ्या पिकांखालील साध्य Achievement under different crops of High Yielding Varieties	बावीस XXII	134
30	फळे व भाजीपाला पिकांवरील पीक अंदाज सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष Results of Crop Estimation Surveys on Horticultural and Vegetable Crops	तेवीस XXIII	146
31	विकासविषयक निवडक उपाययोजनांमुळे मिळालेले जादा उत्पादन ठरविण्यासाठी केलेल्या मूल्यमापन सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष. Results of Development of oil seeds and pulses	चोवीस XXIV	161
32	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय एकूण क्षेत्राधी प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९८२-८३ Statement showing the Percentage area under Principal Crops to total area of each crop in the districts of Maharashtra 1982-83	पंचवीस XXV	168
33	निरनिराळ्या राज्यातील तांदळाचे क्षेत्र उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of Rice (1975-76 to 1989-90) in different States.	सव्वीस XXVI	175
34	निरनिराळ्या राज्यातील ज्वारीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area production and average yield per hect. of Jowar (1975-76 to 1988-89) in different States.	सत्तावीस XXVII	178
35	निरनिराळ्या राज्यातील ज्वारीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of Bajra (1975-76 to 1988-89) in different States.	अठ्ठावीस XXVIII	180
36	निरनिराळ्या राज्यातील मक्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of Maize (1975-76 to 1988-89) in different States.	एकोणतीस XXIX	182
37	निरनिराळ्या राज्यातील रागीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of Ragi (1975-76 to 1988-89) in different States.	तीस XXX	184
38	निरनिराळ्या राज्यातील ज्वारवर्गीय धान्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of Small Millets (1975-76 to 1988-89) in different States.	एकतोस XXXI	185

अ. क्र. Sr. No.		तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
39	निरनिराळ्या राज्यांतील गव्हाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Wheat</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	बत्तीस XXXII	188
40	निरनिराळ्या राज्यांतील बारलीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Barli</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	तेहतीस XXXIII	190
41	निरनिराळ्या राज्यांतील एकूण तृणधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Total Cereals</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	चौतीस XXXIV	192
42	निरनिराळ्या राज्यांतील हरभऱ्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Gram</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	पस्तीस XXXV	195
43	निरनिराळ्या राज्यांतील तुरीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Tur</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	छत्तीस XXXVI	198
44	निरनिराळ्या राज्यांतील इतर कडधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Other Pulses</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	सदतीस XXXVII	200
45	निरनिराळ्या राज्यांतील एकूण कडधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Total Pulses</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	अडतीस XXXVIII	202
46	निरनिराळ्या राज्यांतील एकूण अन्नधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Total Foodgrains</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	एकोणचाळीस XXXIX	205
47	निरनिराळ्या राज्यांतील भुईमूगाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Groundnut</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	चाळीस XL	208
48	निरनिराळ्या राज्यांतील एरंडीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Casterseed</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	एकेचाळीस XLI	210
49	निरनिराळ्या राज्यांतील तिळाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Sesamum</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	बेचाळीस XLII	211
50	निरनिराळ्या राज्यांतील सरसू पिकाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Rapeseed and Mustard</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	त्रेचाळीस XLIII	213
51	निरनिराळ्या राज्यांतील जवसाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Linseed</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	चव्वेचाळीस XLIV	215
52	निरनिराळ्या राज्यांतील कारळ्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Nigerseed</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	पंचेचाळीस XLV	217
53	निरनिराळ्या राज्यांतील करडईचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Safflower</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	सेहेचाळीस XLVI	218

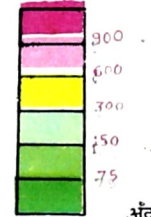
(vi)

अ. क्र. Sr. No.		तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
54	कृषि गणना १९८५-८६ महाराष्ट्र राज्य-जिल्हा निहाय निवडक पिकाखालील वृद्धिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे वृद्धितीचे क्षेत्र दर्शविणारा तक्ता Agricultural Census 1985-86 Maharashtra State-Districtwise estimated number of holders growing the selected crops and area under these crops.	सत्तेचाळीस XLVII	219
55	प्रशिक्षण व भेट योजनेत आयोजित करण्यात येणाऱ्या निरनिराळ्या प्रकारच्या प्रशिक्षणाच्या कार्यक्रमाची प्रगती Progress made under Various Training Programmes under Training and Visit System	अठ्ठेचाळीस XLVIII	244
56	प्रशिक्षण व भेट योजनेमधील विभागीय, जिल्हा व तालुका पातळीवरील मुख्यालये Headquarters of Divisional, District and Taluka level under training and visit Scheme	एकोणपन्नास XLIX	245
57	महाराष्ट्र राज्यातील भाताच्या क्षेत्राची हळवे, निमगरवे, गरवे या प्रकारात जिल्हावार टक्केवारी सन १९८९-९० दर्शविणारा तक्ता Statement showing the districtwise percentage of Paddy area in Early, midlate and Late categories during the year 1989-90 in Maharashtra State	पन्नास L	246
58	निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण दर्शविणारा तक्ता Statement showing the compound growth rate of area, production and productivity of different Crops.	एकावन्न LI	247
59	महाराष्ट्रात ४५ तालुका बीज गुणन केंद्रावर वांधलेली प्रशिक्षण भवने Training Halls in Tulaka seed farm in Maharashtra.	बावन्न LII	263

महाराष्ट्र राज्य प्राकृतिक भू-वर्णन MAHARASHTRA STATE-PHYSIOGRAPHY

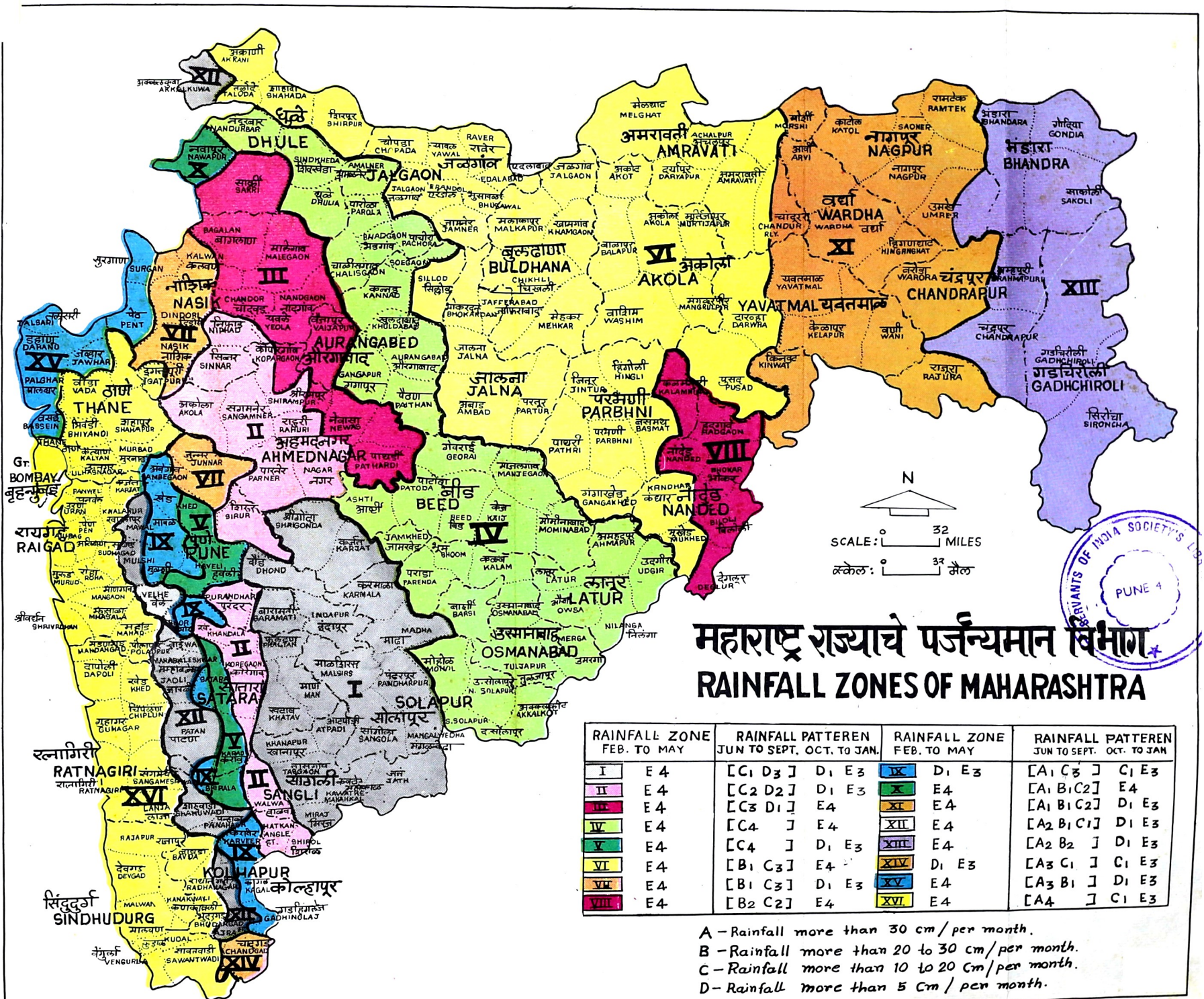

समुद्रसपाटीपासून उंची-मीटरमध्ये
ALTITUDE IN METRES

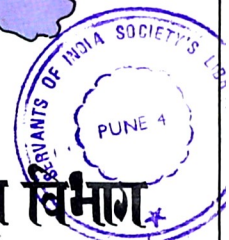
अंदाजे बाह्यरेषा
CONTOURS ARE APPROXIMATE

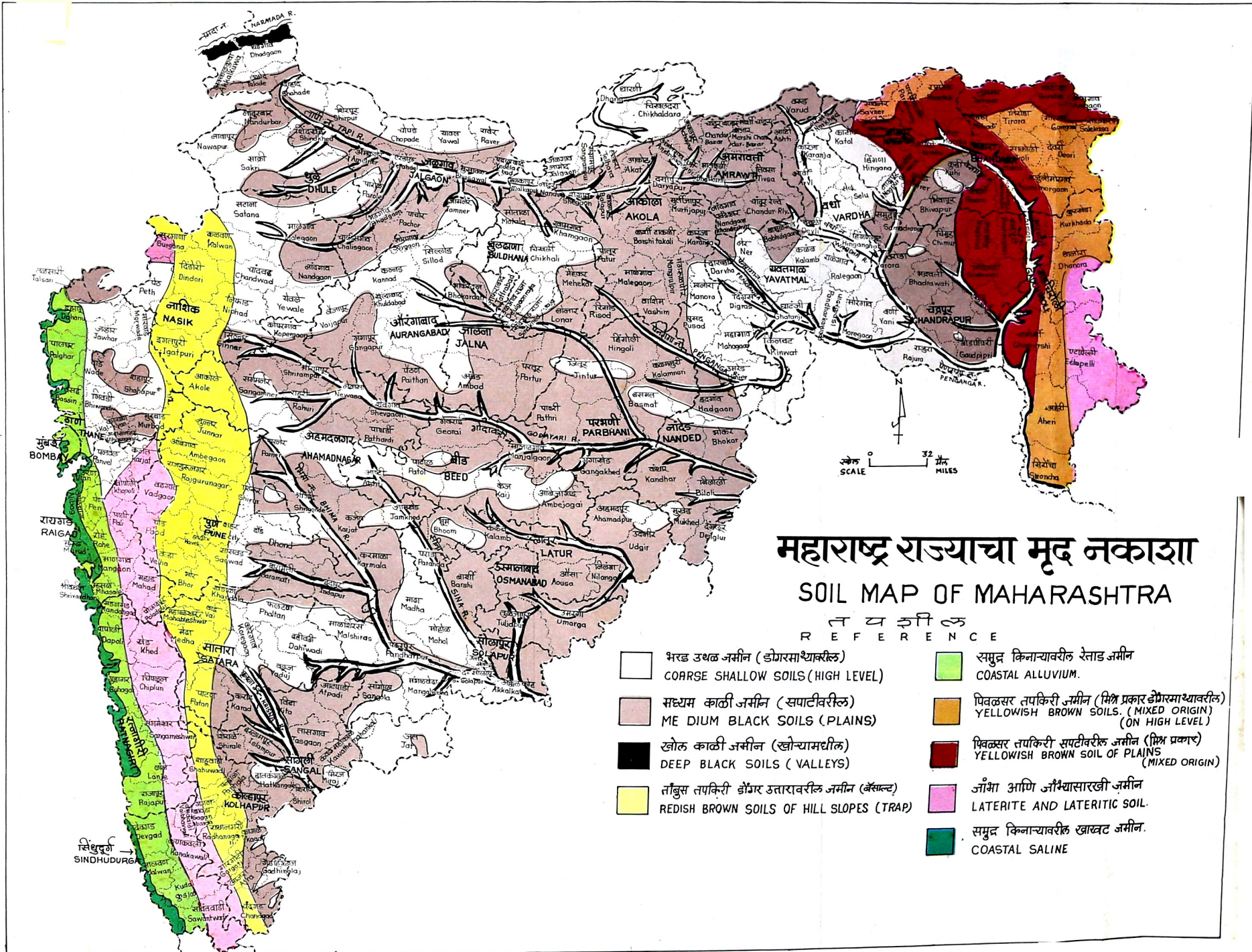
महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान विभाग

RAINFALL ZONES OF MAHARASHTRA

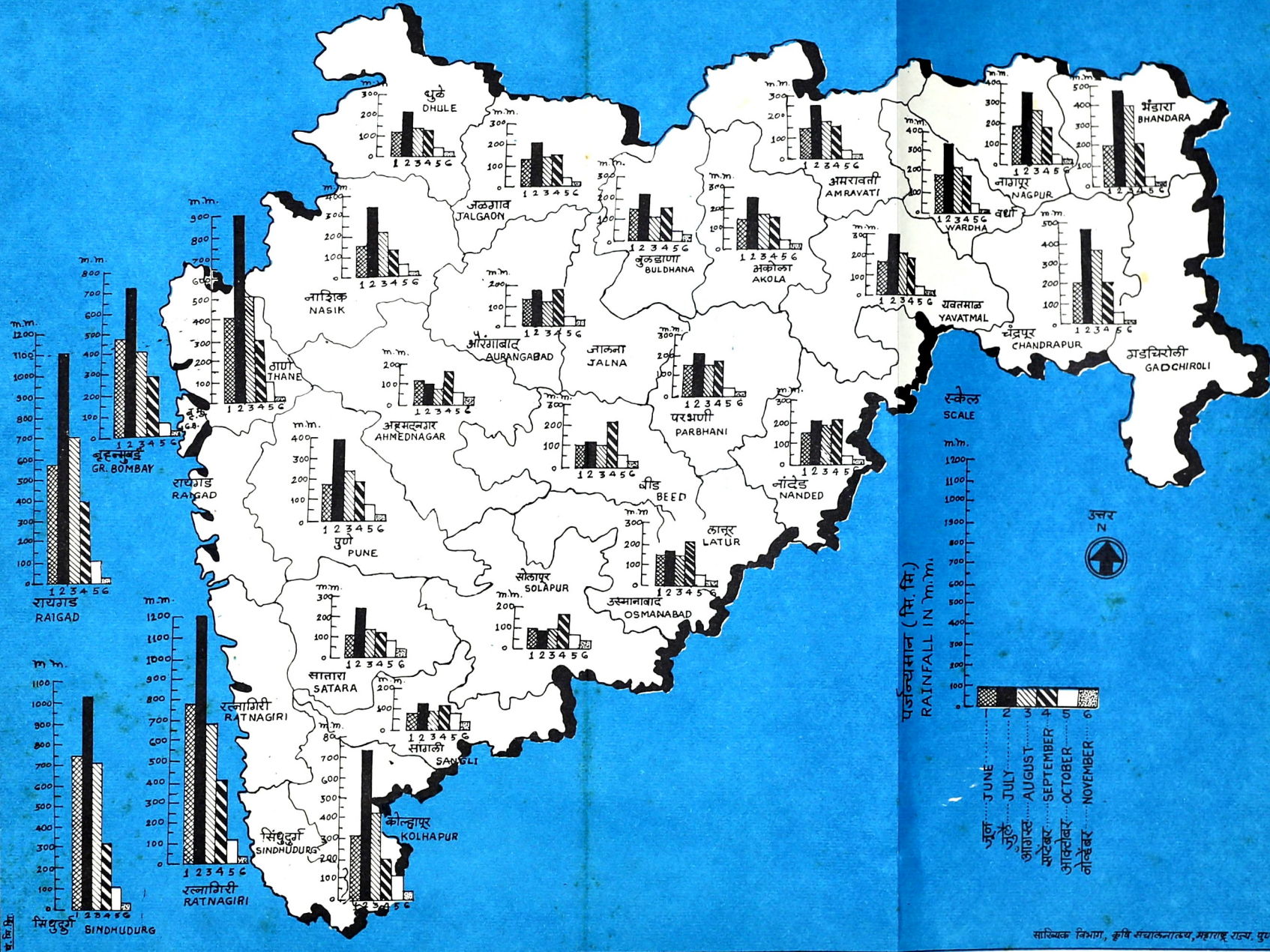
RAINFALL ZONE FEB. TO MAY	RAINFALL PATTERN JUN TO SEPT. OCT. TO JAN.	RAINFALL ZONE FEB. TO MAY	RAINFALL PATTERN JUN TO SEPT. OCT. TO JAN.
I E4	[C1 D3] D1 E3	IX D1 E3	[A1 C3] C1 E3
II E4	[C2 D2] D1 E3	X E4	[A1 B1 C2] E4
III E4	[C3 D1] E4	XI E4	[A1 B1 C2] D1 E3
IV E4	[C4] E4	XII E4	[A2 B1 C1] D1 E3
V E4	[C4] D1 E3	XIII E4	[A2 B2] D1 E3
VI E4	[B1 C3] E4	XIV D1 E3	[A3 C1] C1 E3
VII E4	[B1 C3] D1 E3	XV E4	[A3 B1] D1 E3
VIII E4	[B2 C2] E4	XVI E4	[A4] C1 E3

- A - Rainfall more than 30 cm / per month.
- B - Rainfall more than 20 to 30 cm / per month.
- C - Rainfall more than 10 to 20 cm / per month.
- D - Rainfall more than 5 cm / per month.

जून ते नोव्हेंबर या महिन्यांचे महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय सरासरी पर्जन्यमान

MONTHLY NORMAL RAINFALL FROM JUNE TO NOVEMBER IN DIFFERENT DISTRICTS OF MAHARASHTRA

तक्ता एक TABLE I

Q 106-1

सक्ता एक
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्हातील जमिनीचे वर्गीकरण १९८२-८३

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	जमीन वापराच्या आकडेवारी- प्रमाणे Area for land utilisation statistics	जंगले Forest	ओसाड जमीन व मशागतीस अयोग्य क्षेत्र Barren and unculturable land	बिगर शेती उपयोगाकरिता आणलेले क्षेत्र Land put to non-Agricultural uses	मशागतयोग्य पडीत जमीन Culturable waste land
1	2	3	4	5	6	7
१	बृहन्मुंबई	380	15	73	209	7
२	ठाणे	9,337	3,698	816	624	407
३	रायगड	6,869	1,618	1,285	450	367
४	रत्नागिरी	8,165	91	2,150	167	1,939
५	सिंधुदुर्ग	5,039	322	1,350	170	1,194
	एकूण—कोकण विभाग	29,790	5,744	5,674	1,620	3,914
६	नाशिक	15,634	3,387	1,798	136	190
७	धुळे	14,380	5,737	611	216	56
८	जळगाव	11,639	1,645	813	117	60
	एकूण—नाशिक विभाग	41,653	10,769	3,222	469	306
९	अहमदनगर	17,020	1,841	1,579	91	129
१०	पुणे	15,620	1,856	1,531	452	389
११	सोलापूर	15,010	326	687	46	363
	एकूण—पुणे विभाग	47,650	4,023	3,797	589	881
१२	सातारा	10,582	1,486	1,153	286	414
१३	सांगली	8,610	472	402	277	54
१४	कोल्हापूर	7,763	1,433	343	306	451
	एकूण—कोल्हापूर विभाग	26,955	3,391	1,898	869	919
१५	औरंगाबाद	10,077	770	177	534	137
१६	जालना	7,726	52	110	279	78
१७	बीड	11,169	215	161	388	464
	एकूण औरंगाबाद विभाग	28,972	1,037	448	1,201	679
१८	लातूर	6,675	8	73	131	292
१९	उस्मानाबाद	7,352	10	79	133	352
२०	नांदेड	10,331	801	205	402	301
२१	परभणी	10,972	382	139	375	423
	एकूण—लातूर विभाग	35,330	1,201	496	1,041	1,368
२२	बुलढाणा	9,671	1,181	246	334	146
२३	अकोला	10,560	704	212	452	74
२४	अमरावती	12,217	3,271	192	357	127
२५	यवतमाळ	13,519	2,476	467	387	258
	एकूण—अमरावती विभाग	45,967	7,632	1,117	1,530	605
२६	बर्घा	6,289	671	68	403	142
२७	नागपूर	9,864	1,830	137	725	171
२८	भंडारा	9,279	2,519	179	821	297
२९	चंद्रपूर	10,918	3,658	216	734	353
३०	गडचिरोली	14,916	10,816	119	478	289
	एकूण—नागपूर विभाग	51,266	19,494	719	3,161	1,252
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य	3,07,583	53,291	17,371	10,480	9,924

TABLE I

Classification of area in each District of Maharashtra State, 1982-83

(क्षेत्र "००" हेक्टरत) (Area in hundred hectares)

कायमची कुरणे व इतर चराऊ कुरणे	किरकोळ झाडे व झुडपे यांच्या समूहाखाली निव्वळ पेरलेल्या क्षेत्रात सामील नसलेले क्षेत्र	चालू पड	इतर पड	पेरलेले निव्वळ क्षेत्र	दुसोटा क्षेत्र	पिकाखालील एकूण क्षेत्र (म्हणजेच पिकाखालील स्थूल क्षेत्र)	District
Permanent pasture & other grazing land	Land under miscellaneous tree crop & groves not included in net area sown	Current fallows	Others fallows	Net area sown	Area sown more than once	Total cropped area (i.e. gross cropped area)	
8	9	10	11	12	13	14	
6	8	62	1	63	Greater Bombay
872	61	68	172	2,619	159	2,778	Thane
400	243	79	564	1,863	120	1,983	Raigad
148	229	245	827	2,368	44	2,412	Ratnagiri
24	306	20	471	1,183	42	1,225	Sindhudurg
1,450	839	412	2,042	8,095	366	8,461	Total—Konkan Dn.
240	41	323	1,052	8,467	536	9,003	Nashik
508	12	78	319	6,843	604	7,447	Dhule
600	6	27	24	8,347	838	9,185	Jalgaon
1,348	59	428	1,395	23,657	1,978	25,635	Total—Nashik Dn.
440	..	319	1,334	11,287	1,086	12,373	Ahmadnagar
597	13	102	371	10,309	1,167	11,476	Pune
636	52	293	1,611	10,996	396	11,392	Solapur
1,673	65	714	3,316	32,592	2,649	35,241	Total—Pune Dn.
831	46	108	573	5,685	725	6,410	Satara
170	130	110	711	6,284	371	6,655	Sangli
415	43	188	420	4,164	149	4,313	Kolhapur
1,416	219	406	1,704	16,133	1,245	17,378	Total—Kolhapur Dn.
445	45	109	302	7,558	367	7,925	Aurangabad
294	105	150	652	6,006	638	6,644	Jalna
416	22	984	1,628	6,891	555	7,446	Beed
1,155	172	1,243	2,582	20,455	1,560	22,015	Total—Aurangabad Dn.
187	75	324	547	5,037	1,089	6,126	Latur
176	6	293	692	5,612	216	5,828	Osmanabad
662	63	258	351	7,288	267	7,555	Nanded
383	31	188	564	8,487	1,146	9,633	Parbhani
1,408	175	1,063	2,154	26,424	2,718	29,142	Total—Latur Dn.
480	14	101	789	6,380	904	7,284	Buldhana
616	20	141	344	7,997	531	8,528	Akola
629	66	136	259	7,180	270	7,450	Amravati
667	130	256	534	8,344	403	8,747	Yavatmal
2,392	230	634	1,926	29,901	2,108	32,009	Total—Amravati Dn.
463	75	115	159	4,193	253	4,446	Wardha
1,034	53	257	529	5,128	630	5,758	Nagpur
1,287	92	83	205	3,796	1,066	4,862	Bhandara
702	109	98	267	4,781	328	5,109	Chandrapur
1,077	33	45	102	1,957	157	2,114	Gadchiroli
4,563	362	598	1,262	19,855	2,434	22,289	Total—Nagpur Dn.
15,405	2,121	5,498	16,381	1,77,112	15,058	1,92,170	Total—Maharashtra State

सप्तम एक-चालू
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९८५-८६

1	2	3	4	5	6	7
१	बृहन्मुंबई ..	380	15	73	228	6
२	ठाणे ..	9,337	3,680	818	607	407
३	रायगड ..	6,869	1,617	1,282	455	379
४	रत्नागिरी ..	8,165	58	2,352	130	1,511
५	सिंधुदुर्ग ..	5,039	344	999	187	1,689
	एकूण कोकण विभाग	29,790	5,714	5,524	1,607	3,992
६	नाशिक ..	15,633	3,384	1,805	141	195
७	धुळे ..	14,380	5,500	578	192	54
८	जळगाव ..	11,640	1,644	812	134	60
	एकूण नाशिक विभाग	41,653	10,528	3,195	467	309
९	अहमदनगर ..	17,020	1,779	1,435	117	127
१०	पुणे ..	15,620	1,865	1,624	471	398
११	सोलापूर ..	15,010	364	611	47	436
	एकूण पुणे विभाग	47,650	4,008	3,670	635	961
१२	सातारा ..	10,582	1,457	1,173	314	408
१३	सांगली ..	8,610	480	397	300	57
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,442	420	330	472
	एकूण कोल्हापूर विभाग	26,955	3,379	1,990	944	937
१५	औरंगाबाद ..	10,077	789	188	548	137
१६	जालना ..	7,726	53	97	265	256
१७	बीड ..	11,169	263	177	384	466
	एकूण औरंगाबाद विभाग	28,972	1,105	462	1,197	859
१८	लातूर ..	6,675	8	72	132	337
१९	उस्मानाबाद ..	7,352	10	82	138	402
२०	नांदेड ..	10,331	825	175	394	315
२१	परभणी ..	10,972	377	173	303	387
	एकूण लातूर विभाग	35,330	1,220	502	967	1,441
२२	बुलढाणा ..	9,671	1,175	259	355	147
२३	अकोला ..	10,560	699	222	481	77
२४	अमरावती ..	12,217	3,255	185	387	114
२५	यवतमाळ ..	13,519	2,492	436	405	253
	एकूण अमरावती विभाग	45,967	7,621	1,102	1,628	591
२६	वर्धा ..	6,289	689	59	425	143
२७	नागपूर ..	9,864	1,821	139	734	167
२८	भंडारा ..	9,279	2,663	179	892	268
२९	चंद्रपूर ..	10,918	3,762	212	754	310
३०	गडचिरोली ..	14,916	10,989	127	497	250
	एकूण नागपूर विभाग	51,266	19,924	716	3,302	1,138
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3,07,583	53,499	17,161	10,747	10,228

TABLE I—Contd.

Classification of Area in each District of Maharashtra State 1985-86

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in '00' Hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	7	45	5	50	.. Gr. Bombay
869	59	112	109	2,676	112	2,788	.. Thane
399	243	249	409	1,836	282	2,118	.. Raigad
129	69	314	1,248	2,354	265	3,680	.. Ratnagiri
1	120	11	627	1,061			.. Sindhudurg
1,404	491	686	2,400	7,972	664	8,636	.. Total Konkan Division
235	19	544	309	9,001	652	9,653	.. Nashik
486	15	36	134	7,385	435	7,820	.. Dhule
596	4	155	99	8,136	1,640	9,776	.. Jalgaon
1,317	38	735	542	24,522	2,727	27,249	.. Total Nashik Division
426	..	779	756	11,601	1,490	13,091	.. Ahmadnagar
906	13	175	232	9,936	1,530	11,466	.. Pune
701	50	689	864	11,248	940	12,188	.. Solapur
2,033	63	1,643	1,852	32,785	3,960	36,745	.. Total Pune Division
835	68	143	485	5,699	1,475	7,174	.. Satara
176	148	453	611	5,988	595	6,583	.. Sangli
395	43	248	282	4,131	403	4,534	.. Kolhapur
1,406	259	844	1,378	15,818	2,473	18,291	.. Total Kolhapur Division
448	55	212	314	7,386	890	14,116	.. Aurangabad
287	98	754	76	5,840			.. Jalna
383	16	877	484	8,119	752	8,871	.. Beed
1,118	169	1,843	874	21,345	1,642	22,987	.. Total Aurangabad Division
204	88	213	191	5,430	2,340	13,470	.. Latur
175	4	420	421	5,700			.. Osmanabad
634	51	428	180	7,329	810	8,139	.. Nanded
361	38	427	518	8,388	2,563	10,951	.. Parbhani
1,374	181	1,488	1,310	26,847	5,713	32,560	.. Total Latur Division
450	11	100	313	6,861	755	7,616	.. Buldhana
622	13	162	289	7,995	538	8,533	.. Akola
620	84	155	188	7,229	460	7,689	.. Amravati
676	124	212	291	8,630	215	8,845	.. Yavatmal
2,368	232	629	1,081	30,715	1,968	32,683	.. Total Amravati Division
399	87	43	37	4,407	260	4,667	.. Wardha
1,064	41	210	161	5,527	592	6,119	.. Nagpur
1,437	90	104	96	3,550	1,575	5,125	.. Bhandara
674	106	115	106	4,879	726	7,597	.. Chandrapur
883	31	77	70	1,992			.. Gadchiroli
4,457	355	549	470	20,355	3,153	23,508	.. Total Nagpur Division
15,477	1,788	8,417	9,907	1,80,359	22,300	2,02,659	.. Total Maharashtra State

तक्ता एक—नालू
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९८६-८७

1	2	3	4	5	6	7
१	वृहन्मुंबई ..	380	15	73	211	7
२	ठाणे ..	9,337	3,682	816	607	408
३	रायगड ..	6,869	1,617	1,281	455	379
४	रत्नागिरी ..	8,165	58	2,366	132	1,528
५	सिंधुदुर्ग ..	5,039	343	976	204	1,684
	एकूण—कोकण विभाग ..	29,790	5,715	5,532	1,609	4,006
६	नाशिक ..	15,633	3,389	1,807	140	195
७	धुळे ..	14,380	5,508	579	196	53
८	जळगाव ..	11,640	1,646	815	132	61
	एकूण—नाशिक विभाग ..	41,653	10,543	3,201	468	309
९	अहमदनगर ..	17,020	1,779	1,450	121	133
१०	पुणे ..	15,620	1,866	1,628	473	399
११	सोलापूर ..	15,010	369	610	49	434
	एकूण—पुणे विभाग ..	47,650	4,014	3,688	643	966
१२	सातारा ..	10,582	1,457	1,174	315	410
१३	सांगली ..	8,610	512	444	321	61
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,481	429	341	479
	एकूण—कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,452	2,047	977	950
१५	औरंगाबाद ..	10,077	789	188	550	137
१६	जालना ..	7,726	53	97	266	261
१७	बीड ..	11,169	258	182	398	475
	एकूण—औरंगाबाद विभाग ..	28,972	1,100	467	12,74	873
१८	लातूर ..	6,675	16	83	142	389
१९	उस्मानाबाद ..	7,352	10	81	136	398
२०	नांदेड ..	10,331	828	164	347	316
२१	परभणी ..	10,972	376	172	302	386
	एकूण लातूर विभाग ..	35,330	1,230	500	927	1,489
२२	बुलढाणा ..	9,671	1,176	260	356	147
२३	अकोला ..	10,560	699	225	494	77
२४	अमरावती ..	12,207	3,256	184	395	117
२५	यवतमाळ ..	13,519	2,492	424	415	253
	एकूण—अमरावती विभाग ..	45,967	7,623	1,093	1,660	594
२६	वर्धा ..	6,289	688	59	428	141
२७	नागपूर ..	9,864	1,822	135	723	167
२८	भंडारा ..	9,279	1,662	176	911	264
२९	चंद्रपूर ..	10,918	3,747	220	799	324
३०	गडचिरोली ..	14,916	11,101	136	464	236
	एकूण—नागपूर विभाग ..	51,266	20,020	726	3,325	1,132
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	53,697	17,254	10,823	10,319

TABLE I—Contd.

Classification of area in each district of Maharashtra State 1986-87

(क्षेत्र '००' हेक्टरात)
(Area in '00' Hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	6	62	..	62	Gr. Bombay
870	59	110	109	2,676	109	2,785	Thane
399	243	249	409	1,837	253	2,090	Raigad
130	69	310	1,222	2,350	259	3,664	Ratnagiri
1	119	11	626	1,055			Sindhudurg
1,406	490	680	2,372	7,980	621	8,601	Total Konkan Division
236	19	585	304	8,958	583	9,541	Nashik
486	15	41	138	7,364	407	7,771	Dhule
597	5	173	94	8,117	1,585	9,702	Jalgaon
1,319	39	799	536	24,439	2,575	27,014	Total Nashik Division
413	..	815	823	11,486	1,286	12,772	Ahmadnagar
900	13	184	231	9,926	1,317	11,243	Pune
709	52	727	894	11,166	833	11,999	Solapur
2,022	65	1,726	1,948	32,578	3,436	36,014	Total Pune Division
830	69	151	473	5,701	1,351	7,052	Satara
188	154	482	654	5,794	409	6,203	Sangli
405	45	248	284	4,051	411	4,462	Kolhapur
1,423	268	881	1,411	15,546	2,171	17,717	Total Kolhapur Division
448	55	296	345	7,269	735	13,850	Aurangabad
287	101	742	73	5,846			Jalna
393	17	862	435	8,149	693	8,842	Beed
1,128	173	1,900	853	21,264	1,428	22,692	Total Aurangabad Division
206	107	312	219	5,201	2,142	12,875	Latur
173	4	567	451	5,532			Osmanabad
636	51	471	151	7,367	778	8,145	Nanded
361	38	428	521	8,388	2,218	10,606	Parbhani
1,376	200	1,778	1,342	26,488	5,138	31,626	Total Latur Division
450	11	103	313	6,855	692	7,547	Buldhana
618	14	162	286	7,985	505	8,490	Akola
625	82	165	186	7,207	413	7,620	Amravati
674	126	214	285	8,636	207	8,843	Yavatmal
2,367	233	644	1,070	30,683	1,817	32,500	Total Amravati Division
399	88	54	38	4,394	249	4,643	Wardha
1,062	43	231	163	5,518	517	6,035	Nagpur
1,424	91	79	88	3,564	1,352	4,916	Bhandara
668	104	126	109	4,821	664	7,442	Chandrapur
827	31	74	70	1,957			Gadchiroli
4,380	357	604	468	20,254	2,782	23,036	Total Nagpur Division
15,421	1,825	9,012	10,000	1,79,232	19,968	1,99,200	Total Maharashtra State

तक्ता एक—चालू
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९८७-८८

1	2	3	4	5	6	7
१	मुंबई ..	380	15	73	211	7
२	ठाणे ..	9,337	3,682	816	607	408
३	रायगड ..	6,869	1,636	1,285	463	381
४	रत्नागिरी ..	8,165	57	2,301	129	1,481
५	सिधुदुर्ग ..	5,039	343	997	205	1,683
	एकूण कोकण विभाग ..	29,790	5,733	5,472	1,615	3,960
६	नाशिक ..	15,633	3,386	1,810	142	195
७	धुळे ..	14,380	5,512	563	201	53
८	जळगाव ..	11,640	1,645	813	133	60
	एकूण नाशिक विभाग ..	41,653	10,543	3,186	476	308
९	अहमदनगर ..	17,020	1,777	1,454	124	133
१०	पुणे ..	15,620	1,837	1,626	478	397
११	सोलापूर ..	15,010	376	613	50	418
	एकूण पुणे विभाग ..	47,650	3,990	3,693	652	948
१२	सातारा ..	10,582	1,467	1,184	268	412
१३	सांगली ..	8,610	513	437	322	62
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,481	429	341	477
	एकूण कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,461	2,050	931	951
१५	औरंगाबाद ..	10,077	784	187	546	137
१६	जालना ..	7,726	53	97	264	259
१७	बीड ..	11,169	258	183	397	475
	एकूण औरंगाबाद विभाग ..	28,972	1,095	467	1,207	871
१८	लातूर ..	6,675	16	84	142	384
१९	उस्मानाबाद ..	7,352	10	82	137	402
२०	नांदेड ..	10,331	828	164	346	316
२१	परभणी ..	10,972	376	179	302	385
	एकूण लातूर विभाग ..	35,330	1,230	509	927	1,487
२२	बुलढाणा ..	9,671	1,175	263	361	146
२३	अकोला ..	10,560	708	227	503	79
२४	अमरावती ..	12,217	3,256	182	397	118
२५	यवतमाळ ..	13,519	2,649	420	410	250
	एकूण अमरावती विभाग ..	45,967	7,788	1,092	1,671	593
२६	वर्धा ..	6,289	693	60	434	134
२७	नागपूर ..	9,864	1,822	133	721	171
२८	भंडारा ..	9,279	2,743	181	930	276
२९	चंद्रपूर ..	10,918	3,841	221	791	339
३०	गडचिरोली ..	14,916	11,154	134	457	235
	नागपूर विभाग ..	51,266	20,253	729	3,333	1,155
	एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	54,093	17,198	10,812	10,273

TABLE I-Contd.

Classification of area in each District of Maharashtra State 1987-88

(क्षेत्र '००' हेक्टरांत) (Area in '00' hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	6	62	..	62	Gr. Bombay
870	59	110	109	2,676	157	2,833	Thane
403	248	191	407	1,855	294	2,149	Raigad
135	67	298	1,412	2,285	128	2,413	Ratnagiri
1	119	11	622	1,058	152	1,210	Sindhudurg
1,415	493	610	2,556	7,936	731	8,667	Total Konkan Division
236	19	542	303	9,000	667	9,667	Nashik
493	14	45	141	7,358	487	7,845	Dhule
594	5	205	97	8,088	1,644	9,732	Jalgaon
1,323	38	792	541	24,446	2,798	27,244	Total Nashik Division
411	..	799	833	11,489	1,385	12,874	Ahmadnagar
892	12	166	264	9,946	1,520	11,466	Pune
695	53	675	905	11,227	893	12,120	Solapur
1,998	65	1,640	2,002	32,662	3,798	36,460	Total Pune Division
815	68	147	482	5,739	1,556	7,295	Satara
188	151	541	608	5,788	607	6,395	Sangli
407	45	244	289	4,050	531	4,581	Kolhapur
1,410	264	932	1,379	15,577	2,694	18,271	Total Kolhapur Division
443	54	291	465	7,170	546	7,716	Aurangabad
285	95	790	79	5,804	434	6,238	Jalna
394	17	843	435	8,167	684	8,851	Beed
1,122	166	1,924	979	21,141	1,664	22,805	Total Aurangabad Division
209	102	276	220	5,242	1,325	6,567	Latur
175	4	467	416	5,659	1,017	6,676	Osmanabad
636	52	470	149	7,370	688	8,058	Nanded
361	38	458	497	8,376	2,574	10,950	Parbhani
1,381	196	1,671	1,282	26,647	5,604	32,251	Total Latur Division
450	11	103	312	6,850	871	7,721	Buldhana
624	14	166	121	8,118	598	8,716	Akola
626	82	167	187	7,202	465	7,667	Amravati
661	135	227	286	8,481	274	8,755	Yavatmal
2,361	242	663	906	30,651	2,208	32,859	Total Amravati Division
402	87	76	43	4,360	293	4,653	Wardha
1,065	43	266	168	5,475	601	6,076	Nagpur
1,429	94	214	101	3,311	1,306	4,617	Bhandara
639	90	165	123	4,709	557	5,266	Chandrapur
833	26	114	70	1,893	248	2,141	Gadchiroli
4,368	340	835	505	19,748	3,005	22,753	Total Nagpur Division
15,378	1,804	9,067	10,150	1,78,808	22,502	2,01,310	Total Maharashtra State

महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण, १९८८-८९

1	2	3	4	5	6	7
१	बृहन्मुंबई ..	380	15	73	211	7
२	ठाणे ..	9,337	3,682	816	605	408
३	रायगड ..	6,869	1,636	1,284	463	381
४	रत्नागिरी ..	8,165	57	2,304	131	1,478
५	सिंधुदुर्ग ..	5,039	344	999	205	1,681
	एकूण—कोकण विभाग ..	29,790	5,734	5,476	1,615	3,955
६	नाशिक ..	15,633	3,384	1,815	150	194
७	धुळे ..	14,380	5,509	560	202	53
८	जळगाव ..	11,640	1,646	811	134	60
	एकूण—नाशिक विभाग ..	41,653	10,539	3,186	486	307
९	अहमदनगर ..	17,020	1,767	1,449	127	133
१०	पुणे ..	15,620	1,840	1,624	480	403
११	सोलापूर ..	15,010	376	615	50	425
	एकूण—पुणे विभाग ..	47,650	3,983	3,688	657	961
१२	सातारा ..	10,582	1,470	1,195	271	409
१३	सांगली ..	8,610	513	450	326	62
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,481	429	341	478
	एकूण—कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,464	2,074	938	949
१५	औरंगाबाद ..	10,077	781	199	541	135
१६	जालना ..	7,726	48	86	259	253
१७	बीड ..	11,169	258	185	401	480
	एकूण—औरंगाबाद विभाग ..	28,972	1,087	470	1,201	868
१८	लातूर ..	6,675	16	83	152	383
१९	उस्मानाबाद ..	7,352	10	83	139	406
२०	नांदेड ..	10,331	826	174	336	310
२१	परभणी ..	10,972	374	175	277	384
	एकूण—लातूर विभाग ..	35,330	1,226	515	904	1,483
२२	बुलढाणा ..	9,671	1,175	263	364	146
२३	अकोला ..	10,560	707	228	509	78
२४	अमरावती ..	12,217	3,255	186	405	117
२५	यवतमाळ ..	13,519	2,652	415	412	249
	एकूण—अमरावती विभाग ..	45,967	7,789	1,092	1,690	590
२६	वर्धा ..	6,289	698	60	435	140
२७	नागपूर ..	9,864	1,817	132	730	165
२८	महारा ..	9,279	2,679	177	921	269
२९	चंद्रपूर ..	10,918	3,864	238	760	359
३०	गडचिरोली ..	14,916	11,154	138	453	196
	एकूण—नागपूर विभाग ..	51,266	20,212	745	3,299	1,129
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	54,034	17,246	10,790	10,242

TABLE I—Concl'd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरत)

Classification of area in each district of Maharashtra State in 1988-89

(Area in '00' Hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	6	62	..	62	Gr. Bombay
870	59	110	109	2,678	146	2,824	Thane
403	248	183	390	1,881	269	2,150	Raigad
134	70	272	1,378	2,341	111	2,452	Ratnagiri
1	120	11	583	1,095	151	1,246	Sindhudurg
1,414	497	576	2,466	8,057	677	8,734	Total—Konkan Division
236	19	510	280	9,045	741	9,786	Nashik
491	14	40	124	7,387	557	7,944	Dhule
594	5	131	102	8,157	1,843	10,000	Jalgaon
1,321	38	681	506	24,589	3,141	27,730	Total—Nashik Division
406	..	829	787	11,522	1,682	13,204	Ahmadnagar
878	12	149	238	9,996	1,925	11,921	Pune
669	45	793	868	11,169	811	11,980	Solapur
1,953	57	1,771	1,893	32,687	4,418	37,105	Total—Pune Division
795	68	137	442	5,795	1,655	7,450	Satara
188	152	514	580	5,825	677	6,502	Sangli
421	44	225	272	4,072	629	4,701	Kolhapur
1,404	264	876	1,294	15,692	2,961	18,653	Total—Kolhapur Division
442	54	200	418	7,307	1,339	8,646	Aurangabad
274	93	651	80	5,982	399	6,381	Jalna
407	16	318	441	8,163	878	9,041	Beed
1,123	163	1,669	939	21,452	2,616	24,068	Total—Aurangabad Division
209	104	256	241	5,231	1,346	6,577	Latur
172	4	484	356	5,698	1,317	7,015	Osmanabad
625	52	511	151	7,346	679	8,025	Nanded
366	39	411	486	8,460	2,759	11,219	Parbhani
1,372	199	1,662	1,234	26,735	6,101	32,836	Total—Latur Division
450	11	101	289	6,872	947	7,819	Buldhana
622	14	171	119	8,112	607	8,719	Akola
628	80	166	173	7,207	702	7,909	Amravati
658	136	202	248	8,547	416	8,963	Yavatmal
2,358	241	640	829	30,738	2,672	33,410	Total—Amravati Division
407	87	119	47	4,296	245	4,541	Wardha
1,073	41	251	172	5,483	667	6,150	Nagpur
1,384	89	71	92	3,597	1,251	4,845	Bhandara
590	98	168	120	4,721	656	5,377	Chandrapur
828	28	102	69	1,948	222	2,170	Gadchiroli
4,282	343	711	500	20,045	3,041	23,086	Total—Nagpur Division
15,227	1,802	8,586	9,661	1,79,995	25,627	2,05,622	Total—Maharashtra State

तबता दोन
TABLE II

जिल्हावार, तालुकावार सुपिकता निर्देशांक माहे मार्च १९९१ अखेर
Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1991

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नरं/N	स्फुरद/p	पालाश/K	Taluka	District
१	ठाणे	ठाणे	क/L	क/L	भ/H	Thane	Thane
		कल्याण	क/L	म/M	भ/H	Kalyan	
		तळसरी	म/M	क/L	भ/H	Talsari	
		डहाणू	क/L	क/L	भ/H	Dahanu	
		जव्हार	म/M	क/L	भ/H	Jawhara	
		मोखाडा	म/M	क/L	भ/H	Mokhada	
		पालघर	क/L	क/L	अभ/VH	Palghar	
		वाडा	क/L	क/L	भ/H	Vada	
		वसई	क/L	म/M	अभ/VH	Vasai	
		भिवंडी	क/L	क/L	भ/H	Bhiwandi	
		शहापूर	म/M	क/L	भ/H	Shahapur	
		मुरबाड	क/L	क/L	अभ/VH	Murbad	
		उल्हासनगर	क/L	क/L	भ/H	Ulhasnagar	
२	रायगड	पोलादपूर	म/M	क/L	भ/H	Poladpur	Raigad
		महाड	क/L	क/L	भ/H	Mahad	
		माणगाव	म/M	क/L	भ/H	Mangaon	
		रोहा	क/L	क/L	भ/H	Roha	
		अलीबाग	क/L	क/L	भ/H	Alibag	
		श्रीवर्धन	म/M	क/L	भ/H	Shriwardhan	
		मुरुड	म/M	क/L	भ/H	Murud	
		म्हसाळा	म/M	क/L	भ/H	Mhasala	
		खालापूर	क/L	क/L	भ/H	Khalapur	
		सुधागड	क/L	क/L	भ/H	Sudhagad	
		पेण	क/L	क/L	अभ/VH	Pen	
		पनवेल	क/L	क/L	भ/H	Panwel	
		उरण	क/L	म/M	अभ/VH	Uran	
कर्जत	क/L	क/L	भ/H	Karjat			
३	रत्नागिरी	मंडणगड	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Mandangad	Ratnagiri
		खेड	साभ/MH	अक/VL	अभ/VH	Khed	
		दापोली	म/M	क/L	अभ/VH	Dapoli	
		चिपळूण	म/M	अक/VL	अभ/VH	Chiplun	
		गुहागर	साभ/MH	अक/VL	अभ/VH	Guhagar	
		संगमेश्वर	म/M	अक/VL	अभ/VH	Sangmeshwar	
		रत्नागिरी	साभ/MH	अक/VL	भ/H	Ratnagiri	
		लंजा	साभ/MH	अक/VL	अभ/VH	Lanja	
		राजापूर	साभ/MH	अक/VL	भ/H	Rajapur	
४	सिंधुदुर्ग	देवगड	साभ/MH	अक/VL	भ/H	Deogad	Sindhudurg
		मालवण	साभ/MH	अक/VL	भ/H	Malwan	
		कुडाळ	साभ/MH	अक/VL	भ/H	Kudal	
		कणकवली	साभ/MH	अक/VL	अभ/VH	Kankawali	
		वेगुर्ला	साभ/MH	अक/VL	भ/H	Vengurla	
		सावंतवाडी	साभ/MH	अक/VL	अभ/VH	Sawantwadi	
		वैभववाडी	साभ/MH	अक/VL	भ/H	Vaibhavwadi	
५	नाशिक	नाशिक	म/M	कअ/VL	अभ/VH	Nashik	Nashik
		बागलान [सटाणा]	म/M	अक/VL	अभ/VH	Baglan (Satana)	
		मालेगाव	म/M	अक/VL	अभ/VH	Malegaon	
		सुरगणा	म/M	अक/VL	अभ/VH	Surgana	
		कळवण	म/M	अक/VL	अभ/VH	Kalwan	
		पेठ	म/M	अक/VL	अभ/VH	Peth	
		दिंडोरी	म/M	अक/VL	अभ/VH	Dindori	
		चांदवड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Chandwad	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नक्ष/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
	नाशिक-चालू	निफाड येवला सिन्नर इगतपुरी नांदगाव	म/M म/M क/L म/M म/M	अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL	अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH	Niphad Yeola Sinnar Igatpuri Nandgaon	Nashik-Contd.
६	धुळे	धुळे नवापूर साकरी नंदूरवार अक्कलकुवा धडगांव शहादा शिरपूर सिंदखेडा तळोदा	म/M म/M म/L क/L म/M म/M म/M क/L क/L क/L	अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL अक/VL	अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH	Dhule Nawapur Sakari Nandurbar Akkalkuwa Dhadgaon Shahada Shirpur Sindkheda Taloda	Dhule
७	जळगाव	अमळनेर एदलाबाद एरंडोल चाळीसगाव चोपडा जळगाव जामनेर पाचोरा पारोळा भडगाव भुसावळ यावल रावेर	म/M म/M म/M म/M म/M म/M म/M क/L म/M म/M म/M म/M म/M क/L	क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L	अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH	Amalner Edlabad Erandol Chalisgaon Chopda Jalgaon Jamner Pachora Parola Bhadgaon Bhusawal Yawal Rawer	Jalgaon
८	अहमदनगर	अहमदनगर राहुरी श्रीरामपूर नेवासा शेवगाव जामखेड पाथर्डी कर्जत श्रीगोंदा पारनेर अकोला संगमनेर कोपरगाव	क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L	क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L	अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH	Ahmadnagar Rahuri Shrirampur Nevasa Shevgaon Jamkhed Pathardi Karjat Shrigonda Parner Akola Sangamner Kopergaon	Ahmadnagar
९	पुणे	हवेली आंबेगाव खेड जुन्नर शिरूर दौंड इंदापूर बारामती पुरंधर भोर वेल्ले मुळशी मावळ	क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L	क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L क/L	अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH अभ/VH	Haveli Ambegaon Khed Junnar Sirur Dound Indapur Baramati Purandhar Bhor Velhe Mulshi Maval	Pune

तबता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुरद/P	पालाण/K	Taluka	District
१०	सोलापूर	उत्तर सोलापूर	क/L	क/L	अभ/VH	North Solapur	Solapur
		बाशी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Barshi	
		अक्कलकोट	क/L	क/L	अभ/VH	Akkalkot	
		दक्षिण सोलापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	South Solapur	
		मोहोळ	क/L	क/L	अभ/VH	Mohol	
		मंगळवेढा	क/L	क/L	भ/H	Mangalwedha	
		पंढरपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Pandharpur	
		सांगोला	क/L	क/L	भ/H	Sangola	
		माळशिरस	क/L	क/L	भ/H	Malshiras	
		करमाळा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Karmala	
माढा	क/L	क/L	अभ/VH	Madha			
११	सातारा	खटाव	क/L	क/L	साभ/MH	Khataav	Satara
		खंडाळा	क/L	क/L	साभ/MH	Khandala	
		फलटन	क/L	म/M	साभ/MH	Phaltan	
		महाबळेश्वर	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Mahabaleshwar	
		वाई	क/L	क/L	साभ/MH	Wai	
		कोरेगाव	म/M	क/L	सा/M	Koregaon	
		सातारा	क/L	क/L	साभ/MH	Satara	
		जावळी	म/M	क/L	साभ/MH	Jawali	
		पाटण	म/M	क/L	साभ/MH	Patan	
		कराड	क/L	क/L	सा/M	Karad	
माण	क/L	क/L	साभ/MH	Man			
१२	सांगली	तासगाव	म/M	क/L	साभ/MH	Tasgaon	Sangli
		खानापूर	क/L	क/L	साभ/MH	Khanapur	
		मिरज	क/L	क/L	साभ/MH	Miraj	
		जत	क/L	क/L	साभ/MH	Jath	
		कवठे महाकाळ	क/L	क/L	साभ/MH	Kawathe Mahankal	
		शिराळा	क/L	क/L	साभ/MH	Shirala	
		भाटपाडी	क/L	क/L	साभ/MH	Atpadi	
वाळवा	क/L	क/L	साभ/MH	Walva			
१३	कोल्हापूर	करवीर	म/M	म/M	म/M	Karvir	Kolhapur
		हातकणंगले	म/M	क/L	म/M	Hatkanangale	
		शिरोळ	म/M	क/L	साभ/MH	Shirol	
		कागल	म/M	क/L	म/M	Kagal	
		चंदगड	साभ/MH	क/L	म/M	Chandgad	
		आजरा	साभ/MH	क/L	म/M	Ajra	
		गडहिंगलज	म/M	क/L	साभ/MH	Gadhinglaj	
		पन्हाळा	म/M	म/M	साभ/MH	Panhala	
		शाहुवाडी	साभ/MH	म/M	साभ/MH	Shahuwadi	
		भुदरगड	साभ/MH	म/M	म/M	Bhudargad	
राधानगरी	साभ/MH	म/M	साभ/MH	Radhanagari			
गगनबावडा	साभ/MH	साभ/MH	साभ/MH	Gaganbavda			
१४	औरंगाबाद	औरंगाबाद	क/L	म/M	भ/H	Aurangabad	Aurangabad
		पैठण	म/M	म/M	भ/H	Paithan	
		सोयगाव	म/M	क/L	भ/H	Soegaon	
		सिल्लोड	म/M	म/M	भ/H	Sillod	
		खुलदाबाद	म/M	म/M	भ/H	Khuldabad	
		कन्नड	म/M	क/L	भ/H	Kannad	
		वैजापूर	म/M	म/M	भ/H	Vaijapur	
		गंगापूर	म/M	म/M	भ/H	Gangapur	
१५	जालना	जालना	म/M	म/M	भ/H	Jalna	Jalna
		परतूर	म/M	क/L	अभ/VH	Partur	
		अंबड	म/M	म/M	भ/H	Ambad	
		भोकरदन	म/M	म/M	अभ/VH	Bhokardan	
		जाफराबाद	म/M	म/M	अभ/VH	Jafarabad	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१६	परभणी	परभणी	साभ/MH	क/L	भ/H	Parbhani	Parbhani
		गंगाखेड	साभ/MH	क/L	भ/H	Gangakhed	
		जिंतूर	साभ/MH	म/M	भ/H	Jintur	
		पाथरी	साभ/MH	म/M	भ/H	Pathri	
		वसमत	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Basmath	
		हिंगोली	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Hingoli	
		कळमनुरी	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Kalamnuri	
१७	बीड	बीड	म/M	म/M	भ/H	Beed	Beed
		आष्टी	म/M	म/M	भ/H	Ashti	
		गेवराई	म/M	म/M	अभ/VH	Georai	
		केज	म/M	म/M	भ/H	Kej	
		माजलगाव	म/M	म/M	भ/H	Majalgaon	
		आंबेजोगाई	म/M	म/M	भ/H	Ambejogai	
		पाटोदा	म/M	म/M	भ/H	Patoda	
१८	नांदेड	नांदेड	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Nanded	Nanded
		हदगाव	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Hadgaon	
		भोकर	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Bhokar	
		कंधार	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Kandhar	
		देगलूर	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Deglur	
		बिलोली	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Biloli	
		मुखेड	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Mukhed	
		किनवट	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Kinwat	
१९	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Osmanabad	Osmanabad
		परांडा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Paranda	
		भूम	म/M	क/L	भ/H	Bhoom	
		उमरगा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Umaraga	
		तुळजापूर	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Tuljapur	
		कळंब	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Kalamb	
२०	लातूर	उदगीर	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Udgir	Latur
		औसा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Ausa	
		लातूर	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Latur	
		निलंगा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Nilanga	
		अहमदपूर	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Ahmedpur	
२१	बुलढाणा	चिखली	म/M	क/L	अभ/VH	Chikhali	Buldhana
		मलकापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Malkapur	
		मेहेकर	म/M	क/L	अभ/VH	Mehekar	
		खामगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Khamgaon	
		जळगाव (जामोद)	म/M	क/L	अभ/VH	Jalgaon (Jamod)	
		बुलढाणा	म/M	क/L	अभ/VH	Buldhana	
		देउळगावराजा	म/M	क/L	अभ/VH	Deulgaonraja	
		नांदूरा	क/L	क/L	अभ/VH	Nandura	
		मोताळा	म/M	क/L	अभ/VH	Motala	
		संग्रामपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Sangrampur	
		शेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Shegaon	
		लोणार	म/M	क/L	अभ/VH	Lonar	
		शिंदखेडराजा	म/M	क/L	अभ/VH	Shindkhedraja	
		२२	अकोला	अकोला	साभ/MH	क/L	
बाळापूर	म/M			क/L	अभ/VH	Balapur	
मंगरुळपीर	म/M			क/L	अभ/VH	Mangrulpir	
मुर्तिजापूर	म/M			क/L	अभ/VH	Murtijapur	
आकोट	म/M			क/L	अभ/VH	Akot	
वाशिम	म/M			क/L	अभ/VH	Washim	
बार्शी	म/M			क/L	अभ/VH	Barshi	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ. क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
२२	अकोला-चालू	तेल्हारा	म/M	क/L	अभ/VH	Telhara	Akola-Contd.
		पातुर	म/M	क/L	अभ/VH	Patur	
		मालेगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Malegaon	
		कारंजा	म/M	क/L	अभ/VH	Karanja	
		मानोरा	म/M	क/L	अभ/VH	Manora	
		रिसोड	म/M	क/L	अभ/VH	Resod	
२३	अमरावती	अमरावती	क/L	म/M	अभ/VH	Amravati	Amravati
		भातकली	क/L	म/M	अभ/VH	Bhathkali	
		अचलपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Achalpur	
		नांदगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Nandgaon	
		मोर्शी	क/L	क/L	अभ/VH	Morshi	
		अंजनगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Anjangaon	
		दर्यापूर	क/L	म/M	अभ/VH	Daryapur	
		चांदूर (रेल्वे)	क/L	क/L	अभ/VH	Chandur (Railway)	
		चांदूर (बाजार)	क/L	क/L	अभ/VH	Chandur (Bazar)	
		तिवसा	क/L	क/L	अभ/VH	Tivasa	
		चिखलदरा	म/M	क/L	भ/H	Chikhaldara	
		वरुड	क/L	म/M	अभ/VH	Warud	
		धारणी	म/M	म/M	भ/H	Dharni	
२४	यवतमाळ	यवतमाळ	क/L	क/L	अभ/VH	Yavatmal	Yavatmal
		पुसद	क/L	क/L	अभ/VH	Pusad	
		वणी	क/L	क/L	अभ/VH	Wani	
		दारव्हा	क/L	क/L	अभ/VH	Darwaha	
		कळंब	क/L	क/L	भ/H	Kalamb	
		बाभूळगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Babhulgaon	
		नेर	क/L	क/L	अभ/VH	Ner	
		दिग्रस	म/M	म/M	अभ/VH	Digras	
		उमरखेड	क/L	क/L	अभ/VH	Umardhed	
		महागाव	क/L	म/M	अभ/VH	Mahagaon	
		पांढरकवडा	क/L	क/L	अभ/VH	Pandharkawada	
		राळेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Ralegaon	
		घटंजी	क/L	क/L	अभ/VH	Ghatanji	
मोरगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Morgaon			
२५	वर्धा	वर्धा	म/M	म/M	भ/H	Wardha	Wardha
		सेलू	म/M	म/M	भ/H	Selu	
		आर्वी	म/M	क/L	भ/H	Arvi	
		कारंजा	म/M	म/M	भ/H	Karanja	
		हिंगणघाट	म/M	म/M	भ/H	Hinganghat	
		देवळी	म/M	क/L	भ/H	Deoli	
		समुद्रपूर	म/M	क/L	भ/H	Samudrapur	
		आष्टी	म/M	क/L	अभ/VH	Asti	
२६	नागपूर	नागपूर	क/L	म/M	साभ/MH	Nagpur	Nagpur
		कामठी	म/M	म/M	भ/H	Kamathi	
		पारशिवनी	म/M	क/L	भ/H	Parshivani	
		रामटेक	म/M	म/M	साभ/MH	Ramtek	
		हिंगना	म/M	क/L	भ/H	Hingna	
		उमरेड	म/M	म/M	भ/H	Umred	
		भिवापूर	म/M	म/M	भ/H	Bhivapur	
		कुही	म/M	म/M	भ/H	Kuhhi	
		मोढा	म/M	म/M	भ/H	Moudha	
		काटोल	म/M	म/M	भ/H	Katol	
		नारखेड	म/M	म/M	भ/H	Narkhed	
		सावनेर	म/M	क/L	भ/H	Saoner	
		कळमेश्वर	म/M	क/L	भ/H	Kalmeshwar	

तक्ता दोन-समाप्त
TABLE II-*Concl'd.*

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुरद/P	पालाष/K	Taluka	District
२७	भंडारा	भंडारा	म/M	क/L	साभ/MH	Bhandara	Bhandara
		पवनी	म/M	म/M	साभ/MH	Pauni	
		मोढाई	म/M	म/M	साभ/MH	Modhai	
		तुमसर	म/M	क/L	साभ/MH	Tumsar	
		तिरोडा	साभ/MH	म/M	साभ/MH	Tiroda	
		गोंदिया	म/M	क/L	साभ/MH	Gondia	
		गोरेगाव	म/M	म/M	साभ/MH	Goregaon	
		सालेकसा	क/L	क/L	साभ/MH	Salekasa	
		देवरी	म/M	क/L	साभ/MH	Deori	
		साकोली	म/M	म/M	साभ/MH	Sakoli	
		मोरगाव-अर्जुनी	म/M	म/M	साभ/MH	Moregaon Arjuni	
		लखनदूर	म/M	म/M	साभ/MH	Lakhandur	
		आमगाव	म/M	म/M	साभ/MH	Amgaon	
८	चंद्रपूर	चंद्रपूर	क/L	क/L	साभ/MH	Chandrapur	Chandrapur
		मुल	क/L	क/L	भ/H	Mul	
		भद्रावती	क/L	क/L	साभ/MH	Bhadravati	
		नागबीड	क/L	क/L	अभ/VH	Nagbeed	
		ब्रह्मपुरी	क/L	क/L	भ/H	Brahmapuri	
		शिंदेवाही	क/L	क/L	भ/H	Shindevahi	
		वरोरा	क/L	म/M	भ/H	Warora	
		चिमूर	क/L	क/L	भ/H	Chimur	
		राजुरा	क/L	क/L	भ/H	Rajura	
गोंडपिंपरी	क/L	क/L	अभ/VH	Goundpimpri			
२९	गडचिरोली	गडचिरोली	क/L	क/L	भ/H	Gadchiroli	Gadchiroli
		चामोरशी	क/L	क/L	भ/H	Chamorshi	
		धानोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Dhanora	
		आरमोरी	क/L	क/L	भ/H	Armori	
		कुरखेडा	क/L	क/L	भ/H	Kurkheda	
		अहेरी	क/L	क/L	भ/H	Aheri	
		शिरोंचा	क/L	क/L	भ/H	Shironcha	
		इटापल्ली	क/L	क/L	भ/H	Itapalli	

दीप :—अक—अत्यंत कमी	VL—Very Low
क—कमी	L—Low
म—मध्यम	M—Moderate
साभ—साधारण भरपूर	MH—Moderately High
भ—भरपूर	H—High
अभ—अत्यंत भरपूर	VH—Very High

तक्ता तीन TABLE III

Q 106-3 (b)

महाराष्ट्र राज्यातील सन १९८७ ते १९९० मधील प्रत्यक्ष व सरासरी पर्जन्यमान ढालविणारा तक्त

अ. क्र. Sr No.	जिल्हा	एप्रिल April			मे May				जून June				
		सरासरी Normal	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989	सरासरी Normal	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989	सरासरी Normal	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
१	मुंबई	0.5	0.0	0.0	0.0	11.5	0.0	0.0	0.0	520.6	369.8	313.4	415.7
२	ठाणे	2.1	1.0	4.1	0.0	15.5	0.0	0.0	0.0	446.3	260.2	270.4	311.0
३	रायगड	2.8	0.0	2.2	0.0	25.6	11.6	0.0	0.0	655.4	505.0	496.8	666.5
४	रत्नागिरी	6.8	1.7	4.1	0.7	37.6	11.5	0.0	3.1	806.6	789.4	655.4	1036.4
५	सिंधुदुर्ग	7.0	0.0	0.0	1.5	69.7	11.1	5.0	2.3	828.2	709.1	605.3	956.6
६	नाशिक	6.4	0.0	10.7	0.0	19.8	26.9	4.7	20.6	142.9	120.0	93.1	87.2
७	धुळे	2.1	0.0	6.6	0.0	10.2	30.4	1.9	1.4	115.3	135.0	111.4	120.9
८	जळगाव	2.1	0.0	2.9	0.1	11.1	21.7	2.3	9.7	134.6	154.1	89.9	153.4
९	अहमदनगर	7.6	0.2	13.2	0.6	20.5	14.5	7.1	7.0	107.6	113.7	104.5	124.0
१०	पुणे	10.7	3.7	14.8	4.0	31.4	51.8	4.5	10.4	169.5	170.6	114.1	152.0
११	सोलापूर	12.1	0.2	18.9	4.9	28.8	29.1	5.9	7.9	97.5	104.8	74.5	102.7
१२	सातारा	17.4	12.5	51.7	6.1	38.2	38.7	12.4	23.6	115.2	168.5	127.3	207.3
१३	सांगली	24.3	9.4	49.8	12.0	49.2	68.7	36.5	24.0	87.5	97.2	83.6	118.0
१४	कोल्हापूर	31.1	17.5	8.4	13.0	69.6	82.7	12.3	5.0	270.5	471.7	221.9	525.1
१५	औरंगाबाद	3.9	0.0	7.7	0.0	16.9	18.4	17.7	2.5	140.1	146.0	134.1	186.8
१६	जालना	5.2	0.0	5.0	0.0	15.6	10.9	1.4	3.8	149.9	149.3	211.5	166.0
१७	परभणी	7.4	1.4	15.9	0.0	15.6	13.7	2.7	8.7	150.3	233.0	118.9	284.1
१८	बीड	10.5	0.0	11.6	1.4	23.3	19.9	4.1	13.3	118.0	128.9	183.4	180.2
१९	नांदेड	14.4	4.2	0.0	10.6	18.5	9.2	0.0	1.2	158.9	161.7	162.3	397.2
२०	उस्मानाबाद	10.0	4.7	12.9	7.1	27.3	10.8	10.3	15.8	140.3	124.3	149.3	148.2
२१	लातूर	13.8	9.4	0.0	0.8	19.7	41.0	2.2	8.1	165.9	144.7	186.7	196.6
२२	बुलढाणा	6.4	0.0	0.0	0.6	12.1	7.3	3.3	2.8	148.3	205.9	151.5	239.4
२३	अकोला	7.1	3.0	0.5	0.0	11.3	5.2	3.8	2.7	146.6	171.6	140.8	243.1
२४	अमरावती	6.6	0.0	3.7	0.0	11.4	0.6	3.1	0.5	144.8	107.2	210.3	204.1
२५	यवतमाळ	12.9	0.0	3.1	0.0	14.8	9.8	0.0	1.1	171.0	98.8	142.4	269.3
२६	वर्धा	12.2	0.5	19.2	0.0	14.3	22.3	3.9	4.0	179.7	89.5	178.7	223.5
२७	नागपूर	14.3	0.0	19.9	0.0	14.4	18.5	2.9	0.9	177.2	81.7	210.6	199.7
२८	भंडारा	13.8	0.2	9.1	0.0	9.9	6.8	0.9	0.9	178.5	61.8	240.1	267.1
२९	चंद्रपूर	15.9	0.4	7.4	0.0	12.7	3.3	0.4	0.2	189.5	82.9	186.6	212.1
३०	गडचिरोली	15.3	2.0	27.8	0.2	12.4	10.8	1.8	5.0	195.5	115.2	216.7	293.1

सन १९८९'ची माहिती अस्थायी स्वरूपाची आहे.

TABLE III

Statement showing the Monthly Rainfall data (Normal and Actual) for the years 1987 to 1990

(आंकडे मिलीमीटरमध्ये)
(Figures in M. M.)

सरासरी Normal	जुलै July			ऑगस्ट August				सप्टेंबर September				Raingauge Centre
	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989	सरासरी Normal	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989	सरासरी Normal	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989	
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
815.5	554.9	1004.2	802.4	573.7	240.4	273.5	423.5	329.7	40.3	587.0	139.2	Bombay
994.7	585.4	1414.1	757.7	596.3	737.5	418.5	574.0	335.8	54.6	445.1	277.0	Thane
1269.8	789.3	1602.6	1147.0	863.6	844.8	1088.0	964.0	411.4	184.0	736.7	292.2	Raigad
1229.2	1083.0	1523.0	1156.6	756.4	814.0	793.1	691.0	363.2	225.5	750.9	268.4	Ratnagiri
1045.7	845.9	1182.6	679.8	590.1	835.8	770.1	426.2	308.2	149.2	605.9	221.2	Sindhudurg
323.0	236.4	324.7	277.0	231.2	304.5	164.9	179.7	174.2	54.7	338.9	168.8	Nashik
252.8	114.0	337.1	318.1	177.5	187.8	118.3	238.6	148.2	21.3	261.9	80.8	Dhule
207.5	101.8	298.1	194.0	162.6	290.7	114.9	283.6	147.2	13.9	296.8	112.9	Jalgaon
103.5	62.5	107.2	194.4	79.6	121.5	97.9	81.0	149.2	63.7	304.2	200.4	Ahmadnagar
402.2	149.5	342.8	345.7	255.4	224.3	145.9	158.2	177.5	70.0	384.1	229.8	Pune
95.6	60.2	121.6	206.8	91.4	192.4	173.8	57.9	168.1	86.7	393.2	276.4	Solapur
250.6	394.3	433.4	320.6	139.0	311.0	233.9	165.7	121.2	133.5	345.0	202.0	Satara
142.8	82.2	182.7	167.1	93.3	116.7	150.7	105.9	117.5	108.0	270.9	206.1	Sangli
689.7	570.2	849.3	723.8	409.9	341.2	448.5	388.3	178.0	139.4	298.2	124.9	Kolhapur
174.0	207.3	179.8	256.2	173.5	168.1	117.0	164.7	157.8	31.9	370.0	185.4	Aurangabad
200.7	200.4	245.1	254.2	165.8	185.4	184.0	153.9	134.3	8.7	401.6	110.5	Jalna
227.3	140.4	619.1	317.4	212.4	343.2	240.1	359.3	187.6	18.8	370.6	120.3	Parbhani
157.9	93.7	174.5	326.0	134.5	200.1	183.9	163.4	181.2	75.1	426.6	281.8	Beed
251.9	162.0	630.6	356.1	233.9	246.2	446.1	375.5	193.6	23.5	500.1	101.9	Nanded
180.4	121.5	201.7	373.6	151.9	211.8	416.8	164.9	191.0	100.6	468.2	265.9	Osmanabad
249.5	137.7	244.7	309.0	223.5	235.6	303.2	236.5	191.8	40.5	481.3	182.1	Latur
216.3	116.5	299.6	207.1	166.1	246.4	216.4	248.9	155.5	53.1	301.7	112.0	Buldhana
243.6	122.0	490.7	212.7	174.9	269.6	238.8	224.0	159.2	12.9	362.3	128.1	Akola
258.5	74.4	370.5	145.7	186.7	122.2	218.3	232.8	161.7	17.0	259.7	65.2	Amravati
291.4	130.5	430.2	189.0	225.6	243.7	275.9	319.4	181.7	77.2	264.8	92.8	Yavatmal
326.5	136.7	506.6	236.3	237.8	242.2	295.1	289.0	190.2	41.9	247.7	111.7	Wardha
349.4	200.9	290.4	174.1	277.6	266.4	274.0	224.3	200.5	20.8	274.8	125.3	Nagpur
462.5	104.6	459.2	185.8	405.4	346.0	371.6	416.9	235.0	90.4	197.4	130.8	Bhandara
444.5	232.5	505.6	227.9	361.9	305.0	334.1	304.0	234.6	38.2	178.2	164.6	Chandrapur
480.3	443.2	782.7	377.2	405.1	444.0	339.5	498.3	206.9	96.0	236.6	122.7	Gadchiroli

Data for 1989 is provisional.

अ. क्र.	जिल्हा	ऑक्टोबर October				नोव्हेंबर November				डिसेंबर December			
		सरासरी Normal	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989	सरासरी Normal	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989	सरासरी Normal	१९८७ 1987	१९८८ 1988	१९८९ 1989
1		26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
१	मुंबई	76.4	50.9	207.1	47.9	6.6	0.4	0.0	0.0	3.5	10.8	0.0	0.0
२	ठाणे	84.7	34.7	43.2	38.1	16.4	5.8	0.0	0.0	2.2	15.0	0.0	0.0
३	रायगड	114.7	146.2	52.7	87.5	16.8	11.1	0.0	3.1	4.7	20.9	0.0	0.0
४	रत्नागिरी	141.0	245.1	84.1	129.4	30.3	32.1	0.0	6.8	6.3	8.9	0.0	0.0
५	सिंधुदुर्ग	131.3	245.0	59.9	68.1	34.5	31.6	0.0	2.6	10.6	3.5	0.0	0.0
६	नाशिक	64.1	36.3	50.7	30.0	25.9	23.4	2.9	1.7	4.8	23.3	0.0	0.0
७	धुळे	40.4	7.6	54.9	6.6	12.7	36.9	0.0	0.0	4.7	41.7	0.0	0.0
८	जळगाव	39.2	64.3	43.6	3.9	20.4	66.8	0.0	0.0	6.9	24.7	0.0	0.0
९	अहमदनगर	61.5	90.3	17.6	24.8	31.8	25.5	5.1	0.0	6.7	14.3	6.5	2.4
१०	पुणे	82.6	147.3	8.9	31.5	30.4	20.4	0.8	0.0	6.4	37.7	0.5	0.0
११	सोलापूर	69.6	177.0	9.2	21.4	27.3	67.2	0.7	1.4	7.2	63.7	17.0	8.5
१२	सातारा	80.9	199.5	17.3	27.9	36.2	62.2	4.8	4.8	7.3	69.9	4.1	0.9
१३	सांगली	93.6	117.0	29.4	11.5	34.6	42.1	3.7	1.1	7.1	30.7	11.8	0.8
१४	कोल्हापूर	122.8	80.4	20.9	24.0	37.4	30.2	0.0	1.5	10.5	32.9	4.6	0.0
१५	औरंगाबाद	51.6	129.0	33.1	16.8	19.7	24.0	12.6	0.8	13.2	18.7	0.0	5.8
१६	जालना	47.5	112.9	18.0	7.9	18.7	44.8	15.4	0.0	8.2	4.8	0.4	3.1
१७	परभणी	57.4	182.5	26.8	16.0	17.4	42.9	17.9	0.0	11.9	1.4	0.0	6.9
१८	बीड	62.7	138.4	6.5	24.1	23.5	32.3	6.2	0.0	10.1	25.5	3.7	6.7
१९	नांदेड	51.2	111.7	29.6	17.4	15.5	70.8	0.0	4.1	6.7	1.3	3.9	15.5
२०	उस्मानाबाद	66.5	166.7	1.1	15.2	16.5	33.8	0.0	6.1	5.5	14.2	8.3	9.8
२१	लातूर	61.1	112.2	12.1	41.2	20.1	50.2	1.5	0.0	4.0	2.6	15.0	18.4
२२	बुलढाणा	45.4	199.2	98.4	20.0	23.1	22.8	6.8	0.0	10.0	4.3	0.0	5.4
२३	अकोला	41.1	91.5	108.3	33.9	22.1	34.8	10.0	12.8	8.8	1.3	0.4	9.5
२४	अमरावती	43.1	67.5	118.9	3.6	19.2	32.7	0.0	0.0	8.1	2.9	0.0	11.7
२५	यवतमाळ	48.0	78.3	87.3	8.8	18.0	47.7	7.4	0.0	9.2	8.3	0.4	20.3
२६	वर्धा*	46.4	53.1	90.4	27.7	16.0	69.4	1.7	0.0	10.3	14.5	0.0	28.3
२७	नागपूर	49.6	49.3	49.7	6.6	13.3	68.8	5.2	2.4	9.8	3.9	0.0	20.3
२८	भंडारा	51.5	58.8	47.7	1.8	10.2	91.6	1.1	0.0	9.1	8.8	0.0	50.4
२९	चंद्रपूर	51.0	58.8	108.2	6.2	11.8	67.8	1.1	0.0	8.2	0.1	0.0	42.6
३०	गडचिरोली	62.2	56.6	84.9	5.6	12.0	72.3	0.0	0.0	4.8	0.2	1.2	42.8

N. A.—माहिती अद्याप उपलब्ध नाही.

TABLE III—Concl'd.

(आकडे मिलीमीटरमध्ये) (Figures in MM)

जानेवारी January				फेब्रुवारी February				मार्च March				वार्षिक Annual			Raingauge Centre	
सरा- सरी	१९८८	१९८९	१९९०	सरा- सरी	१९८८	१९८९	१९९०	सरा- सरी	१९८८	१९८९	१९९०	सरा- सरी	८७-८८	८८-८९		८९-९०
Normal	1988	1989	1990	Normal	1988	1989	1990	Normal	1988	1989	1990	Normal	87-88	88-89		89-90
38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52		53
1.1	0.0	N.A.	0.0	1.0	0.0	N.A.	0.0	0.3	0.0	N.A.	0.0	2340.4	1267.5	2385.2	1828.7	.. Bombay
1.9	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	2497.5	1694.2	2595.4	1957.8	.. Thane
0.9	0.0	0.1	0.0	0.6	0.0	0.0	0.0	0.6	0.0	0.6	0.4	3366.9	2058.4	3979.6	3160.8	.. Raigad
1.3	0.0	0.1	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	1.0	0.0	3379.9	3211.2	3811.6	3292.4	.. Ratnagiri
1.1	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	1.0	0.3	0.0	0.0	3027.9	2831.6	3228.8	2358.3	.. Sindhadurg
2.7	0.0	0.0	0.2	0.9	0.0	0.0	0.0	2.3	0.0	16.8	0.0	998.2	825.5	1007.4	765.0	.. Nashik
4.4	0.0	0.0	0.0	1.1	0.0	0.0	0.4	1.9	0.0	8.4	0.0	771.3	574.7	900.5	766.8	.. Dhule
6.6	0.0	0.0	1.2	2.7	0.0	0.0	0.0	3.8	0.0	31.0	0.0	744.7	738.0	879.5	758.8	.. Jalgaon
4.1	0.0	0.0	0.4	1.6	0.0	0.0	0.0	3.3	0.6	22.7	0.0	577.0	506.2	686.0	635.0	.. Ahmadnagar
1.8	0.0	0.0	0.0	0.7	0.0	0.0	0.0	2.6	0.0	9.1	0.0	1171.2	887.5	1025.0	931.6	.. Pune
3.7	0.0	0.0	12.4	2.0	1.1	0.0	0.0	3.9	0.0	12.7	0.0	607.2	782.4	1227.0	700.3	.. Solapur
3.4	0.0	0.0	1.0	0.8	0.0	0.0	0.0	4.2	0.0	11.8	0.0	814.4	1390.1	1241.7	1750.2	.. Satara
2.9	0.0	0.0	3.8	0.9	0.0	0.0	0.0	5.1	0.7	9.3	0.4	658.8	672.7	828.3	650.7	.. Sangli
1.5	0.0	0.1	1.7	0.9	0.0	0.0	0.0	6.7	0.0	4.3	0.0	1828.7	1766.2	1868.4	1807.3	.. Kolhapur
2.2	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	0.0	3.7	0.0	19.6	0.0	758.0	743.4	891.6	819.0	.. Aurangabad
2.4	0.0	0.0	1.5	1.8	0.0	0.0	0.0	2.6	0.0	41.7	0.0	752.7	717.2	1124.1	701.0	.. Jalna
4.1	0.0	0.0	0.0	3.4	0.0	0.0	0.0	8.6	0.0	57.9	0.0	967.5	977.3	1465.6	1112.7	.. Parbhani
2.7	0.0	0.0	1.8	3.0	0.0	0.0	0.0	4.2	0.3	46.1	0.0	731.6	714.2	1050.0	998.7	.. Beed
6.0	0.0	0.0	3.3	4.8	0.1	0.0	0.0	12.1	0.0	42.7	0.0	967.5	790.6	1815.3	1282.8	.. Nanded
1.3	0.0	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0	0.0	5.1	0.0	31.4	0.0	799.1	788.4	1300.0	1006.6	.. Osmanabad
1.7	0.0	0.0	11.3	4.3	0.0	0.0	0.0	10.1	0.0	49.1	0.0	965.5	773.9	1291.8	1004.0	.. Latur
9.0	0.0	0.0	0.0	6.9	0.4	0.0	0.0	7.1	0.0	27.5	0.0	806.2	855.9	1099.2	836.2	.. Buldhana
9.5	0.0	0.0	0.0	9.8	0.0	0.0	0.0	8.6	0.1	22.7	0.0	842.6	712.0	1378.3	866.8	.. Akola
12.0	0.0	0.0	0.0	12.3	0.0	0.0	0.0	8.8	0.0	7.3	0.0	873.2	425.3	1191.8	663.6	.. Amravati
9.1	0.0	0.0	0.0	11.4	0.0	0.0	0.0	14.5	4.1	31.4	3.9	1007.6	698.4	1251.9	904.6	.. Yavatmal
10.9	0.0	0.9	3.6	14.1	1.2	0.0	0.0	12.2	1.5	24.8	13.3	1070.6	671.6	1368.1	927.4	.. Wardha
14.6	0.0	0.0	0.0	15.9	0.6	0.0	0.0	17.6	11.0	32.3	0.0	1153.8	721.9	1159.8	753.6	.. Nagpur
14.3	0.0	0.0	3.2	18.1	10.4	0.0	19.7	18.0	8.5	23.4	14.0	1426.3	787.9	1350.5	1090.6	.. Bhandara
10.9	0.0	0.0	3.0	15.8	21.4	0.0	12.4	19.9	4.5	15.6	22.1	1376.5	814.9	1337.2	995.1	.. Chandrapur
8.7	0.0	0.0	3.4	15.3	23.1	0.0	13.9	14.8	3.0	23.1	0.0	1453.3	1236.4	1714.3	1362.2	.. Gadchiroli

N.A.—Data is not yet received.

पाऊसमानाचे प्रकार :

पावसाळी विभागाच्या वर्गीकरणानुची तत्त्वे :

भारतात बहुतांश भागात पडणाऱ्या वार्षिक सरासरी पावसापैकी ७० ते ७५ टक्के इतका नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस (जून ते सप्टेंबर) असतो. याला फक्त भारताच्या आग्नेय दिशेकडील भाग, काश्मीर व त्याजवळील डोंगराळ प्रदेश हे अपवाद आहेत. मान्सूनचा आणि एकूण वर्षात पडणारा पाऊस यात प्रत्येक वर्षात अतिशय तफावत आढळते त्यामध्ये कोठल्याही प्रकारचा ताळमेळ किंवा सुसंबद्धता आढळत नाही. कृषि उत्पादनात एकूण पडणाऱ्या पावसापेक्षा पिकांच्या निरनिराळ्या वाढीच्या अवस्थेच्या काळात कसा पाऊस झाला याला अधिक महत्त्व असते. पाऊसमानाप्रमाणे वर्गीकरण करताना आठवड्याचा, पंधरवड्याचा वा महिन्याचा पडलेला पाऊस विचारात घ्यावा. याबाबत संख्या शास्त्रज्ञांनी विचार करून शेतीमध्ये महिन्याचा पाऊस विचारात घेऊन नियोजन करणे सुलभ व सोयीचे असल्याचा निष्कर्ष काढला.

प्रत्येक पिकास लागणारा काळ व पाण्याची आवश्यकता विचारात घेऊन उत्पादनाशी सांगड घालून कोठले पिक कुठल्या पावसाळी विभागात घेता येईल याचा ढोबळपणे अंदाज बांधता येतो. तयार केलेल्या माहितीवरून आणि वहुतेक पिके ९० दिवसांत परिपक्व होत असल्यामुळे खालील मुख्य नामस ठरविता येतील.

- (१) जर लागोपाठ किमान ३ महिन्यांत प्रत्येक महिन्यातील प्रपावसाची सरासरी ३० से. मी. पेक्षा अधिक असेल तर अशा देशात भाताचे पिक घेणे श्रेयस्कर ठरेल.
- (२) जर लागोपाठ ३ महिन्यांत पावसाचे प्रमाण प्रत्येक महिन्यात २० ते ३० से. मी. असेल तर अशा प्रदेशात भातापेक्षा कमी पाण्याची गरज असणारी पिके उदा. मका, उडीद घ्यावीत.
- (३) जर लागोपाठ ३ महिन्यांत पावसाचे प्रमाण १०-२० से. मी. असेल तर त्याहून पाण्याची कमी आवश्यकता असलेली पिके उदा. बाजरी किंवा त्यासारखी तृणधान्ये घ्यावीत.
- (४) सतत ३ महिन्यांत पावसाचे प्रमाण जर ५ ते १० से. मी. असेल तर अशा भागात कमी पाणी लागणारे गवतासारखे पिक घेण्यात यावे.
- (५) सतत ३ महिन्यांत पावसाचे प्रमाण ५ से. मी. पेक्षा कमी असेल तर ते कृषि उत्पादनाला योग्य नाही.

महिन्यात पडलेल्या पावसाच्या वेरजांचा उपयोग करून वार्षिक पर्जन्य वाटप दर्शविण्यासाठी खालीलप्रमाणे इंग्रजी अद्याक्षरांचा उपयोग करून योग्य अशी चिन्हांची संहिता (Code) शोधून काढण्यात आलेली आहे. तक्ता १ मध्ये इंग्रजी अद्याक्षरे "अ" ते "इ" हे मासिक पर्जन्यमानाचे टप्पे दर्शवितात व त्यात जोडलेली संख्या ही पर्जन्यमानाच्या टप्प्यात येणाऱ्या महिन्यांची संख्या दर्शविते. उदा. अ-२ हे चिन्ह दरमह ३० से. मी. पेक्षा जास्त पाऊस पडणारे दोन महिने असे सूचिते.

Rainfall Pattern :

Basis of Classification of Rainfall Zone :

A major feature of Indian rainfall is that the south-west monsoon season (June to September) accounts for 70 to 95 per cent of the annual rainfall throughout the country except in the south-east peninsula and Kashmir and adjoining hill areas, the monsoon as well as the annual rainfall show large fluctuations from year to year but, as stated in chapter 13 on climate and Agriculture, there is no significant evidence of any trend or periodicity in either of them. Considered in relation to crop production, the total annual or seasonal rainfall does not have much significance and what is important is its distribution during the period of growth of different crops. As relevant question, therefore, is whether rainfall should be examined on a weekly, fortnightly or monthly basis. The coefficient of variation (CV) of monthly rainfall is as high as 40-50 per cent even in the rainiest month of July over most of the central, northern and eastern India. In the south, excluding the west coast, CV is higher and varies from 60 to 100 per cent. The variability of weekly or fortnightly rainfall being still greater, makes the use of either of them undependable as indicators of rainfall distribution. For a macro study like the present, monthly rainfall data which are more dependable and also the most convenient to handle have been used.

In order to relate crop production with rainfall, certain norms have to be assumed depending on the duration of the crops and their water requirements. On the basis of available information and the fact that most crops mature in about 90 days, the following broad norms have been drawn up :-

- i) Rainfall greater than 30 cm. per month (cm. pm.) for at least three consecutive months would be suitable for a crop like paddy whose water need is very high.
- ii) 20-30 cm. pm. for not less than three consecutive months would be suitable for crops whose water need is high but less than that of paddy for example, maize and black gram.
- iii) 10-20 cm. pm. for at least three consecutive months would be suitable for crops requiring much less water e. g. bajra and small millets.
- iv) 5-10 cm. for three consecutive months would be just sufficient for crops which have low water requirements, e. g. month (P. aconitifolius) and ephemeral grasses.
- v) Rainfall less than 5 cm. pm. for three consecutive months is not of much significance for crop production.

For denoting the year's rainfall distribution using monthly totals a convenient code in letter symbols with numerical subscripts explained below, has been evolved. The letters A to E in Table 1 indicate the ranges of monthly rainfall and the subscripts to these refer to the number of months having these ranges of rainfall e. g. A-2 indicates two months with rainfall greater than 30 cm. pm.

पर्जन्यमान दर्शविणारी संहिता

चिन्ह	मासिक पर्जन्यमान से. मी. मध्ये
अ +	३० पेक्षा जास्त
ब	२०-३०
क	१०-२०
ड +	५-१०
इ +	५ पेक्षा कमी

+ देशातील मासिक पर्जन्यमानाचा अभ्यास केल्या असता असे आढळून येते की, भारताचा पश्चिम किनारपट्टीचा भाग व ईशान्येकडील डोंगराळ प्रदेश वगळता सरासरी महिन्याचे पावसाचे प्रमाण ४० से. मी. पेक्षा जास्त नाही.

पर्जन्यमानाप्रमाणे विभागण्यात आलेल्या भागात "अ" आणि "ब" प्रकार आहेत त्या प्रकारात १० से. मी. पेक्षा कमी पाऊसमान असल्यामुळे महत्त्वाचे वाटत नाही. पाऊसमानाप्रमाणे पाडण्यात येणारे गट कमी हाण्याच्या दृष्टीने "अ" आणि "ब" प्रकारात "ड" प्रकार घेण्यात आलेला नाही. त्याच्याऐवजी "इ" प्रकारचा समावेश करण्यात आलेला आहे. हा प्रकार असा दर्शवितो की, पावसाचे प्रमाण ४० से. मी. प्रति महिना पेक्षा कमी आहे. अशा प्रकारे ब-२, इ-२ हा गट असे दर्शवितो की, दोन महिन्यांचे पाऊसमान २० ते ३० से. मी. प्रति महिना व २ महिने १० से. मी. प्रति महिना पेक्षा कमी पाऊस.

जून ते सप्टेंबरमध्ये होणाऱ्या नैऋत्येकडील पाऊसाचा मुख्य हंगाम देशाच्या पर्जन्य वाटपामध्ये अग्रक्रम ठरतो. हंगामाचे महत्व लक्षात घेण्याकरिता जून ते सप्टेंबर महिन्यात पडणारा पाऊस (वार्षिक पर्जन्यमानामध्ये) कसात दर्शविलेले आहे. मान्यून हंगामानंतर (ऑक्टोबर ते जानेवारी) पडणारा पाऊस कसाच्या उजवीकडे दाखविण्यात आला आहे. तर कसाच्या डावीकडे मान्यूनपूर्व (फेब्रुवारी ते मे) पडणारा पाऊस दर्शविण्यात आला आहे. पडणाऱ्या पावसाचे प्रमाण महिन्याप्रमाणे कळण्यासाठी एखाद्या सुवाची आवश्यकता असते. त्याकरता जे सूत्र तयार केले आहे ते असे आहे. ड१ इ३ (अ२ ब१ क१) क१ इ३ यामध्ये दर्शविलेले चिन्हे कमी कमी होणाऱ्या पाऊसमानाप्रमाणे आहेत. त्यामध्ये महिन्याचा क्रम अनुक्रमे येईलच असे नाही. हे पुढील स्पष्टीकरणाने दिसून येईल.

१) ड१ इ३ हे फेब्रुवारी ते मे हा काल दर्शवून त्यामध्ये एका महिन्यात बहुतांशी "मे" या महिन्यात पडणाऱ्या पावसाचे प्रमाण ५ ते १० से. मी. असून बाकीच्या ३ महिन्यांत ५ से. मी. पेक्षा कमी पाऊस पडतो.

२) अ२ ब१ क१ हे जून ते सप्टेंबर हा काल दर्शवितात पैकी २ महिन्यांत (बहुतांशी जुलै-ऑगस्ट) ३० से. मी. पेक्षा जास्त पाऊस पडतो. एका महिन्यात (सप्टेंबर) २०-३० से. मी. आणि उरलेल्या एका महिन्यात (जून) १०-२० से. मी. पाऊस पडतो.

३) क१, इ३ हे ऑक्टोबर ते जानेवारी हा काल दर्शवितात. त्यामध्ये एका महिन्यात (ऑक्टोबर) १०-२० से. मी. आणि राहिलेल्या तीन महिन्यांत (नोव्हेंबर-जानेवारी) ५-१० से. मी. पाऊस पडतो.

पावसाळी विभागाच्या सोमा :

जवळ जवळच्या भागात मासिक, हंगामी व वार्षिक पाऊसमानात विशेष फरक आढळत येत नाही. त्यामुळे पाऊसमानाच्या आकडेवारीसाठी "लिनियर-इंटरलेशन" पद्धत चालू शकेल. पावसाचे आकडे हे त्या ठिकाणाचे मापन असल्याने एकाच पद्धतीचे पाऊसमान किंवा तशाच प्रकारच्या पाऊसमानाकरिता समपातळीरेषा काढता येतील. ह्या समपातळीरेषा सीमेप्रमाणेच येतील असे नाही. याकरिता पुढीलप्रमाणे पद्धत अंमलात आणली आहे.

Q 106-4

Code for Rainfall Data

Symbol	Monthly rainfall cm. pm.
A+	Greater than 30
B	20-30
C	10-20
D+	5-10
E+	Less than 5.

+ An examination of monthly rainfall in the country shows that except for areas in the west coast and some hill stations in extreme north-east, normal monthly seldom exceeds 40 cm.

In distributions containing ranges of rainfall covered by A or B termed briefly as A & B types amounts less than 10 cm. are not so significant and their frequency is generally small. To reduce the number of combinations, D is omitted in A or B type distributions, instead E is used to denote less than 40 cm. pm. Thus B2 E2 would denote two months of 20-30 cm. pm. and two months less than 10 cm. pm. rainfall.

The south-west monsoon months of June to September being the principal rainy seasons dominate the rainfall distributions of the country. To indicate the season's importance monthly rainfall distribution during June to September is shown in brackets in the annual pattern. To the right of the bracket is the distribution for the post-monsoon months, namely, October to January and to the left that for the pre-monsoon months namely February to May. In order to explain how much a coded rainfall distribution written in symbols with numerical subscripts has to be interpreted, a hypothetical example may be considered. D1 E3 (A2 B1 C1) C1 D3, in which for each of the three periods, the symbols are in order of decreasing rainfall which is not necessarily the calendar sequence, can be explained as under :-

i) D1 E3 represents the period February to May in which one month's rainfall (usually May) is in the range of 5-10 cm. and the remaining three months get less than 5 cm. pm.

ii) A2 B1 C1 represents the period June to September in which two months (usually July and August) get more than 30 cm. pm. rainfall, one month (September) gets 20-30 cm. and the remaining month, i. e. June gets 10-20 cm.

iii) C1 D3 represents the period October to January in which October gets 10-20 cm rainfall and the rest 5-10 cm. pm.

Boundaries of Rainfall Zones :

Since differences in monthly, seasonal and annual rainfall are not large within short distances. Linear interpolation of rainfall data is permissible. Rainfall data being point measures isolines for the same or nearly the same type of distribution of monthly rainfall can, therefore, be drawn. These isolines may not necessarily follow the boundaries of talukas which are taken to be unit of area in this study and hence for delineation of boundaries the following procedure has been adopted :

१) ज्या ठिकाणी फारसां फरक नाही तेथे समपातळीरेषा तालुक्याच्या सीमेष्रमाणेच राहतील.

१) ज्या ठिकाणी पाऊसमानात बराच फरक आहे त्या ठिकाणी समपातळीरेषा ह्या पावसाळी विभागाच्या सीमा राहतील.

२) ज्या तालुक्याचा ३/४ भाग विभागाच्या बाहेर राहिल तो तालुका त्या विभागात समाविष्ट करण्यात येणार नाही.

जवळील दोन किंवा जास्त तालुक्यातील पाऊसमान सारखे असेल तर ते एक पाऊसमान ठरेल व जे काही क्षेत्र त्या खाली येईल त्याला विभाग म्हणता येईल. त्याची चिन्हे रोमन आकड्यात दर्शविण्यात आली आहेत याप्रमाणे संपूर्ण देशाचे पाऊसमान ठरविण्यात आले आहे.

पावसाळी विभाग :

महाराष्ट्र राज्यात एकंदर १६ पावसाळी विभाग पडतात. ते खाली दर्शविले आहेत. त्यामध्ये येणाऱ्या तालुक्याची संख्या व अंदाजित क्षेत्रही दर्शविले आहे.

पावसाळी विभाग	पाऊसमान	एकंदर तालुके		अंदाजे क्षेत्र चौ. कि. मी.
		पूर्ण	अंशतः	
१	२	३	४	५
१)	इ४ (क१ ड३) ड१ इ३	२०	—	२६,६४७
२)	इ४ (क२ ड२) ड१ इ३	१४	२	१६,९५०
३)	इ४ (क३ ड१) इ४	१०	३	१४,२६७
४)	इ४ (क४) इ४	३७	१	४७,४६५
५)	इ४ (क४) ड१ इ३	२	५	२,८१९
६)	इ४ (ब१ क३) इ४	४३	३	७१,८७५
७)	इ४ (ब१ क३) ड१ इ३	३	४	६,२७९
८)	इ४ (ब२ क२) इ४	६	—	७,२०८
९)	ड१ इ३ (अ१ क३) क१ इ३	३	८	५,६२२
१०)	इ४ (अ१ ब१ क२) इ४	१	—	९६१
११)	इ४ (अ१ ब१ क२) ड१ इ३	१३	३	२९,७५४
१२)	इ४ (अ२ ब१ क१) ड१ इ३	९	९	९,९१५
१३)	इ४ (अ२ ब२) ड१ इ३	७	१	३१,२९३
१४)	ड१ इ३ (अ३ क१) क१ इ३	१	—	९६५
१५)	इ४ (अ३ ब१) ड१ इ३	६	१	५०६०
१६)	इ४ (अ४) क१ इ३	३६	४	२६२८५

i) where variations are small, isolines follow the taluka boundaries :

i) where variations are large, isolines delineate the zone boundaries; and

ii) any taluka, more than three quarters of which lies outside of a zone is not considered a part of that zone.

If an identical distribution is observed over two or more adjacent talukas a pattern is said to have evolved and the area covered by it is distinguished as a zone and indicated suitable by a roman numeral. Rainfall patterns have been identified for the whole country using the methodology described above.

Rainfall Zones :

The State is divided into 16 rainfall zones. These are indicated below together with the number of talukas included and their total approximate area.

Zone	Rainfall pattern	Number of talukas		Approximate (Sq. km.)
		Full Talukas	Part Talukas	
1	2	3	4	5
I	E4 (C1 D3) D1 E3	20	...	26647
II	E4 (C2 D2) D1 E3	14	2	16950
III	E4 (C3 D1) E4	10	3	14267
IV	E4 (C4) E4	37	1	47465
V	E4 (C4) D1 E3	2	5	2819
VI	E4 (B1 C3) E4	43	3	71875
VII	E4 (B1 C3) D1 E3	3	4	6279
VIII	E4 (B2 C2) E4	6	..	7208
IX	D1 E3 (A1 C3) C1 E3	3	8	5622
X	E4 (A1 B1 C2) E4	1	...	961
XI	E4 (A1 B1 C2) D1 E3	13	3	29754
XII	E4 (A2 B1 C1) D1 E3	9	9	9915
XIII	E4 (A2 B2) D1 E3	7	1	31293
XIV	D1 E3 (A3 C1) C1 E3	1	..	965
XV	E4 (A3 B1) D1 E3	6	1	5060
XVI	E4 (A4) C1 E3	36	4	26285

तक्ता चार
TABLE No. IV
महाराष्ट्रातील भूपर्जन्य गटवार लागवडीखालील क्षेत्र
Eco-unitwise area under cultivation in Maharashtra State

जमिनीचा प्रकार पावसाळी विभाग	अ A	ब B	क C	ड D	इ E	फ F	ग G	ह H	आय I		Type of Soil Rainfall Zone	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
एक	7291 (I-A)	7380 (I-B)	3370 (I-C)	.. (I-D)	.. (I-E)	.. (I-F)	.. (I-G)	.. (I-H)	.. (I-I)	18041	..	I
दोन	6291	2913	1007	38	590	10839	..	II
तीन	3834	6638	621	20	45	11158	..	III
चार	10316	18819	7830	36965	..	IV
पाच	195	748	257	36	726	1962	..	V
सहा	12642	33705	12118	58465	..	VI
सात	507	793	51	406	1448	3205	..	VII
आठ	954	2711	1422	5087	..	VIII
नऊ	704	399	375	161	679	2318	..	IX
दहा	407	205	612	..	X
अकरा	6252	5093	3584	..	2082	487	510	18008	..	XI
बारा	351	308	107	706	1259	2831	..	XII
तेरा	..	86	3293	553	1660	3050	2576	11218	..	XIII
चौदा	..	54	39	44	115	252	..	XIV
पंधरा	478	443	..	96	236	56	1309	..	XV
सोळा	1131	1313	146	2856	12	40	271	5769	..	XVI
एकूण	51353	81608	34220	4916	8852	96	271	3537	3086	187939	..	Total

टिप्पणी— सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खूलास। तक्त्यापूर्वीच्या टिप्पणीत केलेला आहे.

Note— Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note.

तक्ता पाच
TABLE V

महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय लागवडीलायक क्षेत्राचे वाटप
Districtwise distribution of cultivable land in Maharashtra State.

(क्षेत्र लाख हेक्टरसंमध्ये)
(Area in lakh Ha.)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	लागवडी- लायक क्षेत्र	भरड उथळ जमीन	मध्यम काळी जमीन	खोल काळी जमीन	जांभ्या मातीच्या जमिनी	डोंगर उतारा- वरील तांबूस तपकीरी जमीन	किनाऱ्या वरील (समुद्र किनार) पानथळ जमीन	किनाऱ्या वरील खरवट जमीन	पिवळसर तपकीरी जमिनी	सपाटी- वरील पिवळसर जमीन	District Designation
		Culti- vable land	Coarse shallow soils	Medium black soils	Deep Black soils	Laterite & Late- ritic soils	Raddish brown soils of hills slopes	Coastal alluvium	Coastal saline	Yello- wish brown soils	Yello- wish brown soils of plains	
1	2	3	अ A	ब B	क C	ड D	ई E	फ F	ग G	ह H	आय I	2
१	ठाणे	3.16	0.90	1.52	0.29	0.45	Thane
२	रायगड	3.39	0.91	1.43	0.80	0.25	Raigad
३	रत्नागिरी सिंधुदुर्ग	6.41	4.51	0.02	1.69	0.19	Ratnagiri Sindhudurg
४												
५	नाशिक	9.82	3.06	2.90	0.60	0.40	2.86	Nashik
६	धुळे	5.75	3.40	0.70	1.65	Dhule
७	जळगांव	7.24	2.48	3.26	1.50	Jalgaon
८	पुणे	10.97	2.27	2.06	0.86	1.19	4.59	Pune
९	अहमदनगर	12.90	4.87	5.29	1.66	..	1.08	Ahmadnagar
१०	सोलापूर	12.36	3.11	6.02	3.23	Solapur
११	कोल्हापूर	4.70	0.84	0.84	0.22	1.26	1.54	Kolhapur
१२	सातारा	7.62	2.84	1.11	0.53	0.71	2.43	Satara
१३	सांगली	7.39	2.50	3.21	1.68	Sangli
१४	औरंगाबाद जालना	14.19	5.31	6.46	2.42	Aurangabad Jalna
१५												
१६	परभणी	11.29	1.18	6.56	3.55	Parbhani
१७	बीड	9.83	2.35	5.35	2.13	Beed
१८	नांदेड	8.27	2.00	4.01	2.26	Nanded
१९	उस्मानाबाद लातूर	13.42	1.53	10.11	1.78	Osmanabad Latur
२०												
२१	अमरावती	7.63	1.84	4.58	1.21	Amravati
२२	अकोला	8.27	0.71	6.12	1.44	Akola
२३	बुलढाणा	7.32	3.50	2.69	1.13	Buldhana
२४	यवतमाळ	8.65	5.73	0.91	2.01	Yavatmal
२५	नागपूर	5.66	1.11	1.34	0.34	0.33	2.54	Nagpur
२६	वर्धा	6.93	2.51	2.64	1.78	Wardha
२७	भंडारा	4.13	0.15	2.20	1.78	Bhandara
२८	चंद्रपूर गडचिरोली	6.53	0.65	0.78	1.32	0.84	1.44	1.50	Chandrapur Gadchiroli
२९												
एकूण	..	203.83	55.60	79.89	34.25	9.16	12.81	2.14	0.19	3.97	5.82	Total

तक्ता सहा TABLE VI

तक्ता
सहा
महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या
पिकांखालील इकोघटकनिहाय क्षेत्र

भू-पर्जन्य गट	भात Paddy (Pd)	ख. जवार K. Jowar (Kj)	बाजरी Bajra (B)	नागली Nagli (N)	र. जवार R. Jowar (Rj)	गहू Wheat (W)	इतर तुणधान्य Other cereals (Oc)	तुर Tur (T)	मूग Mug (Mu)	उडीद Udid (U)
एक-अ	2	346	2132	15	3332	89	59	63
एक-ब	75	771	596	..	3648	414	168	221
एक-क	57	330	185	..	1782	240	44	45
दोन-अ	2	344	2982	1	2087	19	30	64	..	1
दोन-ब	92	275	523	..	711	346	29	67	5	4
दोन-क	53	87	74	..	174	351	15	25	3	2
दोन-ड	10	4
दोन-ई	74	58	49	59	182	19	2	14
तीन-अ	7	10	2968	..	30	35	197	15	50	10
तीन-ब	58	323	1261	..	2404	688	18	121	60	39
तीन-क	10	28	103	..	82	242	55	..	10	1
तीन-ड	20
तीन-ई	33	5
चार-अ	11	1587	2803	..	1566	228	161	608	234	171
चार-ब	497	3063	1078	..	5284	1162	204	1383	365	203
चार-क	128	845	316	1	2984	724	41	363	372	146
पांच-अ	..	30	96	..	15	..	1	3
पांच-ब	30	216	23	..	157	25	5	13
पांच-क	14	87	61	8	2	1
पांच-ड	12	9	1	2	1
पांच-ई	78	115	190	6	206	12	5	15
सहा-अ	165	4931	709	..	154	154	147	431	666	728
सहा-ब	239	13701	363	..	2400	1464	94	1306	1151	758
सहा-क	181	2058	124	..	1632	1024	46	478	798	357
सात-अ	212	..	150	..	19	12
सात-ब	..	67	120	..	139	250
सात-क	50
सात-ड	208	10	..	137	..	7
सात-ई	67	42	400	267	228	36	20	6
आठ-अ	21	515	6	5	11	40	..
आठ-ब	171	882	7	..	222	155	14	174	15	..
आठ-क	37	236	118	125	22	83	6	..
नऊ-अ	60	28	210	51	200	1	13	1
नऊ-ब	111	45	14	21	23	13	10	14	4	1
नऊ-क	44	82	2	7	45	19	8	5	3	4
नऊ-ड	39	22	..	49	1	6	5	1	1	1
नऊ-ई	249	96	20	2	61	55	35	2	1	1

टिपणी :- १) सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खुलासा मागील तक्त्याच्या तक्त्यापूर्वीच्या टिपणीत केलेला आहे.

२) भूपर्जन्य गट हा पात्रसाचे प्रमाण व जमिनीचा प्रकार दाखवितो.

TABLE
VIEco-unitwise area under different
crops in Maharashtra State(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in '00' Hectares)

हरभरा Gram (Gr)	इतर कडधान्ये Other Pulses (OP)	शुईमग (खरीप) Kharif Ground- nut (KG)	शुईमग (उन्हाळी) Summer Ground- nut (SG)	करडई safflower (Sf)	तीळ Sesamum (Sc)	जवस Linseed (L)	सूर्यफूल Sunflower (S)	इतर गळीत धान्ये Other Oilseeds (OO)	कापूस Cotton (C)	एकूण Total	Eco-Unit
21	887	158	..	172	8	7	7291	.. I-A
213	499	264	..	423	26	62	7380	.. I-B
187	130	31	..	267	1	71	3370	.. I-C
47	418	174	..	114	8	..	6291	.. II-A
111	241	236	..	241	17	15	2913	.. II-B
46	65	75	..	18	5	14	1007	.. II-C
..	19	5	38	.. II-D
38	60	30	5	..	590	.. II-E
3	272	177	4	53	1	..	2	3834	.. III-A
221	526	626	18	196	2	19	1	36	21	6638	.. III-B
6	10	5	..	4	..	10	..	4	51	621	.. III-C
..	20	.. III-D
..	..	7	45	.. III-E
113	712	856	94	264	41	13	294	244	316	10316	.. IV-A
919	1257	864	154	773	10	213	573	136	681	18819	.. IV-B
444	99	72	61	518	6	88	166	10	446	7830	.. IV-C
..	20	25	..	5	195	.. V-A
17	36	193	..	33	748	.. V-B
3	7	72	..	2	257	.. V-C
1	5	5	36	.. V-D
15	19	52	13	..	726	.. V-E
75	322	505	41	675	32	5	5	121	2776	12642	.. VI-A
413	1137	796	173	996	75	173	3	254	8209	33705	.. VI-B
303	471	371	53	239	54	166	..	61	3702	12118	.. VI-C
..	107	7	507	.. VII-A
100	..	117	793	.. VII-B
..	1	51	.. VII-C
22	22	..	406	.. VII-D
69	150	139	24	..	1448	.. VII-E
..	86	21	..	2	19	228	954	.. VIII-A
77	188	66	..	59	..	9	..	34	638	2711	.. VIII-B
68	92	22	..	21	..	10	..	7	565	1422	.. VIII-C
4	40	68	..	8	20	..	704	.. IX-A
15	26	96	5	1	399	.. IX-B
13	19	119	..	1	4	375	.. XI-C
4	4	28	161	.. IX-D
49	22	71	5	..	679	.. IX-E

Note :— 1) Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note of previous Table.
2) Eco-unit indicates rainfall pattern and soil type.

भू-पजन्य गट	भात Paddy (Pd)	ख. जवार K. Jowar (Kj)	बाजरी Bajra (B)	नागली Nagli (N)	र. जवार R. Jowar (Rj)	गहू Wheat (W)	इतर तुणधान्ये Other cereals (Oc)	तूर Tur (T)	मूग Mug (Md)	उडीद Udid (U)
दहा-अ	50	17	1	8	38	9	141	15	20	8
दहा-ब	57	10	..	3	43	11	..	2
अकरा-अ	66	2409	40	..	10	185	8	421	67	29
अकरा-ब	181	1154	6	..	229	500	..	277	15	4
अकरा-क	131	985	4	..	93	395	..	228	29	9
अकरा-ई	186	834	128	105	1	170
अकरा-ह	55	10	91	100	1	25
अकरा-आयू	15	15	169	20	1	30
बारा-अ	115	33	1	41	1	8	115
बारा-ब	93	28	32	17	35	17	16	5
बारा-क	31	14	10	9	2	1	1	..
बारा-ड	252	23	..	177	29	28	55	1
बारा-ई	373	168	1	137	197	48	67	11
तेरा-ब	..	40	40
तेरा-क	684	643	569	805	4	32	4	61
तेरा-ड	493	22
तेरा-ई	380	51	628	180	5	43
तेरा-ह	1755	455	108	23	38
तेरा-आयू	1699	3	244	158	19	42	..	2
चौदा-ब	37	1	3	3
चौदा-क	28	2	3
चौदा-ड	14	21	9
चौदा-ई	15	72	22
पंधरा-अ	244	81	60	27	2	31
पंधरा-ब	344	4	10	1	..
पंधरा-ड	75	10	4
पंधरा-ई	183
पंधरा-फ	56
सोळा-अ	568	296	97	29	10	48
सोळा-ब	1135	3	..	8	3	15	5	5	2	..
सोळा-क	132
सोळा-ड	1508	848	277	1
सोळा-ई	1	8	2
सोळा-फ	40
सोळा-ग	271
एकूण महाराष्ट्र राज्य	13906	38139	17619	2405	32592	10853	2440	6986	3951	2627

टीप : (१) सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खुलासा मागील तक्त्याच्या तक्त्यापूर्व टिपणीत केलेला आहे.

(२) भू-पजन्य गट हा पावसाचे प्रमाण व जमिनीचा प्रकार दाखवितो.

सहा-समाप्त
VI-Concl'd.

हरमरा Gram (Gr)	इतर कडधान्ये Other Pulses (OP)	भुईमूग (खरीप) Kharif Ground- nut(KG)	भुईमूग (उन्हाळी) Summer Ground- nut(SG)	करडई Safflower (Sf)	तीळ Sesamum (Sc)	जवस Linseed (L)	सूर्यफूल Sunflower (S)	इतर गळीत धान्ये Other Oilseeds (OO)	कापूस Cotton (C)	एकूण Total	Eco Unit
2	31	59	8	..	407	.. X-A
4	7	20	1	..	2	45	205	.. X-B
57	157	295	2	..	17	37	..	45	2407	6252	.. XI-A
100	207	102	3	..	196	55	..	104	1960	5093	.. XI-B
60	39	41	1	..	64	92	..	20	1393	3584	.. XI-C
26	96	19	50	..	186	281	2082	.. XI-E
21	110	40	..	34	..	487	.. XI-H
16	120	70	54	510	.. XI-I
4	4	22	7	..	351	.. XII-A
10	10	28	1	16	308	.. XII-B
5	5	14	15	107	.. XII-C
18	30	82	11	..	706	.. XII-D
27	43	176	..	1	10	..	1259	.. XII-E
..	6	86	.. XIII-B
112	134	10	40	138	..	27	30	3293	.. XIII-C
..	38	553	.. XIII-D
32	233	48	20	..	30	10	1660	.. XIII-E
56	283	63	194	..	75	..	3050	.. XIII-H
57	160	2	..	4	23	163	2576	.. XIII-I
..	5	5	54	.. XIV-B
1	5	39	.. XIV-C
..	44	.. XIV-D
..	..	5	1	..	115	.. XIV-E
..	5	1	1	26	..	478	.. XV-A
34	38	8	4	443	.. XV-B
3	..	4	96	.. XV-D
..	53	236	.. XV-E
..	56	.. XV-F
..	41	2	6	34	..	1131	.. XVI-A
67	60	9	1	1313	.. XVI-B
1	13	146	.. XVI-C
..	138	25	59	..	2856	.. XVI-D
..	1	..	12	.. XVI-E
..	40	.. XVI-F
..	271	.. XVI-G
4330	10011	7275	605	5096	756	1549	1043	1783	23973	187939	.. Total Maha- rashtra State

Note— (1) Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note of previous Table.

(2) Eco Unit indicates rainfall pattern and soil type.

तक्ता सात
महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे जिल्हावार क्षेत्र सन १९७८-७९ ते १९८३-८४

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	निव्वळ बागाईत क्षेत्र Net area Irrigated							
		विहिरी व्यतिरिक्त इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र Surface irrigation*					विहिरीखालील क्षेत्र Well Irrigation		
		१९७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	१९७८-७९ 1978-79	१९७९-८० 1979-80
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
१	बृहन्मुंबई	8	9
२	ठाणे	6	6	4	8	24	34	58	65
३	रायगड	60	66	79	70	77	77	23	21
४	रत्नागिरी	129	129	76	35	25	26	23	26
५	सिंधुदुर्ग	69	90	100
एकूण—कोकण विभाग		195	201	159	182	216	237	112	121
६	नाशिक	254	298	251	247	252	179	868	879
७	धुळे	173	191	187	231	151	124	471	492
८	जळगाव	212	167	115	135	114	73	722	832
एकूण—नाशिक विभाग		639	656	553	613	517	376	2,061	2,203
९	अहमदनगर	1,107	873	642	691	691	743	991	1,057
१०	पुणे	792	812	905	792	907	952	762	790
११	सोलापूर	310	273	370	305	450	372	930	1,031
एकूण—पुणे विभाग		2,209	1,958	1,917	1,788	2,048	2,067	2,683	2,878
१२	सातारा	410	460	464	486	512	502	569	527
१३	सांगली	217	219	188	219	232	266	463	486
१४	कोल्हापूर	448	450	440	450	453	417	136	164
एकूण—कोल्हापूर विभाग		1,075	1,129	1,092	1,155	1,197	1,185	1,168	1,177
१५	औरंगाबाद	163	62	162
१६	जालना	298	289	259	109	172	186	1,123	1,077
१७	बीड	206	205	210	237	312	380	720	782
एकूण—औरंगाबाद विभाग		504	494	469	509	546	728	1,843	1,859
१८	लातूर	42	32	46
१९	उस्मानाबाद	260	239	231	187	167	207	1,153	1,139
२०	नांदेड	214	221	237	221	158	177	149	157
२१	परभणी	285	290	229	299	317	281	318	367
एकूण—लातूर विभाग		759	750	697	749	674	711	1,620	1,663
२२	बुलढाणा	39	56	36	78	49	58	227	245
२३	अकोला	44	49	38	40	35	57	146	154
२४	अमरावती	29	25	12	8	5	20	289	298
२५	यवतमाळ	62	83	89	66	57	99	176	156
एकूण—अमरावती विभाग		174	213	175	192	146	234	838	853
२६	वर्धा	56	57	20	25	43	62	263	268
२७	नागपूर	245	274	188	221	175	230	259	272
२८	भंडारा	1,278	1,308	1,340	1,318	1,402	1,219	85	84
२९	चंद्रपूर	1,165	1,188	1,186	732	728	753	53	30
३०	गडचिरोली	364	381	342
एकूण—नागपूर विभाग		2,744	2,827	2,734	2,660	2,729	2,606	462	654
एकूण—महाराष्ट्र राज्य		8,299	8,228	7,796	7,848	8,073	8,144	10,967	11,408

* विहिरीव्यतिरिक्त इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र—कालवे, तलाव व इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र.

TABLE VII

Districtwise net area irrigated by different sources in Maharashtra State from 1978-79 to 1983-84

(क्षेत्र '००' हेक्टर)
(Area in '00' hectares)

विहिरीवाली क्षेत्र Well irrigation				एकूण निव्वळ बागाईत क्षेत्र Total net area irrigated				District			
१९८०-८१ 1980-81 11	८१-८२ 1981-82 12	८२-८३ 1982-83 13	८३-८४ 1983-84 14	१९७८-७९ 1978-79 15	७९-८० 79-80 16	८०-८१ 1980-81 17	८१-८२ 1981-82 18	८२-८३ 1982-83 19	८३-८४ 1983-84 20		
9	9	8	9	9	9 Greater Bombay	
36	22	19	16	64	71	40	30	43	50	.. Thane	
21	28	22	20	83	87	100	98	99	97	.. Raigad	
27	7 42	5 14	7 12	152	155	103	42 111	30 104	33 112	.. } Ratnagiri .. } Sindhudurg	
93	108	60	55	307	322	252	290	276	292	Total—Konkan Division	
719	865	874	913	1,122	1,177	970	1,112	1,126	1,092	.. Nashik	
498	416	493	536	644	683	685	647	644	660	.. Dhule	
886	911	825	968	934	999	1,001	1,046	939	1,041	.. Jalgaon	
2,103	2,192	2,192	2,417	2,700	2,859	2,656	2,805	2,709	2,793	Total—Nashik Division	
1,271	1,438	1,466	1,397	2,098	1,930	1,913	2,129	2,157	2,140	.. Ahmadnagar	
812	849	818	733	1,554	1,602	1,717	1,641	1,725	1,685	.. Pune	
833	1,458	935	768	1,240	1,304	1,203	1,763	1,385	1,140	.. Solapur	
2,916	3,745	3,219	2,898	4,892	4,836	4,833	5,533	5,267	4,965	Total—Pune Division	
555	790	661	554	979	987	1,019	1,276	1,173	1,056	.. Satara	
500	527	558	500	680	705	688	746	790	766	.. Sangli	
185	193	178	170	584	614	625	643	631	587	.. Kolhapur	
1,240	1,510	1,397	1,224	2,243	2,306	2,332	2,665	2,594	2,409	Total—Kolhapur Division	
901	598 427	452 309	409 373	1,421	1,366	1,160	761 536	514 481	571 559	.. } Aurangabad .. } Jalna	
721	835	852	782	926	987	931	1,072	1,164	1,162	.. Beed	
1,622	1,860	1,613	1,564	2,347	2,353	2,091	2,369	2,159	2,292	Total—Aurangabad Division	
617	527 303	258 499	247 503	1,413	1,378	848	714 345	290 666	293 710	.. } Latur .. } Osmanabad	
149	152	147	206	363	378	386	373	305	383	.. Nanded	
395	265	260	290	603	657	624	564	577	571	.. Parbhani	
1,161	1,247	1,164	1,246	2,379	2,413	1,858	1,996	1,838	1,957	.. Total—Latur Division	
252	220	443	291	266	301	288	298	492	349	.. Buldhana	
170	146	148	171	190	203	208	186	183	228	.. Akola	
322	323	303	339	318	323	33	331	308	359	.. Amravati	
145	130	146	123	238	239	234	196	203	222	.. Yavatmal	
839	819	1,040	924	1,012	1,066	1,064	1,011	1,186	1,158	Total—Amravati Division	
161	157	113	149	319	325	181	182	156	211	.. Wardha	
247	257	262	299	504	546	435	478	437	529	.. Nagpur	
85	61	84	68	1,363	1,392	1,425	1,379	1,486	1,287	.. Bhandara	
36	17 18	22 18	18 12	1,200	1,218	1,222	749 382	750 399	771 354	.. } Chandrapur .. } Gadchiroli	
529	510	499	546	3,386	3,481	3,263	3,170	3,228	3,152	Total—Nagpur Division	
10,553	11,991	11,184	10,874	19,266	1,9636	18,349	19,839	19,257	19,018	Total—Maharashtra State	

*Surface irrigation including area irrigated by Canals, Tanks and other sources of irrigation.

अ. क्र. Serial No.	जिल्हा	दुसोटा बागाईत क्षेत्र Area irrigated more than once					
		१९७८-७९ 1978-79 21	१९७९-८० 1979-80 22	१९८०-८१ 1980-81 23	१९८१-८२ 1981-82 24	१९८२-८३ 1982-83 25	१९८३-८४ 1983-84 26
1	2						
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	7	8	5	13	13	6
३	रायगड	3	2	13	14	12	13
४	रत्नागिरी	13	13	70	4	3	3
५	सिंधुदुर्ग	13	15	28
	एकूण-कोकण विभाग	23	23	88	44	43	50
६	नाशिक	377	325	504	408	422	399
७	धुळे	218	208	236	255	262	257
८	जळगाव	282	235	347	444	274	219
	एकूण-नाशिक विभाग	877	768	1,087	1,107	958	875
९	अहमदनगर	755	695	893	676	607	673
१०	पुणे	475	450	301	311	294	337
११	सोलापूर	343	338	534	73	156	217
	एकूण-पुणे विभाग	1,573	1,483	1,728	1,060	1,057	1,227
१२	सातारा	258	285	265	127	147	362
१३	सांगली	280	305	308	246	210	179
१४	कोल्हापूर	97	76	87	146	113	101
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	635	666	660	519	470	642
१५	औरंगाबाद	289	356	595	503	271	229
१६	जालना	243	206	193
१७	बीड	168	169	274	155	204	196
	एकूण औरंगाबाद विभाग	457	525	869	901	681	618
१८	लातूर	314	307	181	138	104	89
१९	उस्मानाबाद	79	109	209
२०	नांदेड	97	91	79	91	93	88
२१	परभणी	148	144	231	202	205	205
	एकूण-लातूर विभाग	559	542	491	510	511	591
२२	बुलढाणा	60	75	110	121	197	158
२३	अकोला	45	53	54	65	69	57
२४	अमरावती	79	81	105	128	140	113
२५	यवतमाळ	40	44	47	99	101	81
	एकूण-अमरावती विभाग	224	253	316	413	507	409
२६	वर्धा	40	45	60	68	67	46
२७	नागपूर	120	114	148	128	115	94
२८	भंडारा	171	181	248	230	176	222
२९	चंद्रपूर	100	79	108	72	56	43
३०	गडचिरोली	32	40	33
	एकूण-नागपूर विभाग	431	419	564	530	454	438
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	4,779	4,679	5,803	5,084	4,681	4,850

TABLE VII—Concl'd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरों)
(Area in '00' hectares)

एकूण बागाईत क्षेत्र Gross area irrigated						District
१९७८-७९ 1978-79 27	१९७९-८० 1979-80 28	१९८०-८१ 1980-81 29	१९८१-८२ 1981-82 30	१९८२-८३ 1982-83 31	१९८३-८४ 1983-84 32	
8	9	9	9 Bombay S. D.
71	79	45	43	56	56	.. Thane
86	89	113	112	111	110	.. Raigad
165	168	173	46	33	36	.. Ratnagiri
..	124	119	140	.. Sindhudurg
330	345	340	334	319	342	.. Total-Konkan Division
1,499	1,502	1,474	1,520	1,548	1,491	.. Nashik
862	918	921	902	906	917	.. Dhule
1,216	1,207	1,348	1,490	1,213	1,260	.. Jalgaon
3,577	3,627	3,743	3,912	3,667	3,668	.. Total-Nashik Division
2,853	2,625	2,806	2,805	2,764	2,813	.. Ahmadnagar
2,029	2,052	2,018	1,952	2,019	2,022	.. Pune
1,583	1,642	1,737	1,836	1,541	1,357	.. Solapur
6,465	6,319	6,561	6,593	6,324	6,192	.. Total-Pune Division
1,237	1,272	1,284	1,403	1,320	1,418	.. Satara
960	1,010	996	992	1,000	945	.. Sangli
681	690	712	789	744	688	.. Kolhapur
2,878	2,972	2,992	3,184	3,064	3,051	.. Total-Kolhapur Division
1,710	1,722	1,755	1,264	785	800	.. Aurangabad
..	779	687	752	.. Jalna
1,094	1,156	1,205	1,227	1,368	1,358	.. Beed
2,804	2,878	2,960	3,270	2,840	2,910	.. Total Aurangabad Division
1,727	1,685	1,029	424	394	382	.. Latur
..	852	775	919	.. Osmanabad
460	469	465	464	398	471	.. Nanded
751	801	855	766	782	776	.. Parbhani
2,938	2,955	2,349	2,506	2,349	2,548	.. Total-Latur Division
326	376	398	419	689	507	.. Buldhana
235	256	262	251	252	285	.. Akola
397	404	439	459	448	472	.. Amravati
278	283	281	295	304	303	.. Yavatmal
1,236	1,319	1,380	1,424	1,693	1,567	.. Total-Amravati Division
359	370	241	250	223	257	.. Wardha
624	660	583	606	552	623	.. Nagpur
1,534	1,573	1,673	1,609	1,662	1,509	.. Bhandara
1,300	1,297	1,330	821	806	814	.. Chandrapur
..	414	439	387	.. Gadchiroli
3,817	3,900	3,827	3,700	3,682	3,590	.. Total-Nagpur Division
24,045	24,315	24,152	24,923	23,988	23,868	.. Total-Maharashtra State

तक्ता आठ TABLE VIII
खरीप तांदूळ Kharif Rice

महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय निरनिराळ्या पिकांखालील बागायत क्षेत्र १९८२-८३ ते १९८८-८९
Districtwise irrigated area under different crops in M. S. from 1982-83 to 1988-89

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	District
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	९२	९२	७४	७३	४३	४०	२९	Nashik
७	धुळे	५७	५८	३४	२८	२८	१५	१५	Dhule
८	जळगाव	३५	२९	४४	४२	३६	२७	२६	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	१८४	१७९	१५२	१४३	१०७	८२	७०	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	१८	१४	१३	१३	१४	११	७	Ahmadnagar
१०	पुणे	५१	५१	३४	३५	३४	१८	२१	Pune
११	सोलापूर	२१	१३	१४	१२	१२	१३	१५	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	९०	७८	६१	६०	६०	४२	४३	Total Pune Division
१२	सातारा	१५३	१४३	७८	९०	१५९	१५५	१५४	Satara
१३	सांगली	८४	८९	५२	५३	५८	३९	३८	Sangli
१४	कोल्हापूर	३४	४४	४८	४५	२७	२३	२६	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	२७१	२७६	१७८	१८८	२४४	२१७	२१९	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	९	९	१३	१२	६	२	२	Aurangabad
१६	जालना	१७	१८	१३	१२	९	३	२	Jalna
१७	बीड	५८	३०	२४	२१	१०	३	२	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	८४	५७	३७	३३	२५	८	६	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	१२	५	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	२१	१७	७३	२१	३८	१४	५	Osmanabad
२०	नांदेड	५९	६१	१३१	१३७	१०५	४०	३५	Nanded
२१	परभणी	१४५	१४०	२२	२३	१४९	११७	११९	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	२२५	२१८	२२६	१८१	३०४	१७६	१५९	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	२५	९	३	१	१	..	२६	Buldhana
२३	अकोला	१	..	२	Akola
२४	अमरावती	३	२	२	Amravati
२५	यवतमाळ	२	..	२	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	३१	११	९	१	१	..	२६	Total Amravati Division
२६	वर्धा	Wardha
२७	नागपूर	१५०	१७५	१९६	१९६	२४१	२९२	१८८	Nagpur
२८	भंडारा	१४४८	१२४७	१४९०	१६५५	१९५५	९०६	१४४२	Bhandara
२९	चंद्रपूर	७५६	७४३	८५४	८६४	९८३	७६६	८२६	Chandrapur
३०	गडचिरोली	३९३	३१९	३७१	३९५	४५९	४३१	४२६	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	२७४७	२४८४	२९११	३११०	३६३८	२३९५	२८८२	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	३६३२	३३०३	३५७४	३७१६	४३७९	२९२०	३४०४	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

उन्हाळी तांदूळ Summer Rice

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हे	१९८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	District
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	10	10	9	14	16	33	16	Thane
३	रायगड	79	75	77	74	73	72	74	Raigad
४	रत्नागिरी	4	6	44	7	7	7	5	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	40	41	44	74	66	70	46	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	133	132	174	169	162	182	141	Total Konkan Division
६	नाशिक	Nashik
७	धुळे	Dhule
८	जळगाव	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	Ahmadnagar
१०	पुणे	1	1	Pune
११	सोलापूर	2	2	3	2	..	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1	1	2	2	3	2	..	Total Pune Division
१२	सातारा	Satara
१३	सांगली	Sangli
१४	कोल्हापूर	1	..	7	7	7	7	8	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1	..	7	7	7	7	8	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	1	Aurangabad
१६	जालना	Jalna
१७	बीड	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	1	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	Latur
१९	उस्मानाबाद	Osmanabad
२०	नांदेड	18	26	Nanded
२१	परभणी	2	2	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	20	28	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	Buldhana
२३	अकोला	Akola
२४	अमरावती	Amravati
२५	यवतमाळ	..	1	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	1	Total Amravati Division
२६	वर्धा	Wardha
२७	नागपूर	1	Nagpur
२८	भंडारा	94	164	31	52	53	53	151	Bhandara
२९	चंद्रपूर	4	27	3	12	7	7	30	Chandrapur
३०	गडचिरोली	14	40	2	9	12	12	60	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	113	231	36	73	72	72	241	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	268	394	219	251	244	263	390	Total Maharashtra State

तक्ता आठ -- चालू TABLE VIII -- Contd.

बाजरी Bajra

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	District
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	30	24	112	123	101	102	119	Nashik
७	धुळे	Dhule
८	जळगाव	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	30	24	112	123	101	102	119	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	102	137	140	126	117	158	221	Ahmadnagar
१०	पुणे	109	98	81	63	98	110	113	Pune
११	सोलापूर	46	21	13	17	34	48	46	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	257	256	234	206	249	316	380	Total Pune Division
१२	सातारा	88	115	77	87	120	137	23	Satara
१३	सांगली	23	17	59	37	46	39	22	Sangli
१४	कोल्हापूर	1	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	111	132	136	124	166	176	46	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	10	11	..	6	5	..	6	} Aurangabad } Jalna
१६	जालना	2	2	1	
१७	बीड	58	58	8	10	10	..	10	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	70	71	8	16	15	..	17	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	Latur
१९	उस्मानाबाद	16	12	Osmanabad
२०	नांदेड	Nanded
२१	परभणी	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	16	12	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	Buldhana
२३	अकोला	1	Akola
२४	अमरावती	..	2	Amravati
२५	यवतमाळ	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	1	2	Total Amravati Division
२६	वर्धा	Wardha
२७	नागपूर	Nagpur
२८	भंडारा	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	485	497	490	469	531	594	562	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—तालू TABLE VIII—Contd.

खरीप ज्वारी Kharif Jowar

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	District
		1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	3	2	25	21	20	33	31	Nashik
७	धुळे	22	23	3	Dhule
८	जळगाव	50	18	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	75	25	25	21	20	33	52	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	94	125	66	54	43	37	18	Ahmadnagar
१०	पुणे	67	57	43	34	32	16	19	Pune
११	सोलापूर	66	21	27	22	17	16	12	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	227	203	136	110	92	69	49	Total Pune Division
१२	सातारा	28	38	63	47	47	45	36	Satara
१३	सांगली	55	55	52	47	44	43	44	Sangli
१४	कोल्हापूर	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	83	93	115	94	91	88	80	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	23	26	8	7	3	..	1	Aurangabad
१६	जालना	4	4	5	..	5	Jalna
१७	बीड	96	74	14	13	14	..	7	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	123	104	22	20	22	..	13	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	30	7	Latur
१९	उस्मानाबाद	61	68	11	11	3	2	1	Osmanabad
२०	नांदेड	Nanded
२१	परभणी	13	12	2	2	2	2	2	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	104	80	13	13	12	4	3	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	Buldhana
२३	अकोला	Akola
२४	अमरावती	Amravati
२५	यवतमाळ	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	Total Amravati Division
२६	वर्धा	Wardha
२७	नागपूर	1	Nagpur
२८	भंडारा	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	1	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	2	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	614	505	311	258	237	194	197	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

गहू Wheat

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र. जिल्हा	१९८२-८३ 1982-83	८३-८४ 83-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	District
१ बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२ ठाणे	Thane
३ रायगड	Raigad
४ रत्नागिरी	Ratnagiri
५ सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६ नाशिक	489	503	418	367	273	371	483	Nashik
७ धुळे	407	416	445	308	179	168	231	Dhule
८ जळगाव	234	240	358	333	249	317	294	Jalgaon
एकूण नाशिक विभाग	1130	1159	1221	1008	701	856	1008	Total Nashik Division
९ अहमदनगर	477	496	594	526	233	260	448	Ahmadnagar
१० पुणे	193	213	338	321	222	263	312	Pune
११ सोलापूर	203	191	308	291	178	216	287	Solapur
एकूण पुणे विभाग	873	900	1240	1138	633	739	1047	Total Pune Division
१२ सातारा	152	166	191	190	144	151	182	Satara
१३ सांगली	217	148	148	147	82	100	116	Sangli
१४ कोल्हापूर	122	121	123	143	149	178	128	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग	491	435	462	480	375	429	426	Total Kolhapur Division
१५ औरंगाबाद	186	186	261	173	162	183	262	Aurangabad
१६ जालना	295	303	208	178	170	220	163	Jalna
१७ बीड	255	245	168	133	80	92	204	Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग	736	734	637	484	412	495	629	Total Aurangabad Division
१८ लातूर	146	160	..	124	77	135	168	Latur
१९ उस्मानाबाद	123	157	258	102	92	118	127	Osmanabad
२० नांदेड	114	143	146	129	77	89	146	Nanded
२१ परभणी	261	262	344	291	172	204	331	Parbhani
एकूण लातूर विभाग	644	722	748	646	418	546	772	Total Latur Division
२२ बुलढाणा	273	270	96	53	24	25	177	Buldhana
२३ अकोला	142	175	124	122	115	105	130	Akola
२४ अमरावती	198	214	193	145	163	149	186	Amravati
२५ यवतमाळ	150	152	82	81	80	55	114	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग	763	811	495	401	382	334	607	Total Amravati Division
२६ वर्धा	129	153	298	275	135	78	125	Wardha
२७ नागपूर	177	217	296	312	266	200	215	Nagpur
२८ भंडारा	45	35	45	51	48	57	67	Bhandara
२९ चंद्रपूर	17	19	33	38	27	24	31	Chandrapur
३० गडचिरोली	3	3	10	9	4	7	6	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग	371	427	682	685	480	366	444	Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य	5008	5188	5485	4842	3401	3765	4933	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

रबी ज्वारी Rabi Jowar

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	District	
१	वृहन्मुंबई	Greater Bombay	
२	ठाणे	Thane	
३	रायगड	Raigad	
४	रत्नागिरी	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division	
६	नाशिक	..	33	14	77	73	23	26	43	Nashik
७	धुळे	..	12	..	15	13	5	11	54	Dhule
८	जळगाव	..	1	..	20	23	19	25	43	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	..	46	14	112	109	47	62	140	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	..	810	805	962	982	694	812	904	Ahmadnagar
१०	पुणे	..	634	626	600	484	553	603	644	Pune
११	सोलापूर	..	474	499	443	447	471	485	577	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	1918	1930	2005	1913	1718	1900	2125	Total Pune Division
१२	सातारा	..	395	426	323	310	366	405	414	Satara
१३	सांगली	..	104	104	137	130	171	207	230	Sangli
१४	कोल्हापूर	3	5	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	499	530	460	440	540	617	644	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	103	111	134	..	197	267	448	Aurangabad
१६	जालना	..	110	118	125	249	79	95	132	Jalna
१७	बीड	..	486	463	355	339	401	425	553	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	699	692	614	588	677	787	1133	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	54	31	170	498	403	46	55	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	218	263	339	..	34	..	445	Osmanabad
२०	नांदेड	6	445	2	Nanded
२१	परभणी	..	12	12	44	45	8	9	8	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	284	306	559	543	445	500	510	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	8	Buldhana
२३	अकोला	Akola
२४	अमरावती	Amravati
२५	यवतमाळ	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	8	Total Amravati Division
२६	वर्धा	Wardha
२७	नागपूर	..	3	1	Nagpur
२८	भंडारा	..	1	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	1	1	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	5	2	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	3451	3482	3750	3593	3427	3866	4552	Total Maharashtra State

* समाविष्ट केलेली Assumed

सक्ता आढ—चालू TABLE VIII—Contd.

हरभरा Gram

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	District
		1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	7	8	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	7	8	Total Konkan Division
६	नाशिक	102	92	93	98	108	140	238	Nashik
७	धुळे	40	40	55	42	45	54	83	Dhule
८	जळगाव	63	45	80	74	110	172	263	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	205	177	228	214	263	366	584	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	90	80	141	155	99	123	178	Ahmadnagar
१०	पुणे	121	127	84	85	70	77	118	Pune
११	सोलापूर	72	23	64	67	36	47	66	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	283	230	289	307	205	247	362	Total Pune Division
१२	सातारा	41	37	32	30	33	39	43	Satara
१३	सांगली	27	25	64	73	22	26	30	Sangli
१४	कोल्हापूर	3	4	7	7	8	11	15	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	71	66	103	110	63	76	88	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	67	83	123	183	67	119	158	Aurangabad
१६	जालना	33	33	74		29	42	56	Jalna
१७	बीड	123	147	51		32	37	47	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	223	263	248	221	128	198	261	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	33	33	42	139	10	25	35	Latur
१९	उस्मानाबाद	21	81	91		39	68	51	Osmanabad
२०	नांदेड	3	5	8		14	45	22	Nanded
२१	परभणी	21	22	29	60	44	55	56	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	78	141	170	215	107	193	164	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	36	39	42	46	23	25	49	Buldhana
२३	अकोला	10	5	5	7	9	8	13	Akola
२४	अमरावती	30	25	49	55	41	38	24	Amravati
२५	यवतमाळ	3	7	6	6	3	3	14	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	79	76	102	114	76	74	100	Total Amravati Division
२६	वर्धा	2	3	3	7	10	10	13	Wardha
२७	नागपूर	21	25	43	47	44	37	46	Nagpur
२८	भंडारा	1	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	23	28	46	54	54	47	60	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	969	989	1186	1235	896	1201	1619	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

क्षरीय सुईमूग Kharif Groundnut

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र. जिल्हा	१९८२-८३	१९८३-८४	१९८४-८५	१९८५-८६	१९८६-८७	१९८७-८८	१९८८-८९	District
	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	
१ बृहन्मंबई	Greater Bombay
२ ठाणे	Thane
३ रायगड	Raigad
४ रत्नागिरी	Ratnagiri
५ सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६ नाशिक ..	25	35	17	7	9	6	16	Nashik
७ धुळे	3	Dhule
८ जळगाव	Jalgaon
एकूण नाशिक विभाग ..	25	35	17	7	9	6	19	Total Nashik Division
९ अहमदनगर ..	80	68	56	45	24	21	18	Ahmadnagar
१० पुणे ..	4	1	74	82	39	36	27	Pune
११ सोलापूर ..	55	..	49	24	13	10	11	Solapur
एकूण पुणे विभाग ..	139	69	179	151	76	67	56	Total Pune Division
१२ सातारा	13	13	12	13	10	Satara
१३ सांगली	6	6	6	8	8	Sangli
१४ कोल्हापूर	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग	19	19	18	21	18	Total Kolhapur Division
१५ औरंगाबाद ..	6	5	1	Aurangabad
१६ जालना	1	Jalna
१७ बीड ..	32	45	19	35	Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग ..	38	50	19	37	Total Aurangabad Division
१८ लातूर	1	Latur
१९ उस्मानाबाद ..	5	10	6	4	4	..	4	Osmanabad
२० नांदेड	Nanded
२१ परभणी ..	36	36	9	Parbhani
एकूण लातूर विभाग ..	41	47	15	4	4	..	4	Total Latur Division
२२ बुलढाणा ..	77	Buldhana
२३ अकोला ..	1	1	Akola
२४ अमरावती	1	Amravati
२५ यवतमाळ	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग ..	78	2	Total Amravati Division
२६ वर्धा ..	1	Wardha
२७ नागपूर	Nagpur
२८ भंडारा	Bhandara
२९ चंद्रपूर	Chandrapur
३० गडचिरोली	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग ..	1	Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	322	201	249	181	107	94	136	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

उन्हाळी सुईसूग Summer Groundnut

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र. जिल्हा	१९८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	District
१ बृहन्मंबई	Gr. Bombay
२ ठाणे	3	3	3	3	4	Thane
३ रायगड	1	2	2	3	1	2	Raigad
४ रत्नागिरी	2	2	3	4	3	5	Ratnagiri
५ सिंधुदुर्ग	1	20	24	22	28	27	Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग	4	27	32	32	35	38	Total Konkan Division
६ नाशिक ..	9	38	35	9	7	20	18	Nashik
७ धुळे ..	23	33	141	44	37	99	188	Dhule
८ जळगाव ..	13	42	111	54	37	90	250	Jalgaon
एकूण नाशिक विभाग ..	45	113	287	107	81	209	456	Total Nashik Division
९ अहमदनगर ..	13	14	118	13	7	72	249	Ahmadnagar
१० पुणे ..	28	30	54	8	10	76	42	Pune
११ सोलापूर ..	74	87	198	63	71	278	429	Solapur
एकूण पुणे विभाग ..	115	131	370	84	88	426	720	Total Pune Division
१२ सातारा ..	8	9	36	11	16	38	20	Satara
१३ सांगली ..	9	8	10	4	2	21	17	Sangli
१४ कोल्हापूर	12	10	9	9	6	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग ..	17	17	58	25	27	68	43	Total Kolhapur Division
१५ औरंगाबाद ..	5	4	10	..	3	7	22	Aurangabad
१६ जालना ..	18	19	25	1	1	2	43	Jalna
१७ बीड ..	25	32	31	3	8	28	126	Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग ..	48	55	66	4	12	37	191	Total Aurangabad Division
१८ लातूर ..	6	4	33	2	..	7	75	Latur
१९ उस्मानाबाद ..	18	22	16	2	1	21	57	Osmanabad
२० नांदेड ..	27	57	45	16	22	105	275	Nanded
२१ परभणी ..	45	50	90	14	15	159	458	Parbhani
एकूण लातूर विभाग ..	96	133	184	34	38	292	865	Total Latur Division
२२ बुलढाणा ..	5	14	18	9	22	15	43	Buldhana
२३ अकोला ..	15	30	15	14	27	22	48	Akola
२४ अमरावती ..	8	11	28	7	4	10	23	Amravati
२५ यवतमाळ ..	45	39	17	37	65	18	93	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग ..	73	94	78	67	118	65	207	Total Amravati Division
२६ वर्धा ..	10	18	15	9	11	3	20	Wardha
२७ नागपूर ..	2	3	5	3	4	2	13	Nagpur
२८ भंडारा ..	1	1	7	5	4	8	6	Bhandara
२९ चंद्रपूर ..	1	1	1	1	1	3	4	Chandrapur
३० गडचिरोली ..	1	1	1	1	1	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग ..	15	24	29	18	20	17	44	Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	409	571	1099	371	416	1149	2564	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

ऊस (एकूण) Sugarcane (Total)

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	District	
१	बृहन्मूर्बई	Gr. Bombay	
२	ठाणे	Thane	
३	रायगड	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	१	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	२	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	४	३	Total Konkan Division	
६	नाशिक	..	३३२	२६३	२८१	२५०	२९८	३०९	३०८	Nashik
७	धुळे	..	१२२	११८	१२६	११३	१३२	१३७	१४९	Dhule
८	जळगाव	..	१२१	१०९	९९	९२	११३	१२६	११८	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	..	५७५	४९०	५०६	४५५	५४३	५७२	५७५	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	..	८२२	७९७	६७६	५८६	५८३	४७०	४७४	Ahmadnagar
१०	पुणे	..	२८४	२९०	३५०	३५४	३७०	३४७	३७०	Pune
११	सोलापूर	..	२४२	२२५	२६९	२५४	२५०	३३५	४१५	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	१३४८	१३१२	१२९५	११९४	१२०३	११५२	१२५९	Total Pune Division
१२	सातारा	..	२८३	२८३	२५९	२३४	३०८	३१९	३४२	Satara
१३	सांगली	..	३२६	३४३	२६४	२२६	२३५	२४२	२५२	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	५६२	५०२	५५८	५४२	५४३	५७५	५९८	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	११७१	११२८	१०८१	१००२	१०८६	११३६	११९२	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	२१७	२१०	१४८	१०३	११५	१२३	१७९	Aurangabad
१६	जालना	..	८८	६१	७०	६०	८७	८२	११०	Jalna
१७	बीड	..	७५	८४	८७	८०	६७	६८	१०४	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	३८०	३५५	३०५	२४३	२६९	२७३	३९३	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	९२	८०	७४	६६	५६	५६	७३	Latur
१९	जस्मानाबाद	..	१४२	११९	१०१	८४	६३	७५	१५२	Osmanabad
२०	नांदेड	..	७८	७०	७७	५७	५२	७०	९३	Nanded
२१	परभणी	..	५८	५८	५९	५९	४८	५६	७२	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	३७०	३२७	३११	२६६	२१९	२५७	३९०	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	२४	६१	१३	११	८	९	१२	Buldhana
२३	अकोला	..	१०	१०	३	३	२	३	३	Akola
२४	अमरावती	..	२	३	५	५	७	१२	९	Amravati
२५	यवतमाळ	..	१९	२४	१५	१२	१६	३४	३३	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	५५	९८	३६	३१	३३	५८	५७	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	१	१	२	१	Wardha
२७	नागपूर	..	३	२	२	३	Nagpur
२८	भंडारा	..	११	८	५	६	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	१	१	१	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	१६	१२	१९	१०	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	३९१९	३७२५	३५४४	३१९१	३५५३	३४४८	३८७६	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—समाप्त TABLE VIII—ConcId.

कापूस Cotton

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	District
१	बृहन्मुंबई	Gr. Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	14	10	13	15	11	4	3	Nashik
७	धुळे	63	59	62	57	50	46	52	Dhule
८	जळगाव	223	320	79	82	133	108	107	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	300	389	154	154	194	158	162	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	17	17	9	8	7	4	4	Ahmadnagar
१०	पुणे	30	21	11	8	4	1	2	Pune
११	सोलापूर	55	43	44	39	32	29	26	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	102	81	64	55	43	34	32	Total Pune Division
१२	सातारा	28	34	19	21	20	4	11	Satara
१३	सांगली	17	16	9	9	9	9	9	Sangli
१४	कोल्हापूर	3	3	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	45	50	28	30	32	16	20	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	73	65	450	619	82	19	73	Aurangabad
१६	जालना	63	132	57	13	61	Jalna
१७	बीड	53	18	34	60	44	11	58	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	189	215	484	679	183	43	192	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	Latur
१९	उस्मानाबाद	Osmanabad
२०	नांदेड	20	21	24	24	22	5	22	Nanded
२१	परभणी	46	45	32	35	46	11	63	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	66	66	56	59	68	16	85	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	108	24	59	19	17	17	21	Buldhana
२३	अकोला	21	11	6	6	7	4	9	Akola
२४	अमरावती	8	5	45	..	39	8	10	Amravati
२५	यवतमाळ	16	18	70	66	83	4	4	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	153	58	180	91	146	33	44	Total Amravati Division
२६	वर्धा	16	17	34	Wardha
२७	नागपूर	16	8	3	Nagpur
२८	भंडारा	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	32	25	37	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	887	884	1003	1068	666	300	535	Total Maharashtra State

शेतीविषयक हंगाम

१९८४-८५

चालू वर्षी राज्यात नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस वेळेवर सुरू होऊन ८ जूनला कोंकण व दख्खन विभागाचा दक्षिण भाग व्यापला. पुढे १२ जूनला उत्तरेकडील दख्खन विभागाचा उत्तर, मराठवाड्याचा काही भाग व पूर्वे विदर्भ व्यापून १४ जूनला राहिलेला मराठवाडा व विदर्भ विभाग व्यापला.

चालू वर्षी मान्सून राज्यात जरी वेळेवर सुरू झाला असला तरी जूनमध्ये कोंकण विभाग वगळता राज्यातील इतर बहुतेक भागात त्याचा जोर कमी होता. कोंकण विभागात जूनमध्ये विस्तृत ठिकाणी हलका ते मध्यम पाऊस झाला. जूनच्या दुसऱ्या आठवड्यात कोंकण विभागात काही ठिकाणी जोरदार पर्जन्यवृष्टी झाली. पावसाच्या अनिश्चिततेमुळे या वर्षी कोंकण विभागात झालेल्या भात रोपवाटिकांच्या पेरण्या वगळता राज्याच्या बहुतेक भागांत पेरण्या वेळेवर झालेल्या नव्हत्या. जूनच्या दुसऱ्या आठवड्यात झालेल्या काहीशा विस्तृत पावसामुळे व त्यानंतर जूनअखेर काही ठिकाणी विखुरलेल्या स्वरूपाचा पाऊस झाल्यामुळे दख्खन, मराठवाडा आणि विदर्भ विभागांत जेथे पेरणी योग्य पाऊस झाला तेथे अल्प प्रमाणावर पेरण्यास सुरुवात झाली. सुदैवाने १ जुलैपासून राज्यात मान्सूनला सुरुवात होऊन ऑगस्टच्या तिसऱ्या आठवड्यापर्यंत कोंकण विभागांत विस्तृत स्वरूपाचा हलका ते मध्यम पाऊस झाला. तर राज्याच्या इतर भागात १ जुलै ते ३ जुलै व १४ जुलै ते १९ जुलैपर्यंत विस्तृत प्रमाणात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. जुलै महिन्याच्या इतर दिवशी मान्सूनचा जोर कमी होता. या पावसामुळे अवर्षणग्रस्त भागासह राज्याच्या बहुतेक भागात पेरण्यांना गती मिळाली. तसेच पेरणी झालेल्या पिकांच्या वाढीसाठी तो उपयुक्त झाला.

भात व नागली पिकांच्या लावणीची कामे कोंकण विभागांत जुलैअखेर तर दख्खन विभागाच्या घाट भागांत व विदर्भाच्या पूर्वेकडील जिल्ह्यांत ऑगस्टच्या मध्यापर्यंत संपली. राज्यात बहुतेक भागांत खरीप पिकांच्या पेरण्या जुलैअखेर संपल्या होत्या. तथापि दख्खन विभागातील नाशिक, अहमदनगर, सोलापूर, सांगली जिल्ह्यांतील काही भागांत, मराठवाड्यातील बीड, अश्रमनाथाद, लातूर व विदर्भातील बुलढाना व अकोला जिल्ह्यांत खरीप पिकांच्या पेरण्यांना उशीर होऊन त्या ऑगस्टच्या मध्यापर्यंत संपल्या.

संपूर्ण ऑगस्टमध्ये झालेल्या सर्वदूर हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाने कोंकणातील सर्व जिल्ह्यांत दख्खनच्या धुळे, जळगांव, सातारा, सांगली (प. भाग), कोल्हापूर जिल्ह्यांतील उभ्या खरीप पिकांची स्थिती समाधानकारक होती. विदर्भातही २, ३ ऑगस्ट व १७ ते १९ ऑगस्टमध्ये सर्वदूर हलका ते मध्यम पाऊस झाल्याने पीक स्थिती समाधानकारक होती. राज्याच्या इतर भागांत पाऊस तुरळक असल्याने पीक परिस्थिती बरी होती.

दख्खन विभागातील अहमदनगर, सोलापूर आणि पुणे जिल्ह्यांत व मराठवाड्यातील बहुतेक भागांत ऑगस्टमध्ये पडलेल्या अपुऱ्या व खंडीत पावसामुळे उभ्या खरीप पिकांची वाढ खूटून ती सुकलेल्या अवस्थेत होती. त्यानंतर १९ सप्टेंबरपर्यंत मराठवाडा वगळता राज्याच्या बहुतेक भागांत काहीशा विखुरलेल्या स्वरूपाचा पाऊस झाला. नाशिक, धुळे व जळगांव जिल्ह्यांना काही पावस, आणि सांगली (बाळ्या व निराळा हे टाळुके सोडून) जिल्ह्यांत हवामान कोरडे होते. अमरावती व मराठवाड्याच्या बहुतेक

Agricultural Season 1984-85

During the current year the south-west monsoon arrived in the State in time. It advanced over south Konkan and south Deccan regions on 8th June. Further, it advanced over north Deccan region and some parts of Marathwada and east Vidarbha regions on the 12th June and covered the remaining parts of Marathwada and Vidarbha regions by the 14th June.

Though the monsoon arrived in time in the State, its intensity during the month of June was feeble in most parts of the State except Konkan region where monsoon was active with widespread light to moderate rains. Heavy rainfall was also recorded in parts of Konkan region in the second week of June. On account of erratic behaviour of the monsoon during the year the sowing operations could not be taken-up in time in most parts of the State except paddy nurseries in Konkan. With the receipt of fairly widespread rains in the second week of June and subsequently scattered and isolated rains till the end of June kharif sowings were started on small scale in parts of Deccan, Marathwada and Vidarbha regions wherever, adequate sowing rains were received. Fortunately monsoon received in the State since 1st July with widespread light to moderate rains in Konkan region till the 3rd week of August. Rest parts of the State received widespread light to moderate rains only from 1st July to 3rd July and from 14th July to 19th July. While on the remaining days of July the monsoon was weak. These rains were beneficial to speed-up sowing operations in most parts of the State including the drought prone areas. Rains were also useful for proper growth of the already sown kharif crops.

Transplanting of paddy and ragi crops in Konkan region was completed by the end of July while the operations were ended in ghat tract of Deccan region and in far eastern districts of Vidarbha region by the middle of August. Major sowing of kharif crops was completed by the end of July except parts of Nashik, Ahmadnagar, Solapur and Sangli (eastern part) districts of Deccan region, Beed, Osmanabad and Latur districts of Marathwada region and Buldhana and Akola districts of Vidarbha region, where the sowing of kharif crops was completed late i. e. by the middle of August.

Condition of standing kharif crops in different parts of the State was then reported to be satisfactory particularly in parts of Konkan districts, parts of Dhule, Jalgaon, Satara, Sangli (western part) and Kolhapur districts of Deccan region and Vidarbha region due to receipt of widespread light to moderate rains in Konkan and south Deccan regions from 1st August to 31st August and in Vidarbha region from 2nd to 3rd August and from 17th to 19th August. Rest parts of the State experienced scattered and isolated rains and the condition of standing kharif crops in these parts was reported to be fair.

Growth of standing kharif crops was stunted in parts of Nashik, Ahmadnagar, Solapur and Pune districts from Deccan region and most parts of Marathwada region for want of adequate rains and intermittent dry spells in the month of August. As such, standing kharif crops were showing signs of withering. Further, till 19th September, most parts of the State except districts from Marathwada region experienced few isolated rains. Weather was

जिल्ह्यांत खंडीत पाऊस, कोरडे हवामान त्यामुळे या भागातील खरीप पिकांची परिस्थिती अधिकच खालावली. हलक्या जमिनीवरील पिकांची वाढ खुंटून ती निस्तेज होती. तथापि, मध्यम व भारी जमिनीवरील पिकांची परिस्थिती सर्वसाधारण बरी होती. पावसातील खंड व ओलीच्या अभावामुळे हलक्या जमिनीवरील खरीप कडधान्ये, वाजरी, ज्वारी, भुईमूग आणि कापूस या पिकांवर विपरीत परिणाम होऊन ही पिके सुधारण्याच्या पलिकडे वाईट होऊन नुकसान झाले.

सुदैवाने ११ ते १४ सप्टेंबरपर्यंत आणि त्यानंतर ऑक्टोबरच्या पहिल्या पंधरवड्यात राज्यांच्या बहुतेक भागांत विस्तृत आणि पुरेसा पाऊस झाल्याने उशिरा पेरलेल्या खरीप पिकांस व रब्बी पिकांच्या पेरण्यां सुरू करण्यासाठी उपयुक्त झाला.

ऑक्टोबरच्या दुसऱ्या पंधरवड्यापासून ते १० डिसेंबर १९८४ पर्यंत राज्यांतील हवामान कोरडे होते. तथापि ६ नोव्हेंबर रोजी दख्खन विभागाच्या काही भागात तुरळक हलक्या स्वरूपाचा पाऊस झाला.

नोव्हेंबरच्या पहिल्या पंधरवड्यात रब्बी ज्वारी, करडई, जवस आणि जिरायत गहू व हरभरा या पिकांची पेरणी पूर्ण झाली होती. त्याचप्रमाणे राज्यांतील बागायत गहू व हरभरा या पिकांच्या पेरण्या डिसेंबर अखेर पूर्ण झाल्या होत्या. राज्यांतील उभ्या रब्बी पिकची परिस्थिती समाधानकारक होती. तथापि अवर्षणग्रस्त भागातील जिरायत रब्बी पिके पुरेशा ओली अभावी सुकू लागली होती.

फेब्रुवारीच्या तिसऱ्या आठवड्यात कोकण विभागांत आणि विदर्भाच्या पूर्वे भागातील भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्यांत उन्हाळी भाताच्या पुनर्लावणीची कामे पूर्ण झाली होती. त्याचप्रमाणे मार्चअखेर राज्यांतील काही भागात उन्हाळी भुईमूगाची पेरणी आटोपली होती. विहिरीमधून अपुरा पाणीपुरवठा होत असल्यामुळे उन्हाळी भुईमूगाच्या क्षेत्रांमध्ये मागील वर्षाच्या तुलनेत यावर्षी घट होण्याची शक्यता आहे.

१९८५-८६

१९८५-८६ सालात मात्सूनचा पाऊस अनिश्चित स्वरूपाचा झाला. तशी मोसमी पावसास वेळेवर सुरुवात झाली. परंतु ११ जुलैपर्यंत राज्याच्या बहुतेक भागात त्याचा जोर कमी होता. कोकण विभागात मात्र तो सक्रिय होता. जूनच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात कोकण विभागातील काही ठिकाणी जोरदार पर्जन्यवृष्टी झाली. राज्यातील इतर भागात हवामान अधूनमधून ढगाळ राहून विखुरलेल्या स्वरूपाचा हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. जूनच्या दुसऱ्या व शेवटच्या आठवड्यात तसेच जुलैच्या पहिल्या आठवड्यात मराठवाडा व विदर्भ या भागात विस्तृत स्वरूपाचा हलका ते मध्यम पाऊस झाला. पावसाच्या अनिश्चिततेमुळे राज्याच्या बहुतेक भागात खरीप पिकांच्या पेरण्या उशिरा सुरू झाल्या. तथापि जूनच्या दुसऱ्या व शेवटच्या आठवड्यात पाऊस पडल्यामुळे खरीप पिकांच्या पेरण्या जूनच्या तिसऱ्या आठवड्यात सुरू होऊन ऑगस्टच्या मध्यापर्यंत पूर्ण झाल्या होत्या. जुलैच्या पहिल्या आठवड्यात व ऑगस्टच्या सुरुवातीच्या पंधरवड्यात राज्याच्या बहुतेक भागात विस्तृत स्वरूपाचा पाऊस झाला. हा पाऊस खरीप पिकांच्या बाडीसाठी उपयुक्त झाला. त्यानंतर मात्र १६ ऑगस्ट ते १९ सप्टेंबर पर्यंत कोकण व नागपूर विभागाचा काही भाग ढगाळता राज्याच्या

mainly dry in parts of north Deccan districts viz. Nashik, Dhule and parts of Jalgaon and parts of Sangli districts except Walva and Shirala talukas where crop condition was better. The dry weather and intermittent dry spells were also experienced in most districts of Marathwada and Amravati divisions. The condition of standing kharif crops in these areas further deteriorated for want of adequate rains. The growth of standing kharif crops on light soils was stunted and they were showing signs of withering. However, the condition of kharif crops on medium and heavy soils were somewhat better. The crops like early pulses, bajri, jowar, groundnut and cotton on light soils were adversely affected due to moisture stress and dry spells. These crops were beyond recovery and the damage caused was considerable.

Fortunately, widespread and adequate rains were received from 11th to 14th September in most parts of the State and subsequently in the first fortnight of October. These rains were beneficial for satisfactory growth of the late sown standing kharif crops and for undertaking the sowing of rabi crops.

From the second fortnight of October to 10th December 1984, weather in the State was dry except few isolated light rains in parts of Deccan region on the 6th November.

Sowing of rabi jowar, safflower, linseed and rainfed wheat and gram crops was completed in the State by the first fortnight by November. The sowing of irrigated wheat and gram crops also completed in the State by the end of December. Condition of standing rabi crops was reported to be satisfactory in parts of the State. However, unirrigated rabi crops particularly in drought prone areas of the State were showing the signs of withering due to moisture stress.

Transplanting of summer paddy crop was completed in Konkan region and in Bhandara and Chandrapur districts of east Vidarbha region in the 3rd week of February. Sowing of summer groundnut was also ended in parts of the State by the end of March.

1985-86

During 1985-86 the behaviour of monsoon has been very erratic. The south-west monsoon though commenced in time, its intensity from the beginning till 11th July was feeble in most parts of the State except Konkan region where it was active. Heavy rainfall was recorded in parts of Konkan region during the second fortnight of June. In rest parts of the State weather was intermittently cloudy with scattered and isolated light to moderate rains. Marathwada and Vidarbha regions experienced widespread light to moderate rains during second and last week of June and in first week of July. Due to erratic behaviour of monsoon, the sowing of kharif crops was delayed in parts of State. However, due to receipt of rains in the second and last week of June and first week of July the kharif sowing were undertaken in the third week of June and were completed in the middle of August. During the first fortnight of August widespread rains were received in almost all parts of the State. These rains were beneficial for proper growth of kharif crops. Subsequently there was a long dry spell from 16th August to 19th September

वट्टेक भागात पावसांत मोठा खंड पडला. परिणामी राज्यातील हळक्या जमिनीतील खरीप पिकांच्या वाढीवर त्याचा विपरीत परिणाम होऊन पिकांची वाढ खुंटली व त्यापासून काहीच उत्पन्नाची आशा राहिली नाही.

९ ते १२ सप्टेंबरच्या दरम्यान अहमदनगर, पुणे आणि नांदेड जिल्ह्यांच्या काही भागात तसेच सातारा जिल्ह्यातील सुरळक टिकाणी हळका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. त्याचप्रमाणे आंबेडकरांच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यात विस्तृत स्वरूपाचा हळका ते मध्यम पाऊस झाला. हा पाऊस रब्बी पिकांच्या पेरण्या हाती घेण्यासाठी व उशिरा पेरलेल्या कपाशी वुर आणि ज्वारी या खरीप पिकांची स्थिती सुधारण्यास व त्यांच्या योग्य वाढीसाठी उपयुक्त ठरला.

राज्याच्या काही भागात रब्बी ज्वारी, करडई, सूर्यफूल आणि जवम या पिकांच्या पेरण्या सप्टेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात सुरू झाल्या तर जिराईत गहू व हरभरा या पिकांच्या पेरण्या आंबेडकरांच्या मध्यात सुरू झाल्या. त्या नोव्हेंबरच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत जवळजवळ संपल्या होत्या. तथापि बागायत गहू व हरभरा या पिकांच्या पेरण्या मात्र प्रगती पथावर होत्या व डिसेंबर अखेर संपल्या. राज्याच्या काही भागात बागायती रब्बी पिकांची तसेच भारी जमिनीतील रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. मात्र हळका व मध्यम जमिनीवरील उम्या जिरायती रब्बी पिकांची वाढ पुरेशा ओलीअभावी खुंटून ती पिके वाळण्याच्या मार्गावर होती. तथापि १५ जानेवारीत झालेल्या हळक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पवसामुळे मराठवाडा आणि विदर्भ विभागाच्या काही भागात विशेषकरून उशिरा पेरणी केलेल्या रब्बी पिकांना काही प्रमाणात जीवदान मिळाले. फेब्रुवारीअखेर राज्याच्या काही भागात जिरायती रब्बी पिकांच्या कापण्या जवळजवळ संपत आलेल्या होत्या. त्याचप्रमाणे एप्रिलच्या सुरुवातीच्या आठवडाअखेर राज्याच्या काही भागात बागायत गहू व हरभरा या पिकांच्या कापण्या जवळजवळ आटोपल्या होत्या.

फेब्रुवारी महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात मराठवाडा आणि विदर्भ विभागात तसेच नाशिक विभागात हळका ते मध्यम स्वरूपाचा वादळी व गारांचा पाऊस झाला. त्याचप्रमाणे विदर्भ विभागाच्या पश्चिमेकडील जिल्ह्यातही फेब्रुवारी महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात गारपीट झाली. या गारपीटीमुळे व वादळी पावसामुळे वरील विभागातील उम्या रब्बी पिकांचे काही, प्रमाणात नुकसान झाले आहे.

डिसेंबर महिनाअखेर कोकण विभागात तर पूर्वे विदर्भातील भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्यात फेब्रुवारी महिन्याच्या सुरुवातीस उन्हाळी भाताच्या रोपवाटिका टाकण्याचे काम आटोपण्यात आले. फेब्रुवारीअखेर राज्यातील भात पिकविण्याचा भागात उन्हाळी भात लावणीची कामे आटोपली होती. तथापि कोकण विभागातील ठाण व रायगड जिल्ह्यात ती मार्च महिन्याच्या मध्यात आटोपली होती. मार्च महिन्याच्या मध्यापासून सिध्दार्थ जिल्ह्याच्या काही भागात उन्हाळी भात पिकांच्या कापणीस अल्पप्रमाणात सुरुवात होऊन त्यानंतर ती प्रगतीपथावर होती. कोकण विभागाच्या राहिलेल्या भागात भात पीक फुटो-यावर होते. तसेच विदर्भ विभागातील भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्याच्या काही भागात व कोल्हापूर जिल्ह्याच्या काही भागात ते फुटवे फुटण्याच्या अवस्थेत/शेठरीत होते. मार्चअखेर राज्याच्या काही भागात भुईमूग, वैशाखी मूग आणि सूर्यफूल या उन्हाळी पिकांच्या पेरण्या जवळजवळ पूर्ण होण्याच्या मार्गावर होत्या मात्र दख्खन विभागाच्या काही भागात त्या प्रगतीपथावर होत्या मात्र, भुईमूग, वैशाखी मूग आणि सूर्यफूल या उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

in most parts of the State except Konkan and parts of Nagpur division. Consequently the kharif crops on light soil were adversely affected and practically no yield is expected from the crops on light soil.

Light to moderate rains were received in parts of Ahmadnagar, Pune and Solapur districts and in few pockets of Satara district from the 9th to 12th September. Similarly the State experienced widespread light to moderate rains during the first week of October. These rains were beneficial for undertaking the sowing of rabi crops and for improvement and for proper growth of late sown kharif crops such as cotton, tur and jowar.

Sowing of rabi jowar, safflower, sunflower and linseed was commenced in parts of the State towards the last week of September and that of unirrigated wheat and gram crops in middle of October. The sowing of rabi crops was nearly completed in parts of the State in the first fortnight of November except irrigated wheat and gram crops. The sowing of irrigated rabi crops was also completed in parts of the State by the end of December 1985. Germination and growth of irrigated rabi crops and unirrigated rabi crops on heavy soil was reported to be satisfactory. The growth of standing unirrigated rabi crops on light and medium soils was stunted and they were showing signs of withering due to moisture stress. Light to moderate rains received on 15th January 1986 were beneficial to some extent to late sown rabi crops particularly in parts of Marathwada and Vidarbha regions. Interculturing operations in rabi fields were in progress. Harvesting of unirrigated rabi crops was nearing completion in parts of the State towards the end of February. Similarly the harvesting of irrigated wheat and gram crops was also nearing completion in the first week of April in parts of the State.

However, during the first fortnight of February light to moderate rains accompanied with hailstorm were received in parts of Marathwada and Vidarbha regions and in parts of Nasik division. Western Vidarbha region also experienced hailstorm in the last week of February. Consequently the standing rabi crops were adversely affected in the above-mentioned regions.

Sowing of summer paddy nursery was ended in parts of Konkan region towards the end of December 1985 and that of in far eastern districts of Bhandara and Chandrapur by the first week of February 1986. Transplanting of summer paddy crop was completed by the end of February except Thane and Raigad districts of Konkan region where the operation was completed in the middle of March. Harvesting of summer paddy crop was started on small scale in parts of Sindhudurg districts in the middle of March and was in progress thereafter. The crop of summer paddy was in flowering in the rest parts of Konkan region. The crop was in tillering/flag leaf stage in parts of Bhandara and Chandrapur districts of Vidarbha region and in parts of Kolhapur districts. The sowing of summer crops of groundnut, vaishakhi mung and sunflower was also nearing completion in parts of the State. Condition of summer crops already sown was reported to be satisfactory in parts of the State.

राज्यातील दुष्काळी परिस्थितीमुळे विहिरींना व कालध्यांना पाणी कमी प्रमाणात असल्याने उन्हाळी पिकाखालील क्षेत्रात घट होईल व पेरलेल्या पिकांना पाण्याचा ताण पडत आहे.

राज्याच्या निरनिराळ्या भागात शेतकरी रब्बी पिकांची मळणी करणे, उन्हाळी पिकांना, भाजीपाला तसेच फळबागा यांना पाणी देणे, शेतात शेणखत वाहून नेऊन ते पसरविणे, त्याचप्रमाणे शेताची नांगरणी करून खरीप हंगामासाठी जमिन तयार करणे, भाताच्या शेतातील बांधाची दुरुस्ती करणे तसेच नवीन बांध घालणे इत्यादी कामे करत होते.

१९८६-८७

चालू वर्षी दक्षिण कोंकण व दक्षिण दख्खन भागात १४ जुलैला नैऋत्य मान्सूनच्या पावसास सुरुवात होऊन १५ जूनपर्यंत हे विभाग पावसाने व्यापून टाकले. तदनंतर १६ जूनला मान्सूनचा पाऊस दख्खन विभागाच्या उत्तरेकडील भागात व मराठवाडा विभागाच्या काही भागात पुढे सरकून या पावसाने १७ जूनपर्यंत राज्याचा बहुतेक भाग व्याप्त केला.

कोंकण आणि दक्षिण दख्खन या विभागात १४ जूनपासून विस्तृत प्रमाणात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. मात्र राज्याच्या उरलेल्या भागात विलुल्लेख्या व तुरळक स्वरूपाचा पाऊस झाला. तथापि उत्तर दख्खन व मराठवाडा विभागात १५ ते १६ जूनला तसेच विदर्भ विभागात १२, १५, १७, २०, २२ व २५ जूनला विस्तृत स्वरूपाचा पाऊस झाला. या पावसामुळे राज्याच्या भात पिकविणाऱ्या भागात जूनअखेर भात व नागली या पिकांच्या रोपवाटिका टाकण्याचे काम संपविण्यात आले. तसेच इतर खरीप पिकांच्या पेरण्या दख्खन व मराठवाडा विभागाच्या काही भागात जूनच्या मध्यावर आणि विदर्भ विभागात जूनच्या तिसऱ्या आठवड्यात जरी सुरू झाल्या असल्या तरी पुढे त्या जुलै महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात किरकोळ स्वरूपाचा पाऊस वगळता पावसात मोठा खंड पडल्यामुळे राज्याच्या बहुतेक भागात स्थगीत झाल्या. त्याचप्रमाणे जुलै महिन्याच्या सुरुवातीस कोंकण व दख्खन विभागाच्या घाट भागात सुरू झालेल्या भात व नागली पिकांच्या लावणीची कामेही पावसाअभावी जुलैच्या पहिल्या पंधरवड्यात स्थगीत करण्यात आली. राज्याच्या दुष्काळग्रस्त भागात हलक्या जमिनीवरील उभ्या खरीप पिकांवर पुरेशा ओळीअभावी विपरीत परिणाम झाला. स्थगीत झालेल्या पेरण्या पुन्हा हाती घेण्याच्या दृष्टीने व पेरणी झालेल्या पिकांची स्थिती सुधारण्याच्या व योग्य वाढीच्या दृष्टीने राज्याच्या बहुतेक भागात अधिक पावसाची नितांत जरूरी होती.

सुदैवाने जुलै महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात आणि ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात राज्याच्या काही भागात चांगला पाऊस झाला. हा पाऊस राज्यातील खरीप पिकांच्या स्थगीत झालेल्या पेरण्या पुन्हा हाती घेण्याच्या दृष्टीने व पेरणी केलेल्या खरीप पिकांची स्थिती व योग्य वाढीच्या दृष्टीने फायदेशीर ठरला. या पावसामुळे राज्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात उरकण्यात आल्या. त्याचप्रमाणे राज्याच्या भात पिकविणाऱ्या भागातही भात व नागली या पिकांच्या लावणीची कामेही ऑगस्ट महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात उरकण्यात आली. लावणी केलेल्या भात व नागली या पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. त्याचप्रमाणे राज्यात इतर खरीप पिकांची परिस्थितीही समाधानकारक होती. मात्र नासिक, धुळे, सातारा, सांगली आणि पुणे या जिल्ह्यांच्या पूर्वेकडील भागात तसेच अहमदनगर, सोलापूर, औरंगाबाद, उस्मानाबाद व झतूर या जिल्ह्यांत उभ्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीच्या दृष्टीने तसेच रब्बी पिकांच्या पेरणीसाठी जमिनी तयार करण्याच्या दृष्टीने अधिक पावसाची नितांत जरूरी होती. ऑगस्ट महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात विदर्भ विभागाच्या पूर्वेकडील भागात सततच्या पावसामुळे आणि पुरामुळे सखल भागांतील उभ्या खरीप पिकांवर काही प्रमाणात विपरीत परिणाम झाला.

Due to scarcity condition prevailing in different districts irrigation water is not sufficiently available to summer crops and hence area under summer groundnut will decrease considerably this year.

Cultivators in different parts of the State were busy in threshing the harvested product of rabi crops, irrigating summer crops, vegetable and fruit gardens and transporting and spreading Farm Yard Manures in the fields. The other operations were in progress where ploughing and preparation of land for the ensuing kharif season, constructing new paddy bunds and repairing the old ones in paddy tract.

1986-87

During the current year the south-west monsoon entered into south Konkan and south Deccan region on the 14th June and covered these regions by the 15th June. Further, it advanced over north Deccan region and parts of Marathwada region on the 16th June and covered the entire State by the 17th June.

Konkan and south Deccan regions experienced widespread light to moderate rains since 14th June. In rest parts of the State rains were scattered and isolated in nature except from 15th to 16th June fairly widespread rains were received in parts of north Deccan and Marathwada regions. Vidarbha region also experienced widespread rains on 13th, 15th, 17th, 20th and 22nd and 25th June. Due to these rains the sowing of paddy and ragi nurseries was completed in paddy tract of the State by the end of June. The sowing of other kharif crops though commenced in parts of Deccan and Marathwada regions in the middle of June and in parts of Vidarbha region in the third week of June, further sowing was heldup in most parts of the State due to long dry spell during the first fortnight of July. Similarly, the transplanting of paddy and ragi crops commenced in early July in parts of Konkan and Ghat tract of Deccan region was also heldup in the first fortnight of July for want of adequate rains. The crops on light soil particularly in drought prone areas were affected adversely due to lack of soil moisture. More rains were urgently needed in most parts of the State to resume the sowing of kharif crops and for improvement and proper growth of already sown kharif crops.

Fortunately State experienced good rains in the second fortnight of July and first fortnight of August. These rains were beneficial to resume the remaining sowing of kharif crops and for improvement and proper growth of already sown kharif crops. Similarly transplanting of paddy and ragi crops was also ended in third week of August in paddy tract of the State and their condition was reported to be satisfactory. The condition of other kharif crops was also satisfactory in parts of the State except eastern parts of Nasik, Dhule, Satara, Sangli and Pune districts and whole of Ahmednagar, Solapur, Aurangabad and Osmanabad districts where more rains were needed for proper growth of standing kharif crops and for preparatory tillage operations and for undertaking the sowing of rabi crops. The standing kharif crops particularly in low lying areas in eastern parts of Vidarbha region was affected to some extent due to continuous rains and flood during the second week of August.

१६ ऑगस्ट ते १४ सप्टेंबरपर्यंत राज्याच्या बहुतेक भागांत पुन्हा दीर्घकाल असा पावसात खंड पडला मात्र २३ ऑगस्ट ते ३१ ऑगस्टपर्यंत राज्यातील पश्चिम महाराष्ट्रातील काही भागांत वऱ्यापैकी पाऊस झाला तर पूर्व विदर्भात १० सप्टेंबर ते १३ सप्टेंबरपर्यंत पाऊस झाला. सप्टेंबर महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात दख्खन विभागातील अहमदनगर, पुणे, सोलापूर, सातारा, सांगली आणि कोल्हापूर या जिल्ह्यांत आणि मराठवाडा विभागाच्या काही भागांत वऱ्यापैकी पाऊस झाला. मात्र राज्याच्या उरलेल्या भागांत किरकोळ स्वरूपाचा पाऊस झाला.

सप्टेंबर महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात झालेला पाऊस हा भात, ज्वारी, तूर, कापूस, भुईमूग आणि सूर्यफूल या उशिरा पेरणी केलेल्या खरीप पिकांची परिस्थिती सुधारण्याच्या दृष्टीने काही प्रमाणात फायदेशीर झाला तसेच दख्खन आणि मराठवाडा या विभागाच्या काही भागात रब्बी पिकांची पेरणी हाती घेण्याच्या दृष्टीनेही फायदा झाला. मात्र हा पाऊस हलक्या व मध्यम जमिनीवरील पुरेशा ओळीअभावी वाळून गेलेल्या उभ्या खरीप पिकांच्या दृष्टीने फायदेशीर ठरला नाही. राज्याच्या भात पिकविणाऱ्या भागांत हळध्या व निमगरच्या जातीचे भात व नागली या पिकावर पुरेशा ओळीअभावी अनिष्ट परिणाम झाला.

दख्खन विभागातील अहमदनगर, पुणे, सोलापूर, सातारा, सांगली आणि कोल्हापूर या जिल्ह्यांच्या काही भागांत आणि मराठवाडा विभागाच्या काही भागांत सप्टेंबर महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात झालेल्या पावसामुळे रब्बी ज्वारी, करडई, जवस, सूर्यफूल आणि जिरायती हरभरा या पिकांच्या पेरणीस सप्टेंबर महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात सुरुवात झाली. मात्र रब्बी पिकांच्या पेरण्या नासिक, धळे, जळगाव या जिल्ह्यांत व विदर्भ विभागात ऑक्टोबर महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात सुरुवात झाली. तथापि २६ सप्टेंबर ते ३ नोव्हेंबरपर्यंत राज्याच्या बहुतेक भागांत पावसात दुसरा खंड पडल्यामुळे रब्बी पिकांच्या पुढील पेरण्या राज्याच्या काही भागांत स्थगित झाल्या. त्यामुळे रब्बी पिकांखालील क्षेत्रात घट झाली. तसेच हलक्या व मध्यम जमिनीवरील उभ्या रब्बी पिकांची परिस्थिती पुरेशा ओळीअभावी आणि खालीच खालावली. हलक्या व मध्यम जमिनीवरील उभ्या रब्बी पिकांची वाढ खटली जाऊन ही पिके वाळू लागली. नोव्हेंबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यात विखुरलेला व किरकोळ स्वरूपाचा पाऊस झाला. हा पडलेला पाऊस रब्बी पिकांची तसेच उशिरा पेरणी केलेल्या उभ्या खरीप पिकांची परिस्थिती सुधारण्याच्या दृष्टीने काही प्रमाणात फायदेशीर ठरला. ऑक्टोबर महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात राज्याच्या निरनिराळ्या भागांत बागायती गहू व हरभरा या पिकांच्या पेरणीस सुरुवात होऊन डिसेंबर अखेर या पेरण्या जवळ जवळ उरकण्यात आल्या. बागायती रब्बी पिकांची उगवण व परिस्थिती समाधानकारक होती. तदनंतर ८ नोव्हेंबर ते २४ डिसेंबरपर्यंत राज्यात कोरडे हवामान होते. मात्र १० डिसेंबर ते १४ डिसेंबरपर्यंत विदर्भ विभागात विखुरलेल्या व किरकोळ स्वरूपाचा पाऊस झाला. हा पाऊस या विभागात उभ्या रब्बी पिकांची परिस्थिती सुधारण्याच्या दृष्टीने काही प्रमाणात फायदेशीर ठरला.

२५ ते २८ डिसेंबर ८६ या काळात पश्चिम महाराष्ट्रातील सोलापूर, पुणे, अहमदनगर, नाशिक आणि सातारा जिल्ह्यांतील काही भागांत, मराठवाड्यातील औरंगाबाद, जालना, परभणी, बेड, लातूर आणि उस्मानाबाद जिल्ह्यांतील काही गावांत, तसेच विदर्भातील बुलढाणा, अकोला, अमरावती, नागपूर, वर्धा आणि चंद्रपूर जिल्ह्यांतील काही गावांत, विखुरलेल्या स्वरूपाचा गारा व वाऱ्यासहित पाऊस झाला. या गारपिटीमुळे फळवागांसहित उभ्या खरीप व रब्बी पिकांचे नुकसान झाले. ९ ते १५ जानेवारीच्या दरम्यान विदर्भ, दख्खन व मराठवाडा विभागांतील विखुरलेल्या ठिकाणी विखुरलेल्या स्वरूपाचा हिवाळी पाऊस झाला व उभ्या रब्बी पिकांना काही प्रमाणात तो फायदेशीर झाला.

State experienced complete dry spell from 16th August to 14th September in most parts of the State except fairly widespread rains from 22nd August to 31st August in parts of western Maharashtra region and from 10th to 13th September in east Vidarbha region. In the second fortnight of September fairly widespread rains were received in parts of Ahmednagr, Pune, Solapur, Satara, Sangli and Kolhapur districts of Deccan region and in parts of Marathwada region. In rest parts of the State rains were isolated.

Rains received during the second fortnight of September were beneficial to some extent for improvement of late sown kharif crops of paddy, jowar, tur, cotton, groundnut and sunflower and for undertaking the sowing of rabi crops particularly in parts of Deccan and Marathwada regions. These rains were not beneficial to the standing kharif crops on light and medium soils, as these crops were already withered for want of adequate soil moisture. In paddy tract of the State early and midlate varieties of paddy and ragi crops were also adversely affected for want of adequate rains.

Sowing of rabi Jowar, safflower, linseed, sunflower and unirrigated gram crops was commenced in parts of Ahmednagar, Pune, Solapur, Satara, Sangli and Kolhapur districts of Deccan region and in parts of Marathwada region in the third week of September due to receipt of rains in the second fortnight of September. The sowing operations was started in parts of Nasik, Dhule and Jalgaon districts and in parts of Vidarbha region in the 3rd week of October. However, due to second long dry spell from 26th September to 3rd November in most parts of the State, the further sowing of rabi crops was held-up in parts of the State. This has resulted in reduction of area under rabi crops. Similarly the condition of sown standing rabi crops on light and medium soils was further deteriorated for want of adequate soil moisture. The growth of sown rabi crops on light and medium soils was stunted and they were withering. Scattered and isolated rains were received in parts of the State in the first week of November. These rains were beneficial to some extent for improvement of standing rabi and late sown kharif crops. Sowing of irrigated wheat and gram crops was commenced in the 3rd week of October in different parts of the State and completed by the end of December. Germination and condition of irrigated rabi crops was reported to be satisfactory. In the subsequent period from 8th November to 24th December State experienced dry weather except from 10th December to 14th December when isolated and scattered rains were received in parts of Vidarbha region. These rains were beneficial to some extent for improvements of standing rabi crops.

Scattered and isolated rains accompanied with hail-storm were received from 25th to 28th December 1986 in parts of Solapur, Pune, Ahmednagar, Nasik, Satara districts of Deccan region, Aurangabad, Jalna, Parbhani, Beed, Latur, and Osmanabad districts of Marathwada region and Buldhana, Akola, Amravati, Nagpur, Wardha and Chandrapur districts of Vidarbha region. The standing kharif and rabi crops including horticultural crops were adversely affected due to hail-storm. Scattered and isolated rains were received in parts of Vidarbha, Deccan and Marathwada regions from 9th to 15th January. These rains were beneficial to some extent for standing rabi crop.

कोकण विभागाच्या काही भागात उन्हाळी भाताच्या रोपवाटिका टाकण्याची कामे जानेवारीच्या पहिल्या पंधरवड्यात उरकण्यात आली. तसेच कोल्हापूर जिल्ह्याच्या काही भागांत आणि विदर्भ विभागाच्या पूर्वेकडील जिल्ह्यांच्या काही भागांत ही कामे मार्चच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात पूर्ण झाली. कोकण विभागाच्या काही भागात उन्हाळी भाताच्या लावणीची कामे फेब्रुवारी महिन्याच्या अखेरीस संपविण्यात आली तर विदर्भ विभागाच्या पूर्वेकडील जिल्ह्यांतील काही भागात ती मार्चच्या तिसऱ्या आठवड्यांत संपविण्यात आली. उन्हाळी भाताची परिस्थिती समाधानकारक होती. कोकण विभागाच्या काही भागात उन्हाळी भाताच्या लावणीची कामे मार्चच्या तिसऱ्या आठवड्यात सुरू होऊन पुढे ती प्रगतीपथावर होती. उरलेल्या भात विभागात उन्हाळी भाताचे पीक हे फुलोऱ्यावर होते. उन्हाळी भूईमूग, वैशाखी मूग आणि सूर्यफूल या उन्हाळी पिकांची पेरणी मार्चअखेर जवळ जवळ संपत आली होती. या उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक असून उन्हाळी भूईमूगाचे पीक हे फुलावर होते.

राज्यात खरीप पिके व जिरायती रब्बी पिकांची कापणी अगोदरच संपलेली होती तर बागायती, रब्बी पिकांची कापणी जवळ जवळ संपलेली होती.

राज्यात मोसमी पाऊस एकंदरीत कमी प्रमाणात पडल्यामुळे आणि डिसेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात झालेल्या गारपिटीमुळे राज्यातील खरीप पिकांची परिस्थिती समाधानकारक नव्हती. परिणामी या वर्षीच्या खरीप हंगामातील उत्पादनात बऱ्याच मोठ्या प्रमाणात घट झाली.

राज्यातील खरीप अन्नधान्याचे उत्पादन अंदाजे ५३.९२ लाख टन असून उत्पादनाचे लक्ष्य ८३.५० लाख टन ठरवलेले होते. लक्ष्याशी तुलना करता २९.५८ लाख टन इतकी उत्पादनात घट आली. यावर्षी रब्बी अन्नधान्याचे उत्पादन अंदाजे १७.५२ लाख टन येण्याची शक्यता असून एकूण लक्ष्य ३४.९० लाख टन इतके होते. अशाप्रकारे एकूण अन्नधान्याचे अंदाजे उत्पादन ७१.४४ लाख टन होईल अशी अपेक्षा आहे. अन्नधान्याचे उत्पादनाचे लक्ष्य ११८.४० लाख टन इतके होते. या लक्ष्याशी तुलना करता एकूण उत्पादनात ४६.९६ लाख टन इतकी (म्हणजे ३८ टक्के कमी) घट येईल असे वाटते.

१९८७-८८

चालू वर्षी दक्षिण कोकण विभागांत ५ जूनला नैऋत्या मान्सूनच्या पावसास सुरुवात होऊन ९ जून पर्यंत या पावसाने उत्तर कोकण विभाग आणि दख्खन विभागाचा काही भाग व्यापला होता. तदनंतर १४ जूनला मान्सूनचा पाऊस दख्खन विभागाच्या राहिलेल्या भागांत आणि मराठवाडा विभागांत पुढे सरकून या पावसाने १५ जून पर्यंत विदर्भ विभागासह राज्याचा बहुतेक भाग व्याप्त केला होता.

राज्यांत नैऋत्य मान्सूनच्या पावसास जरी वेळेवर सुरुवात झाली असली तरी राज्याच्या बहुतेक भागांत या पावसाचा जोर सुरुवातीपासूनच कमी होता. मात्र कोकण विभागांत ६ ते १७ जूनपर्यंत व जून महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यांत विस्तृत प्रमाणात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सोलापूर, सातारा आणि सांगली या जिल्ह्यांचा काही भाग तसेच नागपूर विभागाचा काही भाग वगळता राज्याच्या उरलेल्या भागांत ११ जून ते १७ जून पर्यंत विस्तृत प्रमाणात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला होता.

मान्सूनच्या पावसातील अनियमितपणामुळे वर निर्देश केलेल्या भागांत भात व नागली पीक वगळता इतर खरीप पिकांची पेरणी वेळेवर करता आली नाही. जूनच्या मध्यावर कोकण विभागाच्या काही भागांत आणि दख्खन विभागातील याद भागात भात व नागली या पिकांच्या रोपवाटिका टाकण्याचे

Sowing of summer paddy nursery was ended in parts of Konkan region in the first fortnight of January and in parts of Kolhapur district and in far eastern districts of Vidarbha region in the second fortnight of March. Similarly the transplanting of summer paddy was ended in parts of Konkan region by the end of February and in far eastern districts of Vidarbha region in the third week of March. Condition of summer paddy crop was reported to be satisfactory. Harvesting of the crop was commenced in parts of Konkan region in the 3rd week of March and the operation was in progress thereafter. In remaining parts of paddy tract the crop was in flowering stage. The sowing of other summer crops of groundnut, sunflower and vaishakhi mung was also nearing completion towards the end of March. Condition of these crops was reported to be satisfactory. The crop of summer groundnut was in flowering stage.

Harvesting of kharif crops and unirrigated rabi crops was already over in the State and that of irrigated crops was also nearing completion.

Over all the condition of kharif crops was not satisfactory in the State due to inadequate rains during monsoon season and secondly due to hail-storm occurred in the last week of December. This has resulted in considerable reduction in the production of kharif crops.

The production of kharif foodgrains was estimated at 53.92 lakh tonnes as against the target of 83.50 lakh tonnes i. e. reduction of 29.58 lakh tonnes. The rabi foodgrain production was expected to be of the order of only 17.52 lakh tonnes as against the target of 34.90 lakh tonnes. Thus the total foodgrain production is expected to be only 71.44 lakh tonnes as compared to the target of 118.40 lakh tonnes i. e. 46.96 lakh tonnes over all reduction in foodgrain production i. e. 38 per cent less.

1987-88

During the current year the south west monsoon advanced into south Konkan region on 5th June and covered the north Konkan region and parts of Deccan region on 9th June. Further, the monsoon advanced over the remaining parts of Deccan region and Marathwada regions by the 14th June and covered the Vidarbha region and thus the entire State by the 15th June.

Though, the monsoon arrived in time in the State, its intensity in the beginning was feeble in most parts of the State except Konkan region where the monsoon was active with widespread light to moderate rains from 6th to 17th June and last week of the month. In the remaining parts of the State widespread light to moderate rains were received between 11th to 17th June except parts of Nasik, Ahmadnagar, Pune, Solapur, Satara, Sangli districts and parts of Nagpur division.

On account of erratic behaviour of the monsoon, as above, the sowing operation could not be taken up in time in above parts of the State except paddy and ragi nurseries. Sowing of paddy and ragi nurseries was commenced on small scale in parts of Konkan region and ghat area of

काम अल्प प्रमाणात सुरू झाले होते तर विदर्भ विभागाच्या अति पूर्वकडील जिल्हांत ते जूनच्या तिसऱ्या आठवड्यात सुरू झाले होते. जूनच्या शेवटच्या दोन ते तीन दिवसात व जुलै महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात झालेल्या विस्तृत स्वरूपाच्या पावसामुळे भात व नागली पिकांच्या रोपवाटिका टोकण्याचे काम राज्याच्या बहुतेक भागांत जुलैच्या मध्यावर पूर्ण झाले होते. त्याचप्रमाणे राज्याच्या निरनिराळ्या भागांत इतर खरीप पिकांच्या पेरण्या देखील जूनच्या तिसऱ्या आठवड्यात सुरू होऊन त्या जुलैच्या पहिल्या पंधरवड्यांपर्यंत जोरात सुरू होत्या. तथापि पुराणा पावसा अभावी खरीप पिकांच्या पेरण्या नागपूर विभागाच्या चंद्रपूर, भंडारा व गडचिरोली या जिल्ह्यांत तसेच नाशिक, जळगाव, अहमदनगर, पुणे, सोलापूर आणि सातारा या जिल्ह्यांच्या काही भागांत खोळवल्या होत्या.

कोकण आणि मराठवाडा विभाग वगळता राज्याच्या बहुतेक भागांत जुलैच्या मध्यापासून ३ ते ४ आठवडे पावसात खंड पडून राज्यात कोठेच पाऊस झाला नाही. कोकण विभागांत मात्र भात व नागली या पिकांच्या लावणीची कामे तर मराठवाडा विभागांत खरीप पिकांच्या पेरणीची कामे जोरात चालू होती. व या विभागांतील पिकांची परिस्थितीही चांगली होती. राज्याच्या उरलेल्या भात घेण्यांत येत असलेल्या भागांत पुरेशा पावसाअभावी लावणीची कामे ऑगस्ट महिन्याच्या मध्यापर्यंत खोळंबली होती. या वेळेपावेतां दख्खन विभागाच्या घाट भागात तसेच विदर्भ विभागाच्या अतिपूर्वकडील जिल्हांत लावणी झालेले भात पीक व भातांची रोपे पुरेशा पावसाअभावी सुकण्याच्या मार्गावर होती. लावणीची कामे पूर्ण करण्याच्या दृष्टीने तसेच लावणी झालेल्या भात व नागली या पिकांच्या योग्य वाढीच्या दृष्टीने पावसाची नितांत गरज होती.

खरीप पिकांच्या पेरण्या जमिनीतील उपलब्ध असणाऱ्या ओलाव्यावर हाती घेण्यांत आल्या होत्या. कोकण आणि मराठवाडा विभागांत उभ्या खरीप पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. तर जळगाव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सोलापूर आणि सातारा या जिल्ह्यांच्या काही भागात तसेच विदर्भ विभागाच्या काही भागांत ३ ते ४ आठवडे पडलेल्या पावसातील प्रदीर्घ खंडामुळे जमिनीतील अपुऱ्या ओलीमुळे हलक्या जमिनीवरील उभ्या खरीप पिकांची वाढ खुंटली होती व ही पीके सुकण्याची चिन्हे दिसू लागली होती. अगोदर पेरलेल्या भुईमूग, मूग आणि उडीद या पिकांवर पावसांतील खंडामुळे विपरित परिणाम होऊन ह्या पिकांच्या उत्पादनांत घट आली.

सुदैवाने ५ ते ९ ऑगस्टपर्यंत राज्याच्या निरनिराळ्या जिल्हांत चांगल्या स्वरूपाचा पाऊस झाला. हा पाऊस उभ्या खरीप पिकांची परिस्थिती सुधारण्याच्या दृष्टीने व पिकांच्या योग्य वाढीच्या दृष्टीने फायदेशीर झाला. मात्र विदर्भ विभागाच्या अतिपूर्वकडील जिल्हांत तसेच दख्खन विभागाच्या घाट भागांत भात पिकांची लावणी हाती घेण्याच्या दृष्टीने अद्यापही अधिक पावसाची नितांत जरूरी होती.

१५ ऑगस्ट पासून राज्याच्या दुष्काळी भागासह बहुतेक भागांत विस्तृत स्वरूपाचा पाऊस झाला. हा पाऊस उभ्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरला. तसेच पुणे आणि मराठवाडा विभागाच्या काही भागांत रब्बी ज्वारी आणि करडई या पिकांच्या पेरण्याही हाती घेत आल्या.

ऑगस्ट मधील झालेल्या पावसामुळे पुणे विभागातील काही भागांत सप्टेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात रब्बी ज्वारी आणि करडई या पिकांच्या पेरणीस सुरुवात झाली होती. सप्टेंबर महिन्याच्या मध्यापासून मात्र राज्यात पुन्हा ३ ते ४ आठवडे पावसात खंड पडला. या परिस्थितीमुळे शेतकऱ्यांमध्ये चिंतेचे वातावरण निर्माण झाले होते परंतु सुदैवाने ३ ते ६ ऑक्टोबर

Deccan region in the middle of June and in far eastern districts of Vidarbha region in the third week of June. Due to receipt of widespread rains during the last two-three days of June and first week of July sowing of paddy and ragi nurseries was completed in most parts of the State in the middle of July. Sowing of other kharif crops was also commenced in the third week of June in different parts of the State and was in full sowing till mid July. However, it was heldup in parts of Nagpur division and parts of Nasik, Jalgaon, Ahmadnagar, Pune, Solapur and Satara districts due to inadequate rains. The rains till 10th July were widespread and were helpful for proper germination and growth of already sown crops.

From mid-July there was a dry spell of about 3 to 4 weeks and practically no rains were received in most parts of the State except Konkan region and Marathwada region. In Konkan and Marathwada regions transplanting of paddy and ragi and sowing of kharif crops was in full swing and crop condition was also good. In rest paddy tract of the State the transplanting operation heldup till the middle of August for want of adequate rains. At this time the transplanted paddy crop and paddy seedlings were showing the signs of withering particularly in ghat areas of the State and in far eastern districts of Vidarbha region. More rains were needed in paddy tract of the State particularly in ghat areas of Deccan region and in eastern districts of Vidarbha region for completing the transplanting operation and for proper growth of transplanted paddy and ragi crops.

Sowing of other kharif crops was undertaken on the available soil moisture by taking risk. Condition of standing kharif crops was reported to be satisfactory in Konkan and Aurangabad divisions while in parts of Jalgaon, Nasik, Ahmadnagar, Pune, Solapur and Satara districts the parts of Vidarbha region. The growth of standing Kharif crops on light soil was stunted and the crops were showing signs of withering for want of adequate soil moisture due to prolonged dry spell for about 3 to 4 weeks. Crops already sown and germination on light soil was affected adversely due to dry spell. The early crops like groundnut, mung and udder were affected adversely and may result in lowering down their production.

Fortunately, much awaited rains received from 5th to 9th August in different districts in the State were beneficial for improvement and proper growth of standing kharif crops. At this time more rains were still needed in far eastern districts of Vidarbha and in ghat tract for undertaking of paddy as they were still inadequate.

Further widespread rains were received from 15th August in most parts of the State including drought prone areas and those rains were useful for the proper growth of the standing kharif crops and for undertaking sowing of rabi jowar and safflower in Pune division and parts of Marathwada regions.

Sowing of rabi jowar and safflower was commenced in parts of Pune division during the first week of September due to receipt of rains in the month of August. There was again a dry spell for about 2-3 weeks from mid September. This has again created an anxiety in the mind of cultivators but fortunately widespread rains were received in

पर्यंत राज्याच्या बहुतेक भागांत विस्तृत स्वरूपाचा पाऊस झाला. हा पाऊस उशिरा पेरणी केलेल्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीच्या दृष्टीने फायदेशीर ठरला. तथापि ज्या ठिकाणी खरीप ज्वारी आणि बाजरी ही पिके परिपक्वतेच्या अवस्थेत होती. त्या ठिकाणी या पिकांच्या दाण्यावर या पावसामुळे काही प्रमाणात विपरित परिणाम झाला व दाण्यांची प्रत खराब झाली. या पावसामुळे रब्बी पिकांच्या पेरणीस मात्र चांगलाच वेग आला व जांवी पेरणी केलेल्या रब्बी पिकांच्या योग्य वाढीच्या दृष्टीने चांगलाच फायदा झाला. या वेळेपावेतो जिरायती रब्बी पिकांची पेरणी राज्याच्या काही भागांत नोव्हेंबर अखेरपर्यंत पूर्ण झाली होती. तसेच बागायती गहू आणि हरभरा या पिकांची पेरणी जानेवारी १९८८ च्या पहिल्या पंधरवड्यात संपली. तूर या पिकांच्या काढणीची कामे फेब्रुवारी अखेरीस संपली होती.

राज्यात उभ्या बागायती त्याचप्रमाणे जिरायती रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती मात्र विदर्भ विभागातील पूर्वेकडील जिल्ह्यांत उभ्या जिरायती पिकांच्या परिस्थितीवर जमिनीतील पुरेशा ओली अभावी काही प्रमाणात विपरित परिणाम झाला होता.

रब्बी पिकांच्या काढणीची कामे एप्रिल अखेर पूर्ण झाली होती आणि भुईसूग, वैशाखी सूग आणि सूर्यफूल या उन्हाळी पिकांची पेरणीही संपली होती. त्याचप्रमाणे उन्हाळी भाताची लावणीही संपली होती आणि सर्व उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. काही ठिकाणी माचू आणि एप्रिलमध्ये झालेला हलक्या स्वरूपाचा पाऊस उन्हाळी पिकांची योग्य वाढ होण्याच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरला.

चालू वर्षाचे अन्नधान्य उत्पादन ११०.६४ लाख टन असून मागील वर्षी (१९८६-८७) ते ७१.४४ लाख टन होते. चालू वर्षी खरीप ज्वारी या पिकांच्या उत्पादनाने उच्चांक गाठला असून ते ३८.९१ लाख टन एवढे आहे.

सन १९८७-८८ या चालू वर्षात तेलबियांचे उत्पादन १३.९६ लाख टन असून ते मागील वर्षात १९८६-८७ मध्ये ते ८.३८ लाख टन होते.

१९८८-८९

चालू वर्षी राज्यात नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस वेळेवर सुरू होऊन १७ जूनला त्याने राज्याचा सर्व भाग व्यापला. राज्यात मान्सूनचा पाऊस जरी वेळेवर सुरू झाला असला तरी सुस्वाती-पासूनच त्याचा जोर राज्याच्या बहुतेक भागात कमी होता. मात्र कोकण विभाग आणि विदर्भ विभागाच्या काही भागात जूनच्या शेवटच्या आठवड्यात विस्तृत प्रमाणात मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला तर राज्याच्या उर्वरित भागात विकुरलेल्या स्वरूपाचा सुरळीत पाऊस झाला.

राज्याच्या भात पिकविणाऱ्या भागात भाताच्या रोपवाटिकेच्या पेरणीची कामे वेळेवर पूर्ण झालेली होती आणि इतर खरीप पिकांच्या पेरणीची कामे जून अखेर सुरू झालेली होती. मात्र पुणे, सांगली, अहमदनगर, सातारा, सांगली आणि कोल्हापूर या जिल्ह्यांमध्ये पुरेशा पावसाअभावी खरीप पिकांच्या पेरणीची कामे खोळंबलेली होती.

मान्सून १० ते १४ जुलैपर्यंत विदर्भांमध्ये सक्रीय होता. जुलैच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात राज्याच्या जवळजवळ सर्व भागांत विस्तृत प्रमाणात पाऊस होऊन खरीप पिकांच्या पेरण्या पूर्ण करण्यात आल्या होत्या. तथापि परभणी, नांदेड आणि धुळे जिल्ह्यांच्या काही भागात जोराच्या आणि सततच्या पावसाने पिकांच्या वाढावर विपरित परिणाम झाला. भाताच्या लावणीसह खरीप पिकांच्या पेरणीची कामे राज्यात जुलैच्या शेवटपर्यंत मिथ्या ऑगस्टच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत पूर्ण झालेली होती.

most parts of the State from 3rd October to 6 October and from 17th to 19th October. These rains were beneficial for proper growth of late sown kharif crops. However, the quality of grain of kharif jowar and bajara was adversely affected to some extent due to these rains wherever the crops was at maturity stage. The rains were also helpful to speed the sowing operation of rabi crops in parts of the State and for proper growth of already sown rabi crops. Sowing of unirrigated rabi crops is completed while the sowing of irrigated wheat and gram crops is nearly completed in first fortnight of January, 1988.

Harvesting of tur crop was completed by February end.

Condition of standing irrigated as well as unirrigated rabi crops was reported to be satisfactory in parts of the State except eastern districts of Vidarbha region were the standing unirrigated rabi crops were adversely affected to some extent for want of adequate soil moisture.

The harvesting of rabi crops was completed by April end. And sowing of summer crops of groundnut, vaishakhi mung, and sunflower was also completed. Similarly the transplanting of summer paddy crop was also completed. And the condition of all summer crops is reported to be satisfactory. Light rains received in March and April localised areas were helpful for proper growth of summer crops.

The current years production of foodgrain is estimated to be of the order of 110.64 lakh tonnes as against 71.44 lakhs tonnes during previous year i.e. 1986-87. The highest production in case of kharif jowar has been achieved during the current year i.e. 38.91 lakh tonnes.

The production of oilseed was estimated at 13.96 lakh tonnes during 1987-88 as against 8.38 lakh tonnes during 1986-87.

1988-89

During the current year the south-west monsoon arrived in time and spread in all over Maharashtra by the 17th June, though the monsoon arrived in time in the State its intensity in the beginning was feeble in most parts of the State except Konkan region and parts of Vidarbha region where widespread and moderate rains were received in the last week of June. In rest parts of the State rains were isolated and scattered in nature.

In paddy tract of the State nursery sowing of paddy was completed in time and sowing of other kharif crops was also started by June end. However, sowing of kharif crops in Pune, Solapur, Ahmednagar, Satara, Sangli and Kolhapur districts was heldup for want of adequate rains.

Monsoon was active from 10th to 14th July in Vidarbha and in second fortnight of July widespread rains were received in almost all parts of the State and these facilitated the sowing of kharif crops. However, in Parbhani, Nanded and parts of Dhule districts, the rains were rather heavy and continuous and this adversely affected the growth of crops. Kharif sowing including the transplanting of paddy was completed in the State by 1st week of August.

ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या पंधरवाड्यात झालेल्या हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसामुळे खरीप पिकांची वाढ चांगली झाली मात्र नाशिक आणि पुणे विभागाच्या काही भागात पिकांच्या योग्य वाढीसाठी पावसाची गरज होती. पुढे ऑगस्टच्या निगन्या आठवड्यात विस्तृत आणि मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. राज्याच्या बहुतेक सर्व भागात सप्टेंबरच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत खरीप पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. सप्टेंबरच्या दुसऱ्या आठवड्यापासून मराठवाड्याच्या काही भागात जंजिरा आणि राज्याच्या बहुतेक भागात सततच्या पावसामुळे सूर्यप्रकाशीत हवामानाअभावी खरीप पिकांची वाढ खुंटली होती. सप्टेंबरच्या दुसऱ्या आठवड्यापासून ऑक्टोबरच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत झालेल्या सततच्या पावसामुळे लवकर येणारी पिके उदा. मूग, उडीद ही कडधान्ये तर वाजरी, सूर्यफूल आणि खरीप ज्वारी ह्या पिकांचे राज्याच्या निरनिराळ्या भागातून नुकसान होऊन त्यांचे उत्पन्न कमी होऊन त्यांच्या दाण्यांची प्रत सुध्दा खराब झाली.

तथापि राज्याच्या निरनिराळ्या भागात ऑक्टोबरच्या दुसऱ्या आठवड्यापासून पाऊस उघडल्यामुळे आणि सूर्यप्रकाशीत हवामानामुळे रब्बी पिकांच्या पेरण्या मोठ्या प्रमाणात पूर्ण झाल्या. रब्बी ज्वारीच्या उशिरा पेरण्या झाल्यामुळे मुख्यत्वे पुणे विभागात रब्बी ज्वारी खालील क्षेत्र काही प्रमाणात कमी झाले तर गहू व हरभरा या पिकांच्या क्षेत्रात थोडीशी वाढ झाली.

बागायती रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. परंतु हलक्या जमिनीतील जिरायती पिकांची परिस्थिती पुरेशा ओली अभावी मुख्यत्वे पुणे आणि कोल्हापूर या विभागात असमाधानकारक राहिली.

राज्यात उन्हाळी भाताची लावणी वेळेवर पूर्ण झाली मात्र मार्च महिन्याच्या मध्यापर्यंत उन्हाळी भुईमूगाची पेरणी राज्यातील निरनिराळ्या भागात प्रगतीपथावर होती. राज्यातील उन्हाळी पिकांची उगवण व वाढ समाधानकारक होती.

दिनांक १० व ११ मार्च १९८९ रोजी औरंगाबाद, नांदेड, बीड, परभणी, अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यांतील काही भागात व दिनांक २३ व २८ मार्च १९८९ ला अमरावती विभागातील काही भागात वादळ व गारासहित पाऊस झाला. त्यामुळे उभ्या रब्बी व उन्हाळी पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले. मार्च महिन्याच्या अखेर जिरायत ज्वारी, गहू, करडई व हरभरा या रब्बी पिकांची काढणीची कामे जवळजवळ संपलेली होती, मात्र बागायती रब्बी पिकांची काढणी प्रगतीपथावर होती. तसेच उन्हाळी भुईमूग, वैशाखी मूग, सूर्यफूल या पिकांची पेरणी व भाजीपाल्याची लागवड राज्यातील निरनिराळ्या भागात प्रगतीपथावर होती.

शेतकरी एप्रिल महिन्याच्या सुरुवातीस कापणी केलेल्या रब्बी पिकांच्या भळणीच्या कामात मग्न होते. एप्रिल महिन्याच्या अखेरीस कोकण विभागातील उन्हाळी भाताचे पीक पक्व होण्याच्या अवस्थेत होते तर नागपूर व कोल्हापूर विभागात दाणे भरण्याच्या अवस्थेत होते. एप्रिल महिन्याच्या अखेर रब्बी पिकांची काढणी व उन्हाळी भुईमूग, सूर्यफूल, वैशाखी मूग यांची पेरणी संपलेली होती. सर्व उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

During the 1st fortnight of August the rains received were light to moderate in nature and hence the growth of kharif crops was good except parts of Nasik and Pune divisions where more rains were needed for proper growth of the crops. Further, in the third week of August the rains received were widespread and moderate in nature and the condition of kharif was good in almost all parts of the State till 1st week of September. From the second week of September, however, rains received were heavy in parts of Maharashtra and continuous in most parts of the State with the result, the growth of kharif crops was stunted for want of sunney weather. Due to these continuous rains from second week of September to 1st week of October the early crops like pulses i. e. mung, udid, bajra, sunflower and to some extent kharif jowar were damaged in different parts of the State resulting in lowering their yield and the grain quality was also affected.

However, from second week of October there was a break in rains and sunny weather was prevailing in different parts of the State and this has facilitated the scwing of rabi crops it was nearly over by that time. Due to late sowing of rabi jowar crops particularly in Pune division, the areas under rabi jowar went down to some extent.

Condition of rabi crops under irrigation was reported to be satisfactory but condition of rainfed rabi crops and particularly crops on light soils was reported to be unsatisfactory due to moisture stress particularly in parts of Pune and Kolhapur divisions.

Sowing of summer rice was completed in the State while the sowing of summer groundnut was in progress in difient parts of the State in middle of March.

Condition & germination of summer crops was reported to be satisfactory in different parts of the state.

Light to moderate rains with hailstorm were received in parts of Aurangabad, Nanded, Beed, Parbhani, Ahmednagar & Solapur districts on 10th & 11th March & in parts of Amravati division on 23rd to 28th March & area of standing rabi & summer crops was damaged to some extent due to hailstorm. Harvesting of rainfed rabi crops like rabi jowar, wheat, safflower, gram was nearly completed while harvesting of irrigated rabi crops was in progress at the end of March. At that stage sowing of vaishkhi mung, summer groundnut, sunflower & vegetables was in progress in different parts of the state.

Cultivators were busy in threshing the harvested produce of rabi crops in beginning of April. Early transplanted summer rice was at maturity stage in Konkan region while it was in grainformation stage in Kolhapur & Nagpur region by the end of April. The harvesting of rabi crops was completed by April end similarly sowing of summer crops like groundnut, vaishahhi mung & sunflower was also completed. Transplanting of summer paddy crops was also completed condition of all summer crops was reported to be satisfactory.

१९८९-९०

1989-90

चालू वर्षी दक्षिण कोकणात व मध्य महाराष्ट्राच्या दक्षिण भागात ९ जून पासून नैऋत्य मान्सूनच्या पावसास सुरुवात होऊन १० जूनपर्यंत या पावसाने उर्वरित मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा आणि विदर्भाचा संलग्न भाग व्यापला होता. तदनंतर १३ जूनला मान्सून विदर्भ विभागासह संपूर्ण राज्यात सुरु झाला. नैऋत्य मान्सूनच्या पावसास जरी वेळेवर सुरुवात झाली असली तरी राज्याच्या बहुतेक भागात या पावसाचा जोर सुरवातीपासूनच कमी होता मात्र कोकण विभागातील अलिबाग, रत्नागिरी आणि सिधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये मान्सून सक्रीय राहून दिनांक ९ जून ते ३० जून ८९ या काळात विस्तृत प्रमाणात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. जूनच्या दुसऱ्या आठवड्यात मराठवाड्यातील काही भागात विशेषतः नांदेड जिल्ह्यात अति जोराचा पाऊस पडला व औरंगाबाद, अमरावती व नागपूर विभागातील काही भागात जोराचा पाऊस पडला.

मान्सूनच्या पावसातील अनियमितपणामुळे कोकण विभाग आणि कोल्हापूर जिल्ह्यातील काही भागात रोप वाटिका लावण्याचे काम वगळता इतर खरीप पिकांच्या पेरण्या वेळेवर सुरु करता आल्या नाहीत. नाशिक जिल्हा वगळता राज्यातील निरनिराळ्या भागात जूनच्या ३ व्या व ४ थ्या आठवड्यात खरीप पिकांच्या पेरणीस सुरुवात झाली होती.

जुलै महिन्यातील दुसऱ्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला. त्यामुळे खरीप पिकांच्या पेरणीस व कोल्हापूर विभागात भात पिकांच्या लावणीस गती मिळाली. जुलैच्या ३ व्या व ४ थ्या आठवड्यात राज्यात विस्तृत व अति जोराचा पाऊस झाला. विदर्भात पावसाचा जोर बऱ्यापैकी होता. या पावसामुळे मराठवाडा विभागात, अमरावती विभागात व राज्यातील राहिलेल्या भागात खरीप पिकांची पेरणी संपविण्यासाठी उपयुक्त ठरला. तथापि नाशिक जिल्ह्यात खरीप पिकांची पेरणी संपविण्यासाठी व नागपूर विभागात भाताची लावणी पूर्ण करण्यासाठी अधिक पावसाची आवश्यकता होती.

राज्यातील निरनिराळ्या भागात ऑगस्टच्या पहिल्या आठवड्यात पावसाने अधूनमधून दिलेल्या उघडीपामुळे खरीप पिकांच्या अंतर-मशागतीची कामे प्रगतीपथावर होती. ऑगस्ट महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात ते २० ऑगस्टपर्यंत राज्यात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तर कोकण विभागात व विदर्भातील काही भागात जोराच्या पावसाची नोंद झाली. या पावसामुळे कोकण विभागातील भाताची लावणी पूर्ण झाली. ऑगस्ट महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात कोकण विभागात व नागपूर विभागातील काही भागात जोराचा ते अति जोराचा विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला तर अमरावती व औरंगाबाद विभागात मध्यम ते जोराचा पाऊस पडला व राज्यातील उर्वरित भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. राज्यातील उभ्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी व नागपूर विभागातील राहिलेल्या भात लावणी पूर्ण करण्यासाठी हा पाऊस उपयुक्त ठरला.

पुणे व कोल्हापूर विभागात सप्टेंबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात पावसाने उघडीप दिली. सप्टेंबर महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात कोकण, पुणे व औरंगाबाद विभागात जोराचा ते अति जोराचा पाऊस पडला तर राज्यातील राहिलेल्या बहुतेक भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. हा पाऊस रब्बी पिकांच्या पूर्वमशागतीसाठी उपयुक्त ठरला. सप्टेंबरच्या मध्यास अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यातील थोड्या भागात रब्बी ज्वारी व करई पिकांच्या पेरणीस नुकतीच सुरुवात झाली होती.

During the current year, south west monsoon has advanced into south Konkan and southern parts of Madhya Maharashtra on 9th June, and into rest parts of Madhya Maharashtra, Marathwada, adjoining parts of Vidarbha on 10th June. Further, it advanced into Vidarbha region and also the entire State by the 13th June. Though, the monsoon arrived in time in the State, its intensity in the beginning was feeble in most parts of the State except Konkan region, where monsoon was active with widespread light to moderate rains from 9th to 30th June, 1989. During the 2nd week of the June, very heavy rains were recorded in parts of Marathwada region, especially in Nanded District and heavy rains were recorded in parts of Aurangabad, Amravati and Nagpur Division.

On account of erratic behaviour of the monsoon, the sowing operation could not be taken-up in time except paddy nurseries in Konkan region and in parts of Kolhapur district. The sowing of kharif crops commenced during the 3rd and 4th week of June in different parts of the State except in Nasik District.

During the 2nd week of July widespread rains were received in most parts of the State. These rains gave momentum to the sowing of kharif crops and transplanting of paddy in Kolhapur Division. During 3rd and 4th week of July heavy to very heavy and widespread rains were received in the State. The intensity of the rains was fair in Vidarbha. Due to these rains, sowing of kharif crops was completed subsequently in Marathwada region, Amravati Division and in remaining parts of the State. However, more rains were needed to complete the sowing of kharif crops in Nasik district and transplanting of paddy in Nagpur Division.

Due to the intermitant break in rains in the first week of August, interculturing operations were in progress in different parts of the State. In 2nd week of August and till the 20th August light to medium rains were received in the State, while in Konkan region and parts of Vidarbha heavy rains were recorded. This facilitated to complete the transplanting of paddy in Konkan Division. During the last week of August heavy to very heavy and widespread rains were received in Konkan region and some parts of Nagpur Division while in Amravati and Aurangabad Divisions medium to heavy rains were recorded and in rest parts of the State light to medium rains were received. These rains were useful for the proper growth of the standing kharif crops in the State and to complete the delayed transplanting of paddy crops in Nagpur Division.

There was a break in rains during 1st week of September, 1989 in parts of Pune and Kolhapur Divisions. In last week of September heavy to very heavy rains were received in parts of Konkan, Pune and Aurangabad Divisions while most of the remaining parts recorded medium to light rains. These rains were helpful for preparatory tillage operations for rabi crops. By middle of September sowing of rabi jowar and safflowers was just started at a few places in Ahmednagar and Solapur Districts.

ऑक्टोबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात कोकण व नागपूर विभाग वगळून राज्यातील वेगवेगळ्या भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तर कोकण विभागात जोराचा ते अति जोराचा विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला व नागपूर विभागात तुरळक वृष्टि झाली. रब्बी पिकांच्या पेरणी सुरु करण्यास व उशीरा पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी हा पाऊस उपयुक्त ठरला. ऑक्टोबर महिन्यात अगोदर पेरणी झालेल्या खरीप भात, बाजरी, संकरित ज्वारी, उडीद, मूग, तीळ पिकांची काढणी प्रगतीपथावर होती व ऑक्टोबरअखेर जवळजवळ या पिकांच्या कापण्याची कामे संपलेली होती. पेरणी झालेल्या रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

नोव्हेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यातील थोड्या भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. बागायत गहू व हरभरा वगळता इतर रब्बी पिकांच्या पेरण्या राज्यात १५ नोव्हेंबरपर्यंत संपलेल्या होत्या. बागायत व भारी जमिनीतील रब्बी पिकांची उगवण व वाढ समाधानकारक होती. डिसेंबर ८९ महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात व जानेवारी १० च्या सुरुवातीस मराठवाडा व विदर्भ विभागांतील काही भागात पडलेला हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस जिरायत रब्बी पिकांना उपयुक्त ठरला. राज्यातील काही भागात अद्यापही एक किंवा दोन हिवाळी पावसाची आवश्यकता होती. उन्हाळी भात व उन्हाळी भुईमूग या पिकांच्या पेरणीस जानेवारीच्या पहिल्या पंधरवड्यात सुरुवात झाली होती.

राज्यातील निरनिराळ्या भागात जानेवारीच्या शेवटच्या आठवड्यात जिरायत रब्बी ज्वारी, करडई, गहू, हरभरा या पिकांच्या काढणीस सुरुवात झाली होती व मार्चअखेर या पिकांच्या काढण्या पूर्ण झाल्या होत्या तथापि बागायत रब्बी गहू व हरभरा या पिकांची पेरणी प्रगतीपथावर होती. तसेच त्या कालावधीत मुख्यतः उन्हाळी भुईमूग व सूर्यफूल या पिकांची पेरणी व भाजीपाल्यांची लागवड प्रगतीपथावर होती. उन्हाळी पिकांची पेरणी एप्रिलअखेर पूर्ण झाली होती. पेरणी झालेल्या उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

Light to medium rains were received in different parts of the State except Konkan and Nagpur Divisions during the first week of October. Konkan region experienced widespread heavy to very heavy rains while Nagpur Division recorded scanty rains. These rains were beneficial for undertaking the sowing of rabi crops and for improvement and for proper growth of late sown kharif crops. In the month of October, harvesting of early paddy, bajri, hybrid jowar, udid, mung, sesamum was in progress, almost completed. Germination and growth of sown rabi crops was reported to be satisfactory.

During the first week of November light to medium rains were recorded in few pockets of the State. The sowing of rabi crops was nearly completed in parts of the State in middle of November except irrigated wheat and gram crops. Germination and growth of irrigated rabi crops and un-irrigated rabi crops in heavy soils was reported to be satisfactory. Rainfed rabi crops on light soils were withering due to moisture stress. Condition of rabi crops under irrigation was reported to be satisfactory. Rains were received in the last week of December and in early January 1990 in some parts of Vidarbha and Marathwada were useful for rainfed rabi crops. One or two winter showers are still required in some parts of the State. Sowing of summer paddy and summer groundnut was started during first fortnight of January.

Harvesting of rainfed rabi crops like rabi jowar, safflower, wheat, gram was started in last week of January in different parts of the State and nearly completed by the end of March, however, harvesting of irrigated rabi crops was in progress at that time. Similarly sowing of summer crops mainly summer groundnut, sunflower and vegetables was in progress in different parts of the State and it was completed by April end. Condition of summer crops was reported to be satisfactory.

तक्ता नऊ
TABLE IX

१९८८-८९ ते १९९०-९१ या वर्षात सार्वजनिक क्षेत्रांतून भात बियाणे वाटप
Distribution of Paddy Seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	भात बियाणे वाटप क्विंटलमध्ये Paddy Seed distributed in Quintals			District
		१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	१९९०-९१ 1990-91	
१	वृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	1,713.00	1,069.00	2,076	Thane
३	रायगड	887.00	1,274.00	2,263	Raigad
४	रत्नागिरी	160.00	319.00	396	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	261.00	325.00	350	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	3,021.00	2,977.00	5,085	Total Konkan Division
६	नाशिक	115.00	145.00	42	Nashik
७	धुळे	20.00	20.00	..	Dhule
८	जळगाव	..	1.00	..	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	135.00	166.00	42	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	..	157.00	58	Ahmadnagar
१०	पुणे	11.00	1.00	12	Pune
११	सोलापूर	10.00	..	5	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	21.00	158.00	75	Total Pune Division
१२	सातारा	47.00	155.00	169	Satara
१३	सांगली	..	32.00	15	Sangli
१४	कोल्हापूर	341.00	416.00	573	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	388.00	603.00	757	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	Aurangabad
१६	जालना	Jalna
१७	बीड	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	Total Aurangabad Division
१८	परभणी	..	8.00	33	Parbhani
१९	नांदेड	5.00	9.00	95	Nanded
२०	उस्मानाबाद	Osmanabad
२१	लातूर	9.00	..	93	Latur
	एकूण लातूर विभाग	14.00	17.00	221	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	Buldhana
२३	अकोला	..	2.00	..	Akola
२४	अमरावती	5.00	Amravati
२५	यवतमाळ	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	5.00	2.00	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	2.00	1	Wardha
२७	नागपूर	954.00	405.00	450	Nagpur
२८	भंडारा	238.00	2,291.00	1,700	Bhandara
२९	चंद्रपूर	182.00	1,087.00	2,121	Chandrapur
३०	गडचिरोली	368.00	729.00	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	1,742.00	4,514.00	4,272	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	5,326.00	8,437.00	10,452	Total Maharashtra State

तक्ता वहा
TABLE X

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले ज्वारी बियाणे वाटप
Jawar seed distribution through public sector

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) Seed distribution (in Quintals)			District
		१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	१९९०-९१ 1990-91	
१	वृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	..	10	..	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग		..	10	..	Total Konkan Division
६	नाशिक	1,581	1,148	1,067	Nashik
७	धुळे	2,500	1,843	1,696	Dhule
८	जळगाव	6,021	5,129	4,630	Jalgaon
एकूण नाशिक विभाग		10,102	8,120	7,393	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	1,662	1,407	2,158	Ahmadnagar
१०	पुणे	743	1,159	990	Pune
११	सोलापूर	1,826	1,481	1,414	Solapur
एकूण पुणे विभाग		4,231	4,047	4,562	Total Pune Division
१२	सातारा	3,753	3,675	3,216	Satara
१३	सांगली	3,124	2,377	3,521	Sangli
१४	कोल्हापूर	2,416	1,523	1,447	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग		9,293	7,575	8,184	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	865	853	656	Aurangabad
१६	जालना	738	573	345	Jalna
१७	बीड	929	1,672	1,047	Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग		2,532	3,098	2,048	Total Aurangabad Division
१८	परभणी	2,038	2,547	2,242	Parbhani
१९	नांदेड	3,756	4,054	3,866	Nanded
२०	उस्मानाबाद	1,126	1,871	1,606	Osmanabad
२१	लातूर	1,321	2,343	1,545	Latur
एकूण लातूर विभाग		8,241	10,815	9,259	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	1,998	3,253	2,339	Buldhana
२३	अकोला	3,600	2,663	2,785	Akola
२४	अमरावती	2,443	1,805	1,569	Amravati
२५	यवतमाळ	6,051	3,572	3,258	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग		14,092	11,293	9,951	Total Amravati Division
२६	वर्धा	1,619	1,851	1,171	Wardha
२७	नागपूर	1,388	1,438	1,041	Nagpur
२८	भंडारा	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	359 41	98 12	312 6	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग		3,407	3,399	2,530	Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य		51,898	48,357	43,927	Total Maharashtra State

तन्त्रा अकरा—TABLE XI
सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले बाजरी बियाणे वाटप
Bajra seed distribution through public sector

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बियाणे वाटप (क्विंटल्मध्ये) (सार्वजनिक क्षेत्रातून) Seed distributed (in Quintals) (through Public Sector)			District
		१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	१९९०-९१ 1990-91	
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	1940	1408	2239	Nashik
७	धुळे	903	522	510	Dhule
८	जळगाव	932	563	526	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	3775	2493	3275	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	693	845	2226	Ahmadnagar
१०	पुणे	232	515	1188	Pune
११	सोलापूर	306	378	383	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1231	1738	3837	Total Pune Division
१२	सातारा	95	155	222	Satara
१३	सांगली	136	145	131	Sangli
१४	कोल्हापूर	2	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	231	300	355	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	165	543	460	Aurangabad
१६	जालना	54	172	91	Jalna
१७	बीड	533	294	580	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	752	1009	1131	Total Aurangabad Division
१८	परभणी	30	52	20	Parbhani
१९	नांदेड	15	7	..	Nanded
२०	उस्मानाबाद	54	30	22	Osmanabad
२१	लातूर	13	41	22	Latur
	एकूण लातूर विभाग	112	130	64	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	51	56	41	Buldhana
२३	अकोला	66	56	25	Akola
२४	अमरावती	..	22	..	Amravati
२५	यवतमाळ	57	117	106	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	174	251	172	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	3	..	Wardha
२७	नागपूर	Nagpur
२८	भंडारा	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	3	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	6275	5924	8834	Total Maharashtra State

सक्ता बारा
TABLE XII

सार्वजनिक क्षेत्रातून वियाणे वाटप (अधिक उत्पन्न देणारा गहू)
Seed distributed through public sector in quintals (High yielding varieties wheat)

अ. क्रमांक Serial No.	जिल्हा	गहू वियाणे वाटप क्विंटलमध्ये (सार्वजनिक क्षेत्रातून) Wheat Seed distributed in Quintals (through Public Sector)			District
		१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	१९९०-९१ 1990-91	
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	144	100	..	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	8	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	152	100	..	Total Konkan Division
६	नाशिक	1523	2276	6122	Nashik
७	धुळे	1096	631	2085	Dhule
८	जळगाव	1770	947	3284	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	4389	3854	11491	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	974	3017	9368	Ahmadnagar
१०	पुणे	750	1375	2351	Pune
११	सोलापूर	960	759	1423	Solapur
	एकूण पुणे वि.	2684	5151	13142	Total Pune Division
१२	सातारा	530	758	1360	Satara
१३	सांगली	454	463	550	Sangli
१४	कोल्हापूर	352	328	344	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	1336	1549	2254	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	810	541	3009	Aurangabad
१६	जालना	384	292	885	Jalna
१७	बीड	705	1841	3825	Beed
	एकूण औरंगाबाद वि.	1899	2674	7719	Total Aurangabad Division
१८	परभणी	1304	1122	1747	Parbhani
१९	नांदेड	1991	1532	4195	Nanded
२०	उस्मानाबाद	399	810	1879	Osmanabad
२१	लातूर	544	1592	4076	Latur
	एकूण लातूर विभाग	4139	5056	11897	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	1704	1082	2264	Buldhana
२३	अकोला	2338	966	2323	Akola
२४	अमरावती	480	416	1030	Amravati
२५	यवतमाळ	1115	1304	2518	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	5637	3768	8135	Total Amravati Division
२६	वर्धा	1523	1071	1204	Wardha
२७	नागपूर	763	344	1117	Nagpur
२८	भंडारा	20	90	182	Bhandara
२९	चंद्रपूर	276	139	344	Chandrapur
३०	गडचिरोली	16	..	20	Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	2598	1644	2867	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	22844	23796	57506	Total Maharashtra State

तबता तेरा
TABLE XIII

सन १९९०-९१ चे प्रमाणित/सत्यस्थितीदर्शक कडधान्याच्या बियाणांचे सार्वजनिक क्षेत्रातून वाटप
Distribution of certified/truthful labelled seed of pulses through public sector of 1990-91

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	तूर Tur	मूग Moong	उडिद Udid	हरभरा Gram	एकूण कडधान्ये Total Pulses	District
१	ठाणे	Thane
२	रायगड	Raigad
३	रत्नागिरी	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
५	नाशिक	178	3	8	449	638 ..	Nashik
६	धुळे	161	51	251	582	1,045 ..	Dhule
७	जळगाव	83	91	294	1,352	1,820 ..	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	422	145	553	2,383	3,503 ..	Total Nashik Division
८	अहमदनगर	1,373	30	16	604	2,023 ..	Ahmadnagar
९	पुणे	44	7	5	138	194 ..	Pune
१०	सोलापूर	183	15	90	200	448 ..	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1,600	52	111	942	2,705 ..	Total Pune Division
११	सांगली	2	..	1	91	102 ..	Sangli
१२	सातारा	1	8	2	196	207 ..	Satara
१३	कोल्हापूर	16	15	6	133	170 ..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	19	23	9	428	479 ..	Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	332	46	31	189	588 ..	Aurangabad
१५	जालना	146	79	100	165	490 ..	Jalna
१६	बीड	354	31	35	211	631 ..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	822	156	166	565	1,709 ..	Total Aurangabad Division
१७	परभणी	91	108	69	189	457 ..	Parbhani
१८	नांदेड	75	86	238	175	574 ..	Nanded
१९	उस्मानाबाद	84	4	70	165	323 ..	Osmanabad
२०	लातूर	218	49	964	970	2,201 ..	Latur
	एकूण लातूर विभाग	468	247	1,341	1,499	3,555 ..	Total Latur Division
२१	बुलढाणा	157	320	673	879	2,029 ..	Buldhana
२२	अकोला	160	357	394	890	1,801 ..	Akola
२३	अमरावती	130	175	64	349	718 ..	Amravati
२४	यवतमाळ	197	148	55	991	1,319 ..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	644	1,000	1,186	3,109	5,867 ..	Total Amravati Division
२५	वर्धा	84	9	51	1,309	1,407 ..	Wardha
२६	नागपूर	41	12	6	376	435 ..	Nagpur
२७	भंडारा	2	99	101 ..	Bhandara
२८	चंद्रपूर	49	58	1	118	177 ..	Chandrapur
२९	गडचिरोली	50	50 ..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	176	79	58	1,952	2,170 ..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	4,151	1,702	3,424	10,878	20,155 ..	Total Maharashtra State

तक्ता चौदा
TABLE XIV

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले बियाणे वाटप (संकरित कापूस)
Seed distribution through public sector during the year (Hybrid Cotton)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संकरित कापूस बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) Hybrid Cotton Seed distribution (in Quintals)			District
		१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	१९९०-९१ 1990-91	
१	ठाणे	Thane
२	रायगड	Raigad
३	रत्नागिरी	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
५	नाशिक	..	३	..	Nashik
६	धुळे	..	६	९	Dhule
७	जळगाव	..	९२	१०८	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	३४२	१०१	११७	Total Nashik Division
८	अहमदनगर	Ahmadnagar
९	पुणे	Pune
१०	सोलापूर	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	Total Pune Division
११	सातारा	Satara
१२	सांगली	Sangli
१३	कोल्हापूर	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	..	६२	५५	Aurangabad
१५	जालना	..	४८	५३	Jalna
१६	बीड	..	११	५७	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	२५४	१२१	१६५	Total Aurangabad Division
१७	परभणी	..	३७३	४३२	Parbhani
१८	नांदेड	..	७४५	४३६	Nanded
१९	उस्मानाबाद	Osmanabad
२०	लातूर	१३	Latur
	एकूण लातूर विभाग	१,२७६	१,११८	८८१	Total Latur Division
२१	बुलढाणा	..	९६	२३०	Buldhana
२२	अकोला	..	३३३	३०९	Akola
२३	अमरावती	..	१२२	७९	Amravati
२४	यवतमाळ	..	१,५०१	४६४	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	२,१७९	२,०५२	१,०८२	Total Amravati Division
२५	वर्धा	..	७७५	१५१	Wardha
२६	नागपूर	..	२१९	९३	Nagpur
२७	भंडारा	Bhandara
२८	चंद्रपूर	..	२५५	५८	Chandrapur
२९	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	१,०२६	१,२४९	३०२	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	५,०७७	४,६४१	२,५४७	Total Maharashtra State

तक्ता चौदा-समाप्त ✓

TABLE XIV-Concl'd.

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले बियाणे वाटप (सुधारित कापूस)
Seed distribution through public sector during the year (Improved Cotton)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	सुधारित कापूस बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) Improved Cotton Seed distribution (in Quintals)			District
		१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	१९९०-९१ 1990-91	
१	ठाणे Thane
२	रायगड Raigad
३	रत्नागिरी Ratnagiri
४	सिध्दुर्ग Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग	 Total Konkan Division
५	नाशिक	22	20	6	.. Nashik
६	धुळे	1,256	1,598	3,120	.. Dhule
७	जळगाव	1,016	3,396	4,881	.. Jalgaon
एकूण नाशिक विभाग		2,294	5,041	9,744	.. Total Nashik Division
८	अहमदनगर	51	67	109	.. Ahmadnagar
९	पुणे Pune
१०	सोलापूर	34 Solapur
एकूण पुणे विभाग		85	67	109	.. Total Pune Division
११	सातारा Satara
१२	सांगली Sangli
१३	कोल्हापूर Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग	 Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	541	339	310	.. Aurangabad
१५	जालना	1,461	1,188	1,163	.. Jalna
१६	बीड	1,593	1,234	1,682	.. Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग		3,595	2,764	3,155	.. Total Aurangabad Division
१७	परभणी	2,597	1,755	1,827	.. Parbhani
१८	नांदेड	2,565	2,058	2,307	.. Nanded
१९	उस्मानाबाद Osmanabad
२०	लातूर	99	55	161	.. Latur
एकूण लातूर विभाग		5,261	3,868	4,295	.. Total Latur Division
२१	बुलढाणा	2,045	1,181	1,507	.. Buldhana
२२	अकोला	3,913	3,736	3,685	.. Akola
२३	अमरावती	2,061	1,598	1,470	.. Amravati
२४	यवतमाळ	2,630	2,427	2,717	.. Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग		10,649	8,942	9,379	.. Total Amravati Division
२५	वर्धा	653	637	479	.. Wardha
२६	नागपूर	199	138	106	.. Nagpur
२७	भंडारा Bhandara
२८	चंद्रपूर	36	45	101	.. Chandrapur
२९	गडचिरोली Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग		888	820	686	.. Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य		22,772	21,472	25,568	.. Total Maharashtra State

तक्ता पंधरा
TABLE XV

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले गळीत धान्ये बियाणे वाटप १९९०-९१
Seed distribution of oilseeds through public sector during the year 1990-91

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) १९९०-९१ Oil Seeds distribution in Quintals 1990-91					एकूण Total	District
		भूईमुग Groundnut	सूर्यफूल Sunflower	तिळ Sesamum	सोयाबीन Soyabean	करडई Safflower		
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay
२	ठाणे	30	..	30	Thane
३	रायगड	30	..	30	Raigad
४	रत्नागिरी	1	..	1	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	20	..	20	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	81	..	81	Total Konkan Division
६	नाशिक	69	19	2	145	7	242	Nashik
७	धुळे	..	20	20	89	79	208	Dhule
८	जळगाव	11	..	86	107	493	697	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	80	39	108	341	579	1,147	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	20	426	8	120	39	613	Ahmadnagar
१०	पुणे	564	101	..	329	5	999	Pune
११	सोलापूर	..	154	2	90	49	295	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	584	681	10	539	93	1,907	Total Pune Division
१२	सातारा	357	24	..	237	14	632	Satara
१३	सांगली	175	26	..	348	19	568	Sangli
१४	कोल्हापूर	220	335	7	562	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	752	50	..	920	40	1,762	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	6	102	14	252	115	489	Aurangabad
१६	जालना	15	77	2	88	242	424	Jalna
१७	बीड	11	821	16	90	61	999	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	32	1,000	32	430	418	1,912	Total Aurangabad Division
१८	परभणी	2	129	1	106	212	450	Parbhani
१९	नांदेड	19	159	..	110	361	649	Nanded
२०	उस्मानाबाद	..	285	1	111	30	427	Osmanabad
२१	लातूर	4	805	..	98	592	1,499	Latur
	एकूण लातूर विभाग	25	1,378	2	425	1,195	3,025	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	130	16	191	478	815	Buldhana
२३	अकोला	5	179	808	992	Akola
२४	अमरावती	198	49	247	Amravati
२५	यवतमाळ	15	236	78	329	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	15	130	21	804	1,413	2,383	Total Amravati Division
२६	वर्धा	22	..	2	323	146	493	Wardha
२७	नागपूर	1	531	5	536	Nagpur
२८	भंडारा	191	2	193	Bhandara
२९	चंद्रपूर	266	1	267	Chandrapur
३०	गडचिरोली	125	..	125	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	22	..	3	1,436	154	1,614	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1,510	3,278	176	4,976	3,892	13,831	Total Maharashtra State

तक्ता सोळा
TABLE XVI

राज्यातील जिल्हावार रासायनिक खत वापराचे सरासरी हेक्टरी प्रमाण
Districtwise average use of *fertiliser* per hectare in Maharashtra State (कि./हे.) (Figures in kg./ha.)

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हा	१९८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	District
१	ठाणे	31.3	44.8	71.3	Thane
२	रायगड	51.7	57.1	71.4	Raigad
३	रत्नागिरी	29.2	32.4	30.9	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	45.9	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	37.4	44.7	54.9	Total Konkan Division.
५	नाशिक	40.3	51.1	64.0	Nashik
६	धुळे	44.4	66.2	65.5	Dhule
७	जळगाव	71.1	70.5	144.5	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	51.9	62.6	91.3	Total Nashik Division.
८	अहमदनगर	34.2	45.6	62.2	Ahmadnagar
९	पुणे	39.6	55.1	52.1	Pune
१०	सोलापूर	26.6	38.8	46.8	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	33.4	46.5	53.7	Total Pune Division.
११	सातारा	60.0	74.7	81.4	Satara
१२	सांगली	35.3	56.8	74.0	Sangli
१३	कोल्हापूर	127.7	131.1	195.8	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	74.3	87.5	117.1	Total Kolhapur Division.
१४	औरंगाबाद	27.5	35.1	47.9	Aurangabad
१५	जालना	36.8	Jalna
१६	बीड	21.0	19.5	24.5	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	24.2	27.3	36.4	Total Aurangabad Division
१७	लातूर	38.8	Latur
१८	उस्मानाबाद	10.9	30.9	20.9	Osmanabad
१९	नांदेड	61.4	73.3	89.0	Nanded
२०	परभणी	27.5	22.2	24.5	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	33.2	42.1	43.3	Total Latur Division.
२१	बुलढाणा	39.6	42.4	52.7	Buldhana
२२	अकोला	31.4	34.9	43.7	Akola
२३	अमरावती	35.2	31.2	50.5	Amravati
२४	यवतमाळ	30.9	25.6	50.4	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	34.2	33.5	49.3	Total Amravati Division.
२५	वर्धा	39.0	37.7	73.3	Wardha
२६	नागपूर	19.6	30.2	42.9	Nagpur
२७	भंडारा	21.7	38.7	40.0	Bhandara
२८	चंद्रपूर	20.2	25.5	33.9	Chandrapur
२९	गडचिरोली	38.8	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	25.1	33.0	45.8	Total Nagpur Division.
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	36.5	44.0	58.7	Total Maharashtra State.

तक्ता सतरा
TABLE XVII

जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर १९८९-९०
Districtwise Consumption of Fertilizer during 1989-90

(आकडे मे. टनामध्ये) (Figures in M. T.)

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हा	नत्र N.	स्फुरद P.	पालाश K.		District
१	ठाणे	11,856	6,341	2,451	..	Thane
२	रायगड	11,056	3,022	1,261	..	Raigad
३	रत्नागिरी	5,311	1,254	891	..	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	3,404	1,344	807	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	31,627	11,961	5,410	..	Total Konkan Division
५	नाशिक	33,867	17,825	10,134	..	Nashik
६	धुळे	28,911	14,831	7,648	..	Dhule
७	जळगाव	80,779	33,750	26,095	..	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	1,43,557	66,406	43,877	..	Total Nashik Division
८	अहमदनगर	48,666	21,176	10,283	..	Ahmadnagar
९	पुणे	35,471	15,348	8,916	..	Pune
१०	सोलापूर	32,070	16,087	8,517	..	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1,16,207	52,611	27,716	..	Total Pune Division
११	सातारा	35,945	14,182	9,226	..	Satara
१२	सांगली	24,326	13,252	9,727	..	Sangli
१३	कोल्हापूर	42,426	22,818	24,449	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1,02,697	50,252	43,402	..	Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	22,983	8,601	5,353	..	Aurangabad
१५	जालना	12,712	7,536	2,739	..	Jalna
१६	बीड	13,720	5,859	2,149	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	49,415	21,996	10,241	..	Total Aurangabad Division
१७	लातूर	15,385	8,834	2,064	..	Latur
१८	उस्मानाबाद	6,309	5,599	1,596	..	Osmanabad
१९	नांदेड	41,411	18,134	12,176	..	Nanded
२०	परभणी	16,595	7,516	2,716	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	79,700	40,083	18,552	..	Total Latur Division
२१	बुलढाणा	26,367	11,514	2,772	..	Buldhana
२२	अकोला	24,463	10,850	2,774	..	Akola
२३	अमरावती	20,872	13,657	4,215	..	Amravati
२४	यवतमाळ	24,677	14,047	5,433	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	96,379	50,068	15,194	..	Total Amravati Division
२५	वर्धा	19,206	10,415	4,467	..	Wardha
२६	नागपूर	14,968	8,888	2,201	..	Nagpur
२७	भंडारा	11,543	5,294	1,632	..	Bhandara
२८	चंद्रपूर	10,613	5,198	2,046	..	Chandrapur
२९	गडचिरोली	5,234	2,321	741	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	61,564	32,116	11,087	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	6,81,146	32,5493	1,75,479	..	Total Maharashtra State

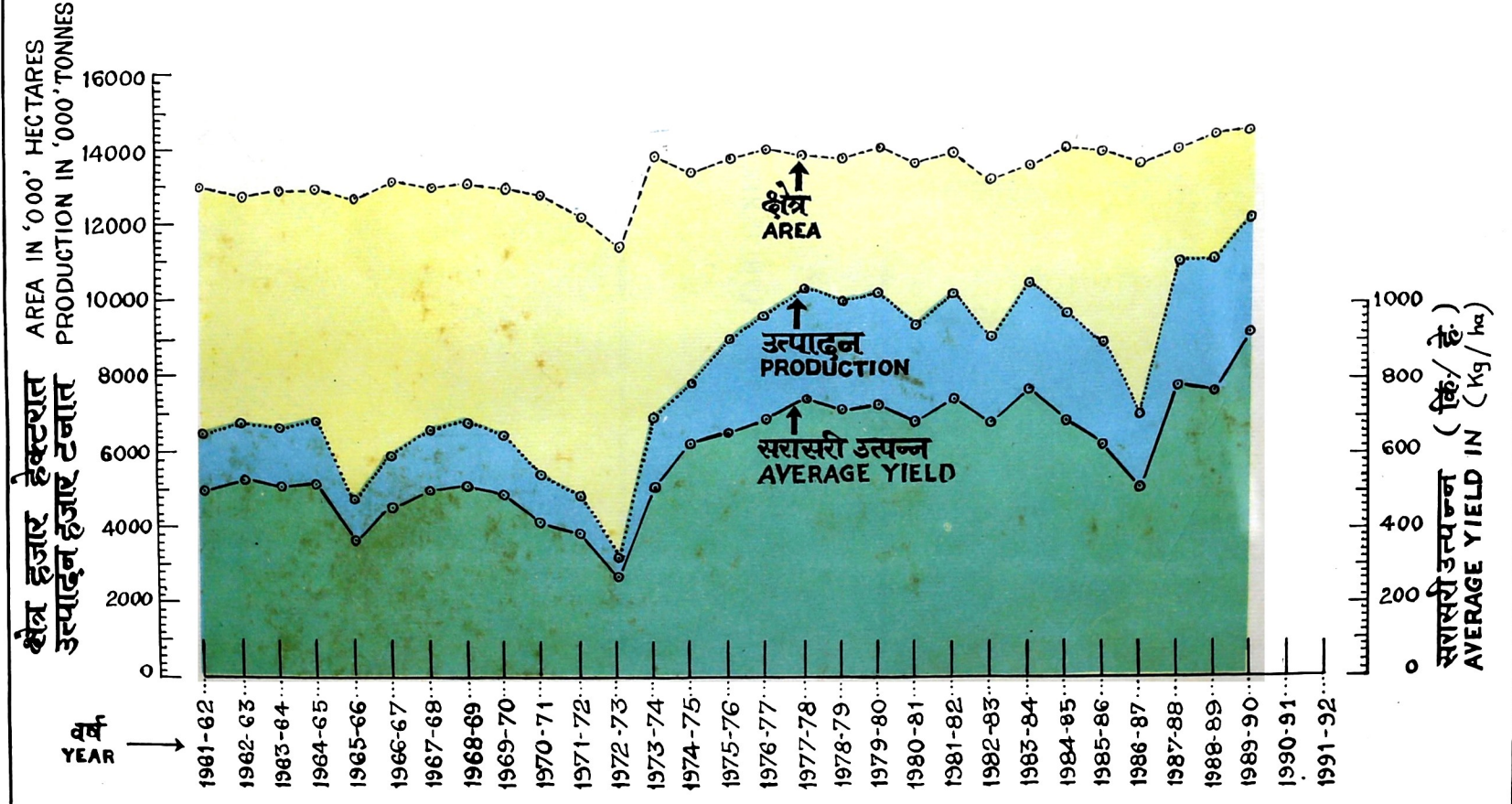
तक्ता अठरा TABLE XVIII

निरनिराल्या पीक संरक्षण मोहिमांत सन १९८०-८१, ८५-८६, ८६-८७, ८७-८८, ८८-८९ व ८९-९०, मध्ये कीटकनाशकांचा वापर दर्शविणारा तक्ता
Statement showing the consumption of pesticides for the years 1980-81, 85-86, 86-87, 87-88 88-89 and 89-90
under various Plant Protection Campaigns

परिमाण मेट्रीक टन/लिटरमध्ये (फॉर्म्युलटेड) Quantity in MT/Ltrs. (formulated)

अ. क्र. Sr. No.	कीटकनाशकाचे नाव 2	कीटकनाशकांचे वषातील वापर Pesticides consumption during the year						Name of the Pesticides
		१९८०-८१ 1980-81 3	८५-८६ 85-86 4	८६-८७ 86-87 5	८७-८८ 87-88 6	८८-८९ 88-89 7	८९-९० 89-90 8	
(१) पावडर, दाणेदार, वजनरहित स्वरूपाची इतर औषधे (प्रमाण मे. टन) (I) Other Pesticides (Granules, Dust and W. P.) Quantity in M. T.								
१	बी. एच. सी. १० टक्के	1324	4630	2773	4440	3905.780	3216.257	.. B. H. C. 10%
२	फोरेट १० जी	6	10.9	94.3	82.8	140.861	294.893	.. Phorate 10 G.
३	क्वीनॉलफॉस ५ टक्के दाणेदार	49.04	122.5	0.3 Quinalphos 5% G.
४	क्वीनॉलफॉस १.५ टक्के पावडर	6.6 Quinalphos 1.5% Dust
५	कार्बोफ्युरान ३ टक्के दाणेदार	51	5.2	7.2	3.9	1.121 Carbofuran 3% G
६	कार्बारील १० टक्के पावडर	47	45.1	18	11.5	1.574	1.088	.. Carbaryl 10% Dust
७	कार्बारील ५० टक्के डब्ल्यू. डी. पी.	..	3.9	0.4	0.5 Carbaryl 50% W. D. P.
८	झिंक-फॉस्फाईड	..	1.9	0.5 Zinc Phosphide
९	रोडोफॅरीन Rodoferin
१०	मेथिल पॅराथिऑन २ टक्के	..	224.5	0.4	120	580.039	488.965	.. Methyl Parathion 2%
११	कार्बोफ्युरॉन ५० टक्के एस. पी.	1700 Carbofuran 50% S. P.
(२) द्रवरूप औषधे प्रमाण (लीटरमध्ये) (II) Liquid formulation pesticides (Quantity in Litres)								
१२	मेलॅथीऑन ५० इ. सी.	..	539	2228	1000	1569	216	.. Malathion 50 E. C.
१३	फॉस्फोमिडॉन ८५ इ. सी.	..	6306	809	7761	16383	18168	.. Phosphomidon 85 E. C.
१४	एन्डोसल्फान ३५ इ. सी.	..	186956	33346	202642	309146	262929	.. Endosulphan 35 E. C.
१५	फेन्थोएट ५० इ. सी.	6010	600	2293	250	.. Phenthoate 50 E. C.
१६	क्वीनॉलफॉस २५ इ. सी.	..	62328	3822	29509	6162	11021	.. Quinalphos 25 E. C.
१७	फोझोलॉन ३५ इ. सी.	..	14455	9 Phosolone 35 E. C.
१८	डायमेथोएट ५० इ. सी.	..	2828	6119	8823	5191	7185	.. Dimethoate 50 E. C.
१९	मोनोक्रोटोफॉस ३६ इ. सी.	..	23021	432	28237	78725	40368	.. Monocrotophos 36 E. C.
२०	मेथिल डेमेटॉन २५ इ. सी.	..	704	278	950 Methyl Demeton 25 E. C.
२१	डेकॅमॅथ्रिन २.८ इ. सी.	..	200 Decamethrin 2.8 E. C.
२२	थायोमेटॉन २५ इ. सी.	..	110	1500	1680 Thiometon 25 E. C.
२३	ब्युटाक्लोर ५० इ. सी.	2892	.. (Butachlor 50
(३) बुरशीनाशके (प्रमाण मे. टन) (III) Fungicides (Quantity in M. T.)								
२४	गंधक-पावडर ३०० मेश	..	1	..	21.2 Sulphur Dust 300 Mesh
२५	कॉपर-ऑक्सिक्लोराईड ५० टक्के	0.8	0.2	0.4	0.8	2.296	3.698	.. Copper Oxychloro. 50% W. P.
२६	पाण्यात विरघळणारे गंधक ८० टक्के	2	4.851	8.518	.. Wettable Sulphur 80%
२७	थायरम २५ डब्ल्यू. डी. पी.	..	4.6	10.9	4.2 Thiram 75 W. D. P.
२८	कार्बन डायझिम ५० टक्के	..	10.5	0.7	4.9	5.839	10.105	.. Carbon Dizium 50% W. P.
२९	झायनेब	0.1 Zincb

१९६१-६२ ते १९८९-९० या वर्षात महाराष्ट्रातील अन्नधान्य पिकांचे एकूण क्षेत्र, हेक्टरी उत्पन्न व उत्पादन
 YEAR-WISE 1961-62 TO 1989-90 TOTAL AREA AVERAGE YIELD AND PRODUCTION OF FOODGRAINS IN MAHARASHTRA

तबता एकोणीस **TABLE XIX**

Q 106-9 (c)

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र (१९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६, १९८०-८१ व १९८२-८३ ते १९८९-९०) दाखविणारा तक्ता

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	भात (एकूण) Rice (total)											
		१९६०- ६१ 1960-61	१९७०- ७१ 1970-71	१९७५- ७६ 1975-76	१९८०- ८१ 1980-81	१९८२- ८३ 1982-83	१९८३- ८४ 1983-84	१९८४- ८५ 1984-85	१९८५- ८६ 1985-86	१९८६- ८७ 1986-87	१९८७- ८८ 1987-88	१९८८- ८९ 1988-89	१९८९- ९० 1989-90
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
१	बृहन्मंबई	29	12	28	10	9	3	5	3	..
२	ठाणे	1498	1392	1413	1455	1417	1417	1514	1519	1511	1517	1502	1515
३	रायगड	1341	1356	1410	1436	1397	1402	1511	1516	1505	1499	1513	1508
४	रत्नागिरी	1301	1449	1478	1501	770	777	844	814	767	770	774	776
५	सिंधुदुर्ग	738	722	784	815	806	815	790	792
	एकूण कोकण विभाग	4169	4209	4329	4402	4331	4321	4658	4664	4589	4601	4582	4591
६	नाशिक	382	348	358	408	453	465	405	396	394	362	373	388
७	धुळे	289	192	209	266	248	252	263	264	269	248	240	266
८	जळगाव	66	74	116	82	36	29	89	75	71	66	56	57
	एकूण नाशिक विभाग	737	614	683	756	737	746	757	735	734	676	669	711
९	अहमदनगर	100	71	83	86	88	84	64	67	70	53	58	63
१०	पुणे	520	447	476	505	511	508	572	610	644	558	594	604
११	सोलापूर	99	65	66	57	39	45	40	35	23	26	43	47
	एकूण पुणे विभाग	719	583	625	648	638	637	676	712	737	647	695	714
१२	सातारा	259	294	288	341	356	349	375	380	376	370	408	418
१३	सांगली	132	167	163	208	187	193	164	165	167	158	158	169
१४	कोल्हापूर	971	906	858	1051	1041	1086	1015	1009	1003	973	989	1011
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1362	1367	1309	1600	1584	1628	1554	1554	1546	1501	1555	1598
१५	औरंगाबाद	60	54	65	57	30	28	43	34	27	25	25	28
१६	जालना	28	29	38	31	29	27	30	24
१७	बीड	79	69	105	64	59	71	62	65	71	65	71	71
	एकूण औरंगाबाद विभाग	139	123	170	121	117	128	143	130	127	117	126	123
१८	लातूर	198	198	264	273	232	216	211	248
१९	उस्मानाबाद	293	335	330	332	139	140	152	137	109	108	119	121
२०	तांदेड	240	255	247	337	333	345	427	381	312	259	340	308
२१	परभणी	128	130	204	260	229	226	233	239	231	231	243	252
	एकूण लातूर विभाग	661	720	781	929	899	909	1076	1030	884	814	913	929
२२	बुलढाणा	30	32	33	27	25	30	27	27	26	27	33	40
२३	अकोला	79	81	80	78	79	72	73	66	61	71	66	73
२४	अमरावती	72	91	137	115	130	125	124	130	128	130	141	140
२५	यवतमाळ	106	123	155	122	121	103	97	95	92	82	80	83
	एकूण अमरावती विभाग	287	327	405	342	355	330	321	318	307	310	320	330
२६	वर्धा	33	71	91	74	61	58	97	97	89	78	56	48
२७	नागपूर	223	347	420	430	361	429	377	397	410	363	453	381
२८	भंडारा	2612	2853	2832	2730	3055	3053	2902	3038	3062	1944	3230	3073
२९	चंद्रपूर	2054	2310	2512	2554	1220	1328	1354	1432	1476	1362	1470	1346
३०	गडचिरोली	1303	1354	1282	1299	1311	1285	1382	1345
	एकूण नागपूर विभाग	4922	5581	5855	5788	6000	6222	6012	6263	6348	5032	6591	6193
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	12996	13524	14157	14586	14661	14921	15197	15406	15272	13698	15451	15195

सूचना—सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे अंतिम अंदाजावर अधारित आहेत.

TABLE XIX

Districtwise area under various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1975-76 1980-81 and from 1982-83 to 1989-90
(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

गहू Wheat												District
१९६०-६१ 1960-61	१९७०-७१ 1970-71	१९७५-७६ 1975-76	१९८०-८१ 1980-81	१९८२-८३ 1982-83	१९८३-८४ 1983-84	१९८४-८५ 1984-85	१९८५-८६ 1985-86	१९८६-८७ 1986-87	१९८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
..	Greater Bombay
..	..	21	1	1	Thane
..	..	4	Raigad
..	..	1	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	..	26	1	Total Konkan Division
940	780	1084	1120	881	889	928	850	677	763	890	825	Nashik
356	504	474	466	407	418	441	325	275	267	361	334	Dhule
315	464	583	505	427	404	425	429	410	488	309	328	Jalgaon
1611	1748	2141	2091	1715	1711	1794	1604	1362	1518	1560	1487	Total Nashik Division
507	466	754	631	598	623	714	539	415	458	760	772	Ahmadnagar
214	240	333	358	469	315	495	485	445	473	572	499	Pune
222	317	629	524	463	315	482	419	336	363	494	449	Solapur
943	1023	1716	1513	1530	1253	1691	1443	1196	1294	1826	1720	Total Pune Division
136	157	181	241	205	198	277	342	320	221	251	260	Satara
147	129	322	376	386	200	349	317	305	175	196	223	Sangli
21	20	73	118	130	122	214	254	246	178	130	87	Kolhapur
304	306	576	735	721	520	840	913	871	574	577	570	Total Kolhapur Division
845	588	924	872	394	366	389	277	168	240	360	397	Aurangabad
..	369	427	441	337	242	297	365	371	Jalna
424	389	527	549	388	480	389	330	192	213	290	331	Beed
1269	977	1451	1421	1151	1273	1219	944	602	750	1015	1099	Total Aurangabad Division
..	207	213	260	236	120	154	203	227	Latur
537	514	725	546	329	445	267	215	135	134	265	258	Osmanbad
205	179	426	409	397	366	369	262	184	204	274	252	Nanded
604	492	724	661	584	588	605	516	398	454	524	504	Parbhani
1346	1185	1875	1616	1517	1612	1501	1229	837	946	1266	1241	Total Latur Division
444	293	455	508	273	344	212	122	75	74	281	275	Buldhana
516	499	634	404	456	403	371	343	298	260	306	285	Akola
422	320	438	462	439	478	476	400	342	322	335	301	Amravati
206	158	300	184	195	191	152	150	164	124	206	176	Yavatmal
1588	1270	1827	1558	1363	1416	1211	1015	879	780	1128	1037	Total Amravati Division
431	354	429	345	361	285	326	290	266	217	227	228	Wardha
874	626	795	660	767	684	721	707	692	571	578	503	Nagpur
318	289	411	293	262	254	230	316	314	352	310	247	Bhandara
382	342	444	396	331	340	297	290	288	271	280	265	Chandrapur
..	20	38	56	64	48	54	22	21	Gadchiroli
2005	1611	2079	1694	1741	1601	1630	1667	1608	1465	1417	1264	Total Nagpur Division
9066	8120	11691	10628	9738	9386	9886	8815	7355	7327	8790	8419	Total Maharashtra State

Note : The figures are based on final forecast for the year 1984-85 to 1989-90

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	खरीप ज्वारी Kharif Jowar												
		१९६०-६१ 1960-61 27	७०-७१ 70-71 28	७५-७६ 75-76 29	८०-८१ 80-81 30	८२-८३ 82-83 31	८३-८४ 83-84 32	८४-८५ 84-85 33	८५-८६ 85-86 34	८६-८७ 86-87 35	८७-८८ 87-88 36	८८-८९ 88-89 37	८९-९० 89-90 38	
१	बृहन्मुंबई	
२	ठाणे	..	4	1	2	3	3	3	
३	रायगड	38	
४	रत्नागिरी	6	1	
५	सिंधुदुर्ग	
	एकूण कोकण विभाग	..	4	1	46	4	3	3	
६	नाशिक	..	190	151	169	549	444	442	315	284	287	283	256	255
७	धुळे	..	564	476	695	1051	1086	1197	923	923	982	1030	980	1026
८	जळगाव	..	1537	1398	1639	1959	2188	2243	2209	2216	2295	2409	2215	2210
	एकूण नाशिक विभाग	..	2291	2025	2503	3559	3718	3882	3447	3423	3564	3722	3451	3491
९	अहमदनगर	..	1	53	219	235	192	232	163	137	121	129	45	107
१०	पुणे	..	158	170	247	324	342	350	267	241	242	219	211	204
११	सोलापूर	..	14	57	181	131	89	58	85	74	75	111	86	60
	एकूण पुणे विभाग	..	173	280	647	690	626	640	515	452	438	459	342	371
१२	सातारा	..	599	696	874	996	866	976	933	941	950	950	934	972
१३	सांगली	..	1565	1147	1320	1362	1471	1469	1281	1313	1349	1368	1412	1425
१४	कोल्हापूर	..	512	422	480	403	368	389	438	441	438	459	458	425
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	2676	2265	2674	2761	2705	2834	2652	2695	2737	2777	2804	2822
१५	औरंगाबाद	..	1012	714	735	1121	617	676	566	564	589	629	480	515
१६	जालना	583	686	741	684	793	797	639	681	
१७	बीड	..	826	1145	1062	1364	1253	1264	1121	1145	1213	1234	1074	1185
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	1838	1859	1797	2485	2453	2626	2428	2393	2595	2660	2193	2381
१८	लातूर	2060	2419	2112	2134	2068	2049	1650	2018	
१९	उस्मानाबाद	..	2027	2481	2605	2964	957	1135	1140	1134	1077	1124	1000	1050
२०	नांदेड	..	2312	2494	2405	2556	2553	2554	2507	2617	2629	2732	2422	2477
२१	परभणी	..	1527	1828	1732	2022	2066	2002	1800	1865	1922	1956	2035	2118
	एकूण लातूर विभाग	..	5866	6803	6742	7542	7636	8110	7559	7750	7696	7861	7107	7663
२२	बुलढाणा	..	2401	2447	2670	2508	2509	2704	2017	2156	2109	2272	2026	2099
२३	अकोला	..	2370	2418	2624	2365	2586	2468	2792	2832	2857	3002	2779	2841
२४	अमरावती	..	1849	1598	1837	1824	1748	1843	1825	1802	1831	1946	1864	1859
२५	यवतमाळ	..	2670	2543	2678	2753	2787	2761	2301	2270	2163	2268	2199	2254
	एकूण अमरावती विभाग	..	9290	9006	9809	9450	9630	9776	8935	9060	8960	9488	8868	9093
२६	वर्धा	..	1337	1223	1296	1290	1301	1288	1183	1126	1042	1103	988	865
२७	नागपूर	..	1665	1505	1636	1502	1517	1486	1509	1462	1243	1252	1178	1108
२८	भंडारा	..	45	25	16	15	14	11	24	24	20	17	8	6
२९	चंद्रपूर	..	301	378	323	409	342	420	450	419	398	394	371	362
३०	गडचिरोली	1	1
	एकूण नागपूर विभाग	..	3348	3131	3271	3216	3175	3206	3166	3031	2703	2766	2545	2341
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	25486	25370	27489	29707	29946	31077	28702	28804	28693	29733	27310	28122

TABLE XIX-Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

रब्बी ज्वारी Rabi Jowar												District	
६०-६१ 1960-61 39	७०-७१ 70-71 40	७५-७६ 75-76 41	८०-८१ 80-81 42	८२-८३ 82-83 43	८३-८४ 83-84 44	८४-८५ 1984-85 45	८५-८६ 85-86 46	८६-८७ 86-87 47	८७-८८ 87-88 48	८८-८९ 88-89 49	८९-९० 89-90 50		
..	Greater Bombay
..	Thane
..	Raigad
..	..	5	1	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	..	5	1	Total Konkan Division
791	285	427	644	551	518	670	629	563	594	516	504	..	Nashik
1234	646	685	996	879	964	879	887	718	603	668	681	..	Dhule
349	184	314	345	244	283	423	496	356	585	709	665	..	Jalgaon
2374	1115	1426	1985	1674	1765	1972	2012	1637	1782	1893	1850	..	Total Nashik Division
6701	5153	5661	5990	6097	6027	5706	5833	5470	5915	5336	5703	..	Ahmadnagar
4227	3949	4020	4151	4478	4489	4888	5050	4911	5236	5117	5198	..	Pune
8093	6514	6644	7575	7732	8002	7664	7751	7608	7584	6551	7425	..	Solapur
19021	15616	16325	17716	18307	18518	18258	18634	17989	18735	17224	18326	..	Total Pune Division
1455	1654	1305	1571	1491	1413	1525	1543	1472	1573	1560	1518	..	Satara
1040	1123	889	989	1009	995	1139	1139	1167	1273	1293	1313	..	Sangli
29	13	18	34	61	40	59	65	65	73	53	55	..	Kolhapur
2524	2790	2212	2594	2561	2448	2723	2747	2704	2919	2906	2886	..	Total Kolhapur Division
3076	3009	3356	3258	2239	2134	2766	2882	2311	2521	2407	2478	..	Aurangabad
..	1386	1377	1533	1523	1377	1448	1463	1555	..	Jalna
2506	2208	2353	1990	1985	1988	2708	2779	2395	2532	2462	2681	..	Beed
5582	5217	5709	5248	5610	5499	7007	7184	6083	6501	6332	6714	..	Total Aurangabad Division
..	409	308	457	473	329	444	411	388	..	Latur
2341	1797	1955	2531	1716	1859	1855	1843	1623	2128	1614	1860	..	Osmanabad
817	390	469	453	872	375	429	429	358	351	356	371	..	Nanded
2149	2031	2165	2054	1576	1601	1767	1813	1728	1805	1795	1872	..	Parbhani
5307	4218	4589	5038	4073	4143	4508	4558	4038	4728	4176	4491	..	Total Latur Division
5	13	13	8	..	10	12	9	13	14	23	11	..	Buldhana
..	3	2	2	Akola
..	3	Amravati
..	6	24	8	..	Yavatmal
5	25	13	8	..	10	14	11	13	14	47	19	..	Total Amravati Division
11	29	12	16	18	15	9	9	10	4	4	3	..	Wardha
530	516	544	448	482	460	551	536	509	583	468	403	..	Nagpur
346	362	355	279	258	266	267	235	219	247	177	141	..	Bhandara
1655	1772	1963	1648	1269	1325	1354	1265	1210	1149	1044	1081	..	Chandrapur
..	299	285	253	261	243	233	270	242	..	Gadchiroli
2542	2679	2874	2391	2326	2351	2434	2306	2191	2216	1963	1870	..	Total Nagpur Division
37355	31660	33153	34981	34551	34734	36916	37452	34655	36895	34541	36156	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हे	बाजरी Bejari											
		१९६०-६१ 1960-61	१९७०-७१ 1970-71	१९५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90
1	2	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे
३	रायगड
४	रत्नागिरी
५	सिंधुदुर्ग
	एकूण कोकण वि.
६	नाशिक	3382	3611	3454	3129	2959	3608	3582	3450	3405	3620	3673	3633
७	धुळे	1329	1626	1462	1287	1274	1366	1422	1465	1543	1615	1698	1481
८	जळगाव	759	911	1012	913	1070	1101	1147	1189	1279	1307	1307	1279
	एकूण नाशिक वि.	5470	6148	5928	5329	5303	6075	6151	6104	6227	6542	6678	6393
९	अहमदनगर	2324	3615	3064	2110	2195	2948	3326	2878	2840	3155	3562	3191
१०	पुणे	1806	1760	1737	1555	1384	1439	1850	1708	1824	1686	2053	2137
११	सोलापूर	974	970	727	754	374	434	257	277	241	258	268	273
	एकूण पुणे वि.	5104	6345	5528	4419	3953	4821	5433	4863	4905	5099	5883	5601
१२	सातारा	1512	1009	1215	848	910	986	1114	1097	1102	1195	1182	1166
१३	सांगली	1322	1056	1055	889	1002	1008	932	905	897	879	889	932
१४	कोल्हापूर	21	13	9	9	6	5	17	13	2	2	1	1
	एकूण कोल्हापूर वि.	2855	2078	2279	1746	1918	1999	2063	2015	2001	2076	2072	2099
१५	औरंगाबाद	1620	2916	1973	1842	1370	1399	1637	1671	1700	1798	1969	1932
१६	जालना	413	480	477	496	549	577	746	798
१७	बीड	748	1950	1314	1299	1319	1327	1257	1291	1351	1428	1509	1572
	एकूण औरंगाबाद वि.	2368	4866	3287	3141	3102	3206	3371	3458	3600	3803	4224	4302
१८	लातूर	153	108	142	130	127	108	129	114
१९	उस्मानाबाद	208	316	395	185	56	69	83	78	72	80	128	114
२०	नांदेड	19	14	24	19	18	14	10	9	10	7	11	8
२१	पारभणी	34	237	148	91	81	70	99	99	99	103	116	123
	एकूण लातूर वि.	261	567	567	295	308	261	334	316	308	298	384	359
२२	बुलढाणा	54	104	140	114	45	60	78	92	111	132	160	135
२३	अकोला	55	64	86	117	41	33	40	36	37	43	57	58
२४	अमरावती	58	57	85	76	71	58	42	37	40	48	47	46
२५	यवतमाळ	103	137	163	92	115	139	90	97	96	102	120	123
	एकूण अमरावती वि.	270	362	474	399	272	290	250	262	284	317	384	362
२६	वर्धा	17	18	9	9	8	6	6	6	6	8	10	10
२७	नागपूर	3	2	3	1	1	2	5	4	6	6	2	1
२८	भंडारा
२९	चंद्रपूर	3	1	2	1
३०	गडचिरोली
	एकूण नागपूर वि.	23	21	14	11	9	8	11	10	12	14	12	11
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	16351	20387	18077	15340	14865	16660	17613	17028	17337	18149	19637	19127

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

इतर तृणधान्ये Other Cereals												District	
६०-६१ 60-61	७०-७१ 70-71	७५-७६ 75-76	८०-८१ 80-81	८२-८३ 82-83	८३-८४ 83-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90		
63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74		
..	Greater Bombay
409	344	337	297	338	338	270	304	324	335	322	333	..	Thane
290	172	261	292	252	253	297	302	299	316	309	306	..	Raigad
996	604	749	711	520	511	631	594	521	604	572	569	..	Ratnagiri
..	142	141	123	194	133	134	150	121	..	Sindhudurg
1695	1120	1347	1300	1252	1243	1321	1394	1277	1389	1353	1329	..	Total Konkan Division
703	643	710	753	676	680	737	637	753	757	726	737	..	Nashik
385	430	587	487	469	505	441	539	596	603	480	464	..	Dhule
11	10	12	13	16	7	9	9	10	28	20	10	..	Jalgaon
1099	1083	1309	1253	1161	1192	1187	1185	1359	1388	1226	1211	..	Total Nashik Division
135	134	119	100	100	96	149	142	156	166	214	139	..	Ahmadnagar
256	225	217	228	222	228	390	267	423	263	371	240	..	Pune
69	123	233	166	108	110	215	172	153	226	207	137	..	Solapur
460	482	569	494	430	434	754	581	732	655	792	516	..	Total Pune Division
208	153	149	165	148	139	210	208	211	209	232	220	..	Satara
62	53	97	78	61	61	77	134	152	196	192	102	..	Sangli
589	536	512	530	444	415	589	545	507	485	649	415	..	Kolhapur
859	742	758	773	653	615	876	887	870	890	1073	737	..	Total Kolhapur Division
65	105	82	94	80	93	50	64	78	131	153	107	..	Aurangabad
..	38	42	28	25	22	27	35	40	..	Jalna
253	106	73	71	66	66	63	52	106	58	64	58	..	Beed
318	211	155	165	184	201	141	141	206	216	252	205	..	Total Aurangabad Division
..	80	84	96	85	99	85	87	72	..	Latur
109	196	361	211	105	106	184	266	165	162	144	141	..	Osmanabad
53	16	35	24	16	15	49	73	34	14	31	26	..	Nanded
12	52	24	43	51	50	20	35	16	24	43	34	..	Parbhani
174	264	420	278	252	255	349	459	314	285	305	273	..	Total Latur Division
9	11	8	8	3	3	20	18	18	21	40	22	..	Buldhana
7	11	13	14	12	11	3	10	13	24	7	16	..	Akola
40	57	59	98	93	86	54	60	57	118	71	48	..	Amravati
7	12	15	5	6	6	2	2	1	6	6	3	..	Yavatmal
63	91	95	125	114	106	79	90	89	169	124	89	..	Total Amravati Division
..	3	1	10	2	..	Wardha
4	6	9	6	5	7	6	2	5	2	2	2	..	Nagpur
65	54	62	48	48	44	37	23	17	41	23	27	..	Bhandara
49	83	71	74	7	7	8	20	13	25	17	24	..	Chandrapur
..	59	61	38	27	51	44	22	21	..	Gadchiroli
118	146	142	128	119	119	89	73	96	112	64	76	..	Total Nagpur Division
4786	4139	4795	4516	4165	4165	4796	4810	4943	5104	5189	4436	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	एकूण तृणधान्ये Total Cereals												
		६०-६१ 1960-61 75	७०-७१ 70-71 76	७५-७६ 75-76 77	८०-८१ 80-81 78	८२-८३ 82-83 79	८३-८४ 83-84 80	८४-८५ 84-85 81	८५-८६ 85-86 82	८६-८७ 86-87 83	८७-८८ 87-88 84	८८-८९ 88-89 85	८९-९० 89-90 86	
1	2													
१	बृहन्मुंबई	..	29	12	28	10	9	3	5	3	..
२	ठाणे	..	1911	1737	1773	1755	1758	1758	1784	1823	1835	1852	1825	1849
३	रायगड	..	1631	1528	1713	1728	1649	1655	1808	1818	1804	1815	1822	1814
४	रत्नागिरी	..	2297	2053	2239	2214	1290	1288	1475	1408	1288	1374	1346	1345
५	सिंधुदुर्ग	880	863	907	1009	939	949	940	913
	एकूण कोकण वि.	..	5868	5330	5753	5707	5586	5567	5979	6058	5866	5990	5936	5921
६	नाशिक	..	6388	5818	6202	6603	5964	6602	6637	6246	6079	6379	6434	6342
७	धुळे	..	4157	3874	4112	4553	4363	4702	4369	4403	4383	4366	4427	4252
८	जळगाव	..	3037	3041	3676	3817	3981	4067	4302	4414	4421	4883	4616	4549
	एकूण नाशिक वि.	..	13582	12733	13990	14973	14308	15371	15308	15063	14883	15628	15477	15143
९	अहमदनगर	..	9768	9492	9900	9152	9270	10010	10122	9596	9072	9886	10195	9975
१०	पुणे	..	7181	6791	7030	7121	7409	7329	8462	8361	8489	8435	8918	8882
११	सोलापूर	..	9471	8046	8455	9207	8805	8964	8743	8728	8436	8568	7649	8391
	एकूण पुणे वि.	..	26420	24329	25385	25480	25484	26303	27327	26685	25997	26889	26762	27248
१२	सातारा	..	4169	3963	4012	4162	3976	4061	4434	4511	4431	4518	4567	4554
१३	सांगली	..	4268	3675	3815	3902	4116	3926	3942	3973	4037	4049	4140	4164
१४	कोल्हापूर	..	2143	1910	1950	2145	2050	2057	2332	2327	2261	2170	2280	1994
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	10580	9548	9777	10209	10142	10044	10708	10811	10729	10737	10987	10712
१५	औरंगाबाद	..	6678	7386	7135	7244	4730	4696	5451	5492	4873	5344	5394	5457
१६	जालना	2817	3041	3258	3096	3012	3173	3278	3469
१७	बीड	..	4836	5867	5434	5337	5070	5196	5600	5662	5328	5530	5470	5898
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	11514	13253	12569	12581	12617	12933	14309	14250	13213	14047	14142	14824
१८	लातूर	3107	3330	3331	3331	2975	3056	2691	3067
१९	उस्मानाबाद	..	5515	5639	6371	6769	3302	3754	3681	3673	3181	3736	3270	3544
२०	नांदेड	..	3646	3348	3606	3798	3689	3669	3791	3771	3527	3567	3434	3442
२१	परभणी	..	4454	4770	4997	5131	4587	4537	4524	4567	4394	4573	4756	4903
	एकूण लातूर विभाग	..	13615	13757	14974	15698	14685	15290	15327	15342	14077	14932	14151	14956
२२	बुलढाणा	..	2943	2900	3319	3173	2855	3151	2366	2424	2352	2540	2563	2582
२३	अकोला	..	3027	3076	3437	2978	3174	2987	3281	3289	3266	3400	3215	3273
२४	अमरावती	..	2441	2126	2556	2575	2481	2590	2521	2429	2398	2556	2458	2394
२५	यवतमाळ	..	3092	2979	3311	3156	3224	3200	2642	2614	2516	2582	2635	2647
	एकूण अमरावती वि.	..	11503	11081	12623	11882	11734	11928	10810	10756	10532	11078	10871	10896
२६	वर्धा	..	1829	1698	1837	1734	1749	1652	1621	1529	1423	1410	1285	1156
२७	नागपूर	..	3299	3002	3407	3047	3133	3068	3169	3108	2865	2777	2681	2398
२८	भंडारा	..	3386	3583	3676	3365	3637	3628	3460	3636	3632	2601	3748	3494
२९	चंद्रपूर	..	4444	4886	5315	5082	3169	3420	3463	3426	3385	3201	3182	3078
३०	गडचिरोली	1682	1739	1629	1651	1653	1616	1696	1629
	एकूण नागपूर वि.	..	12958	13169	14235	13228	13370	13507	13342	13350	12958	11605	12592	11755
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	106040	103200	109306	109758	107926	110943	113110	112315	108255	110906	110918	111455

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र "००" हेक्टर) (Area in hundred hectares)

तूर Tur												District	
६०-६१ 1960-61 87	७०-७१ 1970-71 88	७५-७६ 1975-76 89	८०-८१ 1980-81 90	८२-८३ 1982-83 91	८३-८४ 1983-84 92	८४-८५ 1984-85 93	८५-८६ 1985-86 94	८६-८७ 1986-87 95	८७-८८ 1987-88 96	८८-८९ 1988-89 97	८९-९० 1989-90 98		
..	Greater Bombay
41	29	31	27	28	27	42	43	43	43	44	44	..	Thane
10	4	13	14	6	6	17	19	18	18	19	18	..	Raigad
4	5	4	4	3	3	4	4	4	4	6	6	..	Ratnagiri
..	1	1	Sindhudurg
55	38	48	45	38	37	63	66	65	65	69	68	..	Total Konkan Division
74	51	68	45	38	56	57	56	63	63	70	65	..	Nashik
74	68	102	106	109	109	125	125	124	129	143	165	..	Dhule
104	104	102	106	114	102	148	160	152	156	173	202	..	Jalgaon
252	223	272	257	261	267	330	341	339	348	292	432	..	Total Nashik Division
142	200	231	166	152	139	136	114	113	108	136	155	..	Ahmadnagar
69	50	74	70	52	58	69	59	52	30	28	30	..	Pune
287	697	772	602	467	458	284	220	183	198	417	370	..	Solapur
498	947	1077	838	671	655	489	393	348	336	581	555	..	Total Pune Division
76	49	60	62	67	56	78	82	82	81	82	89	..	Satara
170	140	161	145	150	150	109	112	118	114	123	128	..	Sangli
72	50	38	49	18	15	67	63	56	51	55	54	..	Kolhapur
318	239	259	256	235	221	254	257	256	246	260	271	..	Total Kolhapur Division
492	490	526	561	270	278	274	279	286	293	405	456	..	Aurangabad
..	290	286	291	316	292	306	341	391	..	Jalna
192	325	282	352	351	349	348	380	393	424	466	485	..	Beed
684	815	808	913	911	913	913	975	971	1023	1212	1332	..	Total Aurangabad Division
..	514	585	544	546	547	570	636	686	..	Latur
662	861	1067	1021	558	552	550	524	463	527	765	820	..	Osmanabad
403	439	421	372	350	338	428	426	422	417	423	457	..	Nanded
307	473	436	533	394	389	524	558	578	595	717	705	..	Parbhani
1372	1773	1924	1926	1816	1864	2046	2054	2010	2109	2541	2668	..	Total Latur Division
235	250	264	284	366	358	490	437	457	469	476	515	..	Buldhana
309	365	398	393	385	377	657	617	666	673	731	774	..	Akola
360	371	416	358	434	449	623	636	654	674	743	786	..	Amravati
412	476	454	469	508	536	659	691	739	742	797	839	..	Yavatmal
1316	1462	1532	1504	1693	1720	2429	2381	2516	2558	2747	2914	..	Total Amravati Division
268	255	258	238	256	265	350	366	368	336	366	459	..	Wardha
405	354	401	288	323	326	468	480	470	500	516	529	..	Nagpur
59	63	69	73	75	79	87	86	87	80	83	83	..	Bhandara
73	102	107	99	111	109	145	157	160	181	190	194	..	{ Chandrapur
..	5	6	7	8	9	7	12	13	..	{ Gadchiroli
805	774	835	698	770	785	1057	1097	1094	1104	1167	1282	..	Total Nagpur Division
5300	6271	6755	6437	6395	6462	7581	7564	7599	7789	8969	9522	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	हरभरा Gram											
		१९६०-६१ 1960-61 99	७०-७१ 1970-71 100	७५-७६ 1975-76 101	८०-८१ 1980-81 102	८२-८३ 1982-83 103	८३-८४ 1983-84 104	८४-८५ 1984-85 105	८५-८६ 1985-86 106	८६-८७ 1986-87 107	८७-८८ 1987-88 108	८८-८९ 1988-89 109	८९-९० 1989-90 110
१	बुहमुंबई
२	ठाणे	12	13	19	9	12	12	14	22	26	26	29	33
३	रायगड	5	4	6	7	7	7	22	33	35	18	23	25
४	रत्नागिरी	1
५	सिधुदुर्ग
	एकूण कोकण वि.	17	17	25	16	19	20	36	55	61	44	52	58
६	नाशिक	232	162	210	209	193	165	294	326	340	374	417	468
७	धुळे	104	83	91	81	87	114	140	143	177	228	286	254
८	जळगाव	47	57	85	40	63	94	130	187	183	319	408	459
	एकूण नाशिक वि.	383	302	386	330	343	373	564	656	700	921	1111	1181
९	अहमदनगर	297	175	251	215	164	242	295	286	286	387	475	321
१०	पुणे	273	161	209	249	300	281	392	389	293	325	397	360
११	सोलापूर	232	269	459	319	268	270	336	309	265	314	397	316
	एकूण पुणे वि.	802	605	919	783	732	793	1023	984	844	1026	1269	997
१२	सातारा	165	87	130	118	120	110	174	193	189	214	127	135
१३	सांगली	151	73	141	200	127	134	186	180	196	265	208	225
१४	कोल्हापूर	35	12	40	89	23	14	166	185	173	96	108	98
	एकूण कोल्हापूर वि.	351	172	311	407	270	258	526	558	558	575	443	458
१५	औरंगाबाद	435	234	411	384	244	231	298	331	215	349	424	468
१६	जालना	118	110	158	135	98	109	127	124
१७	बीड	348	221	327	343	263	276	292	273	186	208	222	228
	एकूण औरंगाबाद वि.	783	455	738	727	625	617	748	739	499	666	773	820
१८	लातूर	250	194	275	252	178	212	278	285
१९	उस्मानाबाद	493	474	637	545	350	373	440	434	328	341	388	372
२०	नांदेड	146	182	221	141	103	126	170	190	122	156	191	155
२१	परभणी	334	234	332	346	310	312	384	405	367	376	417	381
	एकूण लातूर वि.	973	890	1190	1032	1013	1005	1269	1281	995	1085	1274	1193
२२	दुळढाणा	84	42	85	134	50	73	119	112	136	168	270	208
२३	अकोला	133	133	138	129	112	104	177	204	256	267	321	283
२४	अमरावती	75	69	102	113	127	116	150	189	206	207	300	273
२५	यवतमाळ	83	79	110	42	45	42	54	54	63	72	159	115
	एकूण अमरावती वि.	375	323	435	418	334	335	500	559	661	714	1050	879
२६	वर्धा	38	53	52	39	37	44	51	58	69	79	142	154
२७	नागपूर	92	91	129	116	122	127	172	204	204	214	265	278
२८	भंडारा	104	86	128	95	98	100	93	115	119	151	156	126
२९	चंद्रपूर	101	109	150	132	97	93	75	83	86	88	95	91
३०	गडचिरोली	38	36	36	46	28	34	43	37
	एकूण नागपूर वि.	335	339	459	382	392	400	427	506	506	566	701	686
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	4019	3103	4463	4095	3728	3801	5093	5338	4824	5597	6673	6272

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

दुतर डाळी Other Pulses												District	
६०-६१ 60-61 111	७०-७१ 70-71 112	७५-७६ 75-76 113	८०-८१ 80-81 114	८२-८३ 82-83 115	८३-८४ 83-84 116	८४-८५ 84-85 117	८५-८६ 85-86 118	८६-८७ 86-87 119	८७-८८ 87-88 120	८८-८९ 88-89 121	८९-९० 89-90 122		
..	Greater Bombay
85	69	70	53	55	53	263	204	115	99	139	123	..	Thane
97	50	57	67	66	69	163	91	92	98	92	93	..	Raigad
146	91	88	83	35	35	48	79	52	70	73	63	..	Ratnagiri
..	45	46	41	47	36	53	59	49	..	Sindhudurg
328	210	215	203	201	203	515	421	295	320	363	328	..	Total Konkan Division
774	776	960	713	678	661	748	552	746	664	691	575	..	Nashik
869	1096	1110	1127	1020	996	1053	1118	1155	1132	1112	1080	..	Dhule
1872	1784	2061	1564	1439	1293	1500	1327	1435	1318	1328	1317	..	Jalgaon
3515	3656	4131	3404	3137	2950	3301	2997	3336	3114	3131	2972	..	Total Nashik Division
586	621	742	532	447	397	162	222	495	323	353	386	..	Ahmadnagar
393	399	583	494	426	426	433	232	500	446	506	419	..	Pune
421	639	936	843	349	582	525	278	273	366	230	470	..	Solapur
1400	1659	2261	1869	1222	1405	1120	732	1268	1135	1089	1275	..	Total Pune Division
454	344	452	481	406	520	452	450	440	552	445	519	..	Satara
408	414	571	576	519	514	482	501	467	502	419	518	..	Sangli
98	84	113	150	173	205	128	182	147	137	146	160	..	Kolhapur
960	842	1136	1207	1098	1239	1062	1133	1054	1191	1010	1197	..	Total Kolhapur Division
1628	1727	1825	1984	839	722	802	811	720	646	765	869	..	Aurangabad
..	1237	1137	1048	1067	1008	1076	1093	1059	..	Jalna
472	1022	612	574	397	419	379	569	637	666	607	536	..	Beed
2100	2749	2437	2558	2473	2278	2229	2447	2365	2388	2465	2464	..	Total Aurangabad Division
..	653	723	584	720	565	685	971	770	..	Latur
922	1188	1241	1048	456	377	419	502	298	485	431	424	..	Osmanabad
328	657	669	577	545	577	678	729	532	592	723	753	..	Nanded
932	1271	1605	1542	1172	1118	1521	1368	1344	1573	1673	1436	..	Parbhani
2182	3116	3515	3167	2826	2795	3202	3319	2739	3335	3798	3383	..	Total Latur Division
574	768	903	920	992	911	932	991	1102	1133	1165	1143	..	Buldhana
453	654	792	979	983	1107	903	984	1076	1348	1516	1582	..	Akola
181	178	235	246	307	286	412	520	659	796	772	761	..	Amravati
412	450	511	490	502	449	453	530	625	685	827	771	..	Yavatmal
1620	2050	2441	2635	2784	2753	2700	3025	3462	3962	4280	4257	..	Total Amravati Division
203	178	218	138	143	148	174	119	117	204	81	84	..	Wardha
165	203	184	169	244	256	218	151	155	260	360	155	..	Nagpur
903	873	731	585	531	569	316	519	341	243	323	333	..	Bhandara
818	753	652	666	527	557	632	637	622	569	487	417	..	Chandrapur
..	241	243	191	195	184	219	275	236	..	Gadchiroli
2089	2007	1785	1578	1686	1773	1531	1621	1419	1495	1526	1225	..	Total Nagpur Division
14194	16289	17921	16621	15427	15396	15660	15695	15938	16940	17662	17101	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक	जिल्हा	एकूण कडधान्ये Total Pulses												
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
Serial No.	1	2	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	138	111	120	89	95	92	319	269	184	168	212	200	
३	रायगड	112	58	76	88	79	82	202	143	145	134	134	136	
४	रत्नागिरी	150	96	9286	87	38	39	48	79	56	74	79	69	
५	सिंधुदुर्ग	46	47	45	51	36	53	59	49	
	एकूण कोकण वि.	400	265	288	264	258	260	614	542	421	429	484	454	
६	नाशिक	1080	989	1238	967	909	882	1099	934	1149	1101	1178	1108	
७	धुळे	1047	1247	1303	1314	1216	1219	3118	1386	1456	1489	1541	1499	
८	जळगांव	2023	1945	2248	1710	1616	1489	1778	1674	1770	1793	1915	1978	
	एकूण नाशिक वि.	4150	4181	4789	3991	3741	3590	4195	3994	4375	4383	4634	4585	
९	अहमदनगर	1025	996	1224	913	763	778	593	622	894	818	964	862	
१०	पुणे	735	610	866	813	778	765	894	680	845	801	931	809	
११	सोलापूर	940	1605	2167	1764	1084	1310	1145	807	721	878	1044	1156	
	एकूण पुणे वि.	2700	3211	4257	3490	2625	2853	2632	2109	2460	2497	2939	2827	
१२	सातारा	695	480	642	661	593	686	704	725	711	847	654	743	
१३	सांगली	729	627	873	921	796	798	777	793	781	881	750	871	
१४	कोल्हापूर	205	146	191	288	241	234	361	430	376	284	309	312	
	एकूण कोल्हापूर वि.	1629	1253	1706	1870	1603	1718	1842	1948	1868	2012	1713	1926	
१५	औरंगाबाद	2555	2451	2762	2929	1353	1231	1374	1421	1221	1288	1594	1793	
१६	जालना	1645	1533	1497	1518	1398	1491	1561	1574	
१७	बीड	1012	1568	1221	1269	1011	1044	1019	1222	1216	1298	1295	1249	
	एकूण औरंगाबाद वि.	3567	4019	3983	4198	4009	3808	3890	4161	3835	4077	4450	4616	
१८	लातूर	1417	1502	1403	1518	1290	1467	1885	1741	
१९	उस्मानाबाद	2077	2523	2945	2614	1364	1302	1409	1460	1089	1353	1584	1616	
२०	नांदेड	877	1278	1311	1090	998	1041	1276	1345	1076	1165	1337	1365	
२१	परभणी	1573	1978	2373	2421	1876	1819	2429	2331	2289	2544	2807	2522	
	एकूण लातूर वि.	4527	5779	6629	6125	5655	5664	6517	6654	5744	6529	7613	7244	
२२	बुलढाणा	893	1060	1252	1338	1408	1342	1541	1540	1695	1770	1911	1866	
२३	अकोला	895	1152	1328	1501	1480	1588	1737	1805	1998	2288	2568	2639	
२४	अमरावती	616	618	753	717	868	851	1185	1345	1519	1677	1815	1820	
२५	यवतमाळ	907	1005	1075	1001	1055	1027	1166	1275	1427	1499	1783	1725	
	एकूण अमरावती वि.	3311	3835	4408	4557	4811	4808	5629	5965	6639	7234	8077	8050	
२६	वर्धा	509	486	528	415	436	457	575	543	554	619	589	697	
२७	नागपूर	662	648	714	573	689	709	858	835	829	974	1141	962	
२८	भंडारा	1066	1022	928	753	704	748	496	720	547	474	562	542	
२९	चंद्रपूर	992	964	909	917	735	759	852	877	868	838	772	706	
३०	गडचिरोली	284	285	234	249	221	260	330	286	
	एकूण नागपूर वि.	3229	3120	3079	2658	2848	2958	3015	3224	3019	3165	3394	3193	
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	23513	25663	29139	27153	25550	25659	28334	28597	28361	30326	33304	32895	

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains												District	
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90		
135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146		
29	12	28	10	9	3	5	3	Greater Bombay
2049	1848	1893	1844	1853	1850	2103	2092	2019	2020	2037	2049	..	Thane
1743	1586	1789	1816	1728	1737	2010	1961	1949	1949	1956	1950	..	Raigad
2448	2149	2331	2301	1328	1327	1523	1487	1344	1448	1425	1414	..	Ratnagiri
..	926	910	952	1060	975	1002	999	962	..	Sindhudurg
6269	5595	6041	5971	5844	5827	6593	6600	6287	6419	6420	6375	..	Total Kokan Division
7468	6807	7440	7570	6873	7484	7736	7180	7228	7480	7612	7450	..	Nashik
5204	5121	5415	5867	5579	5921	5687	5789	5839	5855	5968	5751	..	Dhule
5059	4986	5924	5527	5597	5556	6080	6088	6191	6676	6531	6527	..	Jalgaon
17731	16914	18779	18964	18049	18961	19503	19057	19258	20011	20111	19728	..	Total Nashik Division
10792	10488	11124	10065	10033	10788	10715	10218	9966	10704	11159	10837	..	Ahmadnagar
7916	7401	7896	7934	8187	8094	9356	9041	9334	9236	9849	9691	..	Pune
10411	9651	10622	10971	9889	10274	9888	9535	9157	9446	8693	9547	..	Solapur
29119	27540	29642	28970	28109	29156	29959	28794	28457	29386	29701	30075	..	Total Pune Division
4863	4443	4654	4823	4569	4747	5138	5236	5142	5365	5221	5297	..	Satara
4997	4302	4688	4823	4912	4724	4719	4766	4818	4930	4890	5035	..	Sangli
2349	2056	2141	2433	2264	2291	2693	2757	2637	2454	2589	2306	..	Kolhapur
12209	10801	11483	12079	11745	11762	12550	12759	12597	12749	12700	12638	..	Total Kolhapur Division
9233	9837	9897	10173	6083	5927	6825	6913	6094	6632	6988	7250	..	Aurangabad
..	4662	4574	4755	4614	4410	4664	4839	5043	..	Jalna
5848	7435	6655	6606	6018	6240	6619	6884	6544	6828	6765	7147	..	Beed
15081	17272	16552	16779	16626	16741	18199	18411	17048	18124	18592	19440	..	Total Aurangabad Division
..	4524	4832	4734	4849	4265	4523	4576	4808	..	Latur
7592	8162	9316	9383	4666	5056	5090	5133	4270	5089	4854	5160	..	Osmanabad
4523	4626	4917	4888	4687	4710	5067	5116	4603	4732	4771	4807	..	Nanded
6028	6748	7370	7552	6463	6356	6953	6898	6683	7117	7563	7425	..	Parbhani
18143	19536	21603	21823	20340	20954	21844	21996	19821	21461	21764	22200	..	Total Latur Division
3836	3960	4571	4511	4263	4493	3907	3964	4047	4310	4474	4448	..	Buldhana
3921	4228	4765	4479	4654	4575	5018	5094	5264	5688	5783	5912	..	Akola
3058	2743	3309	3292	3349	3441	3706	3774	3917	4233	4273	4214	..	Amravati
3999	3984	4386	4157	4279	4227	3808	3889	3943	4081	4418	4372	..	Yavatmal
14814	14915	17031	16439	16545	16736	16439	16721	17171	18312	18948	18946	..	Total Amravati Division
2339	2184	2365	2149	2185	2109	2196	2072	1977	2029	1874	1853	..	Wardha
3961	3651	4121	3620	3822	3777	4027	3943	3694	3751	3822	3360	..	Nagpur
4451	4605	4604	4118	4341	4376	3956	4356	4179	3075	4310	4036	..	Bhandara
5436	5850	6224	5999	3904	4179	4315	4303	4253	4039	3954	3784	..	Chandrapur
..	1966	2024	1863	1900	1874	1876	2026	1915	..	Gadchiroli
16187	16290	17314	15386	16218	16465	16357	16574	15977	14770	15986	14948	..	Total Nagpur Division
129553	128863	138445	136911	133476	136602	141444	140912	136616	141232	144222	144350	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हे	उस (तोडणी झालेले) Sugar-cane (Harvested)										
		७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	१९८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90
1	2	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	..	1	1
३	रायगड
४	रत्नागिरी	3	4	2	2	1
५	सिधुदुर्ग	2	2
	एकूण कोकण वि.	3	5	3	4	3
६	नाशिक	122	140	206	286	218	232	204	243	263	248	284
७	धुळे	31	70	82	112	117	108	92	116	123	121	136
८	जळगाव	14	51	59	71	98	79	75	97	89	86	104
	एकूण नाशिक वि.	167	261	347	469	433	419	371	456	475	455	524
९	अहमदनगर	317	433	469	631	596	476	423	414	399	366	449
१०	पुणे	154	176	176	157	137	251	248	262	266	277	319
११	सोलापूर	119	177	158	171	225	217	197	198	305	317	366
	एकूण पुणे वि.	590	786	803	959	958	944	868	874	970	960	1134
१२	सातारा	93	139	176	137	131	209	193	269	283	291	328
१३	सांगली	133	193	247	309	326	218	198	194	188	190	217
१४	कोल्हापूर	399	484	476	460	502	532	521	513	519	553	578
	एकूण कोल्हापूर वि.	625	816	899	906	959	959	912	976	990	1034	1123
१५	औरंगाबाद	98	139	184	128	137	137	94	109	106	144	224
१६	जालना	79	56	55	54	84	57	75	132
१७	बीड	20	49	55	65	71	79	75	66	58	92	142
	एकूण औरंगाबाद वि.	118	188	239	272	264	271	223	259	221	311	498
१८	लातूर	81	80	72	65	54	45	56	95
१९	उस्मानाबाद	75	106	160	57	78	97	81	57	66	118	181
२०	नांदेड	32	49	45	78	70	71	53	46	51	73	187
२१	परभणी	26	25	46	55	56	51	53	44	43	69	81
	एकूण लातूर विभाग	133	180	251	271	284	291	252	201	205	316	464
२२	बुलढाणा	11	17	15	4	51	11	10	8	9	12	18
२३	अकोला	5	7	4	6	10	3	2	2	3	3	3
२४	अमरावती	2	2	2	2	3	5	4	7	12	9	9
२५	यवतमाळ	5	10	13	3	23	13	11	16	34	33	45
	एकूण अमरावती वि.	23	36	34	15	87	32	27	33	58	57	75
२६	वर्धा	1	1	1	1	1	2	1	1
२७	नागपूर	1	1	2	1	2	2	3	3
२८	भंडारा	5	8	4	7	8	5	6	8
२९	चंद्रपूर	1	1	1	1
३०	गडचिरोली	2	1	1
	एकूण नागपूर वि.	9	11	8	10	12	10	10	13
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1668	2283	2584	2906	3000	2926	2653	2799	2919	3143	3831

सूचना-सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत. उसाच्याबाबतीत हंगामात तोडणी झालेल्या उसाचे क्षेत्र दिलेले आहे.

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरत) (Area in hundred hectares)

कापूस Cotton												District
१९६०-६१	७०-७१	७५-७६	८०-८१	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	
१९६०-६१	१९७०-७१	१९७५-७६	१९८०-८१	१९८२-८३	१९८३-८४	१९८४-८५	१९८५-८६	१९८६-८७	१९८७-८८	१९८८-८९	१९८९-९०	
158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	
..	Greater Bombay
..	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	Total Konkan Division
113	105	23	37	14	11	38	39	38	15	26	5	Nashik
687	643	567	609	600	621	619	626	599	612	643	645	Dhule
2042	2412	1367	2126	2155	1946	1855	1965	1861	1580	1557	1651	Jalgaon
2842	3160	1957	2772	2769	2578	2512	2630	2498	2207	2226	2301	Total Nashik Division
324	283	65	172	17	18	19	11	7	4	17	12	Ahmadnagar
61	87	37	60	30	21	10	7	4	1	2	1	Pune
112	194	71	177	100	84	47	50	32	29	29	17	Solapur
497	564	173	409	147	123	76	68	43	34	48	30	Total Pune Division
25	72	63	71	28	34	21	26	20	4	24	8	Satara
48	43	21	31	26	26	14	13	9	9	10	12	Sangli
19	6	9	5	2	2	6	4	3	3	3	1	Kolhapur
92	121	93	107	56	62	41	43	32	16	37	21	Total Kolhapur Dn.
1836	1781	1084	1451	545	554	514	515	520	503	552	599	Aurangabad
..	1134	1112	1172	1290	1240	1185	1084	1241	Jalna
584	512	264	315	345	342	284	298	323	288	335	289	Beed
2420	2293	1348	1766	2024	2008	1970	2103	2083	1976	1971	2129	Total Aurangabad Dn.
..	281	208	241	260	252	231	364	207	Latur
592	437	324	220	..	2	6	..	Osmanabad
1886	1986	1966	2042	2217	2305	2087	2143	2149	2088	2183	2213	Nanded
2289	2656	1960	2416	1891	1837	2304	2386	2475	2536	2731	2510	Parbhani
4767	5079	4250	4678	4389	4352	4632	4789	4876	4855	5284	4930	Total Latur Division
2452	2565	2045	2225	2387	2318	2838	2655	2595	2392	2468	2558	Buldhana
3151	3375	3259	3378	3436	3447	3679	3787	3754	3435	3490	3588	Akolia
3380	3614	3396	3507	3507	3402	3710	3787	3697	3484	3609	3629	Amravati
2938	3551	3572	3563	3999	4249	4378	4562	4379	4145	4372	4417	Yavatmal
11921	13105	12272	12673	13329	13416	14605	14791	14425	13456	13939	14192	Total Amravati Dn.
1504	1833	1765	1916	1934	1910	1715	1758	1752	1484	1463	1489	Wardha
700	930	816	795	789	767	743	754	642	530	641	656	Nagpur
..	Bhandara
252	413	395	381	480	486	551	594	575	619	668	607	Chandrapur
..	Gadchiroli
2456	3176	2976	3092	3203	3163	3009	3106	2969	2633	2772	2752	Total Nagpur Division
24995	27498	23069	25497	25917	25702	26845	27530	26926	25177	26277	26355	Total Maharashtra State

Note :—The figures for the years 1984-85 to 1989-90 are based on final forecast. In this book, for sugarcane crops, area figure of cane harvested during the season are given.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हे	भुईमूग (खरीप) Groundnut (Kharif)											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	७५-७६ 75-76	८०-८१ 80-81	८२-८३ 82-83	८३-८४ 83-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90
1	2	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181
१	बृहन्मंडई
२	ठाणे	..	1	1	1	1	1	2	2	2
३	रायगड	2	2	3	1
४	रत्नागिरी	..	3	5	4	1	1	1
५	सिंधुदुर्ग	6	6	3	11	14
	एकूण कोकण वि.	..	4	6	7	7	7	8	17	18
६	नाशिक	726	428	547	555	525	409	477	337	331	323	448	499
७	घुळे	1321	1100	1136	891	855	840	922	906	861	798	870	838
८	जळगाव	1033	669	1038	583	572	550	662	634	601	517	502	463
	एकूण नाशिक वि.	3080	2197	2721	2029	1952	1799	2061	1877	1793	1638	1820	1800
९	अहमदनगर	314	189	143	135	129	125	139	67	68	77	100	132
१०	पुणे	229	277	314	323	317	305	401	389	416	413	470	441
११	सोलापूर	799	633	279	257	154	121	89	88	62	64	94	99
	एकूण पुणे वि.	1342	1099	736	715	600	551	629	544	546	554	664	672
१२	सातारा	602	632	596	614	502	492	654	677	696	702	716	718
१३	सांगली	832	758	542	434	417	400	424	523	537	549	562	441
१४	कोल्हापूर	516	574	509	500	414	425	583	633	648	698	730	693
	एकूण कोल्हापूर वि.	1950	1964	1647	1548	1333	1317	1661	1833	1881	1949	2008	1852
१५	औरंगाबाद	733	240	266	287	168	178	142	125	124	120	123	130
१६	जालना	104	93	90	98	85	72	85	71
१७	बीड	644	378	292	163	105	115	98	103	108	114	178	189
	एकूण औरंगाबाद वि.	1377	618	558	450	377	386	330	326	317	306	386	390
१८	लातूर	294	224	332	351	330	295	308	302
१९	उस्मानाबाद	1214	1228	840	403	138	148	166	164	141	140	157	163
२०	नांदेड	182	290	374	157	83	81	60	67	51	47	56	57
२१	परभणी	463	130	221	152	96	102	85	82	77	87	96	87
	एकूण लातूर वि.	1859	1648	1435	712	611	555	643	664	599	569	617	609
२२	बुलढाणा	353	253	298	272	168	196	158	165	139	119	132	137
२३	अवोला	404	260	285	173	134	114	105	100	82	62	67	65
२४	अमरावती	184	409	298	315	227	231	221	243	246	236	344	331
२५	यवतमाळ	215	358	337	241	173	127	128	133	116	109	107	85
	एकूण अमरावती वि.	1156	1280	1218	1001	702	668	612	641	583	553	650	618
२६	वर्धा	9	78	84	48	42	44	155	177	205	135	179	178
२७	नामपूर	50	137	122	124	112	123	166	187	182	217	257	249
२८	भंडारा	4	12	15	17	3	3	11	11	12	12	10	3
२९	चंद्रपूर	1	3	2	2	1	1	4	4	4	4	3	1
३०	गडचिरोली	1
	एकूण नामपूर वि.	64	230	223	191	159	171	336	379	403	368	449	431
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	10828	9040	8544	6653	5741	5454	6272	6264	6122	5945	6611	6390

सूचना-सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in hundred hect.)

करडई Safflower									District
८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
182	183	184	185	186	187	188	189	190	
..	Greater Bombay
..	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	Total-Konkan Division
9	12	8	11	8	7	14	7	6	Nashik
1	..	3	5	6	6	28	7	4	Dhule
41	29	16	46	77	77	183	205	196	Jalgaon
51	41	27	56	91	90	225	219	206	Total-Nashik Division
615	563	567	816	812	757	775	616	701	Ahmadnagar
281	219	241	500	472	442	446	439	421	Pune
577	555	494	650	614	583	608	520	568	Solapur
1473	1337	1302	1966	1898	1782	1829	1575	1690	Total-Pune Division
54	49	42	62	44	42	52	56	52	Satara
78	89	91	108	102	108	133	148	125	Sangli
..	Kolhapur
148	138	133	170	146	150	185	204	177	Total-Kolhapur Division
979	603	621	713	765	672	756	712	718	Aurangabad
..	564	612	690	699	604	720	623	615	Jalna
455	440	333	521	523	464	605	416	417	Beed
1434	1607	1566	1924	1987	1740	2081	1751	1750	Total-Aurangabad Division
..	151	112	182	196	143	391	195	192	Latur
312	291	312	475	445	412	600	378	406	Osmanabad
28	19	17	43	52	52	109	72	89	Nanded
706	505	460	628	677	679	751	767	805	Parbhani
1046	966	901	1328	1370	1286	1851	1412	1492	Total-Latur Division
503	311	431	471	492	545	596	483	547	Buldhana
146	102	122	173	191	225	276	229	252	Akola
1	1	7	5	9	11	25	8	9	Amravati
1	3	2	6	6	8	22	4	24	Yavatmal
651	417	562	655	698	789	909	724	832	Total-Amravati Division
..	4	4	Wardha
..	1	4	2	Nagpur
..	1	1	4	3	Bhandara
..	1	..	Chandrapur
..	1	2	Gadchiroli
..	2	1	14	11	Total-Nagpur Division
4803	4508	4492	6105	6190	5837	7080	5899	6158	Total-Maharashtra State

Note—The Figures are based on final Forecast for the year 1984-85 to 1989-90.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in '00' ha.)

तक्ता एकोणीस—चारू

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	सूर्यफूल Sunflower				
		१९८०-८१ 1980-81	१९८२-८३ 1982-83	१९८३-८४ 1983-84	१९८४-८५ 1984-85	रबी Rabi 195
		191	192	193	खरीप Kharif 194	
१	मुंबई
२	ठाणे	1
३	रायगड
४	रत्नागिरी
५	सिंधुदुर्ग
	एकूण कोकण विभाग	1
६	नाशिक	..	1	3	..	5
७	घळे	1	..	8
८	जळगाव	2	8	3	..	4
	एकूण नाशिक विभाग	2	4	7	..	17
९	अहमदनगर	2	4	23	44	103
१०	पुणे	..	1	1	22	35
११	सोलापूर	7	187	483	333	284
	एकूण पुणे विभाग	9	192	507	399	422
१२	सातारा	1	60	15
१३	सांगली	2	2	4	..	4
१४	कोल्हापूर
	एकूण कोल्हापूर विभाग	2	2	5	60	19
१५	औरंगाबाद	5	5	6	15	21
१६	जालना	..	6	8	19	18
१७	बीड	26	92	134	273	171
	एकूण औरंगाबाद विभाग	31	103	148	307	210
१८	लातूर	..	200	304	480	213
१९	उस्मानाबाद	235	177	230	558	226
२०	नांदेड	9	8	7	69	19
२१	परभणी	6	6	2	171	52
	एकूण लातूर विभाग	250	391	543	1278	510
२२	बुलढाणा	..	6	6	..	18
२३	अकोला	1	2	5	..	2
२४	अमरावती	1	2	1	..	2
२५	यवतमाळ	..	1	2	..	1
	एकूण अमरावती विभाग	2	11	14	..	23
२६	वर्धा
२७	नागपूर	1
२८	भंडारा
२९	चंद्रपूर	1	..	2
३०	गडचिरोली
	एकूण नागपूर विभाग	3
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	296	703	1225	2044	1205

TABLE XIX-Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

सूर्यफूल Sunflower											District
१९८५-८६ 1985-86		१९८६-८७ 1986-87		१९८७-८८ 1987-88		१९८८-८९ 1988-89		१९८९-९० 1989-90		उन्हाळी Smmuer 206	
खरीप Kharif 196	रब्बी Rabi 197	खरीप Kharif 198	रब्बी Rabi 199	खरीप Kharif 200	रब्बी Rabi 201	खरीप Kharif 202	रब्बी Rabi 203	खरीप Kharif 204	रब्बी Rabi 205		
..	Greater Bombay
..	6	2	2	1	1	2	Thane
..	1	Raigad
..	2	..	1	2	2	Ratnagiri
..	2	..	1	Sindhudurg
..	10	2	4	1	3	5	Total-Konkan Division
..	..	9	..	9	..	13	14	..	7	..	Nashik
..	9	18	9	10	3	13	5	10	6	4	Dhule
..	4	4	4	6	15	3	4	..	11	8	Jalgaon
..	13	31	13	25	18	29	40	10	24	12	Total-Nashik Division
100	101	102	100	86	62	88	126	142	145	31	Ahmadnagar
10	21	15	20	8	11	17	23	16	8	4	Pune
325	185	127	182	251	359	275	247	284	249	150	Solapur
435	307	244	302	345	432	380	396	442	402	185	Total-Pune Division
..	6	7	..	12	7	..	Satara
..	24	15	6	16	..	7	Sangli
..	1	Kolhapur
..	30	23	6	28	7	7	Total-Kolhapur Division
40	13	45	13	38	27	92	40	37	31	9	Aurangabad
63	39	42	38	63	66	93	31	26	52	23	Jalna
200	263	218	260	168	189	318	300	173	235	71	Beed
303	315	305	311	269	282	503	371	236	318	103	Total-Aurangabad Division
378	273	596	269	287	375	302	500	267	433	130	Latur
479	218	323	217	452	158	792	191	498	229	35	Osmanabad
72	57	56	52	30	291	119	33	97	61	105	Nanded
175	38	161	35	122	172	212	134	106	63	67	Parbhani
1104	586	1136	573	891	996	1425	858	968	786	337	Total-Latur Division
102	11	137	10	209	67	129	54	84	20	14	Buldhana
28	3	37	3	230	103	131	27	63	12	13	Akola
18	2	12	2	15	3	16	3	11	3	..	Amravati
9	1	14	1	69	61	75	25	32	4	7	Yavatmal
157	17	200	16	523	234	351	109	190	39	34	Total-Amravati Division
..	9	1	40	10	7	2	..	Wardha
..	Nagpur
..	1	..	1	..	1	Bhandara
..	1	7	4	..	6	..	Chandrapur
..	Gadchiroli
..	1	..	1	9	3	47	14	7	8	..	Total-Nagpur Division
1999	1249	1918	1220	2063	1995	2758	1787	1881	1584	683	Total-Maharashtra State

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

तक्ता एकोणिस—समाप्त

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	उन्हाळी भुईमूग Summer groundnut								
		८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90
		207	208	209	210	211	212	213	214	215
१	मुंबई
२	ठाणे	3	3	3	3	4	3
३	रायगड	1	2	2	3	1	2	3
४	रत्नागिरी	..	2	2	2	3	4	3	5	5
५	सिंधुदुर्ग	1	20	24	22	28	27	29
	एकूण कोकण विभाग	..	2	4	27	32	32	35	38	40
६	नाशिक	7	10	38	35	9	7	20	18	19
७	धुळे	15	23	33	141	44	37	99	188	204
८	जळगाव	59	13	42	111	54	37	90	250	143
	एकूण नाशिक विभाग	81	46	113	287	107	81	209	456	366
९	अहमदनगर	17	13	14	118	13	7	72	249	212
१०	पुणे	19	28	30	54	8	10	76	42	39
११	सोलापूर	43	74	87	198	63	71	278	429	363
	एकूण पुणे विभाग	79	115	131	370	84	88	426	720	614
१२	सातारा	..	8	9	36	11	16	38	20	16
१३	सांगली	..	9	8	10	4	2	21	17	18
१४	कोल्हापूर	12	10	9	9	6	11
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	17	17	58	25	27	68	43	45
१५	औरंगाबाद	7	5	4	10	..	3	7	22	14
१६	जालना	..	18	19	25	1	1	2	43	32
१७	बीड	19	25	32	31	3	8	28	126	104
	एकूण औरंगाबाद विभाग	26	48	55	66	4	12	37	191	150
१८	लातूर	..	6	4	33	2	..	7	75	30
१९	उस्मानाबाद	21	18	22	16	2	1	21	57	81
२०	नांदेड	18	27	57	45	16	22	105	275	204
२१	परभणी	22	45	50	90	14	15	159	458	470
	एकूण लातूर विभाग	61	96	133	184	34	38	292	865	785
२२	बुलढाणा	..	5	14	18	9	22	15	43	23
२३	अकोला	7	15	30	15	14	27	22	48	35
२४	अमरावती	1	7	11	28	7	4	10	23	4
२५	यवतमाळ	33	45	39	17	37	65	18	93	81
	एकूण अमरावती विभाग	41	72	94	78	67	118	65	207	143
२६	वर्धा	4	10	18	15	9	11	3	20	5
२७	नागपूर	3	3	3	5	3	4	2	13	2
२८	भंडारा	..	1	1	7	5	4	8	6	4
२९	चंद्रपूर	..	1	1	1	1	1	3	4	..
३०	गडचिरोली	..	1	1	1	1	1	..
	एकूण नागपूर विभाग	7	16	24	29	18	20	17	44	11
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	295	412	571	1099	371	416	1149	2564	2154

सूचना—सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XIX—Concl'd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

एकूण तेलविया Total Oilseeds									District
१९८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
216	217	218	219	220	221	222	223	224	
..	Greater Bombay
23	22	22	40	49	69	74	51	55	Thane
12	10	10	27	30	32	46	24	29	Raigad
56	29	30	105	103	108	141	50	60	Ratnagiri
..	14	16	28	36	31	45	43	48	Sindhudurg
91	75	78	200	218	240	306	168	192	Total-Konkan Division
728	699	610	762	574	572	608	716	773	Nashik
1035	990	979	1211	1098	1049	1094	1279	1204	Dhule
774	765	830	1064	1032	891	1030	1937	1622	Jalgaon
2537	2454	2419	3037	2704	2512	2732	3932	3599	Total-Nashik Division
820	725	762	1307	1173	1100	1155	1276	1961	Ahmadnagar
713	623	641	1161	1043	1044	1081	1072	986	Pune
962	1007	1220	1666	1360	1082	1635	1642	1779	Solapur
2495	2355	2623	4134	3576	3226	3871	3990	4226	Total-Pune Division
677	569	555	839	745	769	829	834	846	Satara
525	527	512	557	633	671	771	791	694	Sangli
516	436	446	619	656	673	794	821	839	Kolhapur
1718	1532	1513	2015	2034	2113	2394	2446	2373	Total-Kolhapur Division
1553	944	951	1102	1163	1046	1218	1432	1363	Aurangabad
..	847	888	998	1050	881	1035	1032	967	Jalna
1117	845	834	1507	1585	1431	1494	1727	1560	Beed
2670	2636	2673	3607	3798	3358	3747	4191	3890	Total-Aurangabad Division
..	1025	981	1640	1602	1670	1768	1848	1772	Latur
1759	880	917	1865	1724	1434	1847	2013	1814	Osmanabad
405	301	299	476	492	431	773	837	879	Nanded
1267	954	899	1377	1341	1281	1640	2008	1987	Parbhani
3431	3160	3096	5358	5159	4816	6028	6706	6452	Total-Latur Division
820	520	667	761	877	960	1149	1096	1091	Buldhana
418	334	337	402	455	495	835	674	632	Akola
442	344	358	398	485	531	621	712	702	Amravati
397	333	273	303	348	369	463	489	410	Yavatmal
2077	1531	1635	1864	2165	2355	3068	2971	2835	Total-Amravati Division
254	247	270	510	534	513	522	555	529	Wardha
619	589	589	946	1031	1053	1161	1229	1353	Nagpur
398	395	399	325	319	317	269	328	324	Bhandara
787	512	577	743	777	756	805	739	769	Chandrapur
..	107	97	105	110	93	143	124	99	Gadchiroli
2058	1850	1932	2629	2771	2732	2900	2975	3074	Total-Nagpur Division
17077	15593	15969	22844	22425	21352	25046	27379	26647	Total-Maharashtra State

Note—The figures for the years 1984-85 to 1989-90 are based on final forecast.

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६, १९८०-८१ व १९८२-८३ ते १९८९-९०

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	तांदूळ (एकूण) Rice (Total)											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	७५-७६ 75-76	८०-८१ 80-81	८२-८३ 82-83	८३-८४ 83-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
१	बृहन्मुंबई	39	21	40	16	15	5	7	5	..
२	ठाणे	.. 1978	2481	2858	2940	2561	2924	2707	2557	1704	2834	2998	2835
३	रायगड	.. 1994	2458	2358	2656	2639	2539	3233	2622	2587	3076	3456	2992
४	रत्नागिरी	.. 1272	1994	2321	2690	1302	1538	1777	1511	925	1579	1631	1770
५	सिंधुदुर्ग	1172	1120	1383	1419	1359	1481	1465	1839
	एकूण कोकण वि.	.. 5283	6954	7577	8302	7689	8126	9107	8109	6575	8970	9555	9436
६	नाशिक	.. 362	362	595	454	501	647	454	299	213	313	469	391
७	धुळे	.. 125	102	142	198	194	237	239	95	89	126	246	255
८	जळगाव	.. 28	53	123	130	55	48	139	38	40	52	52	62
	एकूण नाशिक वि.	.. 515	517	860	782	750	932	832	432	342	491	767	708
९	अहमदनगर	.. 95	56	154	154	136	152	90	64	71	81	81	98
१०	पुणे	.. 534	365	931	1048	717	845	782	690	649	723	898	856
११	सोलापूर	.. 93	51	145	73	60	73	59	11	27	21	64	56
	एकूण पुणे वि.	.. 722	472	1230	1275	913	1070	931	765	747	825	1043	1010
१२	सातारा	.. 230	301	418	631	583	663	725	678	467	659	857	906
१३	सांगली	.. 128	157	296	401	321	369	321	348	232	297	360	365
१४	कोल्हापूर	.. 1345	1165	1722	2213	1983	2377	2315	2423	1754	1872	2578	2347
	एकूण कोल्हापूर वि.	.. 1703	1623	2436	3245	2887	3409	3361	3449	2453	2828	3735	3618
१५	औरंगाबाद	.. 53	27	57	67	19	30	27	12	8	11	17	27
१६	जालना	21	41	18	20	11	10	16	15
१७	बीड	.. 64	35	62	89	50	74	42	35	18	27	42	60
	एकूण औरंगाबाद वि.	.. 117	62	119	156	90	145	87	67	37	48	75	102
१८	लातूर	123	174	132	99	8	78	114	220
१९	उस्मानाबाद	.. 161	155	403	329	88	142	97	58	16	47	76	111
२०	नांदेड	.. 195	139	293	431	246	370	259	265	132	95	208	328
२१	परभणी	.. 111	66	353	271	185	339	125	162	142	149	228	238
	एकूण लातूर विभाग	.. 467	360	1049	1031	642	1025	613	584	298	369	626	897
२२	दुलढाणा	.. 17	34	28	31	25	34	14	10	8	13	38	19
२३	अकोला	.. 46	41	57	86	50	62	32	48	42	41	29	38
२४	अमरावती	.. 42	46	69	103	68	97	54	84	69	77	56	73
२५	यवतमाळ	.. 61	63	113	108	85	90	38	52	54	42	48	54
	एकूण अमरावती वि.	.. 166	184	267	328	228	283	138	194	173	173	171	184
२६	वर्धा	.. 19	75	103	47	77	53	48	100	60	19	78	39
२७	नागपूर	.. 175	350	549	581	400	569	290	654	579	317	736	426
२८	भंडारा	.. 2967	3462	4488	3982	2618	4808	1970	4127	3614	968	5326	3760
२९	चंद्रपूर	.. 1558	2563	4180	3418	1669	2258	1191	1678	1366	1058	2184	1584
३०	गडचिरोली	1403	1877	794	1659	1271	1062	2225	1424
	एकूण नागपूर वि.	.. 4719	6450	9320	8028	6167	9565	4293	8218	6890	3424	10549	7233
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	.. 13692	16622	22858	23147	19366	24555	19362	21818	17515	17128	26521	23188

सूचना :- १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे अंतिम अंदाजावर अघारित आहेत.

TABLE XX

Districtwise production of various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1975-76, 1980-81 & 1982-83 to 1989-90
(उत्पादन मे. '००' टनात) (Production in hundred tonnes)

गहू Wheat												District
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	७५-७६ 75-76	८०-८१ 80-81	८२-८३ 82-83	८३-८४ 83-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
..	Greater Bombay
..	..	27	1	1	Thane
..	..	6	Raigad
..	..	2	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	..	35	1	1	Total Konkan Division
242	564	937	891	649	735	720	557	446	635	1074	891	Nashik
241	495	609	421	301	549	455	236	220	235	425	322	Dhule
202	521	685	551	405	375	425	330	320	481	465	490	Jalgaon
685	1580	2231	1863	1355	1659	1600	1123	986	1351	1964	1703	Total Nashik Division
186	287	901	706	677	793	857	599	404	481	1016	898	Ahmadnagar
95	156	489	354	472	388	576	470	455	574	750	629	Pune
159	227	519	344	362	370	396	326	293	348	647	463	Solapur
440	670	1909	1404	1511	1551	1829	1395	1152	1403	2413	1990	Total Pune Division
118	102	215	291	249	283	364	286	236	235	423	351	Satara
98	89	298	260	396	209	256	223	156	166	286	245	Sangli
16	17	111	187	209	209	232	269	241	236	256	121	Kolhapur
232	208	624	738	854	701	852	778	633	637	965	717	Total Kolhapur Division
240	191	1190	911	275	324	192	102	111	204	475	404	Aurangabad
..	294	457	312	242	180	277	370	350	Jalna
143	116	407	538	253	353	267	178	75	180	311	294	Beed
383	307	1597	1449	822	1134	771	522	366	661	1156	1048	Total Aurangabad Division
..	196	219	173	160	34	151	272	273	Latur
301	156	793	293	232	459	216	108	55	111	242	269	Osmanabad
111	56	382	275	285	242	270	173	86	150	296	269	Nanded
327	198	662	522	426	475	533	346	237	344	527	588	Parbhani
739	350	1837	1090	1139	1395	1192	787	412	756	1337	1399	Total Latur Division
198	138	468	354	208	333	175	77	54	55	358	329	Buldhana
203	230	662	300	284	386	314	243	226	212	331	253	Akola
157	161	512	377	320	482	444	275	269	253	436	328	Amravati
85	77	338	236	192	257	131	127	151	98	207	225	Yavatmal
643	606	1980	1267	1004	1458	1064	722	700	618	1332	1135	Total Amravati Division
161	129	430	271	333	277	331	267	228	148	231	248	Wardha
460	269	718	415	486	524	647	487	543	405	575	486	Nagpur
115	138	296	192	139	175	113	165	163	167	210	138	Bhandara
153	146	334	173	149	205	141	162	158	157	228	188	Chandrapur
..	10	22	25	36	23	31	20	18	Gadchiroli
889	682	1778	1051	1117	1203	1257	1117	1115	908	1264	1078	Total Nagpur Division
4011	4403	11991	8862	7802	9101	8565	6444	5364	6334	10432	9071	Total Maharashtra State

Note: -The figures are based on final forecast for the year 1984-85 to 1989-90.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	खरीप ज्वारी Kharif Jowar											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90
१	बृहन्मंबई	
२	ठाणे	..	1	4	4	3	2	
३	रायगड	106	
४	रत्नागिरी	16	1	
५	सिंधुदुर्ग	
	एकूण कोकण वि.	..	1	126	5	3	2	
६	नाशिक	116	90	318	747	418	443	385	207	179	279	408	369
७	धुळे	376	330	742	1122	559	1446	921	454	692	1005	1318	1403
८	जळगाव	1913	530	2224	2566	2689	3075	2418	1852	2484	3868	3186	4164
	एकूण नाशिक वि.	2405	950	3284	4435	3666	4964	3724	2513	3355	5152	4912	5936
९	अहमदनगर	2	46	483	367	203	321	174	124	152	177	89	179
१०	पुणे	194	159	543	422	440	534	384	232	287	270	305	263
११	सोलापूर	12	11	232	110	101	98	96	93	54	114	105	49
	एकूण पुणे वि.	208	216	1258	899	744	953	654	449	493	561	499	491
१२	सातारा	508	682	1218	1140	1100	1539	1471	969	1322	1448	1422	1773
१३	सांगली	2148	924	1704	1618	1677	2866	1327	1403	1275	2178	1923	1928
१४	कोल्हापूर	759	414	902	656	526	1001	969	744	832	985	918	955
	एकूण कोल्हापूर वि.	3415	2020	3824	3414	3303	5406	3767	3116	3429	4611	4263	4656
१५	औरंगाबाद	912	201	663	1189	590	773	325	239	568	775	385	763
१६	जालना	665	871	584	512	821	880	402	894
१७	बीड	704	254	564	1189	904	963	1048	674	514	1378	469	1089
	एकूण औरंगाबाद वि.	1616	455	1227	2378	2159	2607	1957	1425	1903	3033	1256	2746
१८	लातूर	2249	1583	2257	1562	442	2572	718	2876
१९	उस्मानाबाद	1714	435	1985	2260	1028	944	1173	587	225	1284	493	973
२०	नांदेड	2009	612	1204	1879	3783	881	2938	2111	1329	3388	707	3869
२१	परभणी	1499	461	964	1423	2485	1489	1651	1393	1039	1887	911	2154
	एकूण लातूर वि.	5222	1508	4153	5562	9545	4897	8019	5653	3035	9131	2829	9872
२२	बुलढाणा	1964	1036	2285	3097	3120	4205	1707	2485	2218	3627	2138	4355
२३	अकोला	1700	624	1625	1996	1922	2546	2558	2774	1773	4592	2469	5473
२४	अमरावती	1403	444	1225	2141	2284	2258	2108	2251	1458	2492	1605	3462
२५	यवतमाळ	2016	798	1688	2207	3847	3060	2643	2967	1748	3037	2054	4091
	एकूण अमरावती वि.	7083	2902	6823	9441	11173	12069	9016	10477	7197	13748	8266	17381
२६	वर्धा	738	354	694	1045	1681	1235	1306	1321	417	1045	1008	1461
२७	नागपूर	1074	348	896	1017	1625	1113	927	1203	1047	1279	1249	1523
२८	भंडारा	28	8	7	6	10	5	9	10	6	10	4	4
२९	चंद्रपूर	230	117	154	207	186	284	287	355	224	344	303	470
३०	गडचिरोली	1	1
	एकूण नागपूर वि.	2070	827	1751	2275	3503	2638	2529	2889	1694	2678	2564	3458
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	22019	8879	22446	28409	34096	33536	29666	26522	21106	38914	24589	44540

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनास) (Production in hundred tonnes)

रबी ज्वारी Rabi Jawar												District	
६०-६१ 1960-61 39	७०-७१ 1970-71 40	७५-७६ 1975-76 41	८०-८१ 1980-81 42	८२-८३ 1982-83 43	८३-८४ 1983-84 44	८४-८५ 1984-85 45	८५-८६ 1985-86 46	८६-८७ 1986-87 47	८७-८८ 1987-88 48	८८-८९ 1988-89 49	८९-९० 1989-90 50		
..	Greater Bombay
..	Thane
..	Raigad
..	..	11	1	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	..	11	1	Total Konkan Division
170	58	155	266	226	200	234	164	88	284	278	243	..	Nasik
883	261	477	514	606	683	567	461	324	383	522	561	..	Dhule
233	128	150	294	153	297	437	307	230	580	774	798	..	Jalgaon
1286	447	782	1074	985	1180	1238	932	642	1247	1574	1602	..	Total Nasik Division
3174	915	2055	2828	2172	2396	3573	1667	985	2953	2776	2596	..	Ahmadnagar
2032	504	1402	1925	1623	2010	2625	1621	1318	2797	2430	2802	..	Pune
3762	1189	1812	2953	1438	2750	3073	1806	1540	3538	2929	3601	..	Solapur
8968	2608	5269	7706	5233	7156	9271	5094	3843	9288	8135	8999	..	Total Pune Division
998	598	615	1080	881	942	1091	1029	749	1145	1298	1328	..	Satara
466	162	296	280	419	408	543	204	238	638	720	970	..	Sangli
11	4	19	14	14	16	30	23	22	43	58	70	..	Kolhapur
1475	764	930	1374	1314	1366	1664	1256	1009	1826	2076	2368	..	Total Kolhapur Division
1218	639	1564	1565	926	647	523	528	451	1618	1445	1824	..	Aurangabad
..	620	787	700	791	482	974	727	1147	..	Jalna
2049	611	851	1291	919	990	1280	862	814	1692	1363	1812	..	Beed
3267	1250	2415	2856	2465	2424	2503	2181	1747	4284	3535	4783	..	Total Aurangabad Dn.
..	234	150	329	258	30	337	232	311	..	Latur
1764	545	904	399	730	1160	1103	673	437	1186	932	1297	..	Osmanabad
652	102	207	213	227	179	288	227	152	179	145	258	..	Nanded
1771	583	850	1012	563	622	1128	816	915	1223	830	1326	..	Parbhani
4187	1230	1961	1624	1754	2111	2848	1974	1534	2925	2139	3192	..	Total Latur Dn.
2	2	8	4	..	7	4	5	6	7	8	5	..	Buldhana
..	1	1	Akola
..	Amravati
..	1	9	4	..	Yavatmal
2	3	8	4	..	7	5	6	6	7	17	9	..	Total Amravati Division
4	4	3	7	7	7	3	5	5	2	1	1	..	Wardha
197	76	150	197	161	262	171	247	196	265	187	235	..	Nagpur
142	53	101	133	129	195	95	98	88	91	46	45	..	Bhandara
688	260	586	700	536	519	461	798	608	512	391	484	..	Chandrapur
..	118	94	99	114	140	158	89	93	..	Gadchiroli
1031	393	840	1037	951	1077	829	1262	1037	1028	714	858	..	Total Nagpur Division
20216	6695	12216	15676	12702	15321	18358	12705	9818	20605	18190	21811	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा 2	बाजरी Bajri											
		६०-६१ 1960-61 51	७०-७१ 1970-71 52	७५-७६ 1975-76 53	८०-८१ 1980-81 54	८२-८३ 1982-83 55	८३-८४ 1983-84 56	८४-८५ 1984-85 57	८५-८६ 1985-86 58	८६-८७ 1986-87 59	८७-८८ 1987-88 60	८८-८९ 1988-89 61	८९-९० 1989-90 62
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे
३	रायगड
४	रत्नागिरी
५	सिधुदुर्ग
	एकूण कोकण वि.
६	नासिक	1241	1708	1437	1731	801	1452	877	631	655	1856	2109	2425
७	धुळे	655	937	779	781	597	1125	802	285	587	953	1196	1394
८	जळगाव	242	455	524	545	522	750	636	500	630	1658	964	1279
	एकूण नासिक वि.	2138	3100	2740	3057	1920	3327	2315	1416	1872	4467	4269	5098
९	अहमदनगर	615	1262	750	1038	382	1506	1021	378	399	683	1186	1770
१०	पुणे	656	659	492	640	548	738	610	572	630	589	1069	1444
११	सोलापूर	66	240	114	180	70	232	72	33	57	64	78	115
	एकूण पुणे वि.	1337	2161	1356	1858	1000	2476	1703	983	1086	1336	2333	3329
१२	सातारा	353	317	224	203	163	376	271	182	211	499	366	616
१३	सांगली	209	178	169	181	85	277	144	313	135	288	170	193
१४	कोल्हापूर	3	2	1	2	1	1	3	2	1	1	1	1
	एकूण कोल्हापूर वि.	565	497	394	386	249	654	418	497	347	788	537	810
१५	औरंगाबाद	382	1192	509	878	625	798	380	559	486	1067	822	1217
१६	जालना	156	272	180	138	264	427	308	431
१७	बीड	189	971	318	523	468	754	479	446	418	668	484	769
	एकूण औरंगाबाद वि.	571	2163	827	1401	1249	1824	1039	1143	1168	2162	1614	2417
१८	लातूर	53	41	45	24	21	38	34	56
१९	उस्मानाबाद	45	131	93	48	24	34	26	17	14	63	38	67
२०	नांदेड	5	6	6	8	6	9	3	2	4	2	3	5
२१	परभणी	8	98	37	48	33	37	30	28	34	59	34	62
	एकूण लातूर वि.	58	235	136	104	116	121	104	71	73	162	109	190
२२	बुलढाणा	39	23	42	48	16	35	24	31	39	69	56	68
२३	भकोला	41	14	26	44	15	19	13	12	14	25	22	35
२४	अमरावती	43	13	27	29	25	24	14	10	13	18	15	19
२५	यवतमाळ	77	31	47	34	45	78	28	33	36	64	46	74
	एकूण अमरावती वि.	200	81	142	155	101	156	79	86	102	176	139	196
२६	वर्धा	13	4	3	3	3	2	2	1	2	3	3	4
२७	नागपूर	2	..	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1
२८	भंडारा
२९	चंद्रपूर	2	..	1	1
३०	गडचिरोली
	एकूण नागपूर वि.	17	4	5	5	4	3	4	2	4	5	4	5
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	4886	8241	5600	6966	4639	8561	5662	4198	4652	9096	9005	12045

TABLE XX-Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' tonnes)

इतर तुणधान्ये Other Cereals												District
६०-६१ 1960-61 63	७०-७१ 1970-71 64	७५-७६ 1975-76 65	८०-८१ 1980-81 66	८२-८३ 1982-83 67	८३-८४ 1983-84 68	८४-८५ 1984-85 69	८५-८६ 1985-86 70	८६-८७ 1986-87 71	८७-८८ 1987-88 72	८८-८९ 1988-89 73	८९-९० 1989-90 74	
..	Greater Bombay
298	378	276	222	288	312	214	293	186	249	327	287	Thane
173	142	211	224	192	214	249	259	164	248	241	237	Raigad
544	405	482	624	406	425	634	527	308	541	507	563	Ratnagiri
..	130	131	128	168	63	133	127	129	Sindhudurg
1015	925	969	1070	1016	1082	1225	1247	721	1171	1202	1216	Total Konkan Division
603	470	595	549	575	659	680	599	379	511	663	684	Nasik
127	167	290	260	236	285	387	270	223	847	592	413	Dhule
7	5	24	8	12	4	14	11	14	23	13	9	Jalgaon
737	642	909	817	823	948	1081	880	616	1381	1268	1106	Total Nasik Division
71	97	95	82	91	88	126	111	116	143	153	120	Ahmadnagar
172	187	198	176	214	189	428	304	325	206	346	205	Pune
56	63	395	158	141	130	279	248	170	181	252	209	Solapur
299	347	638	416	446	407	833	663	611	530	751	534	Total Pune Division
103	72	124	202	113	150	249	271	194	173	199	263	Satara
43	30	90	72	56	51	86	204	207	172	156	173	Sangli
355	323	456	453	384	402	616	641	505	536	818	626	Kolhapur
501	425	670	727	553	603	951	1116	906	881	1173	1062	Total Kolhapur Division
14	28	89	80	25	35	81	83	33	57	73	84	Aurangabad
..	12	26	48	35	9	22	17	31	Jalna
62	29	27	61	25	33	53	39	60	46	34	50	Beed
76	57	116	141	62	94	182	157	102	125	124	165	Total Aurangabad Division
..	24	28	55	52	50	61	40	63	Latur
21	56	135	104	30	58	97	153	105	110	36	97	Osmanabad
15	5	21	11	8	13	23	33	16	9	21	18	Nanded
3	11	10	17	13	33	17	26	13	20	21	26	Parbhani
39	72	166	132	75	132	192	264	184	200	118	204	Total Latur Division
4	2	8	5	3	1	34	30	10	11	25	16	Buldhana
1	3	6	8	4	4	5	8	8	17	2	13	Akola
13	10	25	23	21	27	31	30	24	55	30	37	Amravati
2	4	13	8	1	1	3	3	..	3	4	3	Yavatmal
20	19	52	44	29	33	73	71	42	86	61	69	Total Amravati Division
..	5	2	Wardha
1	1	4	5	2	2	9	1	3	..	1	1	Nagpur
22	16	22	14	14	12	21	16	14	14	11	22	Bhandara
16	23	36	39	3	2	3	20	9	11	12	20	Chandrapur
..	16	16	32	27	33	28	17	17	Gadchiroli
39	40	62	58	35	32	65	64	54	53	41	62	Total Nagpur Division
2726	2527	3632	3405	3039	3331	4602	4462	3236	4427	4738	4418	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण तृणधान्ये Total Cereals											
		६०-६१ 75	७०-७१ 76	७५-७६ 77	८०-८१ 78	८२-८३ 79	८३-८४ 80	८४-८५ 81	८५-८६ 82	८६-८७ 83	८७-८८ 84	८८-८९ 85	८९-९० 86
१	बृहन्मुंबई	39	21	40	16	15	5	7	5	..
२	ठाणे	2276	2860	3165	3166	2852	3238	2921	2850	1890	3083	3326	3123
३	रायगंड	2167	2600	2681	2880	2831	2753	3482	2881	2751	3324	3697	3229
४	रत्नागिरी	1816	2399	2832	3316	1708	1963	2411	2038	1233	2120	2138	2333
५	सिंधुदुर्ग	1302	1251	1511	1587	1422	1614	1592	1968
	एकूण कोकण वि.	6298	7880	8718	9378	8708	9210	10332	9356	7296	10141	10758	10653
६	नासिक	2734	3252	4037	4638	3170	4136	3350	2457	1960	3878	5001	5003
७	घुळे	2407	2292	3039	3296	2493	4325	3371	1801	2135	3549	4299	4348
८	जळगाव	2625	1692	3730	4094	3836	4549	4069	3038	3718	6662	5454	6802
	एकूण नासिक वि.	7766	7236	10806	12028	9499	13010	10790	7296	7813	14089	19754	16153
९	अहमदनगर	4143	2663	4438	5175	3661	5256	5841	2943	2127	4518	5301	5661
१०	पुणे	3683	2030	4055	4565	4914	4704	5405	3889	3664	5159	5798	6199
११	सोलापूर	4148	1781	3192	3818	2172	3653	3975	2517	2141	4266	4075	4493
	एकूण पुणे वि.	11974	6474	11685	13558	9847	13613	15221	9349	7932	13943	15174	16353
१२	सातारा	2310	2072	2814	3547	3089	3953	4171	3415	3179	4159	4565	5237
१३	सांगली	3092	1540	2822	2812	2954	4180	2677	2695	2243	3739	3615	3874
१४	कोल्हापूर	2489	1925	3211	3525	3117	4006	4165	4102	3355	3673	4569	4120
	एकूण कोल्हापूर वि.	7891	5537	8847	9884	9160	12139	11013	10212	8777	11571	12749	13231
१५	औरंगाबाद	2819	2278	4072	4690	2460	2607	1528	1523	1657	3732	3217	4319
१६	जालना	1768	2454	1842	1738	1767	2590	1840	2868
१७	बीड	3211	2016	2229	3691	2619	3167	3169	2234	1899	3991	2703	4074
	एकूण औरंगाबाद वि.	6030	4294	6301	8381	6847	8228	6539	5495	5323	10303	7760	11261
१८	लातूर	2879	2195	2991	2155	585	3237	1410	3799
१९	उस्मानाबाद	4006	1478	4313	3433	2132	2797	2712	1596	852	2801	1817	2814
२०	नंदेड	2987	920	2113	2817	4555	1694	3781	2811	1719	3823	1380	4747
२१	परभणी	3719	1357	2876	3293	3705	2995	3484	2771	2380	3682	2551	4394
	एकूण लातूर विभाग	10712	3755	9302	9543	13271	9681	12968	9333	5536	13543	7158	15754
२२	बुलढाणा	2224	1235	2839	3539	3372	4615	1958	2638	2335	3782	2623	4792
२३	अकोला	1991	912	2376	2434	2275	3017	2923	3086	2063	4887	2853	5812
२४	अमरावती	1658	674	1858	2673	2718	2888	2651	2650	1833	2895	2142	3919
२५	यवतमाळ	2241	974	2199	2593	4170	3486	2843	3182	1989	3244	2368	4451
	एकूण अमरावती वि.	8114	3795	9272	11239	12535	14006	10375	11556	8220	14808	9986	18974
२६	वर्धा	935	566	1233	1373	2101	1574	1690	1694	717	1217	1321	1755
२७	नागपूर	1909	1044	2318	2216	2675	2471	2046	2593	2370	2268	2749	2672
२८	भंडारा	3274	3677	4914	4327	2910	5195	2208	4416	3875	1250	5597	3969
२९	चंद्रपूर	2647	3109	5291	4538	2543	3268	2083	3013	2365	2082	3118	2746
३०	गडचिरोली	1548	2010	950	1836	1467	1279	2351	1552
	एकूण नागपूर वि.	8765	8396	13756	12454	11777	14518	8977	13552	10794	8096	15136	12694
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	67550	47367	78687	86465	81644	94405	86215	76149	61691	96504	93475	115073

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन "००" टनात) Production in '00' tonnes)

तूर Tur												District
६०-६१ 60-61 87	७०-७१ 70-71 88	७५-७६ 75-76 89	८०-८१ 80-81 90	८२-८३ 82-83 91	८३-८४ 83-84 92	८४-८५ 84-85 93	८५-८६ 85-86 94	८६-८७ 86-87 95	८७-८८ 87-88 96	८८-८९ 88-89 97	८९-९० 89-90 98	
..	Greater Bombay
13	10	11	5	8	8	17	25	15	15	29	38	Thane
3	1	5	4	2	2	7	10	7	8	13	16	Raigad
1	2	1	1	1	1	1	1	4	5	Ratnagiri
..	3	2	2	Sindhudurg
17	13	17	10	11	14	26	37	23	24	46	59	Total Konkan Division
52	35	55	31	29	48	47	39	38	40	53	56	Nasik
52	41	86	73	88	90	100	78	75	82	101	120	Dhule
76	52	85	59	101	72	115	139	92	99	141	197	Jalgaon
180	128	226	163	218	210	262	256	205	221	295	373	Total Nasik Division
76	57	124	138	122	112	69	43	14	32	48	73	Ahmadnagar
36	25	56	45	38	45	45	23	14	13	22	14	Pune
154	118	106	125	161	215	108	35	33	73	154	142	Solapur
266	200	286	308	321	372	222	101	61	118	224	229	Total Pune Division
50	32	51	58	61	48	54	67	29	28	55	37	Satara
121	87	137	11	145	113	74	79	35	40	82	53	Sangli
65	38	34	47	17	15	61	57	22	18	37	22	Kolhapur
236	157	222	116	223	176	189	203	86	86	174	112	Total Kolhapur Division
112	108	228	181	89	124	111	33	46	126	158	173	Aurangabad
..	87	164	126	104	98	190	178	254	Jalna
47	32	73	103	195	201	138	138	113	188	234	274	Beed
159	140	301	284	371	489	375	275	257	504	570	701	Total Aurangabad Division
..	201	327	337	230	103	358	206	389	Latur
212	266	421	336	218	365	261	130	54	297	183	497	Osmanabad
211	98	124	125	187	164	220	272	135	371	258	415	Nanded
138	264	253	377	199	235	365	410	304	425	421	564	Parbhani
561	628	798	838	805	1091	1183	1042	596	1451	1068	1865	Total Latur Division
303	139	254	210	192	190	307	349	232	375	514	521	Buldhana
425	223	346	206	320	283	448	397	454	622	691	753	Akola
732	285	469	280	306	369	427	632	535	620	867	693	Amravati
671	352	500	348	527	378	532	534	639	562	743	760	Yavatmal
2131	999	1569	1044	1345	1220	1714	1912	1860	2179	2815	2727	Total Amravati Division
598	211	268	222	321	335	418	335	303	359	381	459	Wardha
411	157	274	129	133	225	308	244	229	232	271	372	Nagpur
55	28	46	32	30	50	57	41	40	55	42	60	Bhandara
69	50	71	38	45	51	94	63	60	112	82	150	Chandrapur
..	2	4	4	4	4	5	6	9	Gadchiroli
1133	446	659	421	531	665	831	687	636	763	782	1050	Total Nagpur Division
4683	2711	4078	3184	3825	4237	4852	4513	3724	5346	5974	7116	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No. 1	जिल्हा 2	हरभरा Gram											
		६०-६१ 60-61 99	७०-७१ 70-71 100	७५-७६ 75-76 101	८०-८१ 80-81 102	८२-८३ 82-83 103	८३-८४ 83-84 104	८४-८५ 84-85 105	८५-८६ 85-86 106	८६-८७ 86-87 107	८७-८८ 87-88 108	८८-८९ 88-89 109	८९-९० 89-90 110
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	4	..	7	3	6	5	6	6	7	9	16	14
३	रायगड	1	..	4	2	3	3	9	9	9	7	13	11
४	रत्नागिरी
५	सिंधुदुर्ग
	एकूण कोकण वि.	5	..	11	5	9	8	15	15	16	16	29	25
६	नासिक	70	62	82	94	87	68	122	109	91	132	284	235
७	घुळे	44	32	40	32	35	56	69	45	44	126	193	136
८	जळगाव	22	29	42	19	28	65	71	57	73	177	319	311
	एकूण नासिक वि.	136	123	164	145	150	189	262	211	208	435	796	682
९	अहमदनगर	133	59	105	87	55	120	163	111	75	184	322	185
१०	पुणे	99	40	96	94	136	178	212	146	90	161	286	227
११	सोलापूर	94	85	144	89	71	109	92	52	46	176	226	202
	एकूण पुणे वि.	326	184	345	270	262	407	467	309	211	521	834	614
१२	सातारा	74	23	68	51	43	43	104	84	67	89	89	67
१३	सांगली	65	19	85	28	40	46	72	42	41	103	137	123
१४	कोल्हापूर	14	3	24	46	10	7	78	91	90	57	79	56
	एकूण कोल्हापूर वि.	153	45	177	125	93	96	254	217	198	246	305	246
१५	औरंगाबाद	95	46	178	138	56	68	69	97	42	141	244	271
१६	जालना	32	45	46	56	19	44	76	61
१७	बीड	102	49	135	102	106	115	85	78	44	91	110	110
	एकूण औरंगाबाद वि.	197	95	313	240	194	228	200	231	105	276	430	442
१८	लातूर	84	87	103	87	11	83	137	124
१९	उस्मानाबाद	160	118	257	173	138	199	174	125	44	134	205	197
२०	नांदेड	43	23	63	52	29	36	51	55	28	48	65	69
२१	परभणी	105	55	103	90	86	95	120	147	98	137	210	203
	एकूण लातूर वि.	308	196	423	315	337	417	448	414	181	402	617	593
२२	बुलढाणा	26	14	37	35	28	34	54	46	30	56	169	114
२३	अकोला	41	46	51	30	24	35	70	59	62	101	171	107
२४	अमरावती	23	21	63	34	54	49	64	56	58	63	221	138
२५	यवतमाळ	25	23	45	12	12	15	23	23	23	22	96	52
	एकूण अमरावती वि.	115	104	196	111	118	133	211	184	173	242	657	411
२६	दर्धा	11	12	20	8	9	15	18	21	25	28	98	88
२७	नागपूर	27	24	52	44	41	49	66	66	96	54	172	130
२८	भंडारा	32	39	52	52	37	39	49	40	47	33	83	55
२९	चंद्रपूर	31	44	52	57	29	32	18	26	26	22	41	45
३०	गडचिरोली	11	11	9	22	8	10	15	15
	एकूण नागपूर वि.	101	119	176	161	127	146	160	175	202	147	409	333
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1341	866	1805	1372	1290	1624	2017	1756	1294	2285	4077	3346

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' tonnes)

इतर डाळी Other Pulses												District	
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90		
111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122		
..	Greater Bombay
23	20	24	10	13	12	71	63	37	49	71	61	..	Thane
31	25	19	18	19	24	46	28	22	36	42	29	..	Raigad
37	16	27	24	9	9	12	24	13	26	34	25	..	Ratnagiri
..	15	14	10	17	10	16	26	18	..	Sindhudurg
91	61	70	52	56	59	139	132	82	127	173	133	..	Total Konkan Division
290	273	435	467	280	300	262	146	230	204	283	229	..	Nasik
180	296	391	212	322	357	439	363	469	433	707	677	..	Dhule
750	501	975	495	705	521	444	545	658	627	834	687	..	Jalgaon
1220	1070	1801	1174	1307	1178	1145	1054	1357	1264	1824	1593	..	Total Nasik Division
83	76	151	83	121	61	54	52	141	70	78	154	..	Ahmadnagar
87	93	194	126	163	151	123	64	127	113	167	202	..	Pune
85	91	258	209	121	204	133	57	61	89	66	158	..	Solapur
255	260	603	418	405	416	310	173	329	272	311	514	..	Total Pune Division
138	101	185	188	171	232	118	116	126	174	169	205	..	Satara
150	122	250	146	253	218	163	169	111	139	165	227	..	Sangli
45	38	59	74	89	62	43	61	36	44	55	50	..	Kolhapur
333	261	494	408	513	512	324	346	273	357	389	482	..	Total Kolhapur Division
416	293	526	369	328	330	231	179	144	279	383	369	..	Aurangabad
..	410	420	302	270	306	443	465	368	..	Jalna
90	102	151	76	61	99	103	172	176	261	156	186	..	Beed
506	395	677	445	799	849	636	621	626	983	1004	923	..	Total Aurangabad Division
..	157	164	139	217	79	405	227	254	..	Latur
159	159	380	187	123	113	100	140	33	277	129	127	..	Osmanabad
107	91	231	137	167	189	181	296	171	291	96	248	..	Nanded
282	213	498	242	252	299	394	485	346	649	502	351	..	Parbhani
548	463	1109	566	699	765	814	1138	629	1622	954	980	..	Total Latur Division
123	110	258	157	254	212	184	567	352	383	468	636	..	Buldhana
87	82	192	139	197	235	151	431	309	611	696	658	..	Akola
56	18	56	36	49	54	90	241	209	225	377	186	..	Amravati
80	56	115	77	85	82	73	195	177	251	208	237	..	Yavatmal
346	266	621	409	585	583	498	1434	1047	1470	1749	1717	..	Total Amravati Division
47	19	46	22	25	31	46	32	36	74	27	40	..	Wardha
47	28	44	21	41	61	59	50	47	75	298	70	..	Nagpur
279	209	181	90	129	144	93	144	89	72	148	149	..	Bhandara
193	161	146	91	94	115	166	192	166	138	243	165	..	Chandrapur
..	45	50	44	56	51	55	126	117	..	Gadchiroli
566	417	417	224	334	401	408	474	389	414	842	541	..	Total Nagpur Division
3865	3193	5792	3696	4698	4763	4274	5372	4732	6509	7246	6883	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	एकूण डाळी Total Pulses											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90
1	2	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	40	30	42	18	27	25	94	94	59	73	116	115
३	रायगड	35	26	28	24	24	29	62	47	38	51	68	56
४	रत्नागिरी	38	18	28	25	10	10	12	24	14	27	38	30
५	सिधुदुर्ग	15	17	12	19	10	16	26	18
	एकूण-कोकण विभाग	113	74	98	67	76	81	180	184	121	167	248	217
६	नासिक	412	370	572	592	396	416	431	294	359	376	620	520
७	धुळे	276	369	517	317	445	503	608	486	588	641	1001	933
८	जळगाव	848	582	1102	573	834	658	630	741	823	903	1294	1195
	एकूण-नासिक विभाग	1536	1321	2191	1482	1675	1577	1669	1521	1770	1920	2915	2648
९	अहमदनगर	292	192	380	308	298	293	286	206	230	286	448	412
१०	पुणे	222	158	346	265	337	374	380	233	231	287	475	443
११	सोलापूर	333	294	508	423	353	528	333	144	140	338	446	502
	एकूण-पुणे विभाग	847	644	1234	996	988	1195	999	583	601	911	1369	1357
१२	सातारा	262	156	304	297	275	323	276	267	222	291	313	309
१३	सांगली	336	228	472	185	438	377	309	290	187	279	384	403
१४	कोल्हापूर	124	79	117	167	116	84	182	209	148	119	171	128
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	722	463	893	649	829	784	767	766	557	689	868	840
१५	औरंगाबाद	623	447	932	688	473	522	411	309	232	546	785	813
१६	जालना	529	629	474	430	423	677	719	683
१७	बीड	239	183	359	281	362	415	326	388	333	540	500	570
	एकूण-औरंगाबाद विभाग	862	630	1291	969	1364	1566	1211	1127	988	1763	2004	2066
१८	लातूर	442	578	579	534	193	846	570	767
१९	उस्मानाबाद	531	543	1058	696	479	677	535	395	131	708	517	821
२०	नांदेड	361	212	418	314	383	389	452	623	334	710	419	732
२१	परभणी	525	532	854	709	537	629	879	1042	748	1211	1133	1118
	एकूण-लातूर विभाग	1417	1287	2330	1719	1841	2273	2445	2594	1406	3475	2639	3438
२२	बुलढाणा	452	263	549	402	474	436	545	962	614	814	1151	1271
२३	शकोला	553	351	589	375	541	553	669	887	825	1334	1558	1518
२४	अमरावती	811	324	588	350	409	472	581	929	802	908	1465	1017
२५	यवतमाळ	776	431	660	437	624	475	628	752	839	835	1047	1049
	एकूण-अमरावती विभाग	2592	1369	2386	1564	2048	1936	2423	3530	3080	3891	5221	4855
२६	वर्धा	656	242	334	252	355	381	482	388	364	461	506	587
२७	नागपूर	485	209	370	194	215	335	433	360	372	361	741	572
२८	भंडारा	366	276	279	174	196	233	199	225	176	160	273	264
२९	चंद्रपूर	293	255	269	186	168	198	278	281	252	272	366	360
३०	गडचिरोली	58	65	57	82	63	70	147	141
	एकूण-नागपूर विभाग	1800	982	1252	806	992	1212	1449	1336	1227	1324	2033	1924
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	9889	6770	11675	8252	9813	10624	11143	11641	9750	14140	17297	17345

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' M. Tonnes)

एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains												District
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	
39	21	40	16	15	5	7	5	..	Greater Bombay
2315	2890	3207	3184	2879	3263	3015	2944	1949	3156	3442	3236	Thane
2203	2626	2709	2904	2855	2782	3544	2928	2789	3375	3765	3285	Raigad
1853	2417	2860	3341	1718	1973	2423	2062	1247	2147	2176	2363	Ratnagiri
..	1317	1268	523	1606	1432	1630	1618	1986	Sindhudurg
6410	7954	8816	9445	8784	9291	10512	9540	7417	10308	11006	10870	Total Kokan Division
3146	3622	4609	5230	3566	4552	3781	2751	2319	4254	5621	5523	Nasik
2683	2661	3556	3613	2938	4828	3979	2287	2723	4190	5300	5281	Dhule
3474	2274	4832	4667	4670	5207	4699	3779	4541	7565	6748	7997	Jalgaon
9303	8557	12997	13510	11174	14587	12459	8817	9583	16009	17669	18801	Total Nasik Division
4435	2855	4818	5483	3959	5549	6127	3149	2357	4804	5749	6073	Ahmadnagar
3905	2188	4401	4830	4351	5078	5785	4122	3895	5446	6273	6642	Pune
4481	2075	3700	4241	2525	4181	4308	2661	2281	4604	4521	4995	Solapur
12821	7118	12919	14554	10835	14808	16220	9932	8533	14854	16543	17710	Total Pune Division
2572	2228	3118	3844	3364	4276	4447	3682	3401	4450	4878	5546	Satara
3428	1768	3294	2997	3392	4557	2986	2985	2430	4018	3999	4277	Sangli
2613	2004	3328	3692	3233	4090	4347	4311	3503	3792	4740	4248	Kolhapur
8613	6000	9740	10533	9989	12923	11780	10978	9334	12260	13617	14071	Total Kolhapur Division
3442	2725	5004	5378	2933	3129	1939	1832	1889	4278	4002	5132	Aurangabad
..	2297	3083	2316	2168	2190	3267	2559	3551	Jalna
3449	2199	2588	3972	2981	3582	3495	2622	2232	4531	3203	4644	Beed
6891	4924	7592	9350	8211	9794	7750	6622	6311	12076	9764	13327	Total Aurangabad Dn.
..	3321	2773	3570	2689	778	4083	1980	4566	Latur
4538	2021	5371	4129	2611	3474	3247	1991	983	3509	2334	3635	Osmanabad
3348	1132	2531	3131	4938	2083	4233	3434	2053	4533	1799	5479	Nanded
4244	1889	3730	4002	4242	3624	4363	3813	3128	4893	3684	5512	Parbhani
12130	5042	11632	11262	15112	11954	15413	11927	6942	17018	9797	19192	Total Latur Division
2676	1498	3388	3941	3846	5051	2503	3600	2949	4596	3774	6063	Buldhana
2543	1263	2965	2809	2816	3570	3592	3973	2888	6221	4411	7330	Akola
2469	998	2446	3023	3127	3360	3232	3579	2635	3803	3607	4936	Amravati
3018	1405	2859	3030	4794	3961	3471	3934	2828	4079	3415	5500	Yavatmal
10706	5164	11658	12803	14583	15942	12798	15086	11300	18699	15207	23829	Total Amravati Division
1591	808	1567	1625	2456	1955	2172	2082	1081	1678	1827	2342	Wardha
2394	1253	2688	2410	2890	2806	2479	2953	2742	2629	3490	3244	Nagpur
3640	3953	5193	4501	3106	5428	2407	4641	4051	1410	5870	4233	Bhandara
2940	3364	5560	4724	2711	3466	2361	3294	2617	2354	3484	3106	Chandrapur
..	1606	2075	1007	1918	1530	1349	2498	1693	Gadchiroli
10565	9378	15008	13260	12769	15730	10426	14888	12021	9420	17169	14618	Total Nagpur Division
77439	54137	90362	94717	91437	105029	97358	87790	71441	110644	110772	132418	Total M. S.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	ऊस (ऊसाचे) Sugarcane (Dressed cane)											
		१९७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
1	2	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	
१	बृहन्मुंबई	
२	ठाणे	..	97	96	
३	रायगड	
४	रत्नागिरी	..	197	287	150	186	85	
५	सिधुदुर्ग	186	170	
	एकूण कोकण वि.	..	197	384	246	372	255	
६	नासिक	..	11636	14455	21332	30176	20152	25196	18528	20973	22795	24649	28970
७	धुळे	..	2244	5449	7121	10167	9317	10235	7604	9680	8446	8066	8584
८	जळगाव	..	1001	4046	5671	6605	8209	7879	7322	8168	6590	6235	8704
	एकूण नासिक वि.	..	14881	23950	34124	46948	37678	43310	33454	38821	37831	38950	46258
९	अहमदनगर	..	35999	47789	49841	68067	63588	50240	42952	38170	34837	32562	43807
१०	पुणे	..	14989	20665	18902	17104	16037	25101	25872	23475	22529	23466	31327
११	सोलापूर	..	11771	16942	16818	19719	25193	21016	19274	16154	26114	25433	31757
	एकूण पुणे वि.	..	62759	85396	85561	104890	104818	96357	88098	77799	83480	81461	106891
१२	सातारा	..	8671	12451	16033	11090	11004	18318	18289	28601	26559	22752	28789
१३	सांगली	..	9114	18557	21705	28985	29031	17238	18630	16155	16333	17270	22221
१४	कोल्हापूर	..	30484	34698	40174	40075	37644	43157	43895	46851	46733	44977	53893
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	48269	65706	77912	80150	77679	78713	80814	91607	89622	84999	104903
१५	औरंगाबाद	..	5900	10632	13763	12300	11704	13610	8988	9913	9540	12807	19401
१६	जालना	7591	4442	5671	5079	7242	5945	6934	13094
१७	बीड	..	1396	3546	3825	6246	5213	5480	5602	2652	5507	8875	10389
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	7296	14178	17588	26137	21359	24761	19669	19807	20992	28616	42384
१८	लातूर	7783	5724	4095	3073	2954	3286	3770	6601
१९	उस्मानाबाद	..	5160	7644	11810	5477	5542	5339	4397	3273	4820	6583	11577
२०	नांदेड	..	2151	2965	3524	7495	4137	4148	3201	2029	2410	3288	8118
२१	परभणी	..	1531	1607	3156	5285	3294	2752	2957	2241	3140	2760	6588
	एकूण लातूर वि.	..	8842	12216	18490	26040	18697	16334	13628	10497	13656	16401	32884
२२	बुलढाणा	..	760	1307	1122	265	3866	1119	516	606	660	812	1316
२३	अकोला	..	316	538	299	398	674	297	103	163	220	205	208
२४	अमरावती	..	127	154	150	133	202	509	206	500	880	614	710
२५	यवतमाळ	..	316	769	972	199	1692	1285	568	1113	2492	2256	3127
	एकूण अमरावती वि.	..	1519	2768	2543	995	6434	3210	1393	2382	4252	3887	5361
२६	दर्धा	..	63	77	75	66	67	198	68	69
२७	नागपूर	..	63	77	150	66	135	198	205	208
२८	भंडारा	..	317	615	299	464	634	494	409	556
२९	चंद्रपूर	66	67	99	69
३०	गडचिरोली	..	127	77	75
	एकूण नागपूर वि.	..	570	846	599	662	903	989	682	902
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	144333	205444	237063	286194	267823	263674	237056	240913	249836	254996	340083

* कृषिउत्पादन '००' गाठीत असून एक गाठ १७० किलोची आहे.

सूचना—सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे अफडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत. उसाच्या बाबतीत तोडणी झालेल्या उसाचे उत्पादन दिले आहे. पूर्वी ते गाळामध्ये देण्यात येत होते.

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' M. tonnes)

कपासी (रई) Cotton (Lint)									District
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	
..	Greater Bombay
..	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	Total Kokan Division
108	75	43	51	30	13	32	44	17	Nasik
519	241	415	437	464	340	551	370	138	Dhule
1618	650	787	1409	1644	1145	1176	1285	631	Jalgaon
2245	966	1245	1897	2138	1498	1759	1699	786	Total Nasik Division
340	140	92	316	34	19	23	20	8	Ahmadnagar
116	77	74	96	54	19	15	11	6	Pune
165	119	116	218	127	61	60	47	28	Solapur
621	336	282	630	215	99	98	78	42	Total Pune Division
38	111	99	142	37	31	33	41	29	Satara
60	26	27	44	29	19	20	18	19	Sangli
14	1	6	3	2	1	4	3	5	Kolhapur
112	138	132	189	68	51	57	62	53	Total Kolhapur Division
1025	239	349	941	348	259	404	402	185	Aurangabad
..	924	479	1061	1212	522	Jalna
469	41	71	162	253	112	218	220	210	Beed
1494	280	420	1103	1525	850	1683	1834	917	Total Aurangabad Division
..	151	15	170	165	27	Latur
425	24	62	72	..	1	Osmanabad
1243	273	331	951	1815	321	1514	1542	467	Nanded
1400	314	374	1148	1268	399	1472	2121	858	Parbhani
3068	611	767	2171	3234	736	3156	3828	1352	Total Latur Division
2152	463	763	1017	935	837	810	1705	527	Buldhana
1941	385	913	1276	1347	828	1716	2600	978	Akola
2112	363	1095	1184	1705	807	1652	2110	861	Amravati
1786	700	1168	1517	2439	1069	2202	2944	1530	Yavatmal
7991	1911	3939	4994	6427	3541	6380	9359	3896	Total Amravati Division
684	244	596	815	1689	808	806	1869	1061	Wardha
402	249	289	307	548	195	401	680	455	Nagpur
..	Bhandara
109	107	131	136	260	179	329	490	324	Chandrapur
..	Gadchiroli
1195	600	1016	1258	2497	1182	1536	3039	1841	Total Nagpur Division
16726	4842	7801	12242	16104	7957	14669	19899	8887	Total Maharashtra State

* The production of cotton is in '00' bales of 170 Kg. each.

Note.—The figures for the years 1984-85 to 1989-90 are based on final forecast.

Production of sugarcane is of dressed cane, earlier it was given for gur.

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा 2	कपाशी (रई) Cotton (Lint)			भुईमूग खरीप (वाळलेल्या शेंगा) Groundnut Kharif (dried pods)		
		१९८७-८८ 1987-88 167	१९८८-८९ 1988-89 168	१९८९-९० 1989-90 169	१९६०-६१ 1960-61 170	१९७०-७१ 1970-71 171	१९७५-७६ 1975-76 172
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	1	1
३	रायगड
४	रत्नागिरी	2	6
५	सिंधुदुर्ग
	एकूण कोकण वि.	3	7
६	नासिक	12	12	6	417	365	560
७	धुळे	271	484	586	1030	808	979
८	जळगाव	1033	1227	1970	838	450	923
	एकूण नासिक वि.	1316	1723	2562	2285	1623	2462
९	अहमदनगर	5	13	20	167	123	145
१०	पुणे	1	3	2	192	285	288
११	सोलापूर	41	45	26	474	351	221
	एकूण पुणे वि.	47	61	48	833	759	654
१२	सातारा	7	27	17	753	577	475
१३	सांगली	14	18	23	500	403	450
१४	कोल्हापूर	4	2	1	542	479	598
	एकूण कोल्हापूर वि.	25	47	41	1795	1459	1523
१५	औरंगाबाद	276	631	684	318	99	154
१६	जालना	1052	522	916
१७	बीड	215	206	273	538	253	145
	एकूण औरंगाबाद वि.	1543	1359	1873	856	352	299
१८	लातूर	149	137	174
१९	उस्मानाबाद	..	2	..	948	671	372
२०	नांदेड	1477	803	2240	159	134	149
२१	परभणी	1528	1116	1936	321	65	132
	एकूण लातूर विभाग	3154	2058	4350	1428	870	653
२२	बुलढाणा	1194	1171	2037	213	134	272
२३	अकोला	2076	1605	2588	267	135	265
२४	अमरावती	1559	1782	2796	124	224	325
२५	यवतमाळ	2390	1446	2976	147	185	261
	एकूण अमरावती वि.	7219	6004	10397	751	678	1123
२६	वर्धा	855	1359	1785	6	42	77
२७	नागपूर	326	661	518	42	68	111
२८	भंडारा	3	7	14
२९	चंद्रपूर	330	461	540	..	2	2
३०	गडचिरोली
	एकूण नागपूर वि.	1511	2481	2843	51	119	204
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	14815	13733	22114	7999	5863	6925

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनास) (Production in '00' M. tonnes)

भूईमूग खरीप (वाळलेल्या शेंगा)									District	
Groundnut Kharif (dried pods)										
८०-८१ 1980-81 173	१९८२-८३ 1982-83 174	१९८३-८४ 1983-84 175	१९८४-८५ 1984-85 176	८५-८६ 1985-86 177	८६-८७ 1986-87 178	८७-८८ 1987-88 179	८८-८९ 1988-89 180	८९-९० 1989-90 181		
..	Greater Bombay
1	1	1	1	2	2	..	Thane
1	1	2	1	..	Raigad
3	1	1	1	..	Ratnagiri
..	7	3	2	9	12	..	Sindhudurg
5	8	4	5	14	16	..	Total Konkan Division
384	172	209	296	124	163	226	374	415	..	Nasik
505	312	591	740	185	313	512	790	562	..	Dhule
288	286	406	395	186	113	391	343	409	..	Jalgaon
1177	770	1206	1431	495	589	1129	1507	1386	..	Total Nasik Division
133	98	104	133	23	46	61	99	115	..	Ahmadnagar
271	240	347	506	252	347	416	574	660	..	Pune
116	108	101	85	34	17	45	35	67	..	Solapur
520	446	552	724	309	410	522	708	842	..	Total Pune Division
529	581	595	1180	941	785	896	960	992	..	Satara
277	341	578	478	442	437	485	603	445	..	Sangli
521	497	582	945	1174	906	981	1054	1091	..	Kolhapur
1327	1419	1755	2603	2557	2128	2362	2617	2528	..	Total Kolhapur Division
104	86	110	45	19	23	51	65	79	..	Aurangabad
..	77	59	57	24	27	48	47	50	..	Jalna
66	44	63	51	42	26	102	83	125	..	Beed
170	207	232	153	85	76	201	195	254	..	Total Aurangabad Division
..	181	78	182	130	58	185	78	183	..	Latur
169	95	77	110	79	16	149	46	130	..	Osmanabad
62	50	44	20	14	11	28	13	45	..	Nanded
77	71	85	36	59	22	71	42	58	..	Parbhani
308	397	284	348	282	107	433	179	416	..	Total Latur Division
102	50	127	58	48	38	79	60	97	..	Buldhana
62	103	74	39	26	17	44	28	29	..	Akola
171	192	202	117	140	126	165	288	242	..	Amravati
99	66	116	36	49	40	65	64	44	..	Yavatmal
434	411	519	250	263	221	353	440	412	..	Total Amravati Division
23	54	43	138	96	89	105	132	133	..	Wardha
80	107	87	76	119	140	156	197	196	..	Nagpur
11	3	2	7	7	7	9	8	2	..	Bhandara
1	1	1	3	2	2	3	2	1	..	Chandrapur
..	1	Gadchiroli
115	166	133	224	224	238	273	339	332	..	Total Nagpur Division
4056	3824	4685	5733	4215	3769	5278	5999	6186	..	Total Maharashtra State

अ. नं. S.No.	जिल्हा	करडई Safflower								
		१९८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90
1	2	182	183	184	185	186	187	188	189	190
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे
३	रायगड
४	रत्नागिरी
५	सिंधुदुर्ग
	एकूण कोकण विभाग
६	नासिक ..	3	4	3	7	3	5	10	5	4
७	धुळे	1	3	3	4	20	5	3
८	जळगाव ..	10	14	7	27	34	51	133	140	137
	एकूण नासिक विभाग	13	18	11	37	40	60	163	150	144
९	अहमदनगर ..	413	280	387	444	278	102	294	493	404
१०	पुणे ..	80	100	149	256	125	119	228	256	277
११	सोलापूर ..	151	213	266	342	129	157	120	275	221
	एकूण पुणे विभाग	644	593	802	1042	532	378	642	1024	902
१२	सातारा ..	17	16	14	31	7	10	33	18	28
१३	सांगली ..	27	29	29	57	16	23	25	45	78
१४	कोल्हापूर ..	6
	एकूण कोल्हापूर विभाग	50	45	43	88	23	33	58	63	106
१५	औरंगाबाद ..	538	261	312	376	200	195	361	379	410
१६	जालना	224	461	454	338	257	358	160	371
१७	बीड ..	92	359	319	424	419	194	369	300	286
	एकूण औरंगाबाद विभाग	630	844	1092	1254	957	646	1088	839	1067
१८	लातूर	58	63	119	61	21	147	68	77
१९	जस्मानाबाद ..	64	191	254	345	201	178	235	244	258
२०	नांदेड ..	5	..	16	28	26	22	107	26	57
२१	परभणी ..	145	379	389	488	412	438	477	604	546
	एकूण लातूर विभाग	214	628	722	980	700	659	966	942	938
२२	बुलढाणा ..	158	97	139	178	168	123	226	188	319
२३	अकोला ..	34	31	37	58	62	71	122	84	96
२४	अमरावती	2	2	3	3	7	3	5
२५	यवतमाळ	1	1	2	2	2	6	2	12
	एकूण अमरावती विभाग	192	129	179	240	235	199	361	277	432
२६	वर्धा	2	2
२७	नागपूर	2	1
२८	भंडारा	2	2
२९	चंद्रपूर	1	1
३०	गडचिरोली
	एकूण नागपूर विभाग	7	6
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1743	2257	2849	3641	2487	1975	3278	3302	3595

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात)
(Production in '00' tonnes)

		सूर्यफूल Sunflower				District
१९८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85			
191	192	193	खरीप 194	रब्बी Rabi 195		
..	Greater Bombay	
..	Thane	
..	Raigad	
..	Ratnagiri	
..	Sindhudurg	
..	Total-Konkan Division	
..	1	2	..	2	Nasik	
2	..	1	..	3	Dhule	
..	1	2	..	2	Jalgaon	
2	2	5	..	7	Total-Nasik Division	
1	3	12	22	93	Ahmadnagar	
..	1	1	9	15	Pune	
4	110	256	198	183	Solapur	
5	114	269	229	291	Total-Pune Division	
..	26	6	Satara	
1	2	2	..	2	Sangli	
..	Kolhapur	
1	2	2	26	8	Total-Kolhapur Division	
3	2	3	3	11	Aurangabad	
..	3	4	5	10	Jalna	
13	48	42	122	92	Beed	
16	53	49	130	113	Total-Aurangabad Division	
..	113	96	289	120	Latur	
166	85	68	233	109	Usmanabad	
4	3	1	27	10	Nanded	
3	4	1	67	28	Parbhani	
173	205	166	616	267	Total-Latur Division	
..	3	3	..	9	Buldhana	
1	1	2	..	1	Akola	
..	1	1	..	1	Amravati	
..	1	1	..	1	Yavatmal	
1	6	7	..	12	Total-Amravati Division	
..	Wardha	
..	Nagpur	
..	Bhandara	
..	..	1	..	1	Chandrapur	
..	Gadchiroli	
..	..	1	..	1	Total-Nagpur Division	
198	382	499	1001	699	Total-Maharashtra State	

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	सूर्यफूल Sunflower										
		१९८५-८६ 1985-86		८६-८७ 1986-87		८७-८८ 1987-88		८८-८९ 1988-89		८९-९० 89-90		उन्हाळी Summer 206
1	2	खरीप Kharif 196	रब्बी Rabi 197	खरीप Kharif 198	रब्बी Rabi 199	खरीप Kharif 200	रब्बी Rabi 201	खरीप Kharif 202	रब्बी Rabi 203	खरीप Kharif 204	रब्बी Rabi 205	
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	..	2	1	1	2
३	रायगड	1
४	रत्नागिरी	..	1	1	2
५	सिंधुदुर्ग	..	1
	एकूण—कोकण विभाग	..	4	1	1	1	5
६	नासिक	4	..	4	..	6	5	..	4	..
७	धुळे	..	5	7	5	2	2	5	3	5	4	3
८	जळगाव	..	3	2	3	1	10	2	17	..	9	6
	एकूण—नासिक विभाग	..	8	13	8	7	12	13	25	5	17	9
९	अहमदनगर	60	65	55	65	86	20	53	66	106	72	24
१०	पुणे	6	15	8	14	3	4	13	16	12	5	3
११	सोलापूर	128	74	23	58	91	146	42	134	163	174	116
	एकूण—पुणे विभाग	194	154	86	137	180	170	108	216	281	251	143
१२	सातारा	4	5	..	8	4	..
१३	सांगली	14	11	4	10	..	5
१४	कोल्हापूर	1
	एकूण—कोल्हापूर विभाग	18	17	4	18	4	5
१५	औरंगाबाद	24	8	28	8	15	8	43	16	33	27	7
१६	बालना	38	23	25	23	25	26	44	12	22	44	17
१८	बीड	65	88	53	63	81	88	26	143	92	126	53
	एकूण—औरंगाबाद विभाग	127	119	106	94	121	122	113	171	147	197	77
२१	लातूर	123	129	63	16	121	240	19	285	137	252	105
२०	जस्मानाबाद	189	90	46	46	221	54	40	84	247	120	25
१९	नांदेड	42	34	31	13	14	131	10	13	75	50	79
१७	परभणी	43	25	42	23	36	77	100	54	67	50	47
	एकूण—लातूर विभाग	397	278	182	98	392	502	169	436	526	472	256
२२	बुलढाणा	41	6	68	5	136	44	64	38	50	14	11
२३	अकोला	11	2	19	2	92	52	52	14	31	6	13
२४	अमरावती	10	..	7	..	11	1	8	1	5	1	..
२५	यवतमाळ	3	..	8	..	34	61	19	25	16	2	6
	एकूण—अमरावती विभाग	65	8	102	7	273	158	143	78	102	23	30
२६	वर्धा	4	..	28	7	3	1	..
२७	नागपूर
२८	भंडारा	..	1	..	1
२९	चंद्रपूर	5	3	..	3	..
३०	गडचिरोली
	एकूण—नागपूर विभाग	..	1	..	1	4	..	33	10	3	4	..
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य	783	572	490	346	977	982	596	941	1082	968	525

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' में हेक्टरमध्ये)
(Production in '00' tonnes)

उन्हाळी भुईमूग Summer groundnut									
१९९०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	District
207	208	209	210	211	212	213	214	215	
..	Greater Bombay
..	3	3	5	4	8	7	Thane
..	..	1	2	2	5	2	5	7	Raigad
..	2	2	2	3	7	5	13	13	Ratnagiri
..	..	1	21	22	38	48	66	73	Sindhudurg
..	2	4	28	30	55	59	92	100	Total-Konkan Division
10	17	64	68	12	9	25	32	30	Nasik
19	23	35	170	40	36	103	233	264	Dhule
88	14	68	118	59	40	80	380	230	Jalgaon
117	54	167	356	111	85	208	645	524	Total-Nasik Division
26	22	27	234	23	16	129	531	522	Ahmadnagar
31	55	76	126	19	22	179	114	78	Pune
68	148	121	312	97	130	505	820	586	Solapur
125	225	224	672	139	168	813	1465	1186	Total-Pune Division
..	18	23	93	23	42	74	64	44	Satara
..	25	14	19	7	5	38	40	46	Sangli
..	23	22	28	21	20	29	Kolhapur
..	43	37	135	52	75	133	124	119	Total-Kolhapur Division
11	7	5	10	..	4	6	33	23	Aurangabad
..	21	23	24	1	1	2	56	48	Jalna
25	27	52	34	3	10	34	179	161	Beed
36	55	80	68	4	15	42	268	232	Total-Aurangabad Division
..	6	7	42	2	..	6	80	53	Latur
37	33	47	28	2	2	31	76	119	Osmanabad
24	29	48	47	16	14	97	351	322	Nanded
34	48	86	121	19	19	242	668	738	Parbhani
95	116	188	238	39	35	376	1175	1232	Total-Latur Division
..	4	19	12	10	23	10	55	29	Buldhana
12	14	20	9	14	24	20	50	48	Akola
2	8	6	20	7	4	9	27	6	Amravati
54	43	34	15	42	74	18	102	109	Yavatmal
68	69	79	56	73	125	57	234	192	Total-Amravati Division
6	8	15	8	9	13	2	23	6	Wardha
4	3	4	6	4	6	2	15	3	Nagpur
..	1	1	5	9	5	9	8	6	Bhandara
..	1	1	1	2	1	3	5	..	Chandrapur
..	1	1	1	1	3	..	Gadchiroli
10	14	22	21	24	25	17	54	15	Total-Nagpur Division
431	578	801	1574	472	583	1705	4057	3600	Total-Maharashtra State

तक्ता बीज-पूर्ण TABLE XX-Concl'd.

(उत्पादन '००' मे टनात)

- (Production in '00' tonnes)

अ. नं. S. No.	जिल्हा	एकूण तेलविया Total Oilseed										District
		१९८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1981-82	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-87	८९-९० 1989-90		
१	२	२१६	२१७	२१८	२१९	२२०	२२१	२२२	२२३	२२४		
१	बृहन्मुंबई	Greater Bombay	
२	ठाणे	८	६	७	१२	१२	२३	२२	२२	२०	Thane	
३	रायगड	४	२	३	९	८	१५	१४	१४	१२	Raigad	
४	रत्नागिरी	१६	१०	१०	३०	२०	२९	४२	२४	२५	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	९	६	२३	३२	४०	५३	७८	८६	Sindhudurg	
	एकूण-कोकण विभाग	२८	२७	२६	७४	७२	१०७	१३१	१३८	१४३	Total-Konkan Division	
६	नासिक	४३०	२१७	३२३	४२७	१४१	२१६	३२८	४९५	५१२	Nasik	
७	धुळे	५६०	३६३	६५४	९५८	२४३	३८२	६८९	१११५	८८८	Dhule	
८	जळगाव	४११	३७३	५५९	६२७	२२६	२६८	६९७	१०७८	१०४३	Jalgaon	
	एकूण-नासिक विभाग	१४०१	९५३	१५३६	२०१२	६१०	८६६	१७१४	२६८८	२४४३	Total-Nasik Division	
९	अहमदनगर	५८७	४०७	५४०	९५३	५२९	३०१	६०७	१२८१	१२६६	Ahmadnagar	
१०	पुणे	४०६	४१७	५९३	९५४	४५९	५३९	८४५	९९९	१०४४	Pune	
११	सोलापूर	३६०	५८८	७५४	११५४	६१५	४०१	९२४	१३१७	१३४१	Solapur	
	एकूण-पुणे विभाग	१३५३	१४१२	१८८७	३०६१	१६०३	१२४१	२३७६	३५९७	३६५१	Total-Pune Division	
१२	सातारा	५५१	६१७	६३५	१३३८	९७४	८३९	१०१३	१०५६	१०८५	Satara	
१३	सांगली	३०७	४००	६२६	५५७	४६५	४६८	५८५	७१६	६४७	Sangli	
१४	कोल्हापूर	५२७	५०९	५८९	९७३	११९९	९३६	१०२४	११०१	१२१२	Kolhapur	
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	१३८५	१५२६	१८५०	२८६८	२६३८	२२४३	२६२२	२८७३	२९४४	Total-Kolhapur Division	
१५	औरंगाबाद	७१९	३९२	४६०	४९५	२९८	३२०	५२२	६६७	६४२	Aurangabad	
१६	जालना	..	३५५	५८०	५९७	४५६	३६०	४९१	३६४	५८७	Jalna	
१७	बीड	२९७	५२४	५३२	८३९	७२२	३७८	७७७	८०८	९१४	Beed	
	एकूण-औरंगाबाद विभाग	१०१६	१२७१	१५७२	१९३१	१४७६	१०५८	१७९०	१८३९	२१४३	Total-Aurangabad Division	
१८	लातूर	..	४३७	३१८	८४९	५२४	१८६	७९६	५८५	८७७	Latur	
१९	उस्मानाबाद	५५८	४८२	४९३	९४२	६३८	३०९	८०७	५५७	९७६	Osmanabad	
२०	नांदेड	१३९	११७	१३७	१९८	१८०	१२९	४२४	४३८	६८३	Nanded	
२१	परभणी	३०२	५७६	६३१	८३४	६४४	५९९	९८३	१५६१	१५८७	Parbhani	
	एकूण-लातूर विभाग	९९९	१६१२	१५७९	२८२३	१९३६	१२२३	३०१०	३१४१	४१२३	Total-Latur Division	
२२	बुलढाणा	२७०	१६१	२९३	२७७	३०२	२९१	५३८	५१०	५८९	Buldhana	
२३	अकोला	१२५	१६६	१४७	१३६	१४७	१६६	३७१	२८१	२५१	Akola	
२४	अमरावती	१९२	२१९	२३३	१८७	२१७	२३७	२८९	४२४	४८६	Amravati	
२५	यवतमाळ	१६७	१३३	१७३	८७	१३९	१७४	२३४	२४८	२२४	Yavatmal	
	एकूण-अमरावती विभाग	७५४	६७९	८४६	६८७	८०५	८६८	१४३२	१४६३	१५५०	Total-Amravati Division	
२६	वर्धा	४९	१०२	१११	२४०	१८८	१७८	२२७	३२१	२७७	Wardha	
२७	नागपूर	१५०	१९०	२०३	२७५	३२५	३८१	४०७	७०५	८०१	Nagpur	
२८	भंडारा	५७	५१	९०	४३	५३	५०	७२	८९	८३	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	८३	१०३	१४८	१२३	१८७	१४३	१४२	१५१	१८२	Chandrapur	
३०	गडचिरोली	..	२३	१९	२९	३१	२३	३५	१८	१२	Gadchiroli	
	एकूण-नागपूर विभाग	३३९	४६९	५७१	७१०	७९४	७७५	८८३	१२८४	१३५५	Total-Nagpur Division	
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	७२७५	७९४९	९८६७	१४१६६	९९८४	८३८१	१३९५८	१७०२३	१८३५२	Total-Maharashtra State	

तक्ता एकवीस
TABLE XXI

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६, १९८०-८१ व १९८२-८३ ते १९८९-९०

अ. नं. Sr.No.	जिल्हे 2	तांदूळ Rice (Total)											
		१९६०-६१	७०-७१	७५-७६	८०-८१	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
१	बृहन्मुंबई	1325	1750	1429	1600	1667	1667	1400	1741	..
२	ठाणे	1321	1782	2023	2021	1807	2064	1788	1683	1128	1868	1996	1871
३	रायगड	1487	1813	1672	1850	1889	1811	2140	1730	1719	2052	2284	1984
४	रत्नागिरी	978	1376	1577	1792	1691	1979	2105	1856	1206	2051	2107	2281
५	सिंधुदुर्ग	1588	1551	1764	1741	1686	1817	1854	2322
	एकूण कोकण वि.	1267	1652	1750	1886	1776	1881	1955	1739	1433	1950	2085	2055
६	नाशिक	949	1040	1662	1113	1106	1391	1121	750	541	365	1257	1008
७	धुळे	433	531	679	744	782	940	912	360	331	508	1026	959
८	जळगाव	434	716	1057	1585	1528	1655	1573	507	571	788	929	1088
	एकूण नाशिक वि.	699	842	1295	1034	1018	1249	1099	587	466	726	1146	996
९	अहमदनगर	945	789	1854	1791	1546	1809	1406	955	1014	1286	1397	1556
१०	पुणे	1027	817	1956	2075	1403	1663	1367	1131	1008	1296	1512	1417
११	सोलापूर	947	785	2203	1281	1539	1622	1475	314	1174	808	1488	1192
	एकूण पुणे वि.	1004	810	1968	1968	1431	1680	1377	1074	1014	1275	1501	1415
१२	सातारा	887	1024	1453	1850	1638	1900	1933	1784	1242	1781	2101	2168
१३	सांगली	967	940	1815	1928	1717	1912	1957	2109	1389	1880	2278	2160
१४	कोल्हापूर	1386	1286	2007	2106	1905	2189	2281	2401	1749	1924	2546	2321
	एकूण कोल्हापूर वि.	1250	1187	1860	2028	1823	2094	2163	2219	1587	1884	2402	2264
१५	बीरंगाबाद	876	500	882	1175	633	1071	628	353	296	440	680	964
१६	जालना	750	1414	474	645	379	370	533	625
१७	बीड	811	507	593	1391	848	1042	677	538	254	415	592	845
	एकूण बीरंगाबाद वि.	842	504	700	1289	769	1133	608	515	291	410	595	82
१८	लातूर	621	879	500	363	34	361	540	837
१९	उस्मानाबाद	551	463	1221	991	633	1014	638	423	147	435	639	917
२०	नांदेड	813	545	1186	1279	739	1072	606	696	423	367	612	1065
२१	परभणी	869	508	1730	1042	808	1500	536	678	615	645	938	944
	एकूण लातूर वि.	707	500	1343	1110	714	1128	569	567	337	453	686	966
२२	बुलढाणा	577	1063	855	1148	1000	1133	518	370	308	470	1152	475
२३	अकोला	579	506	711	1103	633	861	438	727	688	578	439	521
२४	अमरावती	578	506	507	896	523	776	436	646	539	592	397	521
२५	यवतमाळ	573	512	729	885	703	874	392	547	587	572	600	651
	एकूण अमरावती वि.	578	563	659	959	642	858	430	610	564	558	534	548
२६	वर्धा	582	1056	1132	635	1262	914	495	1030	674	241	1393	813
२७	नागपूर	785	1009	1306	1351	1108	1326	769	1647	1412	873	1625	1118
२८	भंडारा	1136	1214	1585	1459	857	1575	679	1358	1180	498	1649	1224
२९	चंद्रपूर	759	1110	1664	1338	1368	1700	880	1172	926	777	1486	1177
३०	गडचिरोली	1077	1386	619	1277	970	826	1610	1059
	एकूण नागपूर वि.	959	1156	1592	1387	1028	1537	714	1312	1085	680	1601	1168
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1054	1229	1615	1587	1321	1646	1274	1416	1147	1250	1716	1526

सूचना.—सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XXI

Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61, 70-71, 75-76, 80-81 and 82-83 to 89-90
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per Hect.)

गहू Wheat												District	
१९६०-६१ 1960-61 15	७०-७१ 1970-71 16	७५-७६ 1975-76 17	८०-८१ 1980-81 18	८२-८३ 1982-83 19	८३-८४ 1983-84 20	८४-८५ 1984-85 21	८५-८६ 1985-86 22	८६-८७ 1986-87 23	८७-८८ 1987-88 24	८८-८९ 1988-89 25	८९-९० 1989-90 26		
..	Greater Bombay
..	..	1278	518	529	..	Thane
..	..	1500	Raigad
..	..	1796	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	..	1346	518	529	..	Total Kokan Division
257	723	866	795	737	827	776	655	659	832	1207	1080	..	Nashik
675	981	1286	903	740	1313	1032	726	300	880	1177	964	..	Dhule
642	1122	1175	1091	948	928	1000	769	781	986	1505	1494	..	Jalgaon
425	904	1042	891	790	970	892	700	724	890	1259	1145	..	Total Nashik Division
367	615	1195	1119	1132	1273	1200	1111	974	1050	1337	1163	..	Ahmadnagar
447	649	1467	989	1007	1232	1164	969	1022	1214	1311	1260	..	Pune
713	717	826	656	783	1175	822	778	872	959	1310	1031	..	Solapur
467	655	1112	928	988	1238	1082	967	963	1084	1322	1157	..	Total Pune Division
864	649	1190	1207	1215	1429	1314	836	738	1063	1685	1350	..	Satara
671	692	898	691	1027	1045	734	704	512	949	1459	1099	..	Sangli
758	846	1525	1585	1608	1713	1084	1059	980	1326	1969	1391	..	Kolhapur
753	680	1083	1004	1184	1348	1034	852	727	1110	1672	1258	..	Total Kolhapur Division
284	325	1288	1045	698	885	494	368	661	858	1319	1018	..	Aurangabad
..	797	1070	708	718	744	933	1014	943	..	Jalna
337	298	773	980	652	735	686	539	391	845	1072	888	..	Beed
302	314	1101	1020	714	891	632	553	608	881	1139	954	..	Total Aurangabad Division
..	947	1028	665	678	288	980	1340	1203	..	Latur
560	304	1093	537	705	1031	809	502	407	828	913	1043	..	Osmanabad
339	316	897	672	718	661	732	660	467	735	1080	1067	..	Nanded
542	280	914	790	730	808	881	671	596	758	1006	1167	..	Parbhani
549	295	980	675	751	865	794	640	492	799	1056	1127	..	Total Latur Division
446	471	1228	697	762	968	826	631	720	743	1274	1196	..	Buldhana
394	461	1045	743	622	958	846	708	758	815	1082	888	..	Akola
371	503	1168	816	729	1008	933	688	786	786	1302	1090	..	Amravati
414	487	1127	1283	985	1345	862	847	921	790	1005	1278	..	Yavatmal
405	477	1084	813	737	1030	879	711	796	792	1181	1094	..	Total Amravati Division
372	364	1002	785	923	972	1015	921	857	782	1018	1088	..	Wardha
526	430	904	629	634	766	897	689	785	709	995	966	..	Nagpur
361	477	720	655	531	689	491	522	519	474	677	559	..	Bhandara
402	426	752	437	441	603	475	559	549	579	814	709	..	Chandrapur
..	500	579	446	563	479	574	909	857	..	Gadchiroli
443	423	855	620	624	751	771	670	693	620	892	853	..	Total Nagpur Division
442	542	1026	834	796	970	866	731	729	864	1187	1077	..	Total Maharashtra State

Note.—The figures are based on final forecast for the year 1984-85 to 1989-90.

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	खरीप ज्वारी Kharif Jowar											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90
1	2	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
१	गृहमंडई
२	ठाणे	..	597	1986	1250	1020	667
३	रायगड	2787
४	रत्नागिरी	2688
५	सिधुदुर्ग
	एकूण कोकण वि.	..	597	2487	1250	1020	667
६	नाशिक	609	597	1883	1361	941	1002	1222	729	624	986	1594	1447
७	धुळे	667	693	1067	1066	515	1208	997	492	705	976	1345	1367
८	जळगाव	1245	379	1357	1310	1223	1371	1095	836	1082	1606	1338	1884
	एकूण नाशिक वि.	1048	469	1312	1246	986	1279	1080	734	941	1384	1423	1700
९	अहमदनगर	1261	872	2206	1562	1057	1384	1064	905	1258	1372	1978	1673
१०	पुणे	1226	933	2198	1302	1275	1526	1438	963	1187	1233	1446	1289
११	सोलापूर	887	190	1280	840	1135	1690	1132	1257	720	1027	1221	817
	एकूण पुणे वि.	1202	771	1944	1303	1188	1489	1270	993	1126	1222	1459	1324
१२	सातारा	849	981	1394	1145	1270	1577	1577	1030	1392	1524	1522	1824
१३	सांगली	1373	806	1291	1624	1140	1951	1037	1069	945	1592	1362	1353
१४	कोल्हापूर	1484	981	1879	1628	1429	2573	2211	1687	1900	2146	2004	2247
	एकूण कोल्हापूर वि.	1276	982	1430	1237	1221	1908	1420	1156	1253	1660	1520	1650
१५	औरंगाबाद	902	281	744	1061	956	1143	575	424	964	1232	802	1482
१६	जालना	1141	1270	788	748	1035	1104	629	1313
१७	बीड	852	222	531	872	722	768	935	589	424	1117	437	919
	एकूण औरंगाबाद वि.	879	245	683	957	880	993	806	595	733	1140	573	1153
१८	लातूर	1092	655	1069	732	214	1255	435	1425
१९	उस्मानाबाद	845	175	581	762	1074	832	1029	518	209	1142	493	927
२०	नांदेड	869	245	501	699	1462	345	1172	807	506	1240	292	1562
२१	परभणी	981	252	557	704	1203	744	917	747	541	965	448	1017
	एकूण लातूर विभाग	890	222	616	737	1250	604	1061	729	394	1162	398	1288
२२	बुलढाणा	818	423	856	1235	1247	1555	846	1193	1052	1596	1055	2075
२३	अकोला	717	258	619	844	743	1032	916	980	621	1530	888	1926
२४	अमरावती	759	278	667	1174	1307	1225	1155	1249	796	1281	861	1862
२५	यवतमाळ	755	314	630	802	1380	1108	1149	1307	808	1339	934	1815
	एकूण अमरावती वि.	762	322	699	999	1161	1235	1009	1156	803	1449	932	1920
२६	बघी	552	289	536	810	1292	959	1104	1173	399	947	1020	1689
२७	नागपूर	645	231	548	677	1071	749	614	823	842	1022	1060	1375
२८	भंडारा	639	310	414	387	710	454	356	402	307	588	500	615
२९	चंद्रपूर	763	310	478	506	544	676	638	847	553	873	817	1298
३०	गडचिरोली	710	401
	एकूण नागपूर वि.	618	264	533	707	1103	823	799	953	627	968	1008	1477
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	864	350	817	956	1139	1079	1034	921	736	1309	900	1584

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

रब्बी ज्वारी Rabi Jowar												District
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
..	Greater Bombay
..	Thane
..	Raigad
..	..	2120	1000	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	..	2120	1000	Total Konkan Division
216	203	362	413	410	361	349	261	156	478	539	482	Nashik
517	405	697	516	689	708	645	520	451	635	781	824	Dhule
666	695	478	852	627	1049	1033	619	646	992	1092	1200	Jalgaon
542	401	548	541	588	669	628	463	392	700	832	866	Total Nashik Division
474	178	363	352	356	397	626	286	180	499	500	455	Ahmadnagar
481	128	349	464	362	448	537	321	268	534	475	539	Pune
465	182	270	390	186	344	401	233	202	466	447	485	Solapur
472	167	323	435	286	386	508	273	214	496	472	491	Total Pune Division
685	362	471	687	591	667	715	667	509	728	832	875	Satara
448	144	308	283	415	410	477	179	204	501	557	739	Sangli
384	274	1039	424	238	392	508	358	338	589	1092	1267	Kolhapur
584	274	420	530	513	558	611	457	373	626	714	820	Total Kolhapur Division
396	212	466	480	414	303	189	183	195	642	600	736	Aurangabad
..	447	571	456	519	350	673	497	738	Jalna
817	277	362	649	463	498	473	310	340	668	554	676	Beed
585	240	423	544	439	441	357	306	287	659	558	712	Total Aurangabad Division
..	572	487	720	545	91	759	565	802	Latur
754	303	463	158	425	624	595	365	269	557	577	697	Osmanabad
798	262	442	470	610	478	669	529	425	510	407	695	Nanded
824	287	393	283	357	388	638	450	530	678	462	708	Parbhani
790	292	427	322	431	510	632	433	380	619	512	711	Total Latur Division
418	147	577	500	..	700	340	548	474	464	364	459	Buldhana
..	147	340	548	Akola
..	147	Amravati
..	147	459	Yavatmal
418	147	577	500	..	700	340	548	474	464	364	459	Total Amravati Division
386	147	275	..	409	458	340	548	474	464	364	459	Wardha
372	147	275	440	334	570	310	461	385	454	399	582	Nagpur
411	147	286	477	500	733	356	419	403	370	261	318	Bhandara
415	147	299	425	423	392	340	631	503	446	375	447	Chandrapur
..	395	330	391	437	376	677	328	383	Gadchiroli
406	147	292	434	409	458	341	547	473	464	364	459	Total Nagpur Division
541	212	367	448	368	441	497	339	283	558	527	603	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बाजरी Bajri												
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
1	2	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	
१	बृहन्मुंबई	
२	ठाणे	
३	रायगड	
४	रत्नागिरी	
५	सिंधुदुर्ग	
	एकूण कोकण वि.	
६	नाशिक	..	367	473	413	553	271	402	245	183	192	513	574	668
७	धुळे	..	493	576	534	607	469	824	564	194	380	590	704	941
८	जळगाव	..	319	500	518	597	488	681	554	420	493	1269	738	1000
	एकूण नाशिक वि.	..	391	504	463	574	362	470	376	232	301	683	639	797
९	अहमदनगर	..	265	349	245	492	174	511	307	131	140	216	333	555
१०	पुणे	..	363	375	283	412	396	513	330	335	345	349	521	676
११	सोलापूर	..	68	247	157	239	187	535	280	119	236	248	291	421
	एकूण पुणे वि.	..	262	341	245	420	253	514	314	202	221	262	397	594
१२	सातारा	..	233	314	184	239	179	381	243	166	192	418	310	528
१३	सांगली	..	158	169	160	204	85	275	154	346	151	328	191	207
१४	कोल्हापूर	..	142	169	153	167	81	200	176	154	500	279	777	548
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	198	239	173	221	130	327	203	247	173	380	259	386
१५	औरंगाबाद	..	236	409	258	477	456	570	232	335	286	593	417	630
१६	जालना	378	567	377	278	481	740	413	540	
१७	बीड	..	253	498	242	403	355	568	381	346	309	468	321	489
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	241	445	252	446	403	569	308	331	324	568	382	562
१८	लातूर	346	381	317	185	165	352	264	491	
१९	उस्मानाबाद	..	214	414	236	259	429	491	313	218	194	788	297	588
२०	नांदेड	..	262	414	233	421	393	643	300	222	400	318	298	603
२१	परभणी	..	236	414	253	527	407	529	303	283	343	573	293	504
	एकूण लातूर वि.	..	222	414	240	353	377	464	311	225	237	544	284	529
२२	बुलढाणा	..	736	223	296	421	378	588	308	337	351	523	350	504
२३	अकोला	..	744	223	307	376	417	576	310	333	376	581	386	603
२४	अमरावती	..	737	223	399	382	366	421	310	270	325	450	319	413
२५	यवतसाळ	..	745	223	287	370	400	561	311	340	375	625	383	603
	एकूण अमरावती वि.	..	741	223	300	388	467	540	316	328	359	555	362	541
२६	वर्धा	..	759	223	322	348	342	341	333	167	260	318	318	376
२७	नागपूर	..	627	..	324	348	342	341	400	250	260	318	318	376
२८	भंडारा	223
२९	चंद्रपूर	..	717	223	400	348
३०	गडचिरोली
	एकूण नागपूर वि.	..	739	223	357	348	342	341	364	200	260	318	318	376
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	299	404	310	454	312	514	322	246	268	501	450	630

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

इतर तृणधान्ये Other Cereals												District	
६०-६१ 1960-61 63	७०-७१ 1970-71 64	७५-७६ 1975-76 65	८०-८१ 1980-81 66	८२-८३ 1982-83 67	८३-८४ 1983-84 68	८४-८५ 1984-85 69	८५-८६ 1985-86 70	८६-८७ 1986-87 71	८७-८८ 1987-88 72	८८-८९ 1988-89 73	८९-९० 1989-90 74		
..	Greater Bombay
729	1099	819	747	852	923	793	964	574	748	1016	862	..	Thane
597	826	808	767	762	846	838	858	548	778	780	775	..	Raigad
546	671	644	878	781	832	1005	887	591	912	886	989	..	Ratnagiri
..	915	929	1041	866	474	993	847	1066	..	Sindhudurg
599	826	719	823	812	870	927	895	565	843	888	915	..	Total Konkan Division
858	731	838	729	851	969	923	940	503	675	913	928	..	Nashik
330	388	494	534	503	564	878	501	374	1405	1233	890	..	Dhule
636	500	2000	615	750	571	1556	1222	1400	821	650	900	..	Jalgaon
671	593	694	652	709	795	911	743	453	995	1034	913	..	Total Nashik Division
526	724	798	820	910	917	846	782	744	861	715	863	..	Ahmadnagar
672	831	912	772	964	829	1097	1139	768	783	933	854	..	Pune
812	512	1695	952	1306	1182	1298	1442	1111	801	1217	1526	..	Solapur
650	803	1209	842	1037	938	1105	1141	835	809	948	1035	..	Total Pune Division
495	471	632	1224	764	1079	1186	1303	919	828	854	1195	..	Satara
694	566	928	923	918	836	1117	1522	1362	878	813	1696	..	Sangli
603	603	891	855	865	969	1046	1176	996	1105	1260	1508	..	Kolhapur
583	573	884	940	847	980	1086	1258	1041	990	1093	1441	..	Total Kolhapur Division
215	267	1085	851	313	376	1620	1297	423	435	477	785	..	Aurangabad
..	316	619	1714	1400	409	815	486	775	..	Jalna
245	274	370	859	379	500	841	750	566	793	531	862	..	Beed
239	270	748	855	337	468	1291	1113	495	579	492	805	..	Total Aurangabad Division
..	300	333	573	612	251	718	460	875	..	Latur
193	286	374	493	286	547	527	575	636	679	250	688	..	Osmanabad
283	313	600	458	500	867	469	452	471	643	677	692	..	Nanded
250	212	417	395	255	660	850	743	813	833	488	765	..	Parbhani
224	273	395	475	298	518	550	575	586	702	387	747	..	Total Latur Division
444	182	100	625	1000	333	1700	1667	556	524	625	727	..	Buldhana
143	273	462	571	334	364	1667	800	615	708	286	813	..	Akola
325	175	424	235	226	314	574	500	421	466	423	771	..	Amravati
286	333	867	1600	167	167	1500	1500	..	500	667	1000	..	Yavatmal
318	209	547	552	254	311	924	789	472	509	492	775	..	Total Amravati Division
..	500	1000	..	Wardha
250	167	444	833	400	286	1500	500	600	..	500	500	..	Nagpur
339	296	355	292	292	273	568	696	235	341	478	815	..	Bhandara
327	277	560	527	429	286	375	1000	692	440	706	833	..	Chandrapur
..	271	262	842	1000	647	636	773	810	..	Gadchiroli
331	274	437	453	294	269	730	877	563	473	640	816	..	Total Nagpur Division
570	611	758	754	730	800	940	928	655	867	913	996	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	एकूण तणधान्ये Total Cereals											
		६०-६१ 1960-61 75	७०-७१ 1970-71 76	७५-७६ 1975-76 77	८०-८१ 1980-81 78	८२-८३ 1982-83 79	८३-८४ 1983-84 80	८४-८५ 1984-85 81	८५-८६ 1985-86 82	८६-८७ 1986-87 83	८७-८८ 1987-88 84	८८-८९ 1988-89 85	८९-९० 1989-90 86
१	बृहन्मंबई	1325	1750	1428	1600	1667	1667	1400	1741	..
२	ठाणे	1191	1647	1785	1804	1622	1842	1637	1563	1030	1665	1822	1689
३	रायगड	1329	1702	1565	1667	1717	1663	1926	1585	1525	1831	2029	1780
४	रत्नागिरी	790	1168	1265	1498	1324	1524	1635	1447	957	1543	1588	1734
५	सिधुदुर्ग	1480	1450	1666	1573	1514	1701	1641	2156
	एकूण कोकण वि.	1073	1478	1515	1643	1559	1654	1728	1544	1244	1693	1812	1799
६	नाशिक	428	559	651	702	532	626	505	393	322	608	777	789
७	धुळे	579	592	739	724	571	920	772	409	487	813	971	1023
८	जळगाव	865	556	1012	1073	964	1121	946	688	841	1364	1182	1495
	एकूण नाशिक वि.	572	568	772	803	664	846	705	484	525	902	953	1067
९	अहमदनगर	424	281	448	563	395	525	577	307	234	457	520	568
१०	पुणे	513	299	577	641	542	642	639	465	432	612	650	905
११	सोलापूर	438	221	378	415	247	408	455	288	254	498	533	535
	एकूण पुणे वि.	453	266	460	532	387	518	557	350	305	518	567	600
१२	सातारा	554	523	701	852	777	973	941	757	717	920	1000	1150
१३	सांगली	725	419	740	721	718	1065	679	678	556	923	873	930
१४	कोल्हापूर	1162	1008	1647	1643	1520	1947	1786	1763	1484	1693	2004	2066
	एकूण कोल्हापूर वि.	746	580	898	968	903	1209	1028	945	818	1078	1160	1235
१५	औरंगाबाद	422	308	571	647	520	555	280	277	340	698	596	791
१६	जालना	628	807	565	561	587	816	561	827
१७	बीड	664	344	410	692	517	610	566	395	356	722	494	691
	एकूण औरंगाबाद वि.	522	324	501	666	543	636	457	386	403	734	549	760
१८	लातूर	927	659	898	647	197	1059	524	1239
१९	उस्मानाबाद	726	262	677	507	646	745	737	435	268	750	557	794
२०	नांदेड	819	275	586	742	1235	462	997	745	487	1072	401	1379
२१	परभणी	835	285	576	642	808	660	770	607	542	805	536	896
	एकूण लातूर वि.	787	273	621	608	904	633	846	608	393	907	506	1053
२२	बुलढाणा	756	426	855	1115	1181	1465	828	1088	993	1489	1023	1856
२३	अकोला	658	296	691	817	717	1010	891	938	632	1437	887	1776
२४	अमरावती	678	317	727	1038	1096	1115	1082	1091	764	1133	871	1637
२५	यवतमाळ	725	327	664	822	1293	1089	1076	1217	790	1256	899	1682
	एकूण अमरावती वि.	705	343	734	946	1068	1174	960	1074	780	1337	919	1741
२६	वर्धा	511	33	671	792	1201	953	1043	1108	504	863	1028	1518
२७	नागपूर	579	348	680	727	854	805	646	834	827	817	1025	1114
२८	भंडारा	967	1026	1357	1286	800	1432	638	1215	1067	480	1493	1136
२९	चंद्रपूर	596	636	99	893	802	956	602	880	699	650	380	692
३०	गडचिरोली	920	1156	583	1112	888	791	1386	953
	एकूण नागपूर वि.	676	638	966	941	881	1075	673	1015	833	698	1202	1080
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	637	459	720	788	756	851	762	678	570	870	843	1032

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

तुर Tur												District	
१९६०-६१ 1960-61 87	७०-७१ 1970-71 88	७५-७६ 1975-76 89	८०-८१ 1980-81 90	८२-८३ 1982-83 91	८३-८४ 1983-84 92	८४-८५ 1984-85 93	८५-८६ 1985-86 94	८६-८७ 1986-87 95	८७-८८ 1987-88 96	८८-८९ 1988-89 97	८९-९० 1989-90 98		
..	Greater Bombay
323	345	355	516	301	291	400	581	350	349	666	865	..	Thane
301	250	385	291	299	345	421	526	400	444	666	865	..	Raigad
250	400	250	376	362	337	366	333	666	865	..	Ratnagiri
..	434	386	421	500	Sindhudurg
309	342	354	222	309	371	412	561	354	369	666	865	..	Total Konkan Division
703	686	809	699	753	861	818	696	603	636	750	865	..	Nashik
696	603	843	689	807	829	800	624	603	636	705	729	..	Dhule
736	500	833	555	888	706	778	869	606	636	786	976	..	Jalgaon
714	574	978	634	835	787	794	751	695	636	753	863	..	Total Nashik Division
538	285	537	28	807	807	506	300	125	299	355	469	..	Ahmadnagar
514	500	657	1668	735	780	657	300	262	433	802	480	..	Pune
539	169	137	603	345	465	382	157	181	367	370	385	..	Solapur
534	211	266	368	478	568	452	257	175	351	306	413	..	Total Pune Division
658	653	850	1743	916	861	696	817	350	351	666	413	..	Satara
710	621	851	75	968	753	683	705	300	351	666	413	..	Sangli
903	760	895	968	968	968	784	905	400	351	666	413	..	Kolhapur
742	657	857	453	949	796	744	790	336	351	666	413	..	Total Kolhapur Division
227	220	434	323	331	446	406	118	160	431	391	378	..	Aurangabad
..	301	572	436	330	335	620	523	649	..	Jalna
242	99	259	292	555	575	398	363	287	443	502	565	..	Beed
232	172	373	311	407	536	411	282	282	493	470	526	..	Total Aurangabad Division
..	390	559	620	422	189	628	323	568	..	Latur
321	309	395	329	390	661	474	249	117	564	239	606	..	Osmanabad
525	223	295	336	533	484	516	639	320	889	610	908	..	Nanded
449	558	581	708	505	604	698	734	527	714	587	800	..	Parbhani
409	354	415	435	443	585	578	507	297	688	420	699	..	Total Latur Division
1290	556	963	739	524	531	628	799	508	799	1080	1013	..	Buldhana
1372	611	869	524	832	752	682	644	681	924	946	972	..	Akola
1627	768	1127	782	706	823	886	993	818	920	1167	832	..	Amravati
2031	740	1102	742	1038	706	808	773	865	757	932	906	..	Yavatmal
1619	683	1024	694	794	709	706	803	739	852	1025	936	..	Total Amravati Division
2234	826	1038	731	1256	1263	1195	916	824	1069	1040	1000	..	Wardha
1017	444	684	448	413	690	658	508	486	465	526	704	..	Nagpur
935	444	660	255	403	635	656	481	458	692	501	718	..	Bhandara
943	490	660	388	403	469	648	399	377	618	434	757	..	Chandrapur
..	403	635	656	481	458	692	501	718	..	Gadchiroli
1406	576	789	603	690	847	833	626	581	691	670	819	..	Total Nagpur Division
883	432	604	495	598	656	640	597	490	686	666	747	..	Total Maharashtra State

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	हरभरा Gram											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90
1	2	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	346	..	358	416	500	430	406	278	265	360	545	423
३	रायगड	208	..	600	350	386	430	406	278	265	410	545	423
४	रत्नागिरी	430
५	सिधुदुर्ग
	एकूण कोकण वि.	294	..	440	313	474	430	417	278	265	364	545	423
६	नाशिक	301	385	393	450	451	412	415	334	268	354	681	502
७	धुळे	419	389	443	395	402	491	493	315	249	552	675	535
८	जळगाव	480	505	464	475	444	692	546	305	399	556	782	677
	एकूण नाशिक वि.	355	407	425	439	437	507	464	322	297	472	717	578
९	अहमदनगर	448	336	395	405	335	496	552	388	262	476	678	576
१०	पुणे	361	246	458	378	453	634	541	375	307	497	720	630
११	सोलापूर	404	315	314	279	265	404	274	168	174	560	569	639
	एकूण पुणे वि.	407	304	344	345	358	513	456	314	250	570	657	616
१२	सातारा	449	261	720	432	353	391	598	435	354	416	701	496
१३	सांगली	430	254	583	140	315	343	387	233	209	379	659	547
१४	कोल्हापूर	404	271	590	517	435	500	470	492	520	595	732	571
	एकूण कोल्हापूर वि.	436	262	569	307	344	372	483	389	355	428	689	537
१५	औरंगाबाद	219	196	433	359	230	295	232	293	195	405	976	579
१६	जालना	271	409	291	415	194	401	598	492
१७	बीड	292	222	415	257	403	417	291	286	237	436	496	482
	एकूण औरंगाबाद वि.	252	209	424	330	310	370	267	313	210	414	556	539
१८	लातूर	336	449	375	345	62	392	493	435
१९	उस्मानाबाद	325	249	404	317	394	534	396	288	134	392	528	529
२०	नांदेड	292	125	285	361	282	286	300	290	230	308	340	445
२१	परभणी	313	236	310	260	277	305	312	363	267	363	504	533
	एकूण लातूर वि.	317	220	355	305	333	415	353	323	182	371	484	479
२२	बुलढाणा	313	323	433	261	560	466	454	411	221	330	626	548
२३	अकोला	306	346	367	233	214	337	396	289	242	378	533	378
२४	अमरावती	312	310	620	301	425	426	427	296	282	306	737	505
२५	यवतमाळ	304	288	410	286	287	357	426	426	365	298	604	452
	एकूण अमरावती वि.	307	322	450	266	353	398	422	329	262	339	626	468
२६	वर्धा	290	235	314	205	243	341	353	362	362	355	690	571
२७	नागपूर	297	263	399	379	336	386	384	324	471	252	649	468
२८	भंडारा	303	454	408	547	374	390	527	348	392	218	532	436
२९	चंद्रपूर	302	402	347	432	300	344	240	313	297	245	434	492
३०	गडचिरोली	295	306	250	478	290	281	347	392
	एकूण नागपूर वि.	302	351	383	421	324	365	375	346	399	260	584	485
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	334	281	404	335	349	427	396	329	268	408	611	533

सूचना - सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे हे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

इतर डाळी Other Pulses												District	
१९६०-६१ 1960-61 111	७०-७१ 1970-71 112	७५-७६ 1975-76 113	८०-८१ 1980-81 114	८२-८३ 1982-83 115	८३-८४ 1983-84 116	८४-८५ 1984-85 117	८५-८६ 1985-86 118	८६-८७ 1986-87 119	८७-८८ 1987-88 120	८८-८९ 1988-89 121	८९-९० 1989-90 122		
..	Greater Bombay
271	290	343	189	236	226	270	309	322	495	511	496	..	Thane
320	500	333	269	288	348	282	308	239	367	457	312	..	Raigad
253	176	307	289	257	257	250	304	250	371	466	397	..	Ratnagiri
..	333	304	244	362	278	302	441	367	..	Sindhudurg
277	291	326	256	279	291	270	314	278	397	476	405	..	Total Konkan Division
375	352	453	655	413	454	350	264	308	307	410	398	..	Nasik
207	270	352	188	316	358	417	325	406	383	636	627	..	Dhule
461	282	473	316	490	403	296	411	459	476	628	522	..	Jalgaon
347	293	436	345	417	399	347	352	407	406	583	536	..	Total Nasik Division
142	122	204	156	271	154	333	234	285	217	221	399	..	Ahmadnagar
221	233	233	255	383	354	284	276	254	253	330	482	..	Pune
202	142	276	248	347	351	253	205	223	243	287	336	..	Solapur
182	157	267	224	331	296	277	236	259	240	286	403	..	Total Pune Division
304	294	409	391	421	446	261	258	286	315	380	395	..	Satara
368	295	438	253	487	424	338	337	238	277	394	438	..	Sangli
459	452	522	493	514	302	336	335	245	321	377	313	..	Kolhapur
347	310	435	338	467	413	305	305	259	300	385	403	..	Total Kolhapur Division
256	170	288	186	391	457	288	221	200	432	501	425	..	Aurangabad
..	331	369	288	253	304	412	425	347	..	Jalna
191	100	247	132	154	236	272	302	276	392	257	347	..	Beed
241	144	278	174	323	373	285	254	265	412	407	375	..	Total Aurangabad Division
..	240	227	238	301	140	591	234	330	..	Latur
173	134	306	178	270	300	239	279	111	571	299	300	..	Osmanabad
326	139	345	237	306	328	567	406	321	492	133	329	..	Nanded
303	168	310	157	215	267	259	355	257	413	300	244	..	Parbhani
251	149	316	179	247	274	254	343	230	486	251	290	..	Total Latur Division
214	143	286	171	256	233	197	572	319	338	402	556	..	Buldhana
192	125	242	142	200	212	167	438	287	453	459	416	..	Akola
309	101	288	146	160	189	218	463	317	283	488	244	..	Amravati
194	124	225	157	169	183	161	368	283	366	252	307	..	Yavatmal
214	130	254	155	210	212	184	476	302	371	409	403	..	Total Amravati Division
232	107	213	159	175	209	264	269	308	363	333	476	..	Wardha
285	138	239	124	168	238	271	331	303	288	828	452	..	Nagpur
309	239	248	154	243	253	294	277	261	296	458	447	..	Bhandara
236	214	224	133	178	206	263	301	267	243	499	396	..	Chandrapur
..	187	206	230	287	277	251	458	496	..	Gadchiroli
271	208	234	142	198	226	266	292	274	277	552	442	..	Total Nagpur Division
272	196	323	222	305	309	273	342	297	384	410	402	..	Total Maharashtra State

Note—The figures are based on final forecast for the years 1984-85 to 1989-90.

अनुक्रमिक जिल्हा		एकूण कडधान्ये Total Pulses											
Serial No.		१९६०-६१	७०-७१	७५-७६	८०-८१	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०
1	2	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134
१	बृहन्मंबई
२	ठाणे	287	270	350	202	284	272	295	349	321	434	547	565
३	रायगड	317	448	368	273	304	354	307	329	262	381	507	412
४	रत्नागिरी	250	188	304	287	263	256	250	304	250	365	481	434
५	सिंधुदुर्ग	326	362	267	373	278	302	441	367
	एकूण कोकण वि.	283	279	340	254	255	312	293	340	287	389	512	478
६	नासिक	381	374	462	612	436	472	392	315	312	342	526	469
७	धुळे	263	296	397	241	366	413	461	351	404	430	650	622
८	जळगाव	419	299	490	335	516	442	354	443	465	504	676	604
	एकूण नासिक वि.	370	316	458	371	448	439	398	381	404	438	629	578
९	अहमदनगर	284	193	310	337	391	377	482	331	257	350	465	478
१०	पुणे	301	259	400	326	433	489	425	343	273	358	510	548
११	सोलापूर	354	183	234	240	326	403	291	178	194	385	427	434
	एकूण पुणे वि.	314	201	290	285	376	419	380	276	244	365	466	480
१२	सातारा	377	325	474	449	464	471	392	368	312	344	479	416
१३	सांगली	461	364	541	201	550	472	398	366	239	317	512	463
१४	कोल्हापूर	602	541	612	580	542	359	504	486	394	419	554	410
	एकूण कोल्हापूर वि.	443	370	523	347	517	456	416	393	298	342	507	436
१५	औरंगाबाद	244	182	609	235	350	424	299	218	190	424	492	453
१६	जालना	322	410	317	283	302	454	461	434
१७	बीड	236	117	294	221	358	398	320	318	274	416	586	456
	एकूण औरंगाबाद वि.	242	157	324	231	340	411	311	271	258	432	450	448
१८	लातूर	312	385	413	352	150	577	302	441
१९	उस्मानाबाद	256	215	359	266	351	520	380	271	120	523	326	508
२०	नांदेड	411	166	319	288	384	374	354	463	310	609	313	537
२१	परभणी	334	269	343	293	286	346	362	447	327	476	404	443
	एकूण लातूर विभाग	313	223	351	281	326	401	375	390	245	532	347	475
२२	बुलढाणा	506	248	438	300	337	325	354	625	362	460	602	681
२३	अकोला	618	305	330	250	366	348	385	491	413	583	607	575
२४	अमरावती	1315	524	781	488	471	555	490	691	528	541	807	559
२५	यवतमाळ	855	429	614	437	591	463	539	590	588	557	587	608
	एकूण अमरावती वि.	783	357	541	343	426	403	430	592	464	538	646	603
२६	वर्धा	1288	498	632	607	814	834	838	715	657	745	859	842
२७	नागपूर	732	323	518	339	312	472	505	431	449	371	649	595
२८	भंडारा	343	270	301	231	278	311	401	313	322	338	486	487
२९	चंद्रपूर	296	265	296	203	229	261	326	320	290	325	474	510
३०	गडचिरोली	204	228	244	329	285	269	415	493
	एकूण नागपूर वि.	557	315	391	303	348	410	481	414	406	418	599	603
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	421	264	401	304	384	414	393	407	344	466	519	527

सूचना :- मस १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे हे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XXI-Contd.

(मरासरी उत्पन्न किलोमध्ये प्रति हेक्टर) (Average yield in kg per hectare)

एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains												District	
१९६०-६१	७०-७१	७५-७६	८०-८१	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०		
1960-61	70-71	75-76	80-81	82-83	83-84	84-85	85-86	86-87	87-88	88-89	89-90		
135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146		
1325	1750	1429	1600	1667	1667	1400	1741	Greater Bombay
1130	1564	1694	1727	1554	1764	1434	1407	965	1562	1690	1579	..	Thane
1264	1656	1514	1599	1652	1602	1763	1493	1431	1732	1925	1684	..	Raigad
757	1125	1227	1452	1294	1487	1591	1387	928	1483	1527	1671	..	Ratnagiri
..	1422	1393	1600	1515	1469	1627	1620	2064	..	Sindhudurg
1023	1422	1459	1582	1503	1594	1594	1446	1180	1606	1714	1705	..	Total Konkan Division
421	532	619	691	519	608	489	383	321	569	738	741	..	Nasik
516	520	657	616	527	815	700	395	466	716	888	918	..	Dhule
687	456	814	844	834	937	773	621	733	1133	1033	1454	..	Jalgaon
525	506	692	712	619	769	639	463	458	800	879	953	..	Total Nasik Division
411	272	433	545	395	514	572	308	236	449	515	560	..	Ahmadnagar
493	296	557	609	531	627	618	456	417	590	637	865	..	Pune
430	215	348	387	255	407	438	436	279	249	487	523	..	Solapur
440	259	348	502	385	508	541	345	300	505	557	589	..	Total Pune Division
529	502	670	797	736	901	866	703	661	829	934	1047	..	Satara
686	411	703	621	691	965	900	633	626	504	815	849	..	Sangli
1113	975	1553	1517	1428	1785	1614	1564	1328	1545	1831	1842	..	Kolhapur
706	556	848	872	350	1099	939	860	741	962	1072	1113	..	Total Kolhapur Division
373	277	506	529	482	528	284	265	310	645	573	708	..	Aurangabad
..	515	674	487	470	496	700	529	705	..	Jalna
590	296	389	601	490	574	528	381	341	664	473	650	..	Beed
457	285	459	557	494	585	426	360	370	666	525	686	..	Total Aurangabad Division
..	712	574	754	555	182	903	433	950	..	Latur
598	248	577	418	560	687	638	388	230	690	481	704	..	Osmanabad
740	245	515	641	1054	436	835	671	446	958	377	1140	..	Nanded
704	280	506	530	656	570	628	553	468	688	487	742	..	Parbhani
669	258	538	516	743	570	706	542	350	793	450	865	..	Total Latur Division
698	378	741	874	902	1124	641	908	729	1066	844	1363	..	Buldhana
649	299	622	627	605	780	716	780	549	1094	763	1240	..	Akola
807	364	739	918	934	976	872	948	673	898	844	1171	..	Amravati
754	353	652	729	1120	937	912	1012	717	1000	773	1258	..	Yavatmal
723	346	635	779	881	953	778	902	658	1021	803	1258	..	Total Amravati Division
680	370	366	756	1124	927	989	1005	547	827	975	1264	..	Wardha
604	343	652	666	756	743	616	749	742	701	913	965	..	Nagpur
817	858	128	1093	716	1240	603	1065	969	458	1362	1049	..	Bhandara
541	575	389	787	694	829	547	766	615	583	881	821	..	Chandrapur
..	817	1025	540	1010	816	711	1233	884	..	Gadchiroli
653	576	867	835	787	955	637	898	752	638	1074	978	..	Total Nagpur Division
598	420	653	692	685	769	688	623	523	783	768	917	..	Total Maharashtra State

Note:—The figures are based on final forecast for the years 1984-85 to 1989-90.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ऊस (ऊसाचे) Sugar-cane (dressed cane)										
		७०-७१	७५-७६	८०-८१	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०
		70-71	75-76	80-81	82-83	83-84	84-85	85-86	86-87	87-88	88-89	89-90
1	2	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	..	९७०००	९६०००
३	रायगड
४	रत्नागिरी	६५६६६	७१७५०	७५०००	९३०१०	८५०९०
५	सिध्दुर्ग	९३०१०	८५०९०
	एकूण कोकण वि.	६५६६६	७६८००	८२०००	९३०१०	८५०९०
६	नासिक	९५३७७	१०३२५०	१०३५५३	१०५५१०	९२४४०	१०८६०३	९०८२४	८६३०९	८६६७३	९९३९१	१०२००७
७	धुळे	७२३८७	७७८४२	८६८४१	९०७७७	७९६३२	९४७६९	८२६५२	८३४४८	६८६६७	६६६६१	६३११८
८	जळगाव	७१५००	७९३३३	९६११८	९३०२८	८३७६५	९९७३४	९७६२७	८४२०६	७४०४५	७२५००	८३६९२
	एकूण नासिक वि.	८९१०८	९१७६२	९८३४०	१००१०२	८७०१६	१०३३६५	९०१७३	८५१३४	७९६४४	८५६०४	८८२७९
९	अहमदनगर	११३५६७	११०३६७	१०६२७०	१०७८७२	१०६६९१	१०५५४६	१०१५४१	९२१९८	८७३११	८८९६७	९७५६६
१०	पुणे	९७३३१	११७४१४	१०७३९७	१०८९४३	११७०५८	१००००४	१०४३२३	८९५९९	८४६९५	८४७१५	९८२०४
११	सोलापूर	९८९१६	९५७१७	१०६४४३	११५३१६	१११९६९	९६८४८	९७८३८	८१५८६	८५६२०	८०२३०	८६७६८
	एकूण पुणे वि.	१०६३७१	१०८६४६	१०६५५२	१०९३७४	१०९४१३	१०२०७३	१०१४९५	८९०१५	८६०६२	८४८५५	९४२६०
१२	सातारा	९३२३६	८९५७५	९११०९	८०९४९	८४०००	८७६४६	९४७६२	१०६३२३	९३८४८	७८१८६	८७७७२
१३	सांगली	६८५२६	९६१५०	८७८७४	९३८०३	८९०५२	७९०७३	९४०९१	८३२७३	८६८७८	९०८९५	१०२४०१
१४	कोल्हापूर	७६४०१	७१६९०	८४३९९	८७१२०	७४९८८	८११२२	८४२५१	९१३२७	९००४४	८१३३३	९३२४०
	एकूण कोल्हापूर वि.	७७२३०	८०५२२	८६६६५	८८४६६	८१०००	८२०७८	८८६१२	९३८६०	९०५३०	८२२०४	९३४१३
१५	औरंगाबाद	६०२०४	७६४८९	७४७९८	९६०९०	८५४३१	९९३४३	९५६१७	९०९४५	९००००	८८९३७	८६६१२
१६	जालना	९६०९०	७९३२१	१०३१०९	९४०५६	८६२१४	१०४२९८	९२४५३	९९१९७
१७	बीड	६९८००	७२३६७	६९५४५	९६०९०	७३४२३	६९३६७	७४६९३	४०१८२	९४९४८	९६४६७	७३१६२
	एकूण औरंगाबाद वि.	६१८३१	७५४१५	७३५९०	९६०९०	८०९०५	९१३६९	८८२०२	७६४७५	९४९८६	९२०१३	८६११२
१८	लातूर	९६०९०	७१५५०	५६८७५	४७२७७	५४७०४	७३०३०	६७३३०	६९४५४
१९	उस्मानाबाद	६८८००	७२११३	७३८१२	९६०९०	७१०५१	५५०४१	५४२८४	५७४२१	७३०३०	५५७९०	६३९६१
२०	नांदेड	६७२१८	६०५१०	७८३११	९६०९०	५९१००	५८४२३	६०३९६	४४१०९	४७२५५	४५०४१	७५८६२
२१	परभणी	५८८८४	६४२८०	६८६०८	९६०९०	५८८२१	५३९६१	५५७९२	५०९३२	७३०३०	४००००	८१३३३
	एकूण लातूर वि.	६६४८१	६७८६७	७३६६५	९६०९०	६५८३५	५६१३१	५४०७९	५२१९९	६६६१५	५१९०२	७०८७१
२२	बुलढाणा	६९०९०	७६८८२	७४८००	६६३१०	७५८०४	१०१७२७	५१६००	७५७५०	७३३००	६७६७०	७३१११
२३	अकोला	६३२००	७६८५७	७४७५०	६६३१०	६७३७०	९८८४०	५१६००	८१५००	७३३००	६८१८०	६९३३३
२४	अमरावती	६३५००	७७०००	७५०००	६६३१०	६७३७०	१०१८००	५१६००	७१४२९	७३३००	६८१८०	७८८८९
२५	यवतमाळ	६३२००	७६९००	७४७६९	६६३१०	७३५६५	९८८४०	५१६००	६९५६३	७३३००	६८३७०	६९४८९
	एकूण अमरावती वि.	६६०४३	७६८८९	७४७९४	६६३१०	७३९५४	१००३१३	५१६००	७२१८२	७३३००	६८१९३	७१४८०
२६	वर्धा	६३०००	७७०००	७५०००	६६३१०	६७३७०	९८८४०	६८१८०	६९४८०
२७	नागपूर	६३०००	७७०००	७५०००	६६३१०	६७३७०	९८८४०	६८१८०	६९४८०
२८	भंडारा	६३३३३	७६८७५	७४७५०	६६३१०	७९२५०	९८८४०	६८१८०	६९४८०
२९	चंद्रपूर	६३५००	७७०००	७५०००	६६३१०	६७३७०	९८८४०	६९४८०
३०	गडचिरोली
	एकूण नागपूर वि.	६३३३३	७६९०९	७४८७५	६६३१०	७५२५०	९८८४०	६८१८०	६९४८०
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	८६५३१	८९९८८	९१७४२	९८४८४	८९२७४	९०११४	८९३५४	८६०७१	८५५९०	८११३१	८८७७१

धुबना:- सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे हे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत. या पुस्तकात गुळाऐवजी उसाचे सरासरी उत्पादन देण्यात आले आहे.

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield kg. per hectare)

कापूस (रई) Cotton (Lint)												District	
६०-६१ 158	७०-७१ 159	७५-७६ 160	८०-८१ 161	८२-८३ 162	८३-८४ 163	८४-८५ 164	८५-८६ 165	८६-८७ 166	८७-८८ 167	८८-८९ 168	८९-९० 169		
..	Greater Bombay
..	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	Total Konkan Divin.
160	121	321	233	340	200	145	193	76	136	79	195	..	Nasik
128	64	125	112	132	93	151	101	39	75	128	155	..	Dhule
135	46	98	113	130	100	108	111	58	111	134	203	..	Jalgaon
134	52	108	116	131	99	119	110	54	101	132	189	..	Total Nasik Division
178	84	241	312	340	179	206	310	182	212	130	283	..	Ahmadnagar
325	151	340	273	306	154	252	276	242	210	275	297	..	Pune
251	104	279	209	216	124	217	160	147	240	264	260	..	Solapur
212	101	277	262	249	137	219	195	166	235	216	272	..	Total Pune Division
251	262	268	359	225	155	264	270	246	275	191	359	..	Satara
214	105	220	..	190	124	238	239	356	264	306	326	..	Sangli
124	20	114	..	164	83	122	126	267	227	122	166	..	Kolhapur
207	194	241	300	206	140	225	245	282	266	216	332	..	Total Kolhapur Divin.
95	23	55	110	109	80	134	133	60	93	194	194	..	Aurangabad
..	139	73	154	160	72	151	82	126	..	Jalna
136	14	46	88	125	54	130	125	111	127	105	161	..	Beed
105	21	53	106	128	72	145	148	75	125	117	150	..	Total Aurangabad Divin.
..	91	13	120	108	18	110	64	143	..	Latur
122	9	32	55	..	37	58	Osmanabad
112	23	29	79	139	24	123	122	37	120	63	172	..	Nanded
104	20	32	81	114	37	109	151	59	102	70	131	..	Parbhani
109	20	31	79	125	29	116	136	47	110	66	150	..	Total Latur Division
149	31	63	78	67	61	48	109	34	85	81	135	..	Buldhana
105	19	48	64	67	41	79	117	44	103	78	123	..	Akola
106	17	55	57	83	40	76	95	40	76	84	131	..	Amravati
103	34	56	72	104	43	86	110	59	98	56	115	..	Yavatmal
114	25	55	67	82	45	74	108	46	91	73	125	..	Total Amravati Divin.
77	23	57	72	149	72	80	181	103	98	158	204	..	Wardha
98	46	60	65	118	43	92	153	121	105	175	134	..	Nagpur
..	Bhandara
73	44	56	61	92	63	102	140	96	91	117	151	..	Chandrapur
..	Gadchiroli
83	32	58	69	133	64	76	166	105	98	152	176	..	Total Nagpur Division
114	30	58	82	106	53	93	123	56	100	89	143	..	Total Maharashtra State

Note— The figures are based on final forecast for the years 1984-85 to 1989-90.

अ. नं. Serial No.	जिल्हा	भूईमूग Groundnut											
		६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	७५-७६ 1975-76	८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90
1	2	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181
१	बृहन्मंबई
२	ठाणे	853	973	476	678	828	510	698	840	832
३	रायगड	678	698	840	832
४	रत्नागिरी	743	1175	476	678	698	840	832
५	सिधुदुर्ग	1201	510	698	840	832
	एकूण कोकण विभाग	750	1167	476	678	1143	510	698	840	832
६	नासिक	574	854	1023	692	328	510	620	368	493	698	836	832
७	धुळे	780	735	862	567	365	703	802	204	364	641	908	671
८	जळगाव	812	673	889	494	499	739	597	293	188	757	683	883
	एकूण नासिक विभाग	742	739	905	580	394	670	694	264	328	689	828	770
९	अहमदनगर	531	652	1017	985	758	834	954	350	682	797	988	873
१०	पुणे	841	1028	918	839	758	1138	1262	648	835	1006	1221	1496
११	सोलापूर	594	555	793	451	702	834	954	381	276	708	375	673
	एकूण पुणे विभाग	621	691	883	727	743	1002	1151	568	753	942	1066	1253
१२	सातारा	1250	912	797	862	1157	1209	1804	1390	1128	1276	1340	1381
१३	सांगली	601	532	831	638	818	1445	1127	846	814	884	1074	1009
१४	कोल्हापूर	1050	835	1175	1042	1201	1370	1621	1855	1398	1405	1444	1574
	एकूण कोल्हापूर विभाग	921	743	925	857	1072	1333	1567	1395	1131	1212	1303	1365
१५	औरंगाबाद	434	415	577	362	514	616	320	154	187	426	531	611
१६	जालना	739	631	638	245	323	673	554	710
१७	बीड	836	671	497	405	417	545	518	410	237	893	468	662
	एकूण औरंगाबाद विभाग	622	570	536	378	549	601	464	261	240	657	505	651
१८	लातूर	614	348	548	370	176	629	255	607
१९	उस्मानाबाद	781	545	442	419	690	519	662	485	112	1067	294	799
२०	नांदेड	872	462	401	395	600	545	332	204	207	597	234	797
२१	परभणी	693	504	597	507	739	832	426	722	234	820	435	663
	एकूण लातूर विभाग	768	528	455	433	650	512	541	425	179	761	290	683
२२	बुलढाणा	605	528	918	375	300	646	367	291	273	660	455	711
२३	अकोला	661	520	729	358	765	651	377	258	204	713	424	439
२४	अमरावती	676	548	1071	543	846	875	531	574	514	626	837	732
२५	यवतमाळ	684	516	775	411	379	915	281	369	342	592	601	523
	एकूण अमरावती विभाग	650	530	922	434	786	777	408	410	379	638	677	667
२६	वर्धा	655	535	913	479	1282	979	890	541	435	781	740	746
२७	नागपूर	830	493	913	645	954	704	461	637	767	720	765	767
२८	शंभार	683	535	913	643	1044	777	668	636	591	742	755	770
२९	चंद्रपूर	..	535	900	643	1044	777	668	500	591	742	755	770
३०	गडचिरोली	1044
	एकूण नागपूर विभाग	797	517	915	602	1044	778	667	590	591	742	755	770
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	739	649	811	610	666	859	914	673	616	888	907	968

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

करडई Safflower									District
८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
182	183	184	185	186	187	188	189	190	
.. Greater Bombay
.. Thane
.. Raigad
.. Ratnagiri
.. Sindhudurg
.. Total Konkan Division
363	355	468	592	435	657	725	680	701	.. Nasik
242	..	468	592	435	657	725	680	701	.. Dhule
242	484	468	592	435	657	725	680	701	.. Jalgaon
264	439	468	592	435	657	725	680	701	.. Total Nasik Division
671	497	682	544	342	134	379	800	572	.. Ahmadnagar
283	455	597	512	265	269	512	584	657	.. Pune
262	384	539	526	210	270	198	530	389	.. Solapur
437	444	616	530	280	212	351	650	534	.. Total Pune Division
315	322	322	493	155	229	634	327	539	.. Satara
343	322	322	524	155	209	189	303	626	.. Sangli
363 Kolhapur
428	322	322	518	155	220	314	309	599	.. Total Kolhapur Division
527	433	503	527	261	291	478	532	572	.. Aurangabad
..	397	754	658	484	425	497	257	603	.. Jalna
202	817	957	813	800	419	610	721	685	.. Beed
439	525	697	652	482	371	523	479	610	.. Total Aurangabad Division
..	384	559	655	310	144	375	349	401	.. Latur
204	655	813	726	451	433	392	647	636	.. Osmanabad
185	..	957	658	494	432	978	361	641	.. Nanded
206	750	847	777	609	646	635	788	678	.. Parbhani
205	650	801	738	511	512	522	667	629	.. Total Latur Division
315	513	323	378	340	226	386	390	584	.. Buldhana
232	304	306	337	326	314	441	367	381	.. Akola
240	..	306	366	336	251	278	383	520	.. Amravati
229	..	306	366	336	251	278	383	520	.. Yavatmal
296	309	318	366	337	252	397	383	520	.. Total Amravati Division
286	383	520	.. Wardha
200	383	520	.. Nagpur
167	..	228	220	520	.. Bhandara
167	383 Chandrapur
..	383	520	.. Gadchiroli
194	..	228	383	520	.. Total Nagpur Division
363	501	634	596	402	338	463	560	584	.. Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	सूर्यफूल Sunflower				
		१९८०-८१ 1980-81	१९८२-८३ 1982-83	१९८३-८४ 1983-84	१९८४-८५ 1984-85	
1	2	191	192	193	खरीप Kharif 194	रब्बी Rabi 195
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	364
३	रायगड
४	रत्नागिरी
५	सिध्दपुरा
	एकूण कोकण वि.	364
६	नासिक	..	500	500	..	375
७	घुळे	1000	..	750	..	429
८	जळगाव	..	385	500	..	500
	एकूण नासिक वि.	1000	500	714	..	412
९	अहमदनगर	505	692	536	500	906
१०	पुणे	..	1000	500	431	431
११	सोलापूर	517	588	529	593	643
	एकूण पुणे वि.	505	594	531	574	690
१२	सातारा	1000	..	450	431	431
१३	सांगली	667	833	500	..	431
१४	कोल्हापूर
	एकूण कोल्हापूर वि.	750	833	450	431	431
१५	औरंगाबाद	600	400	500	180	539
१६	जालना	..	500	545	250	539
१७	बीड	484	521	315	446	539
	एकूण औरंगाबाद वि.	516	515	331	423	539
१८	लातूर	..	565	315	602	566
१९	उस्मानाबाद	706	480	297	417	482
२०	नांदेड	429	375	125	391	500
२१	परभणी	490	585	308	391	539
	एकूण लातूर विभाग	692	524	306	482	524
२२	बुलढाणा	429	455	453	..	500
२३	अकोला	600	400	500	..	500
२४	अमरावती	500	500	500	..	400
२५	यवतमाळ	..	500	478	..	500
	एकूण अमरावती वि.	500	546	466	..	522
२६	वर्धा
२७	नागपूर	300
२८	भंडारा
२९	चंद्रपूर	500	..	300
३०	गडचिरोली
	एकूण नागपूर वि.	500	..	333
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	669	543	407	490	580

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो प्रति हेक्टर) (Average yield in Kg. per Ha.)

सूर्यफूल Sunflower											District
१९८५-८६ 1985-86		१९८६-८७ 1986-87		१९८७-८८ 1987-88		१९८८-८९ 1988-89		१९८९-९० 1989-90		उन्हाळी Summer	
खरीप Kharif 196	रब्बी Rabi 197	खरीप Kharif 198	रब्बी Rabi 199	खरीप Kharif 200	रब्बी Rabi 201	खरीप Kharif 202	रब्बी Rabi 203	खरीप Kharif 204	रब्बी Rabi 205	उन्हाळी Summer 206	
..	Greater Bombay
..	295	295	295	267	300	771	Thane
..	771	Raigad
..	473	285	771	Ratnagiri
..	702	Sindhudurg
..	400	295	295	267	290	771	Total—Konkan Division
..	..	397	..	430	..	500	357	..	600	..	Nasik
..	600	389	600	150	650	400	600	498	650	771	Dhule
..	800	600	800	150	650	500	800	..	850	771	Jalgaon
..	615	419	615	378	650	448	625	498	708	771	Total—Nasik Division
600	622	539	647	1000	330	600	524	750	490	771	Ahmadnagar
600	677	533	697	361	361	750	690	750	690	771	Pune
394	396	186	319	361	405	154	541	574	700	771	Solapur
446	469	352	454	522	394	284	545	636	627	771	Total—Pune Division
..	690	710	..	650	640	..	Satara
..	583	510	410	654	..	771	Sangli
..	710	Kolhapur
..	600	710	410	643	640	771	Total—Kolhapur Division
600	604	630	601	400	300	470	400	884	871	751	Aurangabad
600	598	595	600	400	400	470	400	850	46	751	Jalna
327	330	242	244	479	464	82	475	530	536	749	Beed
419	378	348	302	450	433	225	461	623	619	748	Total—Aurangabad Division
326	387	106	59	421	640	62	571	513	582	809	Latur
395	400	141	212	489	344	50	440	497	523	704	Osmanabad
580	589	554	244	450	450	82	400	775	820	755	Nanded
247	319	260	650	296	450	470	400	631	800	700	Parbhani
360	474	160	171	440	504	119	508	543	601	960	Total Latur Division
400	416	496	520	650	650	500	700	600	700	640	Buldhana
400	419	514	500	500	500	400	527	500	500	975	Akola
550	500	556	200	700	300	500	350	500	400	..	Amravati
315	300	571	200	500	1000	253	1000	500	600	801	Yavatmal
414	420	510	438	522	675	407	716	537	590	882	Total—Amravati Division
..	400	400	700	700	500	610	..	Wardha
..	Nagpur
..	500	..	650	..	400	Bhandhara
..	400	700	780	..	510	..	Chandrapur
..	Gadchiroli
..	500	..	650	400	400	702	714	500	500	..	Total—Nagpur Division
392	417	255	284	474	492	216	524	575	611	769	Total—Maharashtra State

		उन्हाळी भुईमूग Summer groundnut									
अनुक्रमांक	जिल्हा	१९८०-८१ 1980-81	१९८२-८३ 1982-83	१९८३-८४ 1983-84	१९८४-८५ 1984-85	१९८५-८६ 1985-86	१९८६-८७ 1986-87	१९८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	
Sr. No. 1	2	207	208	209	210	211	212	213	214	215	
१	बृहन्मुंबई	
२	ठाणे	992	1055	909	1718	1385	2083	2332	
३	रायगड	992	1055	909	1718	1683	2335	2332	
४	रत्नागिरी	..	904	992	1055	909	1718	1683	2610	2620	
५	सिध्दुर्ग	992	1055	909	1718	1715	2461	2519	
	एकूण कोकण वि.	..	904	992	1055	909	1718	1685	2447	2503	
६	नासिक	..	1463	1738	1697	1935	1352	1270	1258	1795	1579
७	धुळे	..	1261	1001	1067	1205	902	982	1043	1237	1292
८	जळगाव	..	1488	1045	1622	1059	1100	1070	889	1522	1611
	एकूण नासिक वि.	..	1444	1174	1478	1240	1037	1049	995	1415	1432
९	अहमदनगर	..	1513	1713	1918	1984	1802	2321	1797	2132	2464
१०	पुणे	..	1639	1965	2549	2329	2377	2199	2349	2715	1994
११	सोलापूर	..	1589	2000	1687	1574	1542	1832	1817	1911	1613
	एकूण पुणे वि.	..	1582	1957	1710	1816	1654	1909	1808	2035	1931
१२	सातारा	2242	2543	2572	2093	2519	1948	3221	2748
१३	सांगली	2852	1731	1904	1625	2595	1824	2329	2570
१४	कोल्हापूर	1904	2168	3091	2334	3263	2673	
	एकूण कोल्हापूर वि.	2529	2176	2328	2080	2778	1955	2874	2658
१५	औरंगाबाद	..	1538	1381	1215	994	..	1246	829	1515	1664
१६	जालना	1156	1218	950	1329	1246	999	1297	1489
१७	बीड	..	1311	1076	1622	1100	974	1246	1227	1417	1548
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	1384	1146	1455	1030	1000	1246	1135	1403	1547
१८	लातूर	1008	1657	1276	1248	..	837	1061	1799
१९	उस्मानाबाद	..	1765	1815	2125	1769	1056	1734	1470	1334	1465
२०	नांदेड	..	1337	1080	846	1037	974	634	928	1278	1578
२१	परभणी	..	1564	1077	1719	1338	1329	1246	1524	1458	1570
	एकूण लातूर विभाग	..	1557	1208	1414	1293	1147	921	1288	1358	1569
२२	बुलढाणा	817	1351	658	1144	1049	698	1285	1245
२३	अकोला	..	1765	933	653	596	1019	907	909	1032	1373
२४	अमरावती	..	1513	1133	559	724	966	1011	860	1186	1486
२५	यवतमाळ	..	1639	954	873	853	1130	1139	996	1093	1348
	एकूण अमरावती वि.	..	1659	958	840	705	1090	1059	876	1129	1341
२६	वर्धा	..	1387	842	815	551	1011	1190	743	1160	1085
२७	नागपूर	..	1362	842	1303	1225	1315	1454	863	1112	1580
२८	भंडारा	842	884	700	1818	1181	1099	1403	1603
२९	चंद्रपूर	842	884	700	1818	1181	945	1366	..
३०	गडचिरोली	842	884	700	945	1700	..
	एकूण नागपूर वि.	..	1429	842	917	724	1333	1250	1000	1216	1365
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	1529	1403	1403	1432	1272	1401	1483	1582	1671

सूचना-सन १९८४-८५ ते १९८९-९० चे आकडे हे अंतिम अंदाजावर आधारित आहे.

TABLE XXI—Concl'd.

(सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर) (Average yield kg./ha.)

एकूण तेलविया Total Oilseeds									District
८०-८१ 1980-81	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
216	217	218	219	220	221	222	223	224	
..	Greater Bombay
348	273	318	300	245	333	297	431	364	Thane
334	200	300	333	267	469	304	583	414	Raigad
286	345	333	286	194	268	298	480	417	Ratnagiri
..	643	375	821	889	1290	1178	1814	1792	Sindhudurg
308	360	333	370	330	446	428	821	745	Total—Konkan Division
591	310	530	560	246	378	539	691	662	Nasik
541	367	668	791	221	364	630	872	738	Dhule
531	488	673	589	219	301	677	557	643	Jalgaon
552	388	635	662	226	345	527	684	679	Total—Nasik Division
716	561	709	729	451	274	526	1004	646	Ahmadnagar
569	669	925	822	440	516	782	932	1059	Pune
374	554	618	693	452	371	565	802	754	Solapur
542	600	719	740	448	385	614	902	864	Total—Pune Division
814	1084	1144	1045	1595	1307	1091	1222	1282	Satara
585	759	1223	1259	1000	735	698	759	932	Sangli
1021	1167	1321	1572	1822	1391	1290	1341	1445	Kolhapur
806	996	1223	1423	1296	1062	1055	1175	1237	Total—Kolhapur Division
463	415	484	449	256	306	429	466	471	Aurangabad
..	419	653	598	434	409	474	353	607	Jalna
266	620	638	557	456	264	520	468	586	Beed
381	482	588	535	389	315	478	439	551	Total—Aurangabad Division
..	426	324	518	327	111	450	317	495	Latur
317	548	538	505	370	216	437	277	538	Osmanabad
343	389	458	416	367	299	549	523	777	Nanded
238	604	702	606	480	468	599	777	799	Parbhani
291	510	510	527	385	254	499	468	639	Total—Latur Division
329	310	439	364	344	303	468	465	540	Buldhana
299	497	436	338	323	335	444	417	397	Akola
434	637	651	470	447	446	465	596	692	Amravati
421	399	634	287	399	472	505	507	546	Yevatmal
363	444	517	369	372	369	467	492	547	Total—Amravati Division
193	413	411	471	352	347	435	578	524	Wardha
433	323	345	291	325	362	351	574	592	Nagpur
143	129	226	132	166	158	268	271	256	Bhandara
105	201	256	166	241	189	176	204	237	Chandrapur
..	215	196	276	282	247	245	145	121	Gadchiroli
165	254	296	270	287	284	304	432	441	Total—Nagpur Division
426	510	618	620	445	392	557	622	689	Total—Maharashtra State

Note—The figures are based on final forecast for the years 1984-85 to 1989-90.

(आकडे हजार हेक्टर)

तक्ता बावीस
अधिक उत्पन्न देणारे भाताखालील साध्य (खरीप)सधन लागवड पद्धतीखाली प्रत्यक्ष आणलेले क्षेत्र
Actual achievement under intensive cultivation

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हे	अ. उ. दे. खरीप HYV Kharif			उन्हाळी (भात) Summer (paddy)			एकूण Total		
		८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९
		1986-87 2	1987-88 3	1988-89 4	1986-87 5	1987-88 6	1988-89 7	1986-87 8	1987-88 9	1988-89 10
१	ठाणे	98.9	97.0	111.0	1.02	1.1	1.6	99.92	98.1	112.6
२	रायगड	119.0	116.0	120.0	7.30	7.2	7.4	126.30	123.2	127.4
३	रत्नागिरी	45.2	52.0	55.0	0.24	0.5	0.4	45.44	52.5	55.4
४	सिंधुदुर्ग	32.3	35.5	41.4	0.99	2.0	3.0	33.29	37.5	44.4
	एकूण कोकण विभाग	295.4	300.5	327.4	9.55	10.8	12.4	304.95	311.3	339.8
५	नासिक	26.7	24.5	26.6	26.70	24.5	26.6
६	धुळे	8.9	9.8	11.7	8.90	9.8	11.7
७	जळगाव	5.2	4.4	3.6	5.20	4.4	3.6
	एकूण नासिक विभाग	40.8	38.7	41.9	40.80	38.7	41.9
८	अहमदनगर	5.4	5.4	5.3	5.40	5.4	5.3
९	पुणे	40.2	16.2	36.0	40.20	16.2	36.0
१०	सोलापूर	1.7	2.4	2.6	1.70	2.4	2.6
	एकूण पुणे विभाग	47.3	24.0	43.9	47.30	24.0	43.9
११	सातारा	24.1	23.5	28.0	24.10	23.5	28.0
१२	सांगली	13.3	13.3	12.9	13.30	13.3	12.9
१३	कोल्हापूर	79.8	81.7	88.8	0.70	0.7	0.8	80.50	82.4	89.6
	एकूण कोल्हापूर विभाग	117.2	118.5	129.7	0.70	0.7	0.8	117.90	119.2	130.5
१४	औरंगाबाद	2.7	2.3	2.5	2.70	2.3	2.5
१५	जालना	2.3	1.9	2.9	2.30	1.9	2.9
१६	बीड	6.0	6.0	4.8	6.00	6.0	4.8
	एकूण औरंगाबाद विभाग	11.0	10.2	10.2	11.00	10.2	10.2
१७	लातूर	7.3	14.0	15.0	7.30	14.0	15.0
१८	उस्मानाबाद	7.5	10.5	11.3	7.50	10.5	11.3
१९	नांदेड	31.2	25.8	24.1	31.20	25.8	24.1
२०	परभणी	20.0	21.8	21.1	20.00	21.8	21.1
	एकूण लातूर विभाग	66.0	72.1	71.5	66.00	72.1	71.5
२१	बुलढाणा	2.6	2.3	2.9	2.60	2.3	2.9
२२	अकोला	5.7	5.2	4.5	5.70	5.2	4.5
२३	अमरावती	8.4	7.8	6.6	8.40	7.8	6.6
२४	यवतमाळ	5.0	4.5	4.8	5.00	4.5	4.8
	एकूण अमरावती विभाग	21.7	19.8	18.8	21.70	19.8	18.8
२५	वर्धा	8.9	7.8	5.6	8.90	7.8	5.6
२६	नागपूर	39.8	26.3	37.8	39.80	26.3	37.8
२७	भंडारा	212.0	106.5	219.0	5.30	1.1	15.1	217.37	107.6	234.1
२८	चंद्रपूर	84.3	71.9	106.1	0.10	0.2	3.0	84.40	72.1	109.1
२९	गडचिरोली	91.5	93.2	97.5	1.20	0.3	5.0	92.70	93.5	102.5
	एकूण नागपूर विभाग	436.5	305.7	466.0	6.60	1.6	23.1	443.10	307.3	489.1
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1035.9	889.5	1109.4	16.85	13.1	36.3	1052.75	902.6	1145.7

TABLE XXII
Achievement under High Yielding Varieties Paddy (Kharif)

(Figures in '000' ha.)

एकूण क्षेत्रांपैकी सघन लागवडी- साली आलेल्या क्षेत्राची टक्केवारी % Coverage under intensive cultivation to total area			दर हेक्टरी आलेले उत्पादन कि./हि. Yield per Ha. obtained dried produce Kg./Ha.						सघन लागवड पद्धतीमुळे मिळालेले जादा उत्पादन कि./हि. Additional yield due to intensive cultivation Kg. / Ha.			District
			अ. उ. दे. H Y V			स्थानिक सुधारित Local improved						
८६- ८७ ८७- ८८ ८९	८७- ८८ ८८- ८९ ८९	८८- ८९ ८९- ९० ९०	८६- ८७ ८७- ८८ ८९	८७- ८८ ८८- ८९ ९०	८८- ८९ ८९- ९० ९०	८६- ८७ ८७- ८८ ८९	८७- ८८ ८८- ८९ ९०	८८- ८९ ८९- ९० ९०	८६- ८७ ८७- ८८ ८९	८७- ८८ ८८- ८९ ९०	८८- ८९ ८९- ९० ९०	
८६- ८७ ८७- ८८ ८९	८७- ८८ ८८- ८९ ८९	८८- ८९ ८९- ९० ९०	८६- ८७ ८७- ८८ ८९	८७- ८८ ८८- ८९ ९०	८८- ८९ ८९- ९० ९०	८६- ८७ ८७- ८८ ८९	८७- ८८ ८८- ८९ ९०	८८- ८९ ८९- ९० ९०	८६- ८७ ८७- ८८ ८९	८७- ८८ ८८- ८९ ९०	८८- ८९ ८९- ९० ९०	
66.1	66.1	74.8	Thane
83.9	86.3	84.2	Raigad
59.2	68.8	71.6	Ratnagiri
41.3	50.3	56.2	Sindhudurg
66.5	70.4	74.2	1623	2043	2185	900	736	1780	723	1307	405	Total Konkan Divn.
67.8	67.7	71.3	Nasik
33.1	39.5	48.8	Dhule
73.2	66.7	64.3	Jalgaon
55.6	57.2	62.6	620	910	1406	273	598	925	347	312	481	Total Nasik Divn.
77.1	85.7	91.4	Ahmadnagar
62.4	29.2	60.6	Pune
73.9	100.0	60.5	Solapur
64.4	37.2	63.2	1342	1860	1633	410	1022	1273	232	838	360	Total Pune Divn.
64.1	63.5	68.6	Satara
79.6	84.2	81.6	Sangli
80.3	85.3	90.6	Kolhapur
76.3	79.8	84.5	1679	1932	2525	1292	1694	1764	387	238	761	Total Kolhapur Divn.
100.0	92.0	100.0	Aurangabaad
79.3	70.4	96.7	Jalna
84.5	92.3	67.6	Beed
86.6	87.2	79.5	Total Aurangabad Dn.
31.5	64.8	71.1	Latur
68.8	97.2	95.0	Osmanabad
100.0	99.6	70.9	Nanded
86.6	94.4	86.8	Parbhani
74.7	88.6	78.3	Total Latur Divn.
100.0	85.2	87.9	Buldhana
93.4	73.2	68.2	Akola
63.6	60.0	46.8	Amravati
54.3	54.9	60.0	Yavatmal
70.7	63.9	58.8	724	590	615	296	511	421	428	79	194	Total Amravati Divn.
100.0	100.0	100.0	Wardha
97.1	72.5	83.4	Nagpur
71.0	56.9	72.5	Bhandara
57.2	53.2	74.2	Chandrapur
70.7	73.4	74.2	Gadchiroli
69.8	62.0	74.2	1331	735	1709	492	557	1235	839	178	474	Total Nagpur Divn.
68.9	67.2	74.2	1373	1374	1847	607	1000	1325	771	374	522	Total Maharashtra State

(आकडे हजार हेक्टर)

तक्ता बावीस-चालू
संकरित/अधिक उत्पन्न देणाऱ्या ज्वारीखालील साध्य (खरीप)

जिल्हे	सधन लागवड पद्धतीखाली प्रत्यक्ष आणलेले क्षेत्र Actual achievement under Intensive Cultivation					
	संकरित/अ. उ. दे. Hybrid/HYV			एकूण Total		
	८६- ८७ १९८६-८७ २	८७- ८८ १९८७-८८ ३	८८- ८९ १९८८-८९ ४	८६- ८७ १९८६-८७ ५	८७- ८८ १९८७-८८ ६	८८- ८९ १९८८-८९ ७
१ ठाणे
२ रायगड
३ रत्नागिरी
४ सिंधुदुर्ग
एकूण कोकण वि.
५ नासिक	28.7	28.3	25.6	28.7	28.3	25.6
६ धुळे	89.8	96.6	93.1	89.8	96.6	93.1
७ जळगाव	195.8	191.8	184.5	195.8	191.8	184.5
एकूण नासिक वि.	314.3	316.7	303.2	314.3	316.7	303.2
८ अहमदनगर	12.0	12.9	4.4	12.0	12.9	4.4
९ पुणे	24.0	15.6	21.1	24.0	15.6	21.1
१० सोलापूर	6.0	6.1	8.4	6.0	6.1	8.4
एकूण पुणे वि.	42.0	34.6	33.9	42.0	34.6	33.9
११ सातारा	65.3	68.7	73.7	65.3	68.7	73.7
१२ सांगली	102.8	101.2	96.1	102.8	101.2	96.1
१३ कोल्हापूर	35.3	36.7	42.0	35.3	36.7	42.0
एकूण कोल्हापूर वि.	203.4	206.6	211.8	203.4	206.6	211.8
१४ औरंगाबाद	57.1	62.9	44.8	57.1	62.9	44.8
१५ जालना	73.5	69.6	63.0	73.5	69.6	63.0
१६ बीड	79.1	100.9	78.3	79.1	100.9	78.3
एकूण औरंगाबाद वि.	209.7	233.4	186.1	209.7	233.4	186.1
१७ लातूर	110.6	118.4	80.1	110.6	118.4	80.1
१८ उस्मानाबाद	69.1	81.8	73.5	69.1	81.8	73.5
१९ नांदेड	262.9	181.4	203.8	262.9	181.4	203.8
२० परभणी	126.0	135.1	107.3	126.0	135.1	107.3
एकूण लातूर विभाग	568.6	516.7	464.7	568.6	516.7	464.7
२१ तुळजाणा	210.9	225.2	202.6	210.9	225.2	202.6
२२ अकोला	198.3	214.0	214.3	198.3	214.0	214.3
२३ अमरावती	142.9	152.2	85.2	142.9	152.2	85.2
२४ यवतमाळ	216.3	221.4	217.3	216.3	221.4	217.3
एकूण अमरावती वि.	768.4	812.8	719.4	768.4	812.8	719.4
२५ वर्धा	104.2	109.2	98.0	104.2	109.2	98.0
२६ नागपूर	97.8	109.2	92.6	97.8	109.2	92.6
२७ भंडारा
२८ चंद्रपूर	29.3	30.8	32.2	29.3	30.8	32.2
२९ गडचिरोली
एकूण नागपूर वि.	231.3	249.2	222.8	231.3	249.2	222.8
एकूण महाराष्ट्र राज्य	2337.7	2370.0	2141.9	2337.7	2370.0	2141.9

TABLE XXII—Contd.

Achievement under Hybrid and High Yielding Varieties of Jowar (Kharip)

(आकडे हजार हेक्टरमध्ये)
(Figures are in thousands)

सघन लागवडीखालील क्षेत्राची एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी %Coverage under Intensive Cultivation to total area	दर हेक्टरी आलेले उत्पन्न किलो Yield obtained in Kg. per hect.									सघन लागवड पद्धतीमूळे मिळालेले जादा उत्पन्न (किलो) Additional yield obtained due to Intensive cultivation in Kg.			District			
				संकरित Hybrid			अ. उ. दे. H. Y. V.			स्थानिक सुधारित Local improved						
	८७-८८-८९	८६-८७-८८-८९	८५-८६-८७-८८-८९	८६-८७-८८-८९	८७-८८-८९	८८-८९	८६-८७-८८-८९	८७-८८-८९	८८-८९	८६-८७-८८-८९	८७-८८-८९	८८-८९		८६-८७-८८-८९	८७-८८-८९	८८-८९
८७-८८-८९	८६-८७-८८-८९	८५-८६-८७-८८-८९	८६-८७-८८-८९	८७-८८-८९	८८-८९	८६-८७-८८-८९	८७-८८-८९	८८-८९	८६-८७-८८-८९	८७-८८-८९	८८-८९	८६-८७-८८-८९	८७-८८-८९	८८-८९		
१९.८६-	८७-	८८-	८६-	८७-	८८-	८६-	८७-	८८-	८६-	८७-	८८-	८६-	८७-	८८-		
८७	८८	८९	८७	८८	८९	८७	८८	८९	८७	८८	८९	८७	८८	८९		
८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९		
८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	१७	१८	१९		
..	Thane	
..	Raigad	
..	Ratnagiri	
..	Sindhudurg	
..	Total Konkan Divn.	
100.0	100.0	100.0	Nasik	
91.4	93.8	95.0	Dhule	
85.3	79.6	83.3	Jalgaon	
88.3	85.1	87.9	1041	1447	1501	342	1052	919	699	395	582	Total Nasik Divn.	
99.2	100.0	97.8	Ahmadnagar	
99.2	71.2	100.0	Pune	
80.0	55.0	97.7	Solapur	
95.9	75.4	99.1	1154	1291	1536	329	1010	1023	825	281	513	Total Pune Divn.	
68.7	72.3	78.9	Satara	
76.2	74.0	68.1	Sangli	
80.6	80.0	91.7	Kolhapur	
74.3	74.3	75.5	1571	1859	1712	335	1082	930	1236	777	782	Total Kolhapur Divn.	
96.9	100.0	93.3	Aurangabad	
92.7	87.3	98.6	Jalna	
65.2	81.8	72.9	Beed	
80.8	87.7	84.9	Total Aurangabad Divn.	
53.5	57.8	48.5	Latur	
64.2	72.8	73.5	Osmanabad	
100.0	66.4	84.1	Nanded	
62.6	69.1	52.7	Parbhani	
73.9	65.7	65.4	Total Latur Division	
100.0	99.2	100.0	Buldhana	
69.4	71.3	77.1	Akola	
78.0	78.0	45.7	Amravati	
100.0	97.6	98.8	Yavatmal	
85.8	85.7	81.1	921	1534	1016	238	916	570	683	618	446	Total Amravati Divn.	
100.0	99.0	99.2	Wardha	
78.7	87.2	73.6	Nagpur	
..	Bhandara	
73.6	78.2	86.8	Chandrapur	
..	Gadchiroli	
85.6	90.1	87.5	686	1007	1074	341	613	531	345	394	543	Total Nagpur Divn.	
81.5	79.7	78.4	879	1423	1024	255	851	517	624	572	507	Total Maharashtra State	

सधन लागवड पद्धतीखाली प्रत्यक्ष आणलेले क्षेत्र
Actual achievement under Intensive Cultivation

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	संकरित Hybrid			स्थानिक सुधारित Local improved			एकूण Total		
		१९८६- ८७ 1986-87	८७- ८८ 87-88	८८- ८९ 88-89	८६- ८७ 86-87	८७- ८८ 87-88	८८- ८९ 88-89	८६- ८७ 86-87	८७- ८८ 87-88	८८- ८९ 88-89
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
१	ठाणे
२	रायगड
३	रत्नागिरी
४	सिंधुदुर्ग
	एकूण कोकण विभाग
५	नासिक	199.5	237.5	222.6	199.5	237.5	222.6
६	धुळे	153.8	147.9	153.6	153.8	147.9	153.6
७	जळगाव	102.4	114.1	107.7	102.4	114.1	107.7
	एकूण नासिक विभाग	455.7	499.5	483.9	455.7	499.5	483.9
८	अहमदनगर	103.3	171.3	243.9	103.3	171.5	243.9
९	पुणे	61.3	37.8	145.6	61.3	37.8	145.6
१०	सोलापूर	24.0	25.8	21.4	24.0	25.8	21.4
	एकूण पुणे विभाग	188.6	234.9	410.9	188.6	234.9	410.9
११	सातारा	24.0	12.0	34.7	24.0	12.0	34.7
१२	सांगली	26.8	38.7	39.3	26.8	38.7	39.3
१३	कोल्हापूर
	एकूण कोल्हापूर विभाग	50.8	50.7	74.0	50.8	50.7	74.0
१४	औरंगाबाद	132.6	151.9	159.1	132.6	151.9	159.1
१५	जालना	51.0	46.0	74.0	51.0	46.0	74.0
१६	बीड	116.9	127.8	140.0	116.9	127.8	140.0
	एकूण औरंगाबाद विभाग	300.5	325.7	373.1	300.5	325.7	373.1
१७	लातूर	3.6	3.7	8.4	3.6	3.7	8.4
१८	उस्मानाबाद	6.6	7.9	12.8	6.6	7.9	12.8
१९	नांदेड	0.6	..	1.1	0.6	..	1.1
२०	परभणी	9.9	8.5	9.1	9.9	8.5	9.1
	एकूण लातूर विभाग	20.7	20.1	31.4	20.7	20.1	31.4
२१	बुलढाणा	9.7	9.0	7.9	9.7	9.0	7.9
२२	अकोला	3.7	3.4	5.5	3.7	3.4	5.5
२३	अमरावती	2.1	1.7	0.8	2.1	1.7	0.8
२४	यवतमाळ	9.0	8.1	10.5	9.0	8.1	10.5
	एकूण अमरावती विभाग	24.5	22.2	24.7	24.5	22.2	24.7
२५	वर्धा
२६	नागपूर
२७	भंडारा
२८	चंद्रपूर	..	0.1	0.1	..
२९	गडचिरोली
	एकूण नागपूर विभाग	..	0.1	0.1	..
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1040.8	1153.2	1398.0	1040.8	1153.2	1398.0

* जिल्हानिहाय माहिती उपलब्ध नाही.

TABLE XXII—Contd.

Achievement under Hybrid & Hyv Bajari

(Figures in '000' Hect.)

सघन लागवड क्षेत्रातील एकूण टक्केवारी % of Coverage under Intensive Cultivation to total area			दर हेक्टरी आलेले उत्पादन (किलो) Yield obtained in Kg. per Hect.						सघन लागवड पद्धतिमुळे मिळालेले जादा उत्पन्न Addl. yield obtained due to intensive cultivation			District
८६-	८७-	८८-	*संकरित *Hybrid			*स्थानिक सुधारित *Local improved			८६-	८७-	८८-	
८७	८८	८९	८७	८८	८९	८७	८८	८९	८७	८८	८९	
86-87	87-88	88-89	86-87	87-88	88-89	86-87	87-88	88-89	86-87	87-88	88-89	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
..	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	205	Total Konkan Divn.
58.6	65.6	60.6	Nasik
99.7	91.6	90.5	Dhule
80.1	87.3	82.4	Jalgaon
73.2	76.4	72.5	345	757	706	180	445	450	..	312	256	Total Nasik Divn.
36.4	54.3	68.5	Ahmadnagar
33.6	22.4	70.9	Pune
99.6	100.0	79.9	Solapur
38.5	46.1	69.8	306	298	516	248	236	298	..	62	218	Total Pune Divn.
21.8	10.0	29.4	Satara
29.9	44.0	44.2	Sangli
..	Kolhapur
25.4	24.4	35.7	356	562	288	141	321	243	215	241	45	Total Kolhapur Divn.
78.0	84.5	80.8	Aurangabad
92.9	79.7	99.2	Jalna
86.5	89.5	92.8	Beed
83.5	85.6	88.3	Total Aurangabad Dn.
28.3	34.3	65.1	Latur
91.7	98.8	100.0	Osmanabad
60.0	..	100.0	Nanded
100.0	82.5	78.4	Parbhani
67.2	67.4	81.8	Total Latur Divn.
87.4	68.2	49.4	Buldhana
100.0	79.1	96.5	Akola
52.5	42.5	17.0	Amravati
93.8	79.4	87.5	Yavatmal
86.3	70.0	64.3	376	625	382	265	318	318	111	307	64	Total Amravati Divn.
..	Wardha
..	Nagpur
..	Bhandara
..	Chandrapur
..	Gadchiroli
..	7.1	333	418	318	Total Nagpur Divn.
60.0	63.5	71.2	309	615	534	211	312	329	98	303	205	Total Maharashtra State

*Districtwise Information not available.

(आकडे हजार हेक्टर)

तक्ता बावीस-चालू
संकरित मका खरीप व रबी हंगामातील साध्यसघन लागवड पद्धतीखाली प्रत्यक्ष आणलेले क्षेत्र
Actual achievement under Intensive Cultivation

जिल्हे	खरीप Kharif		रबी Rabi				एकूण Total			
	१९८६-	८७-	८८-	८६-	८७-	८८-	८६-	८७-	८८-	
	८७ ८६-८७ २	८८ ८७-८८ ३	८९ ८८-८९ ४	८७ ८६-८७ ५	८८ ८७-८८ ६	८९ ८८-८९ ७	८७ ८६-८७ ८	८८ ८७-८८ ९	८९ ८८-८९ १०	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	
१ ठाणे	0.1	0.2	0.1	0.2	
२ रायगड	0.1	0.1	..	0.1	0.1	
३ रत्नागिरी	0.08	0.2	0.2	0.08	0.2	0.2	
४ सिध्दुर्ग	0.08	..	0.1	0.08	..	0.1	
एकूण कोकण वि.	0.1	0.2	0.16	0.3	0.4	0.16	0.4	0.6	
५ नासिक ..	3.4	7.0	7.0	0.20	0.5	0.3	3.60	7.5	7.3	
६ धुळे ..	10.1	12.3	14.9	0.82	0.7	1.2	10.92	13.0	16.1	
७ जळगाव ..	0.7	0.7	0.8	0.10	0.3	..	0.80	1.0	0.8	
एकूण नासिक वि. ..	14.2	20.0	22.7	1.12	1.5	1.5	15.32	21.5	24.2	
८ अहमदनगर ..	3.5	2.5	0.6	2.50	1.8	4.9	6.00	4.3	5.5	
९ पुणे ..	6.8	1.6	1.0	3.80	2.2	2.0	10.60	3.8	3.0	
१० सोलापूर ..	5.4	5.8	8.1	4.49	7.1	6.1	9.89	12.9	14.2	
एकूण पुणे वि. ..	15.7	9.9	9.7	10.79	11.1	13.0	26.49	21.0	22.7	
११ सातारा ..	1.2	0.9	1.3	0.38	0.6	0.7	1.58	1.5	2.0	
१२ सांगली ..	6.3	6.1	5.6	2.91	3.3	1.5	9.21	9.4	7.1	
१३ कोल्हापूर ..	1.0	1.0	2.0	4.20	2.8	3.6	5.20	3.8	5.6	
एकूण कोल्हापूर वि. ..	8.5	8.0	8.9	7.49	6.7	5.8	15.99	14.7	14.7	
१४ औरंगाबाद ..	4.1	7.1	9.5	0.07	..	0.7	4.17	7.1	10.2	
१५ जालना ..	2.0	2.7	3.0	0.5	2.00	2.7	3.5	
१६ बीड ..	1.2	1.2	1.8	0.5	1.20	1.2	2.3	
एकूण औरंगाबाद वि. ..	7.3	11.0	14.3	0.07	..	1.7	7.37	11.0	16.0	
१७ लातूर ..	0.5	0.7	0.4	0.50	0.7	0.4	
१८ उस्मानाबाद ..	0.7	0.7	9.0	0.70	0.7	9.0	
१९ नांदेड ..	0.3	0.4	0.7	0.3	0.30	0.4	1.0	
२० परभणी ..	0.6	0.7	1.0	0.02	0.62	0.7	1.0	
एकूण लातूर वि. ..	2.1	2.5	11.1	0.02	..	0.3	2.12	2.5	11.4	
२१ बुलढाणा ..	1.7	1.8	1.8	0.10	0.3	0.1	1.80	2.1	1.9	
२२ अकोला ..	0.2	0.5	0.2	0.20	0.5	0.2	
२३ अमरावती ..	0.8	0.7	0.7	0.80	0.7	0.7	
२४ यवतमाळ	0.3	0.4	0.03	0.03	0.3	0.4	
एकूण अमरावती वि. ..	2.7	3.3	3.1	0.13	0.3	0.1	2.83	3.6	3.2	
२५ वर्धा	
२६ नागपूर	
२७ भंडारा	
२८ चंद्रपूर ..	0.6	0.1	..	0.01	0.61	0.1	..	
२९ गडचिरोली ..	1.0	2.1	2.1	1.00	2.1	2.1	
एकूण नागपूर वि. ..	1.6	2.2	2.1	0.01	1.61	2.2	2.1	
एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	52.1	57.0	72.1	19.79	19.9	22.8	74.89	76.9	94.9	

TABLE XXII—Contd.

(आकडे हजार हेक्टरमध्ये)

Achievement under Hybrid Maize Kharip and Rabi

(Figures are in thousand hect.)

सघन लागवडीखालील एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % of Coverage under intensive cultivation			दर हेक्टरी आलेले उत्पादन (किलो) Yield obtained in Kg. per Hect.						*सघन लागवड पद्धतीमुळे मिळालेले जादा उत्पन्न *Additional yield due to Intensive Cultivation			District	
८६-८७	८७-८८	८८-८९	*संकरित *Hybrid		*स्थानिक सुधारित *Local improved		८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८		८८-८९
११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२		
..	33.3	100.0	Thane
..	100.0	100.0	Raigad
80.0	100.0	100.0	Ratnagiri
80.0	..	100.0	Sindhudurg
53.3	66.7	100.0	Total Konkan Divn.
85.7	101.3	100.0	Nasik
100.0	74.3	100.0	Dhule
100.0	90.9	88.9	Jalgaon
96.4	82.7	99.6	Total Nasik Divn
95.2	89.6	96.5	Ahmadnagar
100.0	92.7	62.5	Pune
81.1	48.5	77.6	Solapur
91.0	71.2	78.8	Total Pune Divn.
79.0	57.7	60.6	Satara
80.1	71.8	86.6	Sangli
100.0	100.0	34.6	Kolhapur
85.5	75.4	53.1	Total Kolhapur Divn.
90.6	97.3	100.0	Aurangabad
90.9	100.0	100.0	Jalna
38.7	85.7	100.0	Beed
74.4	96.5	100.0	Total Aurangabad Dn.
38.5	87.5	100.0	Latur
25.0	77.8	100.0	Osmanabad
75.0	80.0	100.0	Nanded
77.5	70.0	100.0	Parbhani
40.0	78.1	100.0	Total Latur Division
100.0	100.0	100.0	Buldhana
66.7	83.3	100.0	Akola
114.3	100.0	100.0	Amravati
30.0	75.0	100.0	Yavatmal
97.0	94.7	100.0	Total Amravati Divn.
..	Wardha
..	Nagpur
..	Bhandara
100.0	33.3	Chandrapur
100.0	100.0	100.0	Gadchiroli
94.7	88.0	100.0	Total Nagpur Divn.
85.8	79.7	83.2	Total Maharashtra State

* माहिती उपलब्ध नाही.

* Information not available.

(भाकडे हजार हेक्टर)

सधन लागवडीखाली प्रत्यक्ष आलेले क्षेत्र
Actual achievement under intensive Cultivation

जिल्हा	संकरित Hybrid			अ. ऊ. दे H. Y. V.			एकूण Total		
	८६-	८७-	८८-	८६-	८७-	८८-	८६-	८७-	८८-
	८७-८७-८७	८८-८८-८८	८९-८९-८९	८६-८६-८६	८७-८७-८७	८८-८८-८८	८६-८६-८६	८७-८७-८७	८८-८८-८८
1	2	3	4	5	6	7*	8*	9	10
१ ठाणे
२ रायगड
३ रत्नागिरी
४ सिध्दुर्ग
एकूण कोकण वि.
५ नासिक	24.5	34.7	38.3	24.5	34.7	38.3
६ धुळे	21.4	58.1	66.8	21.4	58.1	66.8
७ जळगाव	30.0	58.5	70.9	30.0	58.5	70.9
एकूण नासिक वि.	75.9	151.3	176.0	75.9	151.3	176.0
८ अहमदनगर	481.3	144.4	78.3	481.3	144.4	78.3
९ पुणे	65.4	115.0	84.6	65.4	115.0	84.6
१० सोलापूर	131.3	170.9	193.5	131.3	170.9	193.5
एकूण पुणे वि.	678.0	430.3	356.4	678.0	430.3	356.4
११ सातारा	113.8	143.2	106.8	113.8	143.2	106.8
१२ सांगली	18.2	44.6	47.5	18.2	44.6	47.5
१३ कोल्हापूर	4.9	5.9	4.5	4.9	5.9	4.5
एकूण कोल्हापूर वि.	136.9	193.7	158.8	136.9	193.7	158.8
१४ औरंगाबाद	219.5	55.3	47.0	219.5	55.3	47.0
१५ जालना	45.6	144.8	146.3	45.6	144.8	146.3
१६ बीड	186.6	249.0	221.7	186.6	249.0	221.7
एकूण औरंगाबाद वि.	451.7	449.1	415.0	451.7	449.1	415.0
१७ लातूर	22.0	39.8	21.3	22.0	39.8	21.3
१८ उस्मानाबाद	85.5	88.5	155.8	85.5	88.5	155.8
१९ नांदेड	21.3	27.6	15.5	21.3	27.6	15.5
२० परभणी	27.2	15.7	7.8	27.2	15.7	7.8
एकूण लातूर विभाग	156.0	171.6	200.4	156.0	171.6	200.4
२१ बुलढाणा	2.3	2.3
२२ अकोला
२३ अमरावती
२४ यवतमाळ	0.3	0.3
एकूण अमरावती वि.	2.6	2.6
२५ वर्धा	0.4	0.1	0.1	0.4	0.1	0.1
२६ नागपूर	5.5	6.6	1.1	5.5	6.6	1.1
२७ भंडारा	0.6	0.4	1.0	0.6	0.4	1.0
२८ चंद्रपूर	22.7	32.2	38.0	22.7	32.2	38.0
२९ गडचिरोली	12.2	12.5	12.0	12.2	12.5	12.0
एकूण नागपूर वि.	41.4	51.8	52.2	41.4	51.8	52.2
एकूण महाराष्ट्र राज्य	1540.0	1447.8	1361.4	1540.0	1447.8	1361.4

*माहिती उपलब्ध नाही.

TABLE XXII—Contd.

Achievement under Rabi Hybrid Jowar and H. Y. V. Jowar

(Figures in 000 Hect.)

सघन लागवडी खालील क्षेत्राची एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी %of Coverage under Intensive Cultivation to Total area			दर हेक्टरी आलेले उत्पादन (किलो) Yield obtained in kg. per Hect.						*सघन लागवड पद्धतीमुळे मिळालेले जादा उत्पन्न Additional Yield obtained due to Intensive Cultivation*			District
			संकरित Hybrid			*स्थानिक सुधारित Local improved*						
१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	
८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	
११	१२	१३*	१४*	१५*	१६	१७*	१८*	१९	२०*	२१*	२२	
..	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	Total Konkan Divn.
42.5	58.4	74.2	Nasik
29.8	96.4	100.0	Dhule
84.3	100.0	100.0	Jalgaon
46.4	84.9	93.0	Total Nasik Divn.
88.0	24.4	14.1	Ahmadnagar
13.3	22.0	16.5	Pune
17.3	22.5	29.5	Solapur
38.0	23.0	20.7	Total Pune Divn.
77.3	91.0	68.5	Satara
15.6	35.0	36.7	Sangli
75.4	80.8	84.9	Kolhapur
50.6	66.4	54.6	Total Kolhapur Divn.
95.6	21.9	19.5	Aurangabad
33.1	100.0	100.0	Jalna
77.9	98.3	9.0	Beed
74.3	69.1	65.5	Total Aurangabad Divn.
66.7	89.6	51.8	Latur
52.7	41.6	96.5	Osmanabad
59.5	78.6	43.5	Nanded
15.7	8.7	4.3	Parbhani
38.6	36.3	48.0	Total Latur Divn.
..	..	100.0	Buldhana
..	Akola
..	Amravati
..	Yavatmal
..	..	55.3	Total Amravati Divn.
40.0	25.0	25.0	Wardha
10.8	11.3	2.4	Nagpur
2.0	1.6	5.6	Bhandara
18.8	28.0	36.4	Chandrapur
50.2	53.6	44.4	Gadchiroli
18.9	23.4	26.6	Total Nagpur Divn.
44.4	39.2	39.4	Total Maharashtra State

*Information not available.

सधन लागवड पद्धतीखाली प्रत्यक्ष बाणलेले क्षेत्र
Actual achievement under Intensive Cultivation

जिल्हे	अ. उ. दे. H. Y. V.			स्थानिक सुधारित Local improved			एकूण Total		
	१९८६- ८७ ८७-८८ ८८-८९	८७- ८८ ८८-८९	८८- ८९ ८९-९०	१९८६- ८७ ८७-८८ ८८-८९	८७- ८८ ८८-८९	८८- ८९ ८९-९०	१९८६- ८७ ८७-८८ ८८-८९	८७- ८८ ८८-८९	८९- ९० ९०-९१
	१ २	३	४	५*	६*	७*	८*	९*	१०
१ ठाणे	..	0.2	0.1	0.2	0.1
२ रायगड
३ रत्नागिरी
४ सिध्दुर्ग
एकूण कोकण विभाग	..	0.2	0.1	0.2	0.1
५ नासिक	41.5	61.9	84.2	41.5	61.9	84.2
६ धुळे	10.6	17.8	33.9	10.6	17.8	33.9
७ जळगाव	14.1	48.8	30.9	14.1	48.8	30.9
एकूण नासिक विभाग	66.2	128.5	149.0	66.2	128.5	149.0
८ अहमदनगर	25.3	44.7	76.0	25.3	44.7	76.0
९ पुणे	31.9	38.4	39.0	31.9	38.4	39.0
१० सोलापूर	26.5	27.2	38.1	26.5	27.2	38.1
एकूण पुणे विभाग	83.7	110.3	153.1	83.7	110.3	153.1
११ सातारा	21.3	19.9	24.8	21.3	19.9	24.8
१२ सांगली	20.2	15.7	19.6	20.2	15.7	19.6
१३ कोल्हापूर	11.5	8.9	6.0	11.5	8.9	6.0
एकूण कोल्हापूर विभाग	53.0	44.5	50.4	53.0	44.5	50.4
१४ औरंगाबाद	16.8	24.0	36.0	16.8	24.0	36.0
१५ जालना	24.0	29.7	35.4	24.0	29.7	35.4
१६ बीड	18.0	21.3	29.0	18.0	21.3	29.0
एकूण औरंगाबाद विभाग	58.8	75.0	100.4	58.8	75.0	100.4
१७ लातूर	2.7	15.4	19.0	2.7	15.4	19.0
१८ उस्मानाबाद	6.5	13.4	17.9	6.5	13.4	17.9
१९ नांदेड	10.5	19.0	27.4	10.5	19.0	27.4
२० परभणी	25.9	45.4	52.4	25.9	45.4	52.4
एकूण लातूर विभाग	45.6	93.2	116.7	45.6	93.2	116.7
२१ बुलढाणा	7.5	7.0	28.1	7.5	7.0	28.1
२२ अकोला	21.7	24.3	23.5	21.7	24.3	23.5
२३ अमरावती	20.0	21.9	31.1	20.0	21.9	31.1
२४ यवतमाळ	15.3	11.5	20.6	15.3	11.5	20.6
एकूण अमरावती विभाग	64.5	64.7	103.3	64.5	64.7	103.3
२५ वर्धा	26.6	17.5	22.7	26.6	17.5	22.7
२६ नागपूर	62.7	29.5	44.2	62.7	29.5	44.2
२७ भंडारा	23.0	25.0	26.0	23.0	25.0	26.0
२८ चंद्रपूर	18.9	18.7	21.4	18.9	18.7	21.4
२९ गडचिरोली	3.3	3.6	2.2	3.3	3.6	2.2
एकूण नागपूर विभाग	134.3	94.3	116.5	134.3	94.3	116.5
एकूण महाराष्ट्र राज्य	506.3	610.7	789.5	506.3	610.7	789.5

TABLE XXII—Concl'd.

(Figures in thousand hect.)

Achievement under H. Y. V. Wheat

सघन लागवडीखालील क्षेत्राची एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage under Intensive Cultivation to total area			दर हेक्टरी आलेले उत्पन्न किलो Yield obtained in Kg. per Hect.						*सघन लागवड पद्धतीमुळे मिळालेले ज्यादा उत्पन्न Add. yield obtained due* to Intensive Cultivation			District	
			अ. उ. दे. H. Y. V.			*स्थानिक सुधारित Local improved*							
८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८६-८७	८७-८८	८८-८९		
86-87	87-88	88-89	86-87	87-88	88-89	86-87	87-88	88-89	86-87	87-88	88-89		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
..	..	100.0	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	..	100.0	Total Konkan Divn.
61.3	81.1	94.6	Nasik
38.5	66.7	94.0	Dhule
34.4	100.0	100.0	Jalgaon
48.6	84.7	95.5	879	924	1291	582	818	974	..	106	317	..	Total Nasik Divn.
61.0	97.6	100.0	Ahmadnagar
71.7	81.2	68.2	Pune
78.9	74.9	77.1	Solapur
70.0	85.2	83.8	1174	1150	1350	471	702	1059	..	448	291	..	Total Pune Divn.
66.6	90.0	98.8	Satara
66.2	89.7	100.0	Sangli
46.7	50.0	46.2	Kolhapur
60.8	77.5	87.3	687	1218	1754	779	918	1314	..	300	440	..	Total Kolhapur Divn.
100.0	100.0	100.0	Aurangabad
99.2	100.0	97.0	Jalna
93.8	100.0	100.0	Beed
97.7	100.0	98.9	Total Aurangabad Divn.
22.5	100.0	93.6	Latur
48.1	100.0	67.5	Oamanabad
70.1	93.1	100.0	Nanded
65.1	100.1	100.0	Parbhani
54.5	98.5	92.2	Total Latur Divn.
100.0	94.6	100.0	Buldhana
72.8	92.5	76.8	Akola
58.5	68.0	92.8	Amravati
93.3	92.7	100.0	Yavatmal
73.4	82.9	91.6	1005	849	1254	377	564	634	..	285	620	..	Total Amravati Divn.
100.0	80.6	100.0	Wardha
90.6	51.7	76.5	Nagpur
73.2	71.0	83.9	Bhandara
65.6	69.0	76.4	Chandrapur
68.8	66.7	100.0	Gadchiroli
83.6	64.4	82.2	798	709	970	555	428	725	..	281	245	..	Total Nagpur Divn.
68.8	83.3	89.8	857	924	1242	534	685	871	..	239	371	..	Total Maharashtra State

*जिल्हास्तरीय माहिती उपलब्ध नाही. *Districtwise information not available.

तक्ता तेवीस TABLE XXIII

फळे व भाजीपाला पिकांवरील पीक अंदाज सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष
Results of Crop Estimation Surveys on Horticultural and Vegetable Crops

केळी, द्राक्षे, संती, नारळ, सुपारी, काजू आणि कांदा (खरीप व रब्बी) व मोसंबी या फळे व भाजीपाला पिकांच्या सरासरी उत्पादनाचा व एकूण उत्पादनाचा अंदाज काढण्यासाठी राज्यात सर्वेक्षण करण्यात येत आहे. १९७८-७९ ते १९९०-९१ या वर्षात या पिकांच्या केलेल्या सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष खाली दिले आहेत. केळी, द्राक्षे, संती, आणि कांद्याच्या पिकांच्या सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष सर्वेक्षण करण्यात आलेल्या जिल्ह्यापुरतेच मर्यादित आहेत. राज्य पातळीवरील निष्कर्षात ज्या जिल्ह्यात सर्वेक्षण घेतले नाही अशा जिल्ह्यांची माहिती अंतर्भूत आहे.

Crop estimation surveys on horticultural and vegetable crops are in progress in the State for estimating the average yield and production of banana, grapes, oranges, coconut, arecanut, cashewnut, mosambi and onion (Kharif and Rabi). Results of the Surveys on these crops obtained during the years 1978-79 to 1990-91 are given below for the districts covered under the survey in respect of banana, grapes, oranges, coconut, arecanut, cashewnut, mosambi and onion. In the State level results, the results of non survey districts are included.

पीक : केळी Crop : Banana

जिल्हा	वर्ष	क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये Area in '00' hectares	दर हेक्टरी उत्पन्न टनात Average yield in tonnes/ha.	एकूण उत्पादन '०००' टनात Production in '000' tonnes	District
1	2	3	4	5	
ठाणे	1978-79	9	18.98	17.1	Thane
	1979-80	14	18.98	26.6	
	1980-81	12	27.90	33.5	
	1981-82	14	27.90	39.1	
	1982-83	7	19.47	13.6	
	1983-84	14	30.45	42.60	
	1984-85	12	33.45	40.1	
	1985-86	13	26.30	34.2	
	1986-87	11	38.54	42.4	
	1987-88	12	22.01	26.4	
	1988-89	12	38.00	45.6	
धुळे	1989-90	11	33.27	36.6	
	1990-91	11	45.75	50.3	
	1978-79	3	46.92	16.3	Dhule
	1979-80	4	50.52	20.2	
	1980-81	4	51.38	20.6	
	1981-82	7	48.35	33.8	
	1982-83	5	48.53	24.30	
	1983-84	4	48.73	19.40	
	1984-85	5	32.07	16.00	
	1985-86	5	37.95	19.00	
	1986-87	8	44.07	35.3	
जळगाव	1987-88	6	42.72	25.6	
	1988-89	6	54.00	32.4	
	1989-90	4	58.00	23.2	
	1990-91	12	59.00	70.8	
	1978-79	172	55.17	948.9	Jalgaon
	1979-80	173	50.76	878.1	
	1980-81	171	54.06	924.4	
	1981-82	203	49.83	1011.5	
	1982-83	175	54.05	945.8	
	1983-84	182	50.58	920.5	
	1984-85	173	49.72	860.2	
1985-86	178	47.31	842.1		
1986-87	197	49.65	978.1		
1987-88	183	55.34	1012.7		
1988-89	192	56.26	1080.2		
1989-90	187	56.19	1050.9		
1990-91	192	55.60	1067.6		

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : केळी—चालू Crop : Banana—Contd.

1	2	3	4	5	1
पुणे	1978-79	3	51.82	15.5	Pune
	1979-80	2	49.34	8.9	
	1980-81	3	53.20	15.9	
	1981-82	3	56.03	16.8	
	1982-83	2	60.50	12.1	
	1983-84	3	48.64	14.4	
	1984-85	2	50.15	10.0	
	1985-86	3	53.80	16.1	
	1986-87	3	59.92	18.0	
	1987-88	3	48.45	14.5	
	1988-89	3	59.18	17.8	
	1989-90	3	58.33	17.5	
	1990-91	11	59.11	65.0	
औरंगाबाद	1978-79	2	45.57	9.4	Aurangabad
	1979-80	4	50.57	20.2	
	1980-81	3	46.50	13.9	
	1981-82	7	41.42	29.0	
	1982-83	3	57.0	17.1	
	1983-84	4	47.98	19.2	
	1984-85	2	39.72	7.9	
	1985-86	2	49.13	9.8	
	1986-87	4	41.73	16.7	
	1987-88	4	45.45	18.2	
	1988-89	4	54.31	21.7	
	1989-90	4	55.50	22.2	
	1990-91	4	55.05	22.0	
जालना	1981-82	2	42.86	8.6	Jalna
	1982-83	2	57.0	11.4	
	1983-84	2	46.29	9.3	
	1984-85	2	52.14	10.4	
	1985-86	2	46.29	9.3	
	1986-87	2	41.11	8.3	
	1987-88	2	46.03	9.2	
	1988-89	1	59.24	4.9	
	1989-90	1	48.00	4.8	
	1990-91	3	53.47	16.0	
परभणी	1978-79	7	58.06	40.6	Parbhani
	1979-80	11	62.71	69.0	
	1980-81	12	63.49	76.2	
	1981-82	11	58.93	64.8	
	1982-83	10	59.44	59.4	
	1983-84	11	55.67	61.2	
	1984-85	10	54.49	54.5	
	1985-86	11	49.92	54.9	
	1986-87	20	54.34	108.7	
	1987-88	14	54.49	76.3	
	1988-89	15	68.57	84.4	
	1989-90	14	65.07	91.1	
	1990-91	14	68.77	96.2	
नांदेड	1978-79	12	46.18	55.4	Nanded
	1979-80	3	47.05	14.1	
	1980-81	11	41.09	45.2	
	1981-82	4	37.55	15.0	
	1982-83	8	47.64	38.1	
	1983-84	6	41.56	24.9	
	1984-85	8	42.67	34.1	
	1985-86	7	46.90	32.8	
	1986-87	13	38.44	50.0	
	1987-88	8	46.68	37.3	
	1988-89	8	45.76	36.6	
	1989-90	8	44.37	35.5	
	1990-91	14	44.80	62.7	

सक्ता सेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : केळी—चालू Crop : Banana—Contd.

1	2	3	4	5	
उस्मानाबाद	1978-79	1	46.18	4.6	Osmanabad
	1979-80	2	27.70	5.5	
	1980-81	2	28.17	5.6	
	1981-82	2	25.73	5.1	
	1982-83	1	16.64	1.7	
	1983-84	2	48.20	9.6	
	1984-85	1	26.98	2.7	
	1985-86	2	48.73	9.7	
	1986-87	1	11.55	1.2	
	*1987-88	
अमरावती	1978-79	1	43.24	4.4	Amravati
	1979-80	2	47.09	9.4	
	1980-81	2	42.49	8.5	
	1981-82	2	40.52	8.1	
	1982-83	2	47.38	9.5	
	1983-84	2	43.21	8.6	
	1984-85	2	40.52	8.1	
	1985-86	2	36.34	7.3	
	1986-87	3	40.17	12.1	
	1987-88	2	49.51	9.9	
	1988-89	2	47.42	9.5	
	1989-90	2	34.00	6.9	
	1990-91	2	40.82	8.1	
बुलढाणा	1978-79	3	48.82	14.2	Buldhaana
	1979-80	8	71.25	57.0	
	1980-81	3	60.55	18.2	
	1981-82	5	58.88	29.4	
	1982-83	4	48.71	19.5	
	1983-84	5	47.69	23.9	
	1984-85	5	37.43	18.7	
	1985-86	5	55.49	27.7	
	1986-87	5	48.76	24.4	
	1987-88	5	54.0	27.0	
	1988-89	5	52.95	26.5	
	1989-90	6	57.83	34.7	
	1990-91	4	57.54	23.0	
	वर्धा	1978-79	8	44.90	
1979-80		1	43.84	4.4	
1980-81		8	46.59	37.3	
1981-82		2	45.20	9.0	
1982-83		7	44.80	31.4	
1983-84		2	43.06	8.6	
1984-85		7	34.21	23.9	
1985-86		5	47.46	23.7	
1986-87		6	38.37	23.0	
1987-88		6	43.59	26.2	
1988-89		6	46.87	27.8	
1989-90		6	40.17	24.1	
1990-91		7	39.09	27.3	
यवतमाळ		1985-86	2	50.26	10.1
	1986-87	1	44.70	4.5	
	1987-88	1	41.80	4.2	
	1988-89	1	46.19	4.6	
	1989-90	1	62.00	6.2	
	1990-91	6	58.45	35.0	
अकोला	1985-86	2	32.12	6.4	Akola
	1986-87	1	29.41	2.9	
	1987-88	1	35.79	3.6	
	1988-89	1	43.38	4.4	
	1989-90	1	62.00	6.2	
	1990-91	4	45.65	18.2	

Note : Survey on Bananas is discontinued from 1987-88 onwards.

तक्ता तेवीस—चालू TABLE—XXIII—Contd.

पीक : केळी—पूर्ण Crop : Banana—Concl'd.

1	2	3	4	5	1
महाराष्ट्र राज्य	1978.79	265	45.42	1203.6	Maharashtra State
	1979.80	237	47.96	1136.6	
	1980-81	242	52.60	1272.8	
	1981.82	274	48.29	1323.1	
	1982-83	250	48.30	1207.5	
	1983.84	253	48.50	1227.0	
	1984-85	243	47.09	1144.2	
	1985-86	251	46.14	1158.1	
	1986-87	284	48.57	1379.3	
	1987-88	258	51.73	1334.7	
	1988-89	270	53.95	1456.7	
	1989-90	262	54.15	1418.7	
	1990.91	292	53.52	1604.0	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : द्राक्षे Crop : Grape

जिल्हा 1	वर्ष Year 2	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in hectares 3	सरासरी उत्पन्न प्रती हेक्टर टनात Av. yield in ton/ ha. 4	उत्पन्न '००' मेट्रीक टन Production in '00' M. T. 5	
नासिक	1978-79	1229	12.0	147.5	Nasik
	1979-80	1482	13.0	192.7	
	1980-81	1482	12.6	186.7	
	1981-82	1482	14.5	214.9	
	1982-83	1482	13.4	198.6	
	1983-84	1417	10.5	148.8	
	1984-85	2434	16.6	404.0	
	1985-86	2908	15.0	436.2	
	1986-87	3364	12.6	457.5	
	1987-88	3995	16.4	655.2	
	1988-89	3995	20.1	801.8	
	1989-90	5225	14.5	757.5	
1990-91	8737	14.1	1105.4		
अहमदनगर	1978-79	158	9.5	15.0	Ahmadnagar
	1979-80	73	16.6	12.1	
	1980-81	73	13.2	9.6	
	1981-82	73	11.8	8.6	
	1982-83	104	11.4	11.8	
	1983-84	161	18.0	29.0	
	1984-85	193	15.4	29.7	
	1985-86	150	20.3	30.4	
	1986-87	73	17.3	12.6	
	1987-88	193	14.6	28.2	
	1988-89	194	20.5	39.8	
	1989-90	639	17.8	113.7	
1990-91	811	14.8	120.1		
पुणे	1978-79	214	10.9	23.3	Pune
	1979-80	321	16.8	53.9	
	1980-81	321	10.6	34.0	
	1981-82	280	17.3	48.4	
	1982-83	280	12.8	35.8	
	1983-84	282	12.8	36.1	
	1984-85	263	17.8	46.8	
	1985-86	265	17.6	46.6	
	1986-87	263	16.5	43.4	
	1987-88	263	28.0	73.6	
	1988-89	263	24.2	63.8	
	1989-90	711	19.8	140.7	
1990-91	750	18.6	139.7		
सोलापूर	1978-79	83	11.1	9.2	Solapur
	1979-80	83	13.4	11.1	
	1980-81	83	8.0	6.6	
	1981-82	227	8.6	19.5	
	1982-83	227	11.4	25.9	
	1983-84	246	7.2	17.7	
	1984-85	742	22.1	164.0	
	1985-86	742	14.4	106.8	
	1986-87	742	13.6	100.9	
	1987-88	742	10.5	77.9	
	1988-89	892	29.8	266.1	
	1989-90	1782	17.5	311.2	
1990-91	1800	19.5	351.2		
सातारा	1978-79	46	9.8	4.5	Satara
	1979-80	46	13.2	6.1	
	1980-81	46	14.0	6.4	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक द्राक्षे—पुणं Crop : Grape—Concl'd.

जिल्हा	वर्ष	क्षेत्र हेक्टर मध्ये	सरासरी उत्पन्न	उत्पन्न '००'	
1	Year	Area/in ha.	प्रति हेक्टर टनात	मेट्रिक टनात	District
	2	3	Av. Yield	Production in	
			Av. in ton/ha.	'00' M. T.	
			4	5	
सातारा—चालू	1981-82	46	15.7	7.2	Satara—Contd.
	1982-83	19	12.6	2.4	
	1983-84	19	16.2	3.0	
	1984-85	24	27.9	6.7	
	1985-86	24	21.6	5.2	
	1986-87	9	20.3	1.8	
	1987-88	9	12.7	1.1	
	1988-89	66	22.5	14.9	
	1989-90	192	22.0	42.1	
	1990-91	192	11.6	31.9	
सांगली	1978-79	496	14.7	72.9	Sangli
	1979-80	661	21.6	142.8	
	1980-81	661	17.3	114.4	
	1981-82	661	12.5	82.6	
	1982-83	661	12.6	83.3	
	1983-84	627	16.2	101.6	
	1984-85	1062	15.3	162.5	
	1985-86	1062	7.8	82.8	
	1986-87	1062	9.8	104.0	
	1987-88	1062	13.4	142.3	
	1988-89	1391	24.2	336.7	
	1989-90	2234	20.4	455.9	
	1990-91	2535	20.3	516.9	
उस्मानाबाद	1980-81	144	8.0	11.5	Osmanabad
	1981-82	158	8.6	13.6	
	1982-83	144	11.4	16.4	
	1983-84	144	7.2	10.4	
	1984-85	144	20.4	24.4	
	1985-86	155	7.9	12.2	
	1986-87	155	11.8	18.3	
	1987-88	184	5.0	27.6	
	1988-89	244	21.6	52.8	
	1989-90	454	19.0	86.1	
	1990-91	522	12.6	66.0	
महाराष्ट्र राज्य	1978-79	2228	12.2	272.4	Maharashtra State
	1979-80	2666	15.7	418.7	
	1980-81	2810	13.1	369.2	
	1981-82	2927	13.5	394.8	
	1982-83	2917	12.8	374.2	
	1983-84	2896	12.0	346.6	
	1984-85	4862	17.3	843.1	
	1985-86	5306	13.6	720.2	
	1986-87	5668	13.0	738.5	
	1987-88	6448	15.6	1005.9	
	1988-89	7242	22.4	1620.0	
	1989-90	11,762	17.0	1996.1	
	1990-91	15,210	16.1	2454.6	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : संजी Crop : Orange

जिल्हा	वर्ष Year	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न Av. Yield/bearing tree		प्रती हेक्टरी फळे धारण		उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
		किलोमध्ये In Kgs.	फळांची संख्या No. of fruits	करणाऱ्या झाडांची संख्या No. of bearing trees/ha.	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.		
1	2	3	4	5	6	7	1
नागपूर	1978-79	11.83	90	222	8102	212.8	Nagpur
	1979-80	11.79	104	198	9500	221.8	
	1980-81	18.10	135	188	9500	323.3	
	1981-82	19.36	185	188	9500	345.8	
	1982-83	2.12	20	210	9500	42.3	
	1983-84	21.70	183	196	11014	468.4	
	1984-85	0.57	4	152	11490	10.0	
	1985-86	17.74	139	206	12290	449.1	
	1986-87	14.67	109	212	12300	382.5	
	1987-88	18.01	176	305	12290	675.1	
	1988-89	21.41	160	269	12290	707.8	
1989-90	17.08	126	249	12290	522.7		
1990-91	30.34	211	249	12290	928.5		
अमरावती	1978-79	16.71	184	243	8861	359.8	Amravati
	1979-80	15.56	145	185	9800	282.1	
	1980-81	21.26	177	216	9800	450.0	
	1981-82	25.42	248	216	9800	538.1	
	1982-83	13.58	127	232	9800	308.8	
	1983-84	33.47	343	201	11338	762.8	
	1984-85	12.05	121	213	12292	315.5	
	1985-86	30.87	315	239	12292	906.8	
	1986-87	30.47	298	251	13400	1024.8	
	1987-88	8.90	93	265	13439	317.0	
	1988-89	35.25	311	254	13439	1217.5	
1989-90	27.87	272	249	13439	1022.4		
1990-91	28.49	345	276	13439	1056.7		
वर्धा	1978-79	9.76	91	196	1990	38.1	Wardha
	1979-80	11.68	107	206	2000	48.1	
	1980-81	12.25	116	140	2000	34.3	
	1981-82	12.48	109	140	2000	35.0	
	1982-83	1.74	16	261	2000	9.1	
	1983-84	20.44	143	142	2076	60.3	
	1984-85	10.20	73	90	2192	20.1	
	1985-86	21.11	183	177	2338	87.4	
	1986-87	20.66	223	243	2500	125.5	
	1987-88	20.13	222	275	2538	140.5	
	1988-89	27.50	255	254	2538	177.3	
1989-90	19.30	175	249	2538	121.9		
1990-91	26.43	200	273	2538	183.1		
अकोला	1987-88	25.19	224	263	388	25.7	Akola
	1988-89	26.70	273	262	388	27.1	
	1989-90	24.08	141	293	388	27.4	
	1990-91	27.55	282	261	388	27.9	
यवतमाळ	1987-88	20.20	157	268	316	17.1	Yavatmal
	1988-89	56.97	290	259	316	46.6	
	1989-90	36.45	330	273	316	26.6	
	1990-91	31.79	265	273	316	27.4	
महाराष्ट्र राज्य	1978-79	14.07	137	229	18953	610.7	Maharashtra State
	1979-80	13.43	122	193	21300	552.0	
	1980-81	19.34	155	196	21300	807.6	
	1981-82	22.01	212	196	21300	918.9	
	1982-83	7.52	70	225	21300	360.2	
	1983-84	26.97	255	196	24428	1291.5	
	1984-85	7.56	74	176	25974	345.6	
	1985-86	24.59	231	218	26920	1443.3	
	1986-87	23.33	216	233	28200	1532.8	
	1987-88	14.34	144	283	28971	1175.4	
	1988-89	28.89	258	260	29941	2249.2	
	1989-90	22.94	209	259	29941	1778.7	
	1990-91	28.85	260	266	29941	2293.7	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : मोसंबी Crop : Mosambi

जिल्हा	वर्ष	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न Av. Yield/bearing tree		प्रती हेक्टरी	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
		किलोमध्ये In Kgs.	फळांची संख्या No. of fruits	फळे धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या No. of bearing trees/ha.			
1	Year 2	3	4	5	6	7	1
जळगाव	.. 1986-87	40.62	355	235	469	44.77	.. Jalgaon
	1987-88	31.40	247	292	469	43.00	
	1988-89	44.53	459	275	469	57.43	
	1989-90	50.67	240	314	469	74.62	
	1990-91	46.42	223	270	546	68.43	
पुणे	.. 1986-87	14.15	104	258	377	13.76	.. Pune
	1987-88	22.45	107	332	377	28.10	
	1988-89	22.63	90	320	377	27.30	
	1989-90	26.67	108	331	377	33.28	
	1990-91	23.85	130	367	285	24.95	
अहमदनगर	.. 1988-89	22.90	88	319	250	18.26	.. Ahmednagar
	1989-90	8.41	44	303	250	6.37	
	1990-91	21.18	130	301	436	27.80	
औरंगाबाद	.. 1985-86	16.99	124	215	993	36.27	.. Aurangabad
	1986-87	12.94	99	264	786	26.85	
	1987-88	32.82	186	273	786	70.42	
	1988-89	30.90	195	281	786	68.25	
	1989-90	43.77	235	301	786	103.55	
	1990-91	24.28	183	327	894	70.98	
जालना	.. 1988-89	44.31	396	282	286	35.76	.. Jalna
	1989-90	54.38	224	278	286	43.24	
	1990-91	41.06	226	246	691	69.80	
महाराष्ट्र राज्य	.. 1985-86	16.99	124	215	993	36.27	.. Maharashtra State
	1986-87	20.60	168	254	1632	85.58	
	1987-88	29.70	183	292	1632	141.52	
	1988-89	32.36	246	295	3006	286.98	
	1989-90	39.47	171	305	2006	261.06	
	1990-91	30.41	178	302	3690	338.93	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

✓ पीक : नारळ Crop : Coconut

जिल्हा	वर्ष	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न (फळात)	फळे धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या	क्षेत्र हेक्टरमध्ये	फळांचे एकूण उत्पादन	District
1	Year	Average yield palm (in nuts)	हजारत No. of bearing trees in '000'	Area in ha.	लाखात Production of nuts in lakhs	
मुंबई उपनगर + ठाणे	1978-79	47	162	800	76.14	Bombay Sub. + Thane
	1979-80	61	161	850	58.21	
	1980-81	58	163	1240	94.54	
	1981-82	50	163	1240	81.50	
	1982-83	34	243	1100	82.62	
	1983-84	36	414	1200	149.04	
	1984-85	52	176	1200	91.52	
	1985-86	45	24	100	10.80	
	1986-87	57	24	100	13.68	
	1987-88	74	19	100	14.06	
	1988-89	72	26	100	19.17	
	1989-90	65	26	100	17.09	
1990-91	65	26	100	17.35		
रायगड	1978-79	42	192	700	80.64	Raigad
	1979-80	41	191	770	78.31	
	1980-81	40	191	1070	76.40	
	1981-82	42	191	1070	80.22	
	1982-83	52	170	800	88.40	
	1983-84	50	179	800	89.50	
	1984-85	51	156	800	79.56	
	1985-86	64	175	800	112.00	
	1986-87	65	174	800	113.10	
	1987-88	56	170	800	95.20	
	1988-89	56	213	800	120.19	
	1989-90	68	209	800	139.21	
1990-91	62	209	800	130.46		
रत्नागिरी	1978-79	22	1267	7590	278.74*	Ratnagiri
	1979-80	29	1392	7890	403.68*	
	1980-81	32	1399	7880	447.68*	
	1981-82	32	1399	7880	447.68*	
	1982-83	28	160	1100	44.80	
	1983-84	37	213	1000	78.81	
	1984-85	41	190	1000	77.90	
	1985-86	36	127	600	45.72	
	1986-87	31	94	500	29.05	
	1987-88	35	397	1300	138.95	
	1988-89	44	364	1300	161.14	
	1989-90	45	324	1300	167.05	
1990-91	45	377	1300	168.45		
सिंधुदुर्ग	1982-83	28	1442	8200	403.76	Sindhudurg
	1983-84	40	1543	7600	617.20	
	1984-85	40	1337	7600	534.80	
	1985-86	55	1179	5500	648.45	
	1986-87	51	1178	5500	600.78	
	1987-88	53	1210	5600	641.30	
	1988-89	52	1390	5600	729.64	
	1989-90	56	1364	5600	759.78	
	1990-91	57	1361	5600	773.67	
महाराष्ट्र राज्य	1978-79	27	1621	9090	535.52	Maharashtra State
	1979-80	33	1744	9510	580.20	
	1980-81	35	1753	10190	618.62	
	1981-82	35	1753	10190	609.40	
	1982-83	31	2015	11200	619.58	
	1983-84	40	2349	10600	934.55	
	1984-85	42	1859	10600	783.78	
	1985-86	54	1505	7000	816.97	
	1986-87	51	1470	6900	756.70	
	1987-88	50	1796	7800	889.51	
	1988-89	51	1993	7800	1030.41	
	1989-90	55	1973	7800	1083.13	
1990-91	56	1973	7800	1089.93		

* Ratnagiri and Sindhudurg combined.

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : सुपारी : Crop : Arecanut

जिल्हा	वर्ष Year	दर झाडांचे सरासरी उत्पन्न रोठा (वाळलेली सुपारी) (कि. ग्र.) Average yield in kg./palm (Rotha)	फळे धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या हजारत No. of bearing trees in '000'	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
1	2	3	4	5	6	
रायगड	.. 1978-79	0.891	938	580	835	.. Raigad
	1979-80	1.092	906	580	989	
	1980-81	0.841	906	580	762	
	1981-82	0.847	906	580	767	
	1982-83	0.743	1091	900	811	
	1983-84	0.457	1101	890	503	
	1984-85	0.403	1094	890	438	
	1985-86	0.781	919	600	717	
	1986-87	0.813	925	600	749	
	1987-88	0.826	899	600	743	
	1988-89	0.930	858	600	796	
	1989-90	1.010	859	600	873	
	1990-91	0.774	716	600	554	
रत्नागिरी	.. 1978-79	0.963	1733	1590	1669*	.. Ratnagiri
	1979-80	0.910	1717	1540	1562*	
	1980-81	1.014	1731	1540	1755*	
	1981-82	0.960	1731	1540	1662*	
	1982-83	0.705	991	890	699	
	1983-84	0.692	994	890	658	
	1984-85	0.853	978	890	831	
	1985-86	0.821	751	600	616	
	1986-87	0.705	1171	900	826	
	1987-88	0.736	1203	900	885	
	1988-89	0.830	1386	900	1144	
	1989-90	0.830	1428	900	1185	
	1990-91	0.875	1436	900	1256	
सिंधुदुर्ग	.. 1982-83	0.926	626	570	580	.. Sindhudurg
	1983-84	0.874	543	500	474	
	1984-85	1.655	543	500	899	
	1985-86	1.315	510	400	671	
	1986-87	1.034	408	300	422	
	1987-88	0.946	467	400	442	
	1988-89	0.940	431	400	406	
	1989-90	0.910	432	400	393	
	1990-91	1.294	542	400	701	
	महाराष्ट्र राज्य	.. 1978-79	0.937	2671	2170	2509
1979-80		0.972	2623	2120	2551	
1980-81		0.954	2637	2120	2517	
1981-82		0.921	2637	2120	2429	
1982-83		0.772	2708	2300	2090	
1983-84		0.631	2638	2150	1665	
1984-85		0.831	2615	2280	2174	
1985-86		0.920	2180	1600	2005	
1986-87		0.799	2504	1800	2000	
1987-88		0.806	2569	1900	2070	
1988-89		0.900	2675	1900	2346	
1989-90		0.900	2719	1900	2451	
1990-91		0.932	2694	1900	2512	

* Ratnagiri and Sindhudurg combined.

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : काजू Crop : Cashewnut

जिल्हा	वर्ष Year	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	सरासरी उत्पन्न कि. गॅ./हेक्टर (प्रती हेक्टर फळे धारण करणारी ४०० झाडे) Average yield in kg./ha. (400 bearing trees /ha.)	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
1	2	3	4	5	
रत्नागिरी	1978-79	2800	420.0	1176	Ratnagiri
	1979-80	2800	448.0	1254	
	1980-81	2800	472.0	1321	
	1981-82	2800	404.0	1132	
	1982-83	2800	391.0	1094	
	1983-84	2800	445.0	1246	
	1984-85	2800	676.0	1892	
	1985-86	1700	395.0	672	
	1986-87	2200	188.4	414	
	1987-88	2200	328.4	722	
	1988-89	2200	398.0	788	
1989-90	2200	383.4	855		
1990-91	2500	445.2	1113		
सिंधुदुर्ग	1978-79	13600	420.0	5712	Sindhudurg
	1979-80	13600	448.0	6093	
	1980-81	13600	472.0	6419	
	1981-82	13600	404.0	5494	
	1982-83	13600	391.0	5318	
	1983-84	13600	445.1	6053	
	1984-85	13600	676.0	9194	
	1985-86	9700	617.2	5987	
	1986-87	10400	562.0	5845	
	1987-88	10500	860.4	9034	
	1988-89	10500	1048.4	11008	
1989-90	10500	1018.0	10689		
1990-91	11000	846.8	9314		
रायगड	1978-79	100	400.0	40	Raigad
	1979-80	100	444.0	44	
	1980-81	100	348.0	35	
	1981-82	100	404.0	41	
	1982-83	100	331.9	33	
	1983-84	100	138.9	14	
	1984-85	100	92.9	9	
	1985-86	100	296.4	30	
	1986-87	36	260.4	9	
	1987-88	100	342.0	34	
	1988-89	100	428.0	43	
1989-90	100	565.6	57		
1990-91	100	522.8	52		
कोल्हापूर	1978-79	500	400.0	200	Kolhapur
	1979-80	500	444.0	222	
	1980-81	500	348.0	174	
	1981-82	500	575.2	288	
	1982-83	500	606.3	303	
	1983-84	500	639.8	320	
	1984-85	500	1005.8	503	
	1985-86	400	741.0	296	
	1986-87	600	673.2	404	
	1987-88	600	663.6	398	
	1988-89	600	645.2	387	
1989-90	600	607.2	364		
1990-91	1000	700.4	700		

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : काजू—पूर्ण Crop : Cashewnut—Concl'd.

1	2	3	4	5		
नामिक	1978-79	100	400.0	40	..	Nasik
	1979-80	100	444.0	45		
	1980-81	100	348.0	35		
	1981-82	100	404.4	40		
	1982-83	100	397.3	40		
	1983-84	100	449.0	45		
	† 1984-85	100	612.6	61		
महाराष्ट्र राज्य	1978-79	17100	400.0	7168	..	Maharashtra State
	1979-80	17100	444.0	7658		
	1980-81	17100	404.0	7985		
	1981-82	17100	409.0	6995		
	1982-83	17100	396.4	6788		
	1983-84	17200	449.0	7678		
	1984-85	17100	681.8	11659		
	1985-86	11900	587.0	6985		
	1986-87	13236	504.1	6672		
	1987-88	13400	760.4	10188		
	1988-89	13400	912.4	12226		
	1989-90	13400	892.2	11964		
	1990-91	14600	765.7	11180		

† Survey on Cashewnut discontinued from 1985-86 onwards.

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : कांदा (खरीप+रब्बी) Crop : Onion. (Kharif+Rabbi)

जिल्हा	वर्ष Year	क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये Area in '00' ha.	सरासरी उत्पन्न प्रती हेक्टर टनात Average yield tonnes/ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District.
1	2	3	4	5	
नासिक	1978-79	193	20.663	3988	Nasik
	1979-80	200	16.680	3336	
	1980-81	214	13.692	2930	
	1981-82	195	16.010	3122	
	1982-83	189	13.561	2563	
	1983-84	189	12.735	2407	
	1984-85	183	13.235	2422	
	1985-86	188	13.133	2469	
	1986-87	186	11.231	2089	
	1987-88	188	11.638	2188	
	1988-89	198	16.553	3112	
	1989-90	220	12.027	2646	
1990-91	222	11.729	2604		
धुळे	1978-79	37	17.027	630	Dhuie
	1979-80	37	8.900	329	
	1980-81	43	11.648	501	
	1981-82	53	11.283	598	
	1982-83	44	9.841	433	
	1983-84	39	11.744	458	
	1984-85	33	11.606	383	
	1985-86	36	8.361	301	
	1986-87	36	9.667	348	
	1987-88	36	10.611	382	
	1988-89	40	8.750	350	
	1989-90	52	9.558	497	
1990-91	53	11.472	608		
जळगाव	1978-79	20	18.400	368	Jalgaon
	1979-80	21	12.333	259	
	1980-81	22	12.318	271	
	1981-82	24	13.208	317	
	1982-83	22	13.318	293	
	1983-84	29	11.690	339	
	1984-85	20	13.050	261	
	1985-86	25	7.640	191	
	1986-87	25	9.160	229	
	1987-88	25	12.000	300	
	1988-89	25	12.320	308	
	1989-90	22	12.136	267	
1990-91	33	10.697	353		
अहमदनगर	1978-79	24	14.375	345	Ahmadnagar
	1979-80	26	11.577	301	
	1980-81	24	13.083	314	
	1981-82	25	13.560	339	
	1982-83	21	7.857	165	
	1983-84	21	13.000	273	
	1984-85	21	16.238	341	
	1985-86	22	9.051	200	
	1986-87	21	10.571	222	
	1987-88	22	10.954	241	
	1988-89	20	12.850	257	
	1989-90	32	11.750	376	
1990-91	48	10.021	481		
पुणे	1978-79	104	15.779	1641	Pune
	1979-80	114	16.500	1881	
	1980-81	115	14.409	1657	
	1981-82	122	16.262	1984	
	1982-83	116	16.405	1903	
	1983-84	95	17.274	1641	
	1984-85	93	18.118	1685	
	1985-86	96	12.917	1240	
	1986-87	95	13.653	1297	
	1987-88	96	13.177	1265	
	1988-89	107	14.691	1572	
	1989-90	89	14.000	1246	
1990-91	116	17.741	2058		

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : कांदा (खरीप+रब्बी)—चालू Crop : Onion (Kharif+Rabbi)—Contd.

1	2	3	4	5			
सोलापूर	..	1978-79	36	12.694	457	..	Solapur
		1979-80	42	14.071	591		
		1980-81	47	12.511	588		
		1981-82	46	12.478	574		
		1982-83	41	13.341	547		
		1983-84	43	13.930	599		
		1984-85	35	18.343	642		
		1985-86	40	12.650	506		
		1986-87	39	11.051	431		
		1987-88	40	10.425	417		
		1988-89	41	6.926	284		
		1989-90	42	11.429	480		
	1990-91	48	9.271	445			
सातारा	..	1978-79	27	13.889	375	..	Satara
		1979-80	30	9.167	275		
		1980-81	31	12.935	401		
		1981-82	29	10.759	312		
		1982-83	30	12.333	370		
		1983-84	34	10.000	340		
		1984-85	25	11.960	299		
		1985-86	28	12.679	355		
		1986-87	29	12.241	355		
		1987-88	28	10.750	329		
		1988-89	32	14.937	478		
		1989-90	30	12.800	384		
	1990-91	33	12.939	427			
औरंगाबाद	..	1978-79	9	6.778	61	..	Aurangabad
		1979-80	10	10.800	108		
		1980-81	10	12.500	125		
		1981-82	8	13.875	111		
		1982-83	9	7.556	68		
		1983-84	12	12.250	147		
		1984-85	9	14.333	129		
		1985-86	9	8.778	79		
		1986-87	9	6.444	58		
		1987-88	9	12.111	109		
		1988-89	9	5.778	52		
		1989-90	6	12.167	73		
	1990-91	6	13.333	80			
उस्मानाबाद	..	1978-79	10	11.700	117	..	Osmanabad
		1979-80	12	11.250	135		
		1980-81	11	11.636	128		
		1981-82	4	11.750	47		
		1982-83	5	11.600	58		
		1983-84	18	13.000	234		
		1984-85	11	9.545	105		
		1985-86	11	8.818	97		
		1986-87	11	8.000	88		
		1987-88	11	9.364	103		
		1988-89	10	8.900	89		
		1989-90	10	11.500	115		
	1990-91	10	9.300	93			
बुलढाणा	..	1978-79	13	11.692	152	..	Buldhana
		1979-80	19	14.842	282		
		1980-81	21	13.000	273		
		1981-82	20	12.850	257		
		1982-83	16	13.000	208		
		1983-84	13	14.615	190		
		1984-85	13	10.385	135		
		1985-86	13	11.385	148		
		1986-87	13	10.615	138		
		1987-88	13	12.358	163		
		1988-89	16	9.875	158		
		1989-90	19	5.526	105		
	1990-91	19	7.579	144			

सबता तेबीस—समाप्त TABLE XXIII—Concl.

बीक : कांदा (खरीप + रब्बी)—समाप्त Crop : Onion (Kharif + Rabi)—Concl.

1	2	3	4	5	
अमरावती	1978-79	7	10.571	74	Amravati
	1979-80	11	13.818	152	
	1980-81	12	12.500	150	
	1981-82	17	14.176	941	
	1982-83	16	13.375	214	
	1983-84	9	15.444	139	
	1984-85	8	15.750	126	
	1985-86	8	12.750	102	
	1986-87	8	11.375	91	
	1987-88	8	13.625	109	
	1988-89	15	14.400	216	
	1989-90	15	12.800	192	
	1990-91	16	9.000	144	
महाराष्ट्र राज्य	1978-79	531	16.704	8870	Maharashtra State
	1979-80	583	14.693	8566	
	1980-81	613	13.284	8143	
	1981-82	616	14.591	8988	
	1982-83	579	13.451	7788	
	1983-84	564	13.454	7591	
	1984-85	511	14.341	7328	
	1985-86	540	11.907	6430	
	1986-87	546	10.993	6002	
	1987-88	549	11.475	6300	
	1988-89	577	13.534	7809	
	1989-90	602	11.822	7116	
	1990-91	665	12.090	8040	

तक्ता चौवीस
TABLE XXIV

विकासविषयक निवडक उपाययोजनांमुळे मिळालेले जादा उत्पादन ठरविण्यासाठी केलेल्या मूल्यमापन सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष
Results of Yardstick Surveys for determining additional yield due to selected Development measures

विकासविषयक निवडक उपाययोजनांमुळे मिळालेले उत्पादन ठरविण्यासाठी महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या विभागांमध्ये मूल्यमापन सर्वेक्षण घेतली जातात. त्यासंबंधीचे निष्कर्षही खाली दिलेले आहेत.

Yardstick Surveys for determining additional yield due to selected development measures are undertaken in different areas of the State. The results of the same are also given below.

(एक) मूल्यमापन सर्वेक्षण मनोली प्रकल्प, जिल्हा अकोला
(1) Assessment Survey in Manoli Project

पिकाचे नाव	वर्ष	जमीन वर्ग	सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर (सुकविलेले) Average yield kg/ha. (dried)		प्रकल्पामुळे झालेली वाढ किलो/हेक्टर Increase in yield due to project kg/ha.	टक्के वाढ % increase
			प्रकल्प क्षेत्र Project areas	प्रकल्पाबाहेरील क्षेत्र Non-project areas		
1) खरीप ज्वारी Kh. Jowar (U. I.)	1988-89	II	940.7 (20)	760.2 (22)	180.5	23.7
		III	1031.2 (18)	941.3 (21)	89.9	9.6
		IV	665.6 (3)	595.9 (5)	69.7	11.7
		एकत्रित Pooled*	894.5 (41)	795.8 (48)	98.7	12.4
	1989-90	II	3113.9 (8)	2718.6 (7)	395.3	14.5
		III	1976.4 (18)	1919.7 (18)	56.7	2.9
		IV	3028.7 (14)	2515.7 (14)	513.0	20.4
		एकत्रित Pooled	2572.2 (40)	2277.0 (39)	295.2	13.0
	1990-91	II	1613.4 (22)	1379.2 (22)	234.2	16.9
		III	1266.3 (12)	1051.8 (12)	214.5	20.3
		IV	1080.0 (6)	945.3 (6)	134.7	14.2
		एकत्रित Pooled	1429.3 (40)	1224.0 (40)	205.3	16.8
2) कापूस Cotton (U. I.)	1988-89	II	403.1 (4)	218.1 (4)	184.3	84.2
		III	304.1 (25)	280.3 (25)	23.8	8.5
		IV	298.6 (6)	199.5 (6)	99.1	49.7
		एकत्रित Pooled*	316.2 (35)	260.8 (35)	55.4	21.2
	1989-90	II	983.7 (20)	750.2 (20)	233.5	31.0
		III	734.7 (15)	698.9 (15)	35.8	5.1
		IV	139.3 (3)	119.9 (3)	19.4	16.2
		एकत्रित Pooled	818.7 (38)	680.2 (38)	138.5	20.4
	1990-91	II	587.7 (20)	515.9 (20)	71.8	13.9
		III	532.2 (14)	455.8 (14)	76.4	16.8
		IV	286.5 (4)	218.7 (4)	67.8	30.6
		एकत्रित Pooled	535.5 (38)	462.4 (38)	73.1	15.1

तक्ता चौवीस-चालू
TABLE XXIV—Contd.

पिकाचे नाव	वर्ष	जमीन वर्ग	सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर (सुकविलेले) Average yield kg./ha. (dried)		प्रकल्पामुळे झालेली वाढ किलो/हेक्टर Increase in yield due to Project kg./ha.	टक्के वाढ % Increase
			प्रकल्प क्षेत्र Project areas	प्रकल्पाबाहेरील क्षेत्र Non-Project areas		
३) खरीप मूग Kh. Moong	1990-91	II	258.2 (16)	245.0 (14)	13.2	5.4
		III	297.5 (18)	219.4 (18)	78.1	35.6
		IV	242.5 (6)	179.8 (6)	62.7	34.9
		एकत्रित Pooled	273.5 (40)	222.5 (38)	51.9	22.9
४) उडीद Udid	1990-91	II	363.4 (11)	324.5 (11)	38.9	12.0
		III	404.4 (16)	365.4 (14)	39.0	10.7
		IV	184.0 (5)	166.0 (5)	11.0	10.8
		एकत्रित Pooled	355.9 (32)	317.2 (30)	38.7	12.2

टीप:—कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

Note :—Figures in bracket indicate No. of plots.

*क्षेत्राचा अधिभार लावला आहे.

तक्ता चौवीस—चाल
TABLE XXIV—Contd.

(दोन) राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत पीक सुधार कार्यक्रम

(2) Result of additional yields of crops cover under National Watershed Development Programme

राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम या केंद्रपुरस्कृत योजनेमध्ये निवडलेल्या पाणलोट क्षेत्रात मृद आणि जलसंधारणाची कामे झालेली आहेत. अशा जमिनीवर पीक प्रात्यक्षिके आयोजित करण्यात येतात.

कृषि विद्यापीठातील शास्त्रज्ञांच्या शिफारशीने ५० हेक्टरचे एक याप्रमाणे २०० हेक्टर क्षेत्रावरील चार प्रात्यक्षिकावर पीक उत्पादन वाढीसाठी आधुनिक कृषि तंत्राचा वापर करून पिकाचे उत्पादन आणि उत्पादकता वाढविण्यासाठी पीक सुधार कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे.

A Centrally sponsored Scheme for National Watershed Development Programme.

(I) To achieve a positive break through in rainfed farming areas by over coming the problem of low yields lack of control over environment and bringing out of development in the Watershed.

(II) To organise demonstrations of improved crop productions technology as per recommendations of the Agriculture University Scientists.

राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत पीक कापणी प्रयोगाचे उत्पन्न राज्यस्तरावर पीकनिहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता

हंगाम : —खरीप

पिकाचे नांव	जिल्ह्याची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाळलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
			प्रात्यक्षिकात	प्रात्यक्षिकाबाहेरील		
1	2	3	4	5	6	7
बाजरी	3	1987-88	949.5 (44)	657.2 (44)	292.3	45
	13	1988-89	723.2 (513)	478.3 (419)	244.9	51
	7	1989-90	1098.9 (206)	843.4 (203)	255.5	30
ख. ज्वारी	8	1977-88	2083.4 (323)	1610.2 (310)	453.2	29
	15	1988-89	980.2 (503)	754.2 (469)	226.0	30
	5	1989-90	1944.8 (83)	1629.3 (82)	315.5	19
भुईमूग	3	1977-88	906.3 (35)	745.2 (33)	161.1	22
	6	1988-89	839.2 (111)	633.1 (92)	206.1	33
	2	1989-90	1098.3 (41)	897.5 (40)	200.8	22
सुर्यफूल	2	1987-88	456.4 (10)	377.4 (10)	79.0	21
	8	1988-89	271.7 (163)	196.5 (145)	75.2	38
	2	1989-90	835.1 (55)	733.6 (42)	101.5	14
सोयाबीन	1	1988-89	1062.5 (4)	720.0 (4)	342.5	48
	1	1989-90	1015.6 (23)	684.9 (24)	330.7	48
तीळ	4	1988-89	134.0 (50)	89.0 (21)	45.0	51
	3	1989-90	219.2 (44)	181.8 (30)	37.4	21
तूर	7	1988-89	554.1 (110)	397.8 (110)	156.3	39
	3	1989-90	751.2 (58)	603.1 (42)	148.1	25
घेवडा	1	1988-89	529.9 (16)	375.8 (12)	154.1	41
	1	1989-90	663.5 (18)	622.8 (18)	40.7	7
जडीद	1	1988-89	92.5 (6)	74.5 (6)	18.3	24
	2	1989-90	272.9 (17)	204.1 (14)	68.8	33
मूग	1	1989-90	166.5 (28)
कापूस	4	1987-88	515.6 (167)	384.3 (166)	131.3	34
	5	1988-89	425.1 (71)	395.7 (45)	29.4	7
	3	1989-90	788.4 (50)	636.4 (42)	152.0	24

टीप :—कंसातील आकडे प्रयोगाची संख्या दर्शवितात.

तबता चौवीस—वालू
TABLE XXIV—Contd.

हंगाम :- रब्बी

पिकाचे नाव	जिल्हांची संख्या	वर्ष	सरसरो उत्पन्न कि./हि. (वाळलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
			प्रात्यक्षिकात	प्रात्यक्षिकाबाहेरील		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
र. ज्वारी	9	1987-88	842.1 (338)	630.4 (320)	211.7	34
	4	1988-89	1130.4 (139)	793.9 (138)	336.5	42
	8	1989-90	1224.7 (268)	968.0 (240)	256.7	27
हरभरा	12	1987-88	527.5 (313)	398.5 (277)	129.0	32
	7	1988-89	1007.5 (232)	730.1 (227)	277.4	38
	12	1989-90	890.9 (468)	704.0 (366)	186.9	26
करडई	11	1987-88	468.0 (418)	372.6 (253)	95.4	26
	7	1988-89	580.1 (106)	400.0 (83)	180.1	45
	8	1989-90	671.6 (354)	505.2 (239)	166.4	33
सुर्यफूल	3	1987-88	696.4 (10)	556.9 (8)	139.5	25
	4	1988-89	782.5 (40)	555.2 (30)	227.3	41
	4	1989-90	966.9 (135)	759.2 (89)	207.7	27
गहू	1	1988-89	1179.9 (9)	921.9 (9)	258.0	28
	1	1989-90	1799.0 (6)	1469.2 (6)	329.8	22

टीप —कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शविताने.

तक्ता चोवीस—चालू
TABLE XXIV—Contd. .

(तीन) गळीत व कडधान्य पिकांचे पथःदर्शक प्रकल्प
(3) Result of Pilot Project on Oilseeds and Pulses crops

राज्यात सन १९८८-८९ चे रब्बी हंगामात मॉठ्या, मध्यन व लघुपाटबंधान्यांचा लाभक्षेत्रात गळीत व कडधान्य पिकांचे उत्पादन आणि उत्पादकता वाढविण्याच्या उद्देशाने हरभरा, करडई, सुर्यफूल आणि उन्हाळी भुईमूग पिकावर एका किंवा ४ ते ५ गावांचे समुहामध्ये १०० ते २०० हेक्टर क्षेत्रावर पथःदर्शक प्रकल्प घेण्यात आले.

१) हरभरा व करडई पिकांचे क्षेत्रात वाढ करणे
२) हरभरा, करडई आणि वाल पिकांची उत्पादकता आणि उत्पादन वाढविणे आणि ३) सुर्यफूल व उन्हाळी भुईमूग पिकांची उत्पादकता वाढविणे असे मुख्य उद्देश ठरविण्यात आले. ४) रब्बी हंगामातील पथःदर्शक प्रकल्प यशस्वीरित्या राबविल्यामुळे आणि शेतकऱ्याकडून चांगला प्रतिसाद मिळाल्यामुळे १९८९-९० मध्ये खरीप व रब्बी हंगामात समान उद्दिष्टानुसार पथःदर्शक प्रकल्प राबविण्यात आले.

Evaluation of Pilot Project Rabi 1988-89. The Pilot Project were organised on oilseed and Pulse crops in Rabi 1988-89. The main object of the Pilot Project were (1) To increase the area under Gram and Safflower (2) To increase the production and productivity of Gram, safflower and wal (3) To increase the productivity of sunflower and summer Groundnut. (4) To increase the area under sole crop of Tur (4) To increase the production and productivity of Kharif Groundnut and Sunflower, Soyabean and Tur Crops.

पथःदर्शक प्रकल्पातील पीक कापणी प्रयोग
राज्यस्तरावर पीक निहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता

रब्बी—१९८८-८९

पिकाचे नाव	जिल्ह्यांची संख्या	पेरणी झालेले क्षेत्र (हेक्टर)	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाळलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
			प्रकल्पात	प्रकल्पाबाहेरील		
हरभरा	26		1551.4 (2802)	906.5 (1710)	644.9	71
करडई	6		1305.8 (165)	925.8 (109)	380.0	41
सुर्यफूल	18		1487.0 (673)	1001.3 (205)	485.7	49
वाल	3		593.3 (67)	416.5 (11)	176.8	43
उन्हाळी भुईमूग	25		2380.4 (1332)	1506.4 (1245)	874.0	78

खरीप—१९८९-९०

भुईमूग	12		1437.6 (350)	1127.0 (303)	310.6	28
सुर्यफूल	5		1184.1 (139)	835.6 (24)	348.5	42
सोयाबीन	4		1418.6 (119)	992.0 (117)	426.6	43
तूर	18		1320.4 (503)	871.7 (296)	448.7	51

रब्बी—१९८९-९०

हरभरा	25		1324.0 (1388)	940.7 (948)	453.3	48
सुर्यफूल	11		1383.0 (337)	857.8 (102)	525.2	61
करडई	11		941.4 (247)	625.1 (182)	316.3	50

टीप :- कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता चौवीस—चालू
TABLE XXIV—Contd.

(चार) समतल मशागत या मृद संधारण मात्रामुळे पिकाच्या उत्पन्नात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन सर्वेक्षण
(4) Evaluation Survey on contour Cultivation on Crops Yield

शेतकऱ्यांच्या शेतावर समतल मार्गदर्शक रेषा काढून समतल मशागत पद्धतीचे पेरणी केल्यास पावसाचे पाणी वाहून न जाता जमिनीत तेथेच मुरते. त्यामुळे जमिनीत ओलावा राहून पिकाच्या वाढीस त्याचा उपयोग होतो व पिकाची वाढ चांगली होऊन उत्पन्नात वाढ होते.

समतल मशागत पद्धतीवर पेरणी केल्यामुळे उत्पन्नात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन सर्वेक्षण खरीप १९८८-८९ पासून घेण्यात आले.

Contour Cultivators—Under Contour Cultivation Cultivators have to sow crops according to contour guidelines is the main object of this treatment. Due to this, rain water arrested and absorbs in soil which helps for good and uniform growth of crops throughout the field.

The evaluation survey on contour cultivation on crops yield have undertaken from kharif 1988-89.

समतल मशागत पद्धतीवरील राज्यस्तरावरील पीक निहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता.

हंगाम	पिकाचे नाव	जिल्ह्याची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि/हि (वाळलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
				समतल मशागत पद्धतीवरील	स्थानिक क्षेत्रावरील		
खरीप	भात (पेरसाळ)	1	1988-89	2781.1 (17)	2452.4 (14)	328.7	13
	नागली	2	1988-89	401.1 (8)	309.2 (8)	91.9	30
	वाजरी	11	1988-89	612.3 (275)	526.3 (272)	86.0	16
		8	1989-90	723.1 (152)	574.1 (148)	149.0	26
		10	1990-91	745.4 (207)	592.2 (207)	153.2	26
खरीप ज्वारी		19	1988-89	1253.7 (385)	1097.7 (385)	156.0	14
		15	1989-90	2089.6 (261)	1730.0 (258)	359.6	21
		14	1990-91	1687.7 (312)	1397.2 (311)	290.5	25
रब्बी	रब्बी ज्वारी	5	1988-89	559.1 (55)	442.2 (49)	116.2	26
		6	1989-90	750.1 (129)	598.8 (129)	151.3	25
	गहू	1	1988-89	667.7 (6)	560.4 (6)	107.3	19
		1	1989-90	672.6 (10)	570.3 (10)	102.3	18
	हरभरा	3	1988-89	450.5 (12)	351.2 (12)	99.3	28

टीप—कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता चौवीस-पूर्ण TABLE XXIV—Concl'd.

अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रम
पीक : भात

(5) Centrally Sponsered Special Foodgrain Production
Programme

Crop : Rice

केंद्र शासनाच्या ७५ टक्के अनुदानावर अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रम भात पिकावर राज्यातील ८ जिल्हातील ८० तालुक्यात १९८९-९० मध्ये घेण्यात आला. या कार्यक्रमामुळे उत्पादनात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन करण्यासाठी पीक कापणी प्रयोग घेण्यात आले.

Centrally Sponsered Special Foodgrains Production Programme (Rice) implemented in 8 districts (80 Tahsils) on the basis of 75 % assistance.

For assessing the additional yield due to S. F. P. P. crop cutting experiments were planned during 1989-90 and 1990-91.

जिल्हा स्तरावरील सरासरी उत्पन्न, वाढीव दर्शविणारा तक्ता
पीक-भात (तांदूळ)

जिल्हा	वर्ष	सरासरी उत्पन्न (तांदूळ) कि./हि.		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
		विशेष कार्यक्रमांतील	पीक सर्वेक्षणामधील		
ठाणे	1989-90	2055.1 (218)	1847.2 (370)	207.9	11
	1990-91	2070.1 (184)	1922.2 (356)	147.1	8
रायगड	1989-90	2147.4 (260)	1945.7 (411)	201.7	10
	1990-91	1846.4 (270)	1606.1 (420)	240.3	15
रत्नागिरी	1989-90	2792.1 (175)	2209.8 (219)	582.3	26
	1990-91	2571.3 (176)	2225.4 (270)	345.9	16
सिंधुदुर्ग	1989-90	2875.9 (128)	2300.7 (214)	575.2	25
	1990-91	2586.2 (114)	1982.5 (218)	603.7	30
नाशिक	1989-90	1446.9 (120)	943.3 (206)	503.6	53
	1990-91	1641.5 (90)	1057.6 (202)	583.9	55
भंडारा	1989-90	1210.8 (240)	1163.3 (281)	47.5	4
	1990-91	1969.9 (222)	1202.5 (472)	767.4	64
चंद्रपूर	1989-90	1832.1 (176)	1082.4 (284)	749.7	69
	1990-91	1956.8 (168)	1295.6 (376)	661.2	51
गडचिरोली	1989-90	1738.5 (116)	997.7 (198)	740.8	74
	1990-91	1691.6 (62)	927.1 (325)	764.5	83

टीप :- कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता पंचवीस TABLE XXV

(अ) महाराष्ट्र राज्यात जिल्हानिहाय एकूण क्षेत्राशी प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९८२-८३
(A) Statement showing the percentage area under principal crops to total cropped area in each District of Maharashtra State for 1982-83

(Area in '00' hectare)

क्रमांक	जिल्हा	एकूण पिकाखालील क्षेत्र	भात खरीप	गहू	खरीप ज्वारी	रबी ज्वारी	बाजरी	रागी	हरभरा	तूर	ऊस	कापूस	भूईमूग खरीप	भूईमूग (उ.) खरीप व रबी	तीळ	करडई	जवस	जिल्हा
No.		Total Cropped area	Paddy (kh.)	Wheat	Kh. Jawar	Rabi Jawar	Bajara	Ragi	Gram	Tur	Su. cane	Cotton	Gr. Nut (kh.)	Gr. Nut (s.)	Sesamum (K & R)	Sa-flower	Linseed	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
१	बृहन्मुंबई	63	14.3	Bombay Sub.
२	ठाणे	2778	50.6	..	0.1	7.9	0.4	1.0	0.1	Thane
३	रायगड	1983	66.5	9.2	0.4	0.3	0.5	Raigad
४	रत्नागिरी	2412	31.7	12.9	..	0.1	0.1	0.1	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	1225	57.0	8.2	..	0.1	0.2	..	0.5	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	8461	49.6	9.6	0.2	0.4	0.1	..	0.2	Total Konkan Dn.
६	नाशिक	9003	5.0	9.8	4.9	6.1	32.9	5.5	2.1	0.4	3.7	0.2	5.8	0.1	..	0.1	0.0	Nashik
७	धुळे	7447	3.3	5.5	14.6	11.8	17.1	1.3	1.2	1.5	1.6	8.1	11.5	0.3	1.1	Dhule
८	जळगाव	9185	3.9	4.6	23.8	2.7	11.6	..	6.8	1.2	1.3	23.5	6.2	0.1	1.6	0.3	0.0	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	25635	2.9	6.7	14.5	4.2	20.7	2.3	1.3	1.0	2.2	10.8	7.6	0.2	0.9	0.2	0.0	Total Nashik Dn.
९	अहमदनगर	12373	0.7	4.8	1.6	49.3	17.7	0.4	1.3	1.2	6.6	0.1	1.0	0.1	..	4.6	0.1	Ahmadnagar
१०	पुणे	11476	4.5	4.1	3.0	39.0	12.0	1.1	2.6	0.5	2.5	0.3	2.8	0.2	0.2	1.9	..	Pune
११	सोलापूर	11392	0.3	4.1	0.8	67.9	3.3	..	2.4	4.1	2.1	0.9	1.3	0.6	..	4.9	..	Solapur
	एकूण पुणे वि.	35241	1.8	4.3	1.8	51.9	11.2	0.5	2.1	1.9	3.8	0.4	1.7	0.3	0.1	3.7	0.1	Total Pune Dn.
१२	सातारा	6410	5.6	3.2	13.5	23.3	14.2	1.4	1.9	1.0	4.4	0.4	7.8	0.1	..	0.8	..	Satara
१३	सांगली	6655	2.8	5.8	22.1	15.1	15.0	..	1.9	2.2	4.9	0.4	6.3	1.3	..	Sangli
१४	कोल्हापूर	4313	24.1	3.0	8.5	1.4	0.1	8.2	0.5	0.4	13.0	..	9.6	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	17378	9.1	4.1	15.6	14.7	11.0	1.4	1.5	1.3	6.7	0.3	7.6	0.8	..	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	7925	0.4	5.0	7.8	28.3	17.3	..	3.1	3.4	2.7	6.9	2.1	0.1	0.3	7.6	1.6	Aurangabad
१६	जालना	6644	0.4	5.6	8.8	20.9	6.2	..	1.8	4.4	1.3	17.1	1.6	0.3	0.4	8.5	1.8	Jalna
१७	बीड	7446	0.8	7.9	16.8	26.7	17.7	..	3.5	4.7	0.1	4.6	1.4	0.2	0.1	5.9	2.0	Beed
	एकूण औरंगाबाद वि.	22015	0.5	5.2	11.1	25.5	14.1	..	2.8	4.1	1.7	9.2	1.7	0.2	0.3	7.3	1.8	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	6126	3.2	3.4	33.6	6.7	2.5	..	4.1	8.4	1.6	4.6	4.8	0.1	1.3	2.5	1.3	Latur
१९	उस्मानाबाद	5828	2.4	5.6	16.4	29.4	1.0	..	6.0	9.6	1.9	..	2.4	0.3	1.1	5.0	1.7	Osmanabad
२०	नांदेड	7555	4.2	5.2	33.8	4.9	0.2	..	1.4	4.6	0.1	29.3	1.1	0.3	0.7	0.2	0.7	Nanded
२१	परभणी	9633	2.4	6.1	21.4	16.4	0.8	..	3.2	4.1	0.6	19.6	1.0	0.5	0.4	5.2	2.4	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	29142	3.0	5.2	26.2	14.0	1.1	..	3.5	6.2	1.3	15.1	2.1	0.4	0.8	3.3	1.6	Total Latur Division

२२	बुलढाणा	..	7284	0.3	3.7	34.4	..	0.6	..	0.7	5.0	0.3	32.8	2.3	0.1	0.2	4.3	0.1	Buldhana
२३	अकोला	..	8528	0.9	5.3	30.3	..	0.5	..	1.3	4.5	0.1	40.3	1.6	0.1	0.4	1.2	0.5	Akola
२४	अमरावती	..	7450	1.7	5.9	23.4	..	1.0	..	1.7	5.8	..	47.1	3.0	0.1	0.6	..	0.9	Amravati
२५	यवतमाळ	..	8747	1.4	2.2	31.9	..	1.3	..	0.5	5.8	0.2	45.7	2.0	0.5	0.8	..	0.5	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	..	32009	1.1	4.3	30.0	..	0.8	..	1.0	5.3	0.2	41.6	2.2	0.2	0.5	1.3	0.5	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	..	4446	1.4	8.1	29.3	0.4	0.1	..	0.8	5.7	..	43.5	0.9	0.2	1.8	..	2.5	Wardha
२७	नागपूर	..	5758	6.2	13.3	26.3	8.4	2.1	5.6	..	13.7	1.9	..	2.4	..	5.8	Nagpur
२८	भंडारा	..	4862	60.9	5.4	0.3	5.3	2.0	1.5	0.2	..	0.1	..	0.2	..	7.8	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	5109	23.8	6.5	6.7	24.8	1.9	2.2	..	9.4	4.9	..	4.9	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	2114	60.9	0.9	..	14.1	1.8	0.3	2.4	..	2.4	Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	..	22289	20.6	7.8	14.2	10.4	1.8	3.5	..	14.4	0.7	..	2.4	..	5.0	Total Nagpur Dn.
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	192170	7.5	5.1	15.6	18.0	7.7	1.1	1.9	3.3	2.0	13.5	3.0	0.2	0.7	2.3	1.1	Maharashtra State
	क्षेत्र	..	192170	14392	9738	29946	34551	14865	2041	3728	6395	3919	25917	5741	412	1281	4508	2168	Area

तक्ता पंचवीस-चालू
TABLE XXV—Contd.

(ब) महाराष्ट्र राज्यात प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाबाबत राज्यस्तरावरील एकूण क्षेत्राशी प्रत्येक जिल्ह्याचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९८२-८३
(B) Statement showing the percentage area in each district as compared to total area under the crop in the Maharashtra State for 1982-83

(क्षेत्रफळ '००' हेक्टर)
(Area in '00' hectare)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	भात (ख.) Paddy (kh.)	भात (उ.) Paddy (s.)	गहू Wheat	ज्वारी (ख.) Kh. Jawar	ज्वारी (र.) Rabi Jawar	बाजरी Bajara	रागी Ragi	हरभरा Gram	तूर Tur	ऊस S'cane	कापूस Cotton	भुईमूग (ख.) Gr. Nut (kh.)	भुईमूग (उ.) Gr. Nut (s.)	तीळ (ख. + र.) Sesa- mum (K & R)	करडई Sa- fflower	जवस Linseed	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
१	मुंबई	0.1	Bombay Sub.
२	ठाणे	9.8	3.7	10.8	0.3	0.5	0.2	Thane
३	रायगड	9.2	29.7	8.9	0.2	0.1	0.8	Raigad
४	रत्नागिरी	5.3	1.5	15.3	0.4	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	4.8	14.9	4.9	0.1	Sindhudurg
एकूण	कोंकण विभाग	29.2	49.6	39.9	0.5	0.6	0.1	0.4	1.0	Total Konkan Dn.
६	नाशिक	3.1	..	9.1	1.5	1.6	19.9	24.2	5.2	0.6	8.5	0.1	9.1	2.4	0.2	0.3	..	Nashik
७	दुळे	1.7	..	4.2	3.6	2.5	8.6	4.9	2.3	1.7	3.1	2.3	14.9	5.5	6.1	Dhule
८	जळगाव	0.3	..	4.4	7.3	0.7	7.2	..	1.7	1.8	3.1	8.3	10.0	3.2	11.5	0.6	..	Jaigaon
एकूण	नाशिक विभाग	5.1	..	17.7	12.4	4.8	35.7	29.1	9.2	4.1	14.7	10.7	24.0	11.1	17.8	0.9	..	Total Nashik Dn.
९	अहमदनगर	0.6	..	6.1	0.6	17.7	14.8	2.4	4.4	2.4	21.0	0.1	2.3	3.2	0.4	12.5	0.5	Ahmadnagar
१०	पुणे	3.5	0.4	4.8	1.2	13.0	9.3	6.3	8.1	0.8	7.2	0.1	5.5	6.8	1.8	4.9	..	Pune
११	सोलापूर	0.3	..	4.7	0.3	22.4	2.5	..	7.2	7.3	6.2	0.4	2.7	18.0	0.5	12.3	0.7	Solapur
एकूण	पुणे विभाग	4.4	0.4	15.6	2.1	53.1	26.6	8.7	19.7	10.5	34.4	0.6	10.5	28.0	2.7	29.7	1.2	Total Pune Dn.
१२	सातारा	2.5	..	2.1	2.9	4.3	6.2	4.5	3.2	1.1	7.2	0.1	8.7	1.9	0.1	1.1	..	Satara
१३	सांगली	1.3	..	4.0	4.9	2.9	6.7	0.4	3.4	2.3	8.3	0.1	7.3	2.2	0.5	1.9	..	Sangli
१४	कोल्हापूर	7.2	0.4	1.3	1.2	0.2	..	17.4	0.6	0.3	14.4	..	7.2	..	0.1	Kolhapur
एकूण	कोल्हापूर विभाग	11.0	0.4	7.4	9.0	7.4	12.9	22.3	7.2	3.7	29.9	0.2	23.2	4.1	0.7	3.0	..	Total Kolhapur Dn.

१५	औरंगाबाद	..	0.2	..	4.0	2.1	6.5	9.2	..	6.5	4.2	5.5	2.1	2.9	1.2	2.1	13.4	5.9	Aurangabad	
१६	जालना	..	0.2	..	3.8	1.9	4.0	2.8	..	3.1	4.5	2.3	4.3	1.8	4.3	2.0	12.5	5.6	Jalna	
१७	बीद	..	0.4	..	4.0	4.2	5.7	8.9	..	7.1	5.5	1.9	1.3	1.8	6.1	0.9	9.8	7.0	Beed	
एकूण औरंगाबाद विभाग		..	0.8	..	11.8	8.2	17.2	20.9	..	16.7	14.2	9.7	7.7	6.5	11.6	5.0	35.7	18.5	Total Aurangabad Dn.	
१८	लातूर	..	1.4	..	2.1	6.9	1.1	1.0	..	6.7	8.0	2.3	1.1	5.1	1.5	6.2	3.3	3.7	Latur	
१९	उस्मानाबाद	..	1.0	..	3.4	3.2	5.0	0.4	..	9.4	5.7	3.6	..	2.4	4.4	4.8	6.5	4.6	Osmanabad	
२०	नांदेड	..	2.1	..	4.1	8.5	1.1	0.1	..	2.8	5.5	2.0	8.6	1.5	6.6	4.4	0.4	2.3	Nanded	
२१	परभणी	..	1.6	..	6.0	6.9	4.6	0.5	..	8.3	6.2	1.5	7.3	1.7	10.9	2.8	11.2	10.6	Parbhani	
एकूण लातूर विभाग		..	6.1	..	15.6	25.5	11.8	2.0	..	27.2	25.4	9.4	17.0	10.7	23.4	18.2	21.4	21.2	Total Latur Dn.	
२२	बुलढाणा	..	0.2	..	2.8	8.4	..	0.3	..	1.3	5.7	0.6	9.2	2.9	1.2	1.2	6.9	0.4	Buldhana	
२३	अकोला	..	0.5	..	4.7	8.6	..	0.2	..	3.0	6.0	0.3	13.3	2.3	3.7	2.8	2.3	1.9	Akola	
२४	अमरावती	..	0.9	..	4.5	5.8	..	0.5	..	3.5	6.8	0.1	13.5	3.9	1.7	3.2	..	3.0	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	0.9	..	2.0	9.3	..	0.8	..	1.2	8.0	0.5	15.4	3.0	10.9	5.4	0.1	1.9	Yavatmal	
एकूण अमरावती विभाग		..	2.5	..	14.0	32.2	..	1.8	..	9.0	20.5	1.5	51.4	12.2	17.5	12.6	9.3	7.2	Total Amravati Dn.	
२६	वर्धा	..	0.4	..	3.7	4.3	..	0.1	..	1.0	4.0	..	7.5	0.7	2.4	6.4	..	5.2	Wardha	
२७	नागपूर	..	2.5	0.4	7.9	5.1	1.4	3.3	5.1	0.1	3.0	2.0	0.6	10.8	..	15.4	Nagpur	
२८	भंडारा	..	20.6	35.1	2.7	0.1	0.7	2.6	1.2	0.3	..	0.1	0.3	0.9	..	17.4	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	..	8.4	1.5	3.4	1.1	3.7	2.6	1.7	..	1.9	..	0.3	19.6	..	11.6	Chandrapur	
३०	गडचिरोली	..	9.0	5.2	0.2	..	0.9	1.0	0.3	4.3	..	2.3	Gadchiroli	
एकूण नागपूर विभाग		..	40.9	42.2	17.9	10.6	6.7	0.1	..	10.5	12.0	0.4	12.4	2.8	3.9	42.0	..	51.9	Total Nagpur Dn.	
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Maharashtra State
क्षेत्र		..	14392	268	9738	29946	34551	14865	2041	3728	6395	3919	25917	5741	412	1281	4508	2168	Area	

तक्ता पंचवीस-बालू
TABLE XXV—Contd.

(क) महाराष्ट्र राज्यात जिल्हानिहाय एकूण खरीप क्षेत्राशी प्रमुख खरीप पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९८२-८३
(C) Statement showing the percentage area under principal Kh. acres to the total kharif area for each district of Maharashtra 1982-83

क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये
(Area in *'00' ha.)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	एकूण खरीप क्षेत्र Total Kharif area	भात (ख) Paddy Kh.	(ख) ज्वारी Kh. Jawar	बाजरी Bajri	तूर Tur	कापूस Cotton	भुईमूग Gr. Nut	ऊस S'cane	तीळ Sesamum Kh.	सुर्यफुल Sunflower Kh.	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१	मुंबई	63	14.3	Bombay Sub.
२	ठाणे	2741	51.3	0.1	..	1.0	0.1	..	Thane
३	रायगड	1875	70.3	0.3	0.5	..	Raigad
४	रत्नागिरी	2401	31.9	0.1	0.1	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	1181	59.1	0.1	..	0.5	0.2	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	8261	50.8	0.5	..	0.1	..	0.2	..	Total Konkan Dn.
६	नाशिक	7060	6.4	6.3	41.9	0.5	0.2	7.4	4.7	Nashik
७	धुळे	6007	3.8	18.1	21.2	1.8	10.0	14.2	2.0	1.3	..	Dhule
८	जळगाव	8397	0.4	26.1	12.7	1.4	25.7	6.8	1.4	1.8	..	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	21464	3.4	17.3	24.7	1.2	12.9	9.1	2.7	1.1	..	Total Nashik Dn.
९	अहमदनगर	4908	1.8	3.9	44.7	3.1	0.3	2.6	16.7	0.1	..	Ahmadnagar
१०	पुणे	5784	8.8	6.0	23.9	0.9	0.5	5.5	4.9	0.4	..	Pune
११	सोलापूर	2236	1.7	4.0	16.7	20.9	4.5	6.9	10.8	0.3	1.9	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	12928	4.9	4.8	30.6	5.2	1.1	4.6	10.4	0.3	0.3	Total Pune Dn.
१२	सातारा	4503	7.9	19.2	20.2	1.5	0.6	11.1	6.3	Satara
१३	सांगली	4977	3.8	29.6	20.1	3.0	0.5	8.4	6.6	0.1	..	Sangli
१४	कोल्हापूर	4081	25.5	9.0	0.1	0.4	..	10.1	13.8	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	13561	11.7	19.9	14.1	1.7	0.4	9.8	8.6	0.1	..	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	4293	0.7	14.4	31.9	6.3	12.7	3.9	5.0	0.6	..	Aurangabad
१६	जालना	4020	0.7	14.5	10.3	7.2	28.2	2.6	2.2	0.6	0.1	Jalna
१७	बीड	4164	14.2	30.1	31.7	8.4	8.3	2.5	1.8	0.3	0.8	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	12477	0.9	19.7	24.9	7.3	16.2	3.0	3.0	0.5	0.3	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	4788	4.1	43.0	3.2	10.7	5.9	6.1	1.9	1.6	2.5	Latur
१९	उस्मानाबाद	2892	4.8	33.1	1.9	19.3	..	4.8	4.9	2.1	2.0	Osmanabad
२०	नांदेड	6489	4.8	39.3	0.3	5.4	34.2	1.3	1.2	0.8	..	Nanded
२१	परभणी	6269	3.6	33.0	1.3	6.3	30.2	1.5	0.9	0.6	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	20438	4.3	37.4	1.5	8.9	21.5	3.0	1.8	1.1	0.9	Total Latur Dn.

२२	बुलढाणा	..	6620	0.4	37.9	0.7	5.5	36.1	2.5	0.4	0.2	..	Buldhana
२३	अकोला	..	7767	1.0	33.3	0.5	5.0	44.2	1.7	0.1	0.4	..	Akola
२४	अमरावती	..	6763	1.9	25.8	1.0	6.4	51.9	3.4	..	0.5	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	8388	1.4	33.2	1.4	6.1	47.7	2.1	0.2	0.7	..	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग		..	29538	1.2	32.6	0.9	5.7	45.1	2.4	0.2	0.5	..	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	..	3823	1.6	34.0	0.2	6.7	50.6	1.1	..	0.3	..	Wardha
२७	नागपूर	..	3906	9.2	38.8	..	8.3	20.2	2.9	0.1	0.7	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	3458	85.6	0.4	..	2.2	..	0.1	0.3	0.3	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	2654	45.8	12.9	..	4.2	18.1	1.0	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	1435	89.8	0.1	..	0.3	..	0.1	..	0.1	..	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग		..	15276	38.5	20.8	0.1	5.0	21.0	1.0	0.1	0.5	..	Total Nagpur Dn.
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	133943	10.7	22.4	11.1	4.8	19.3	4.3	2.9	0.6	0.2	Total Maharashtra State
क्षेत्र		..	133943	14392	29946	14865	6395	25917	5741	3919	795	257	Area

तक्ता पंचवीस-समाप्त TABLE XXV—Concl'd.

(ड) महाराष्ट्र राज्यात जिल्हानिहाय एकूण रब्बी क्षेत्राशी प्रमुख रब्बी पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९८२-८३
(D) Statement showing the percentage area under principales rabi crops to the total rabi area in each district of Maharashtra 1982-83.

(Area in '00' ha.)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण रब्बी क्षेत्र Total Rabi area	रब्बी ज्वार Rabi Jawar	गहू Wheat	हरबरा Gram	जवस Linseed	करडई Safflower	District	
1	2	3	4	5	6	7	8		
१	मुंबई	Bombay Sub.	
२	ठाणे	..	23	..	57.1	Thane	
३	रायगड	..	26	..	24.1	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	2	..	50.0	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	4	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	55	..	35.1	Total Konkan Dn.	
६	नासिक	..	1929	28.6	45.7	8.9	0.1	0.4	Nasik
७	धुळे	..	1417	62.0	28.7	7.4	..	0.2	Dhule
८	जळगाव	..	775	31.5	55.1	11.6	0.2	2.0	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	4121	40.6	41.6	8.9	0.1	0.6	Total Nasik Dn.
९	अहमदनगर	..	7450	81.8	8.0	3.2	0.2	7.6	Ahmadnagar
१०	पुणे	..	5646	79.3	8.3	5.1	..	4.4	Pune
११	सोलापूर	..	9076	85.2	5.1	3.0	0.2	5.4	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	22172	82.6	6.9	3.6	0.2	5.9	Total Pune Dn.
१२	सातारा	..	1898	78.6	10.8	6.1	0.1	2.3	Satara
१३	सांगली	..	1669	60.5	23.1	9.3	0.1	6.3	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	231	26.4	56.3	7.3	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	3798	67.4	19.0	7.5	0.1	3.9	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	..	3626	61.7	10.9	6.7	3.1	17.9	Aurangabad
१६	जालना	..	2603	53.2	14.2	4.1	4.6	22.7	Jalna
१७	बीड	..	3257	60.9	11.9	8.4	5.8	10.1	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	9486	59.1	12.1	6.5	4.5	16.6	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	..	1332	30.7	15.5	18.1	7.7	10.4	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	2916	58.8	11.3	11.8	2.1	9.9	Osmanabad
२०	नांदेड	..	1020	36.5	38.9	12.6	3.8	1.7	Nanded
२१	परभणी	..	3313	47.6	17.6	9.5	6.5	14.0	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	8581	47.5	17.7	11.8	4.7	10.6	Total Latur Dn.
२२	बुलढाणा	..	659	..	41.4	8.4	0.2	49.7	Buldhana
२३	अकोला	..	744	..	61.3	15.2	5.1	17.9	Akola
२४	अमरावती	..	671	..	65.4	16.9	8.9	1.0	Amravati
२५	यवतमाळ	..	312	..	62.5	13.9	13.9	0.7	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	2386	..	57.1	13.2	5.5	22.1	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	..	610	3.0	59.2	8.7	24.0	..	Wardha
२७	नागपूर	..	1845	26.1	41.6	7.3	19.1	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	1305	19.8	20.1	6.4	24.4	0.1	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	2445	51.9	13.5	3.6	12.7	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	664	45.0	3.0	5.4	7.9	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	6869	33.9	25.3	5.7	17.2	..	Total Nagpur Dn.
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	57468	60.1	16.9	6.6	3.9	7.8	Total Maharashtra State
	क्षेत्र	..	57468	34551	9738	3801	2214	4492	Area

तक्ता सव्वीस
TABLE XXVI

तक्ता सञ्चीस TABLE XXVI

निरनिराळ्या राज्यांतोळ तांबळाचे क्षेत्र उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
 Estimates of area, production and average yield per hectare of Rice (1975 to 76 to 1988 to 89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
 प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
 य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	१९७५-७६ 1975-76 2	७६-७७ 1976-77 3	७७-७८ 1977-78 4	७८-७९ 1978-79 5	७९-८० 1979-80 6	८०-८१ 1980-81 7	८१-८२ 1981-82 8	८२-८३ 1982-83 9	८३-८४ 1983-84 10	८४-८५ 1984-85 11	८५-८६ 1985-86 12	८६-८७ 1986-87 13	८७-८८ 1987-88 14	८८-८९ 1988-89 15	S T A T E	
आंध्रप्रदेश																
अ	3894.5	3565.2	3662.3	3979.1	3469.2	3600.3	3823.5	3637.9	4163.6	3497.5	3452.3	3459.2	3206.6	4217.7	..	A
प	6451.3	4929.7	5604.7	7432.2	6306.9	7011.4	7867.9	7671.3	8790.7	6909.1	7613.5	6591.5	7087.1	10621.1	..	P
य	1657	1383	1530	1868	1818	1947	2058	2109	2111	1975	2205	1905	2210	2518	..	Y
आसाम																
अ	2240.9	2285.5	2250.9	2241.3	2130.7	2275.0	2258.6	2301.8	2312.4	2324.8	2464.1	2287.0	2336.0	2301.3	..	A
प	2290.4	2133.0	2311.2	2172.3	1880.8	2522.8	2235.6	2583.3	2514.5	2438.0	2846.6	2385.3	2715.8	2439.3	..	P
य	1022	933	1027	969	883	1109	990	1122	1087	1048	1128	1043	1163	1060	..	Y
बिहार																
अ	5257.4	5309.8	5589.1	5578.6	5098.9	5550.7	5367.6	4497.8	4900.9	5173.1	5334.5	5367.6	5101.3	5308.6	..	A
प	4855.2	4751.8	5495.1	5489.5	3594.9	5635.1	4256.9	3065.0	4966.5	5376.5	6015.7	6044.5	4674.5	6351.0	..	P
य	923	895	983	984	705	1015	793	681	1013	1039	1128	1126	916	1196	..	Y
गुजरात																
अ	459.2	466.1	483.6	459.1	458.4	477.5	499.1	476.1	540.3	566.1	491.7	511.2	346.5	535.6	..	A
प	572.2	567.5	669.3	534.5	437.2	556.6	736.7	488.9	754.3	838.1	454.2	446.0	279.4	866.0	..	P
य	1246	1218	1384	1164	954	1166	1476	1027	1396	1480	924	872	806	1617	..	Y
हरियाणा																
अ	303.5	330.0	371.0	458.6	509.0	472.0	506.0	489.0	533.0	557.0	585.0	628.0	462.0	599.0	..	A
प	625.0	815.0	965.0	1228.0	942.0	1228.0	1250.0	1275.0	1325.0	1363.0	1636.0	1543.0	1073.0	1437.0	..	P
य	2059	2470	2601	2678	1851	2602	2470	2607	2486	2447	2796	2457	2323	2399	..	Y
जम्मू व काश्मीर																
अ	252.0	254.9	259.0	267.3	267.9	264.6	264.5	274.4	275.6	275.0	265.6	267.2	263.1	264.0	..	A
प	423.1	349.5	521.6	546.0	483.2	546.4	550.7	574.5	593.0	569.0	587.1	590.5	420.8	579.6	..	P
य	1679	1371	2014	2043	1804	2065	2082	2094	2152	2069	2210	2210	1599	2195	..	Y
कर्नाटक																
अ	1193.7	963.0	1095.7	1098.2	1173.6	1100.6	1167.5	1111.2	1193.9	1183.1	1096.0	1166.0	1047.6	1237.7	..	A
प	2258.7	1480.4	2280.7	2174.6	2369.6	2208.3	2364.0	2101.2	2292.4	2374.9	1942.6	2313.2	1894.7	2509.6	..	P
य	1892	1537	2082	1900	2019	2006	2025	1891	1920	2007	1772	1984	1809	2028	..	Y
केरळ																
अ	885.0	854.4	840.4	799.2	793.3	801.6	806.9	778.5	740.1	730.4	678.3	663.8	604.0	577.3	..	A
प	1364.9	1254.0	1294.6	1265.3	1293.1	1272.0	1339.7	1306.2	1207.9	1255.9	1173.1	1133.8	1037.1	1006.5	..	P
य	1542	1468	1540	1583	1630	1587	1660	1678	1632	1719	1729	1708	1717	1743	..	Y
मध्य प्रदेश																
अ	4587.6	4634.9	4732.6	4821.2	4770.1	4859.6	4849.6	4862.9	4946.5	4957.3	5031.8	5040.9	4886.3	5009.3	..	A
प	3843.9	2797.4	4437.5	3562.1	1825.4	4053.0	3830.2	3451.0	4798.7	3761.2	5418.0	4178.4	4265.7	4666.8	..	P
य	838	604	938	739	383	834	790	710	970	758	1077	829	873	932	..	Y

																Maharashtra	
महाराष्ट्र	अ	1416.7	1483.3	1499.4	1498.3	1485.3	1503.8	1515.2	1486.3	1521.3	1519.7	1540.6	1527.2	1369.8	1545.1	..	A
	प	2254.7	2003.3	2344.1	2200.8	1828.5	2360.6	2435.4	1948.8	2460.6	1936.2	2181.8	1751.5	1712.8	2652.1	..	P
	य	1592	1351	1563	1469	1231	1570	1607	1311	1617	1274	1416	1147	1250	1716	..	Y
ओरिसा	अ	4684.1	4379.5	1404.6	4372.0	4116.6	4190.7	4159.2	4058.4	4355.8	4303.7	4402.2	4393.6	4053.3	4282.0	..	A
	प	4531.8	3217.7	4319.2	4401.9	2917.7	4300.8	3853.0	2991.5	5120.6	4172.2	5226.3	4834.4	3471.4	5296.5	..	P
	य	967	735	981	1007	709	1026	926	737	1176	969	1187	1100	856	1237	..	Y
पंजाब	अ	567.0	674.0	831.0	1052.0	1167.0	1178.0	1270.0	1319.0	1481.0	1644.2	1714.0	1809.0	1720.0	1778.0	..	A
	प	1447.0	1741.0	2494.0	3091.0	3041.0	3223.0	3755.0	4147.0	4536.0	5052.0	5448.9	6022.0	5442.0	4925.0	..	P
	य	2552	2583	3001	2938	2606	2736	2957.0	3144	3063	3072	3179	3329	3164	2770	..	Y
तामिळनाडू	अ	2563.6	2283.7	2782.3	2756.5	2906.4	2230.0	2467.0	1889.2	2352.9	2507.6	2264.3	1955.2	2011.7	1887.4	..	A
	प	5202.7	4214.8	5705.0	5558.6	5799.9	4159.0	5607.0	3504.0	4465.8	5361.6	5370.5	5332.7	5604.5	5590.0	..	P
	य	2029	1846	2050	2017	1996	1865	2273	1855	1898	2138	2372	2727	2786	2962	..	Y
उत्तर प्रदेश	अ	4622.1	4652.6	4867.0	5147.0	5051.7	5291.5	5389.3	5063.3	5351.6	5506.4	5586.9	5541.4	4782.0	5377.9	..	A
	प	4294.0	4290.9	5202.5	5964.3	2552.8	5569.7	5898.3	5644.8	6776.3	7156.9	8314.5	7509.3	6475.0	9287.5	..	P
	य	929	922	1069	1159	505	1053	1094	1115	1266	1299	1488	1355	1354	1727	..	Y
पश्चिम बंगाल	अ	5426.4	5204.5	5424.7	4765.4	4904.7	5176.2	5210.0	4861.5	5372.6	5198.5	5078.7	5375.9	5475.5	5622.0	..	A
	प	6866.3	5948.9	7494.6	6676.9	5886.6	7465.6	5832.6	4949.1	7940.4	8092.6	7991.0	8463.0	9271.7	10559.8	..	P
	य	1265	1143	1382	1401	1200	1442	1120	1018	1478	1557	1573	1574	1693	1878	..	Y
इतर	अ	1121.7	1169.7	1189.0	1188.4	1111.5	1179.4	1154.4	1157.8	1202.7	1214.4	1151.2	1173.5	1140.6	1192.7	..	A
	प	1458.6	1421.9	1531.3	1475.4	1170.7	1519.1	1435.0	1417.2	1554.6	1679.4	1605.2	1417.7	1437.0	1700.9	..	P
	य	1300	1216	1288	1242	1053	1288	1243	1224	1292	1383	1394	1208	1260	1426	..	Y
अखिल भारत	अ	39475.4	38511.1	40282.6	40482.2	39414.3	40151.5	40708.4	38262.0	41244.2	41158.8	41137.2	41166.7	38806.3	41735.8	..	A
	प	48739.8	41916.8	52670.4	53773.4	42330.3	53631.4	53248.0	47115.8	60097.3	58336.6	63825.0	60556.8	56862.5	70488.7	..	P
	य	1235	1088	1308	1328	1074	1336	1308	1231	1457	1417	1552	1471	1465	1689	..	Y

तक्ता सत्ताविस
TABLE XXVII

निरनिराळ्या राज्यांतील ज्वारीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Jowar (1975-76 to 1988-89) in different States

राज्य	७५-७६	७६-७७	७७-७८	७८-७९	७९-८०	८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	१९८८-८९	STATE
	1975-76	1976-77	1977-78	1978-79	1979-80	1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	2395.2	2042.5	2309.3	2345.0	2399.9	2053.5	2214.2	2116.6	1975.7	1862.3	1788.2	1656.1	1729.8	1313.5	.. A
प	1019.7	1064.6	1433.1	1418.1	1655.7	1082.3	1334.0	1520.0	1125.1	1215.9	1161.2	994.1	1145.6	612.8	.. P
य	426	521	621	605	690	527	602	718	569	653	650	600	662	467	.. Y
गुजरात															Gujarat
अ	1094.5	1043.7	1032.2	1026.6	946.4	905.9	938.1	984.0	947.6	874.4	893.5	882.1	525.6	780.8	.. A
प	554.2	580.7	553.4	577.3	557.4	583.0	564.3	487.9	582.0	499.7	354.9	245.1	125.2	425.1	.. P
य	506	556	536	562	589	644	602	496	614	571	397	278	238	544	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	2016.0	1728.9	2012.6	1994.4	1931.8	1648.0	2113.6	2252.8	2250.8	2343.9	2318.5	2639.7	2465.2	2105.8	.. A
प	1694.7	1180.3	1901.6	1767.1	1839.2	1269.2	1792.4	1599.3	1788.3	1745.6	1473.6	2108.4	1570.5	1537.6	.. P
य	841	683	945	886	952	770	848	710	794	745	636	799	637	730	.. Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	1980.6	1890.2	1944.4	1885.0	2147.6	2351.8	2252.0	2034.0	2127.7	1909.2	1959.6	1912.1	2092.5	1810.5	.. A
प	3149.0	1282.1	1460.5	1280.2	1109.7	1814.5	1858.9	1400.8	1983.0	1520.2	1773.3	1301.4	1931.4	1635.3	.. P
य	681	678	751	686	517	772	825	689	932	796	905	681	923	903	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	6152.3	6439.3	6638.5	6524.2	6825.0	6437.9	6577.9	6647.0	6540.5	6561.8	6625.6	6334.8	6662.8	6185.1	.. A
प	3455.4	4710.2	5109.7	4881.4	5464.1	4427.5	4891.1	4652.5	4678.4	4802.4	3922.7	3092.4	5951.9	4277.9	.. P
य	562	731	770	748	801	688	744	700	715	732	592	488	893	692	.. Y
राजस्थान															Rajasthan
अ	713.1	839.9	723.8	825.7	848.4	1002.2	968.9	951.3	985.5	837.9	983.0	1006.4	981.4	1042.8	.. A
प	189.7	360.1	280.0	330.7	153.3	337.6	407.9	356.2	591.4	414.5	371.0	238.8	216.6	539.4	.. P
य	266	429	387	401	181	337	421	374	600	495	381	237	221	517	.. Y

															Tamilnadu	
तामीलनाडू																592.7 .. A
अ ..	816.9	841.8	750.8	695.6	721.0	537.3	668.9	650.4	746.9	686.5	729.0	730.4	764.2	561.0 .. P	561.0 .. P	
प ..	715.6	793.2	719.2	636.1	652.1	426.0	534.2	385.6	555.8	564.6	642.1	658.5	768.8	947.0 .. Y	947.0 .. Y	
य ..	876	942	958	914	904	793	799	593	744	822	880	902	1006			
															Uttar Pradesh	
उत्तर प्रदेश																555.3 .. A
अ ..	709.8	703.0	673.6	658.2	680.1	677.9	685.9	564.2	644.7	659.0	630.3	579.4	587.6	503.0 .. P	503.0 .. P	
प ..	462.0	483.8	550.9	481.1	166.1	406.0	604.6	283.8	544.8	566.3	419.6	467.5	439.7	906 .. Y	906 .. Y	
य ..	651	688	818	731	244	599	881	503	845	859	666	807	748			
															Others	
इतर																212.8 .. A
अ ..	213.9	242.2	232.8	211.2	173.4	194.9	179.5	175.9	212.7	204.4	169.2	206.9	190.3	78.3 .. P	78.3 .. P	
प ..	64.0	69.1	55.9	64.1	50.1	85.7	74.5	67.3	70.2	73.4	75.2	79.2	46.6	368 .. Y	368 .. Y	
य ..	299	285	240	304	289	440	415	383	330	359	444	383	245			
															All India	
अखिल भारत																14599.3 .. A
अ ..	16092.3	15771.5	16318.0	16145.9	16673.6	15809.4	16599.0	16376.2	16432.1	15939.4	16097.3	15947.9	15999.4	10170.4 .. P	10170.4 .. P	
प ..	9504.3	10524.1	12064.3	11436.1	11647.7	10430.8	12061.9	10753.4	11919.0	11402.3	10197.0	9185.4	12196.3	697 .. Y	697 .. Y	
य ..	591	667	739	708	699	660	727	657	725	715	633	576	762			

सक्ता अड्डावीस
TABLE XXVIII

निरनिराळ्या राज्यांतील बाजरीचे क्षेत्र उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Bajra (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	STATE	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh	
अ	..	622.3	562.5	568.4	567.9	451.8	515.5	543.6	492.4	492.7	394.6	356.3	336.0	311.7	281.9	.. A
प	..	351.1	244.9	378.3	357.7	295.4	336.1	443.5	259.4	360.8	205.8	209.5	195.8	155.9	196.5	.. P
य	..	564	435	666	630	654	652	816	527	732	522	588	583	500	697	.. Y
गुजरात															Gujarat	
अ	..	1915.7	1562.7	1368.9	1460.6	1256.6	1380.0	1433.3	1394.5	1436.6	1372.7	1315.5	1274.4	786.4	1489.1	.. A
प	..	1391.0	1263.3	1019.3	1553.7	1331.7	1221.9	1473.2	1178.0	1607.2	1535.4	634.8	1026.9	346.1	1487.5	.. P
य	..	726	808	745	1064	1060	885	1028	845	1119	1119	483	806	440.	999	.. Y
हरियाणा															Haryana	
अ	..	1005.5	947.0	886.3	871.7	834.0	881.0	852.0	781.0	841.0	750.0	650.0	774.0	470.0	786.0	.. A
प	..	608.0	548.0	284.0	384.0	281.0	484.0	496.0	506.0	552.0	479.0	317.0	351.0	109.0	958.0	.. P
य	..	605	579	320	441	337	549	582	648	656	639	488	453	232	1219	.. Y
कर्नाटक															Karnataka	
अ	..	563.1	420.6	717.2	716.8	660.0	504.3	635.3	573.4	589.2	435.7	447.1	485.1	469.6	464.3	.. A
प	..	277.4	243.4	324.6	300.5	244.3	153.6	323.0	212.4	318.9	168.1	206.6	230.5	259.0	202.7	.. P
य	..	493	579	453	419	370	305	508	370	541	386	462	475	552	437	.. Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh	
अ	..	197.7	194.1	166.6	177.3	174.3	198.9	174.3	171.4	173.8	162.5	165.4	165.9	179.3	174.7	.. A
प	..	119.5	123.9	92.5	118.7	35.5	120.8	79.4	105.0	122.8	125.8	89.2	123.9	124.3	157.5	.. P
य	..	604	638	555	669	204	607	456	613	707	774	539	747	693	902	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra	
अ	..	1852.5	1767.5	1759.3	1575.3	1428.4	1709.2	1743.7	1389.5	1812.5	1761.3	1702.8	1733.7	1814.9	1963.7	.. A
प	..	581.3	680.5	648.4	539.3	607.1	759.9	778.6	444.9	908.0	566.2	419.8	465.2	909.6	900.5	.. P
य	..	314	385	369	342	425	445	447	320	501	247	321	268	501	459	.. Y

															Punjab		
पंजाब	..	181.7	157.0	105.0	97.0	46.0	71.0	60.0	42.0	44.0	59.9	31.0	23.0	13.0	16.0	..	A
अ	..	189.0	145.0	119.0	94.0	47.0	89.0	60.0	50.0	54.0	60.0	27.0	27.0	13.0	13.0	..	P
प	..	1040	924	1133	969	1022	1254	1000	1190	1227	1012	871	1174	1000	813	..	Y
य	..																
															Rajasthan		
राजस्थान	..	3716.7	3615.0	4065.8	4532.6	4266.4	5031.7	4944.8	4807.7	4996.4	4367.1	4768.7	5281.0	3571.0	5707.9	..	A
अ	..	1129.1	1323.6	803.6	1147.3	380.7	1135.2	803.9	1389.6	2450.8	1598.7	731.3	1015.1	462.8	2694.2	..	P
प	..	304	366	198	253	89	226	163	289	491	366	153	192	130	472	..	Y
य	..																
															Tamilnadu		
तामिलनाडू	..	449.8	456.1	437.2	408.5	370.2	319.0	368.2	282.4	351.8	322.3	310.0	298.3	275.3	289.0	..	A
अ	..	329.8	460.5	374.5	454.3	329.1	268.0	360.3	211.9	413.5	325.9	360.4	281.1	283.9	303.1	..	P
प	..	733	1010	857	1112	889	840	979	750	1175	1011	1163	942	1031	1049	..	Y
य	..																
															Uttar Pradesh		
उत्तर प्रदेश	..	1007.6	1013.3	981.5	930.2	1042.7	994.8	974.6	954.2	1039.9	946.4	863.9	856.4	786.2	835.1	..	A
अ	..	726.5	789.9	657.6	581.0	367.3	733.1	679.3	740.7	901.3	948.6	640.4	774.4	616.1	839.0	..	P
प	..	721	780	670	625	352	737	697	776	867	1002	741	904	784	1005	..	Y
य	..																
															Others		
इतर	..	58.7	55.0	47.6	55.0	48.9	51.7	49.1	53.7	54.5	47.3	41.1	38.2	36.0	38.0	..	A
अ	..	33.1	30.2	28.1	35.9	28.8	41.2	40.1	33.3	36.6	32.9	28.1	22.6	17.8	27.7	..	P
प	..	564	549	590	653	589	799	817	620	672	696	684	592	494	729	..	Y
य	..																
															All India		
अखिल भारत	..	11571.3	10750.8	11103.8	11392.9	10579.3	11657.1	11783.9	10942.2	11832.4	10619.2	10651.8	11266.0	8713.4	12045.7	..	A
अ	..	5735.8	5853.2	4730.2	5566.4	3947.9	5342.9	5537.3	5131.2	7725.9	6046.4	3663.8	4513.5	3297.5	7779.7	..	P
प	..	496	544	426	489	373	458	470	469	653	569	344	401	378	646	..	Y
य	..																

सक्ता एकोणतीस TABLE XXIX

निरनिराळ्या राज्यांतील मक्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
 Estimates of area, production and average yield per hectare of Maize (1975-76 to 1988-89) in different States

राज्य 1	७५-७६	७६-७७	७७-७८	७८-७९	७९-८०	८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	STATE
	1975-76 2	1976-77 3	1977-78 4	1978-79 5	1979-80 6	1980-81 7	1981-82 8	1982-83 9	1983-84 10	1984-85 11	1985-86 12	1986-87 13	1987-88 14	1988-89 15	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	304.5	294.6	304.9	316.0	290.1	320.6	331.5	333.2	340.9	313.0	288.7	307.3	303.5	296.8	A
प	498.3	301.5	473.7	360.4	394.3	725.4	631.7	744.1	522.1	432.9	413.7	459.2	532.9	490.7	P
य	1636	1023	1554	1141	1359	2263	1906	2233	1532	1383	1433	1494	1756	1653	Y
बिहार															Bihar
अ	935.5	933.4	889.9	889.2	829.2	882.5	850.7	799.1	779.4	681.8	669.6	646.8	659.2	692.8	A
प	939.0	992.1	937.8	978.8	785.4	869.5	768.8	937.8	884.2	881.2	877.0	923.8	753.0	1082.4	P
य	1004	1063	1054	1101	947	985	904	1174	1134	1292	1310	1428	1142	1562	Y
गुजरात															Gujarat
अ	279.2	283.4	273.5	293.7	305.2	307.6	312.3	306.4	318.5	310.0	316.5	313.8	274.9	337.2	A
प	502.0	225.1	121.8	244.3	138.6	403.1	396.2	306.0	475.6	383.6	114.3	435.0	92.6	455.9	P
य	1798	794	445	832	454	1310	1269	999	1493	1237	361	1386	337	1352	Y
हिमाचल प्रदेश															Himachal Pradesh
अ	264.5	296.6	273.9	270.7	281.3	288.7	286.0	287.1	295.3	307.6	299.5	303.4	293.4	315.1	A
प	485.9	530.3	458.0	428.3	448.7	523.1	459.9	398.6	588.6	571.6	521.1	563.0	405.7	483.1	P
य	1837	1788	1672	1582	1595	1812	1608	1388	1993	1858	1740	1456	1383	1533	Y
जम्मू व काश्मीर															Jammu & Kashmir
अ	283.0	274.0	273.0	273.0	269.3	275.2	278.6	272.9	276.1	281.6	287.0	288.9	292.6	292.2	A
प	373.5	378.3	359.9	397.8	362.6	493.3	461.3	406.9	285.4	455.1	493.9	519.2	298.0	441.8	P
य	1320	1381	1318	1457	1346	1793	1656	1491	1034	1616	1721	1797	1018	1512	Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	177.6	150.5	139.1	150.9	144.9	143.7	158.1	158.2	165.6	187.9	167.0	226.4	204.9	255.0	A
प	533.2	402.1	416.2	418.1	386.9	371.3	417.2	348.1	450.2	460.4	365.3	585.3	500.3	676.8	P
य	3002	2672	2992	2771	2670	2584	2639	2200	2719	2450	2187	2585	2442	2654	Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	648.9	678.6	697.1	701.7	750.8	778.9	788.2	793.8	831.4	849.7	839.3	850.1	849.0	860.4	A
प	736.1	738.1	573.7	599.0	540.6	713.2	770.2	804.0	1155.6	1161.0	708.6	760.6	872.9	1193.6	P
य	1134	1088	823	854	720	916	977	1013	1390	1366	844	895	1028	1387	Y
पंजाब															Punjab
अ	577.3	550.0	447.0	433.0	390.0	378.0	339.0	305.0	294.0	303.0	260.0	260.0	233.0	249.0	A
प	846.0	629.0	700.0	698.0	672.0	605.0	623.0	542.0	538.0	576.0	412.0	526.0	365.0	293.0	P
य	1465	1144	1566	1612	1723	1601	1838	1777	1830	1901	1585	2023	1567	1177	Y

राजस्थान	..																Rajasthan
अ	..	686.4	763.2	748.9	807.9	879.6	900.4	918.4	889.1	893.8	911.9	974.5	973.3	802.2	892.1		.. A
प	..	782.7	580.3	515.7	783.7	573.7	785.5	755.4	658.7	1229.8	1122.5	644.0	647.6	302.2	1221.7		.. P
य	..	1140	760	689	970	652	872	823	741	1376	1231	661	665	377	1369		.. Y
उत्तर प्रदेश	..																Uttar Pradesh
अ	..	1395.5	1322.9	1193.2	1176.9	1152.8	1223.5	1174.4	1083.8	1105.8	1164.1	1199.9	1206.1	1135.2	1153.9		.. A
प	..	1014.0	1097.0	752.1	806.4	911.6	893.9	1003.8	836.6	1110.7	1765.4	1462.0	1480.7	996.8	1202.1		.. P
य	..	727	829	798	685	791	731	855	772	1004	1517	1219	1228	878	1042		.. Y
महाराष्ट्र	..																Maharashtra
अ	..	61.2	61.7	65.4	69.0	71.5	85.5	74.1	77.0	97.0	85.1	76.9	83.8	96.5	114.1		.. A
प	..	88.7	113.0	107.2	121.3	116.1	151.8	125.5	107.6	145.5	116.8	102.7	77.8	120.0	140.3		.. P
य	..	1349	1831	1639	1758	1624	1775	1694	1397	1500	1373	1336	928	1244	1230		.. Y
इतर	..																Others
अ	..	478.3	453.1	442.2	447.4	427.4	505.7	497.5	491.7	557.8	488.9	418.3	463.2	416.0	438.1		.. A
प	..	545.1	487.4	464.4	484.6	388.5	573.6	609.6	565.7	682.0	632.1	529.1	614.6	481.9	547.3		.. P
य	..	1140	1080	1050	1083	909	1134	1225	1151	1223	1293	1265	1327	1158	1249		.. Y
भारत	..																All India
अ	..	6030.7	6000.3	5682.7	5760.3	5720.6	6004.8	5934.7	5720.3	5858.6	5799.5	5797.2	5923.1	5560.9	5896.7		.. A
प	..	7255.8	6361.2	5973.3	6199.4	5602.9	6956.9	6897.1	6548.5	7922.2	8441.8	6643.7	7592.8	5721.3	8228.7		.. P
य	..	1203	1060	1051	1076	979	1159	1162	1145	1352	1456	1146	1282	1029	1395		.. Y

तक्ता तीस TABLE XXX

निरनिराळ्या राज्यांतील रागीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Ragi (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य I	१९७५-७६ 1975-76 2	७६-७७ 1976-77 3	७७-७८ 1977-78 4	७८-७९ 1978-79 5	७९-८० 1979-80 6	८०-८१ 1980-81 7	८१-८२ 1981-82 8	८२-८३ 1982-83 9	८३-८४ 1983-84 10	८४-८५ 1984-85 11	८५-८६ 1985-86 12	८६-८७ 1986-87 13	८७-८८ 1987-88 14	८८-८९ 1988-89 15	STATE
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	324.1	325.0	327.9	311.6	250.6	254.1	258.9	242.0	255.3	226.1	212.7	182.6	173.4	168.1	.. A
प	370.4	307.5	353.0	343.4	265.1	245.3	286.9	233.4	262.6	216.2	205.9	182.3	169.3	171.0	.. P
य	1143	946	1077	1102	1058	965	1108	964	1029	956	968	998	976	1017	.. Y
बिहार															Bihar
अ	181.3	189.2	182.3	179.7	163.2	177.4	168.8	138.2	150.9	131.0	125.5	117.6	103.4	106.7	.. A
प	77.0	96.1	119.1	123.9	79.3	114.2	93.6	74.9	104.4	107.0	94.9	75.5	52.2	67.1	.. P
य	425	508	653	689	486	644	555	542	692	817	756	642	505	629	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	1048.3	914.5	1013.3	1153.1	1182.2	1062.9	1148.3	1030.3	1124.6	1081.2	1109.2	1174.9	1116.2	1150.4	.. A
प	1221.9	725.7	1369.9	1661.0	1460.9	1094.1	1427.8	944.5	1434.1	1267.0	1200.1	1552.4	1203.8	1178.0	.. P
य	1166	794	1352	1440	1236	1029	1243	917	1275	1172	1082	1321	1078	1024	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	210.8	219.7	223.9	222.9	220.2	221.4	225.2	225.8	228.1	227.4	221.7	220.6	213.8	205.0	.. A
प	188.1	175.3	172.4	200.6	202.2	209.6	223.0	215.0	240.9	261.9	261.1	148.6	209.2	227.3	.. P
य	892	798	770	900	918	947	1012	952	1056	1152	1178	674	978	1109	.. Y
ओरिसा															Orisa
अ	236.1	254.7	277.2	277.3	267.0	336.4	288.9	298.5	297.5	257.3	285.8	276.7	224.2	260.6	.. A
प	172.8	138.3	195.7	209.4	146.5	264.8	238.1	244.0	270.9	191.0	211.9	201.4	206.4	253.2	.. P
य	732	543	706	755	549	787	824	817	911	742	741	728	921	972	.. Y
तामिळनाडू															Tamilnadu
अ	319.9	290.3	290.8	279.9	252.2	192.8	245.5	206.1	232.5	202.9	195.1	176.4	198.5	193.0	.. A
प	479.2	339.7	410.3	420.5	377.8	251.4	448.5	273.0	250.9	227.5	300.8	315.3	329.1	273.4	.. P
य	1498	1170	1411	1502	1498	1304	1827	1325	1079	1121	1542	1787	1658	1417	.. Y
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh
अ	183.5	193.7	174.7	173.5	169.9	170.5	163.4	162.9	165.4	156.9	148.8	162.8	146.3	149.2	.. A
प	186.2	186.7	168.1	169.5	111.9	164.2	145.5	155.6	177.0	170.6	169.6	178.3	107.1	174.5	.. P
य	1015	964	962	977	659	963	890	955	1070	1087	1140	1095	732	1170	.. Y
इतर															Others
अ	125.5	109.2	109.7	107.1	109.5	109.5	111.4	107.9	103.9	104.1	101.8	93.1	86.2	84.3	.. A
प	101.1	75.4	77.5	72.1	77.9	76.3	92.1	82.7	90.2	88.9	73.8	54.5	41.9	65.2	.. P
य	806	690	706	673	711	697	827	766	868	854	725	585	486	773	.. Y
अखिल भारत															All India
अ	2629.5	2496.3	2599.8	2705.1	2614.8	2525.0	2610.4	2411.7	2558.2	2386.9	2400.6	2404.7	2262.0	2317.3	.. A
प	2796.1	2044.7	2866.0	3200.4	2721.6	2419.9	2960.5	2223.1	2831.0	2530.1	2518.1	2708.3	2319.0	2409.7	.. P
य	1064	819	1102	1183	1041	958	1134	922	1107	1060	1049	1126	1025	1040	.. Y

तक्ता एकतीस
TABLE XXXI

तक्ता एकतीस

TABLE XXXI

निरनिराळ्या राज्यांतील ज्वारवर्गीय धान्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)

Estimates of area, production and average yield per hectare of Small Millets (1975-76 to 1987-88) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये

A—Area in thousand hectares

प-उत्पादन हजार टनामध्ये

P—Production in thousand tonnes

य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६	७६-७७	७७-७८	७८-७९	७९-८०	८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	.. 805.3	761.8	758.5	683.9	575.6	551.1	603.5	474.0	473.9	402.3	364.6	329.5	323.9	246.0	.. A
प	.. 294.7	261.9	397.1	336.1	273.4	170.7	371.0	145.9	239.9	125.5	133.2	118.5	147.0	106.1	.. P
य	.. 366	344	524	491	475	310	615	308	506	312	365	360	454	431	.. Y
बिहार															Bihar
अ	.. 195.1	184.4	179.8	164.6	140.8	149.4	136.8	112.9	119.2	107.2	105.9	92.2	79.3	75.8	.. A
प	.. 65.3	69.1	66.9	70.8	47.5	52.8	54.5	36.8	58.6	50.0	66.5	57.6	41.9	47.6	.. P
य	.. 335	375	372	430	337	353	398	326	492	466	628	625	528	628	.. Y
गुजरात															Gujarat
अ	.. 122.2	121.5	122.9	126.1	137.5	135.3	140.5	127.6	116.3	107.0	110.3	95.6	53.2	107.4	.. A
प	.. 110.8	93.2	96.7	109.9	89.0	106.7	109.4	54.3	79.9	64.7	16.5	16.6	10.4	57.5	.. P
य	.. 907	767	787	872	647	789	779	426	687	605	150	174	195	535	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	.. 442.3	404.4	428.2	484.2	439.9	364.3	377.7	321.2	377.1	274.6	254.8	236.8	254.8	216.9	.. A
प	.. 191.0	104.9	157.6	245.2	202.6	140.4	149.2	113.8	149.5	83.2	82.8	103.1	107.8	93.7	.. P
य	.. 432	259	368	506	461	385	395	354	396	303	325	435	423	432	.. Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	.. 1652.4	1640.4	1603.3	1545.7	1439.9	1148.5	1453.8	1438.6	1446.5	1385.8	1387.5	1315.2	1293.6	1258.2	.. A
प	.. 443.2	291.2	426.4	307.5	169.1	314.7	338.4	287.1	394.3	318.7	359.3	247.5	356.6	293.1	.. P
य	.. 268	178	266	199	117	217	233	200	273	230	259	188	276	233	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	.. 214.0	214.3	202.8	192.5	207.4	199.3	194.4	172.4	200.9	158.9	173.1	180.9	191.7	196.8	.. A
प	.. 99.4	92.7	92.6	81.3	93.5	78.7	78.5	74.9	110.7	75.6	75.5	90.7	105.0	104.2	.. P
य	.. 464	433	457	422	451	395	404	434	551	476	436	501	548	529	.. Y

तामीळनाडू															Tamilnadu		
अ	..	420.5	468.5	439.9	375.5	372.2	276.6	267.7	276.2	301.7	279.0	261.7	253.4	235.6	215.4	..	A
प	..	301.3	330.4	325.8	285.8	282.0	213.9	206.3	201.3	193.1	155.9	148.2	240.7	248.9	191.0	..	P
य	..	717	705	741	761	758	773	771	729	640	559	566	950	1056	887	..	Y
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh		
अ	..	408.7	485.3	464.1	446.3	352.5	360.2	328.5	291.7	296.0	266.0	244.3	235.3	210.8	205.2	..	A
प	..	211.5	323.8	328.0	281.7	147.5	237.3	201.1	188.3	197.6	174.8	194.9	175.2	123.2	157.6	..	P
य	..	517	667	707	631	418	659	612	646	668	657	797	745	584	768	..	Y
इतर															Others		
अ	..	412.0	398.9	374.6	378.0	335.9	489.2	283.2	284.8	305.8	233.0	252.4	235.7	232.8	220.8	..	A
प	..	206.9	184.6	178.7	175.6	120.1	257.3	130.0	126.7	251.8	145.8	140.3	111.6	107.8	112.7	..	P
य	..	502	463	477	465	358	523	2139	445	823	626	556	473	463	510	..	Y
अखिल भारत															All India		
अ	..	4672.5	4679.5	4573.8	4396.8	4001.7	3976.3	3786.1	3499.4	3637.4	3213.8	3154.8	2974.6	2875.7	2742.5	..	A
प	..	1924.1	1751.8	2069.8	1893.9	1424.7	1574.1	1638.4	1229.1	1675.4	1194.2	1217.2	1161.5	1248.6	1163.5	..	P
य	..	412	374	453	431	356	396	433	351	461	372	386	390	434	424	..	Y

तक्ता बत्तीस
TABLE XXXII

निरनिरालया राज्यांतील गव्हाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Wheat (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये
A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	१९८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
बिहार															Bihar
अ	1815.3	1945.0	1846.6	1806.2	1700.5	1754.8	1640.1	1733.4	1891.0	1876.1	1834.5	1839.6	2115.9	2112.0	A
प	2296.9	2470.1	2294.3	2502.1	1883.7	2305.7	2201.8	2426.1	2935.2	3032.3	2935.6	2861.3	3257.0	3557.0	P
य	1265	1270	1242	1385	1108	1314	1343	1400	1552	1616	1600	1555	1539	1684	Y
गुजरात															Gujarat
अ	686.3	726.7	684.2	619.6	680.5	656.1	703.6	646.6	741.2	636.9	431.4	315.1	192.4	648.8	A
प	1151.1	1071.8	1220.9	1192.4	1215.4	1298.3	1407.3	1352.3	1627.0	1329.3	782.8	661.7	351.2	1512.5	P
य	1677	1475	1784	1924	1786	1979	2000	2091	2195	2087	1815	2100	1825	2331	Y
हरयाणा															Haryana
अ	1226.1	1348.0	1359.8	1481.5	1471.0	1480.0	1562.0	1722.0	1784.0	1705.0	1699.0	1782.0	1731.0	1827.0	A
प	2428.0	2735.0	2845.0	3398.0	3283.0	3492.0	3682.0	4347.0	4458.0	4421.0	5257.0	5055.0	4861.0	6225.0	P
य	1980	2029	2092	2294	2232	2360	2357	2524	2499	2593	3094	2837	2808	3407	Y
हिमाचल प्रदेश															Himachal Pradesh
अ	331.7	289.1	318.1	329.0	347.7	349.8	353.6	367.4	357.1	385.8	377.1	371.5	374.9	373.0	A
प	355.9	402.8	208.4	378.0	397.6	442.6	430.0	434.9	288.1	269.5	492.0	450.7	351.2	512.5	P
य	1116	1214	721	1188	1209	1265	1216	1184	807	699	1304	1213	937	1374	Y
जम्मू व काश्मीर															Jammu & Kashmir
अ	176.1	186.4	189.8	207.4	202.1	197.9	200.1	212.8	212.7	225.4	224.0	238.4	242.7	242.7	A
प	154.3	156.5	185.9	203.9	206.4	204.3	203.7	226.1	178.6	168.4	272.1	212.0	245.6	245.6	P
य	876	840	979	983	1021	1032	1018	1063	840	747	1215	889	1012	1012	Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	407.2	365.5	379.4	389.4	378.8	312.0	334.4	334.4	319.4	330.1	248.7	271.0	266.7	237.5	A
प	320.2	280.7	233.1	230.8	264.2	180.2	211.8	183.4	199.4	194.1	101.9	142.2	140.8	166.3	P
य	877	689	638	608	678	578	633	548	624	588	410	525	528	700	Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	3360.4	3143.7	3553.7	3778.0	3085.2	3365.3	3305.8	3593.4	3779.8	3597.6	3704.9	3502.2	3666.7	3666.9	A
प	2750.5	2308.2	3102.9	3523.2	2154.6	3143.5	3313.4	3800.9	4373.8	3935.3	4202.3	4264.3	4546.2	4797.4	P
य	819	734	873	933	698	934	1002	1058	1157	1094	1134	1218	1240	1308	Y

महाराष्ट्र																Maharashtra
अ	1183.0	1188.2	1214.6	1186.8	1164.0	1079.1	1128.0	1022.7	1183.2	988.6	881.5	735.5	732.7	879.0	..	A
प	1260.2	937.6	962.3	951.3	1006.0	931.3	988.5	803.3	1142.1	856.5	644.4	536.4	633.4	1043.2	..	P
य	1065	789	792	802	864	863	876	786	965	866	731	729	864	1187	..	Y
पंजाब																Punjab
अ	2438.6	2579.0	2617.0	2736.0	2823.0	2812.0	2917.0	3047.0	3125.0	3094.5	3112.0	3189.0	3131.0	3158.0	..	A
प	5788.0	6272.0	6642.0	7423.0	7896.0	7677.0	8553.0	9157.0	9422.0	10176.0	10988.0	9458.0	11084.0	11580.0	..	P
य	2375	2432	2538	2713	2797	2730	2932	3005	3015	3288	3531	2966	3540	3667	..	Y
राजस्थान																Rajasthan
अ	1762.2	1798.8	1833.1	1990.7	1635.0	1635.0	1768.1	2069.8	2158.8	1718.0	1676.7	1843.4	1533.4	1769.6	..	A
प	2290.4	2300.7	2610.0	2874.1	2700.9	2393.9	2933.2	3787.2	3441.7	2792.4	3721.2	3401.9	2909.1	3964.1	..	P
य	1300	1279	1424	1444	1303	1464	1659	1830	1594	1625	2219	1845	1897	2240	..	Y
उत्तर प्रदेश																Uttar Pradesh
अ	6302.1	6624.0	6759.7	7390.5	7531.8	8111.9	7772.0	8296.1	8527.8	8388.9	8281.0	8405.4	8484.5	8702.3	..	A
प	8532.5	8939.9	9884.4	11457.8	9895.2	13385.0	12749.0	15258.2	16121.0	15675.0	16559.3	16235.9	16789.0	19611.3	..	P
य	1357	1350	1462	1550	1314	1650	1640	1839	1890	1869	2000	1932	1979	2254	..	Y
पश्चिम बंगाल																West Bengal
अ	565.3	515.2	484.4	521.0	505.9	283.0	214.0	266.2	329.1	335.9	305.1	397.7	374.2	300.1	..	A
प	1187.2	1051.2	1036.5	998.2	768.0	473.2	389.3	605.5	854.2	812.2	738.0	682.6	673.9	625.0	..	P
य	2100	2040	2140	1916	1518	1672	1819	2275	2596	2418	2421	1716	1801	2083	..	Y
हतर																Others
अ	199.5	211.9	215.3	205.1	208.7	241.9	245.7	255.6	262.4	282.1	221.5	240.4	216.6	192.2	..	A
प	303.7	325.4	356.2	322.0	318.0	385.6	388.8	412.0	435.2	407.7	356.5	360.9	327.0	270.3	..	P
य	1522	1536	1654	1570	1524	1594	1582	1612	1659	1445	1609	1501	1510	1406	..	Y
अखिल भारत																All India
अ	20453.8	20921.5	21455.7	22641.2	22171.7	22278.8	22144.4	23567.4	24671.5	23564.9	22997.4	23131.2	23062.7	24109.1	..	A
प	28846.3	29009.9	31749.2	35507.8	31830.0	36312.6	37451.8	42793.9	45476.3	44068.8	47051.8	44322.9	46169.4	54110.2	..	P
य	1410	1387	1480	1568	1436	1630	1691	1816	1843	1870	2046	1916	2002	2244	..	Y

तक्ता तेहतीस

TABLE XXXIII

निरनिराळ्या राज्यांतील बारलीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Barley (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये

A—Area in thousand hectares

प-उत्पादन हजार टनामध्ये

P—Production in thousand tonnes

य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६ 1975-76	१९७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 78-79	७९-८० 79-80	८०-८१ 80-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 83-84	८४-८५ 84-85	८५-८६ 1985-86	१९८६-८७ 1986-87	१९८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	STATE		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
बिहार															Bihar		
अ	..	175.8	149.0	141.8	136.5	116.2	119.6	106.2	97.3	98.0	92.6	83.4	79.8	73.4	58.5	..	A
प	..	108.5	88.8	89.4	97.3	69.2	88.5	80.1	64.5	79.1	70.2	65.9	59.3	54.1	46.3	..	P
य	..	617	596	630	713	596	740	754	663	807	748	790	743	737	791	..	Y
हरियाणा															Haryana		
अ	..	177.1	103.0	97.0	90.1	81.0	135.0	123.0	82.0	77.0	67.0	87.0	68.0	63.0	64.0	..	A
प	..	221.0	126.0	127.0	143.0	98.0	205.0	158.0	123.0	101.0	95.0	156.0	100.0	99.0	128.0	..	P
य	..	1248	1223	1309	1587	1210	1519	1285	1500	1312	1418	1793	1471	1571	2000	..	Y
हिमाचल प्रदेश															Himachal Pradesh		
अ	..	40.7	34.6	37.0	36.3	35.5	35.6	35.4	34.4	32.3	32.6	34.2	32.1	30.7	28.3	..	A
प	..	56.4	31.8	47.2	42.7	33.0	50.4	40.6	43.2	31.9	27.3	37.3	34.5	28.7	34.4	..	P
य	..	1386	919	1276	1176	930	1416	1147	1256	988	837	1091	1075	935	1216	..	Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh		
अ	..	203.8	158.8	177.3	186.4	219.4	197.5	180.9	165.5	159.4	142.4	144.2	135.9	132.5	115.3	..	A
प	..	212.7	120.9	198.2	208.5	89.2	235.9	165.4	153.2	168.0	124.5	127.0	147.5	124.3	93.1	..	P
य	..	1044	761	1118	1119	407	1194	914	926	1054	874	881	1085	938	807	..	Y
पंजाब															Punjab		
अ	..	120.2	64.0	49.0	38.0	49.0	65.0	87.0	80.0	60.0	48.7	49.8	39.0	39.0	46.0	..	A
प	..	152.0	77.0	68.0	54.0	76.0	108.0	174.0	126.0	94.0	83.0	109.4	80.0	89.0	123.0	..	P
य	..	1265	1203	1388	1421	1551	1662	2000	1575	1567	1704	2197	2051	2282	2674	..	Y
राजस्थान															Rajasthan		
अ	..	803.0	590.2	468.2	405.9	423.4	410.2	450.2	339.2	299.1	258.1	326.5	282.6	236.4	240.5	..	A
प	..	1005.5	685.2	656.8	546.5	488.8	521.0	583.3	469.2	442.8	376.1	574.5	410.9	367.9	413.5	..	P
य	..	1252	1161	1403	1346	1154	1270	1296	1383	1480	1457	1759	1454	1556	1719	..	Y
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh		
अ	..	1202.3	1075.2	963.3	869.2	786.3	779.4	685.7	626.6	607.8	567.1	599.5	544.1	529.7	504.1	..	A
प	..	1373.7	1167.7	1070.3	1001.3	719.5	1032.6	744.4	833.9	866.6	742.2	852.5	800.2	776.2	864.5	..	P
य	..	1143	1086	1111	1152	915	1325	1086	1331	1426	1309	1422	1471	1465	1715	..	Y

															West Bengal	
पश्चिम बंगाल	..	48.3	37.9	37.4	35.5	31.3	35.4	31.7	30.3	24.2	19.1	17.5	17.7	12.3	10.7	.. A
अ	..	41.2	26.8	33.5	28.0	29.8	31.2	26.9	26.0	24.0	18.3	16.2	16.6	13.7	8.7	.. P
प	..	853	707	896	789	952	881	849	858	992	958	926	938	1114	813	.. Y
य																
															Others	
इतर	..	30.6	28.7	30.5	29.9	29.1	29.3	29.4	27.5	28.3	25.5	26.7	25.8	25.7	13.7	.. A
अ	..	20.9	19.6	20.8	20.4	20.2	20.5	19.9	27.5	26.1	19.3	23.5	22.1	23.9	10.1	.. P
प	..	683	683	684	682	694	700	677	1000	719	757	880	857	930	737	.. Y
य																
															All India	
अखिल भारत	..	2801.8	2241.4	2001.4	1827.8	1771.2	1807.0	1727.5	1482.8	1386.1	1253.1	1368.8	1281.7	1142.7	1081.1	.. A
अ	..	3191.9	2343.8	2311.2	2141.7	1623.7	2293.1	1992.6	1866.8	1833.5	1555.9	1962.3	1728.4	1576.8	1721.6	.. P
प	..	1139	1046	1155	1172	917	1269	1154	1259	1323	1242	1434	1349	1380	1592	.. Y
य																

तक्ता चौतीस TABLE XXXIV

निरनिराळ्या राज्यांतील एकूण तृणधान्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
 Estimates of area, production and average yield per hectare of Total Cereals (1975-76 to 1988-89) in different States.

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
 प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
 य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	8372.2	7574.5	7953.1	8226.9	7455.1	7310.2	7792.4	7314.7	7721.7	6711.2	6477.2	6282.6	6058.5	6535.9	A
प	9007.0	7123.7	8651.9	1026.9	9200.9	9577.1	10946.5	10587.1	11315.2	9113.3	9744.8	8546.2	9242.7	12207.7	P
य	1076	940	1088	1247	1234	1310	1405	1447	1465	1358	1504	1360	1526	1868	Y
आसाम															Assam
अ	2329.4	2376.2	2356.1	2341.0	2244.4	2408.2	2388.1	2435.4	2439.4	2506.0	2586.4	2435.4	2462.7	2435.0	A
प	2375.4	2218.2	2414.0	2259.5	1990.7	2658.6	2366.9	2720.5	2658.3	2611.0	2964.3	2527.5	2838.2	2577.3	P
य	1020	934	1025	965	887	1104	991	1117	1090	1042	1146	1038	1152	1058	Y
बिहार															Bihar
अ	8586.6	8741.6	8854.7	8785.6	8068.2	8657.2	8293.5	7394.7	7957.5	8079.6	8171.6	8160.6	814.8	8368.8	A
प	8354.7	8481.5	9013.1	9274.1	6469.9	9078.2	7468.3	6614.0	9040.8	9530.9	10068.1	10034.4	8840.6	11160.5	P
य	973	970	1018	1056	802	1049	901	894	1136	1180	1232	1230	1085	1334	Y
गुजरात															Gujarat
अ	4623.5	4260.0	4024.8	4043.9	3842.1	3919.0	4080.7	3989.6	4152.3	3918.3	3610.4	3439.6	2220.9	3932.1	A
प	4340.2	3841.0	3724.3	4254.5	3813.9	4208.6	4739.1	3923.5	5184.9	4601.1	2397.7	2860.3	1225.6	4834.3	P
य	939	902	925	1052	993	1074	1161	983	1249	1174	664	832	552	1229	Y
हरयाना															Haryana
अ	3013.6	3033.0	2983.6	3136.6	3105.0	3178.0	3235.0	3246.0	3496.0	3292.0	3191.0	3456.0	2903.0	3474.0	A
प	4088.0	4384.0	4335.0	5249.0	4682.0	5540.0	5696.0	6335.0	6526.0	6481.0	7463.0	7156.0	6190.0	8830.0	P
य	1357	1446	1453	1673	1508	1743	1761	1952	1894	1969	2339	2071	2132	2542	Y
हिमाचल प्रदेश															Himachal Pradesh
अ	772.0	746.8	755.4	770.6	794.1	817.0	800.9	809.2	806.9	848.8	829.3	830.4	815.7	825.1	A
प	1097.1	896.8	1024.3	1013.4	858.1	1163.5	1042.0	963.4	1039.3	1000.1	1188.1	1163.6	866.9	1126.1	P
य	1421	1201	1356	1315	1081	1424	1301	1191	1288	1178	1433	1401	1063	1365	Y
जम्मू व काश्मीर															Jammu & Kashmir
अ	758.5	763.3	769.8	794.7	786.7	782.7	785.3	807.2	812.9	824.6	817.3	832.3	839.7	839.3	A
प	983.2	912.2	1094.5	1178.2	1082.1	1272.3	1240.9	1230.3	1082.1	1213.8	1375.1	1342.3	981.2	1285.4	P
य	1296	1195	1422	1483	1375	1626	1580	1524	1331	1472	1682	1613	1169	1532	Y

																		Karnataka
कर्मटक	..	5848.2	4947.4	5785.5	5987.0	5911.2	5135.8	5934.9	5781.5	6020.6	5836.5	5641.3	6199.9	5825.0	5667.6	A
अ	..	6457.6	4369.9	6681.4	6830.7	6733.1	5417.1	6685.4	5502.7	6632.8	6293.0	5372.9	7035.1	5676.9	6364.7	P
प	..	1104	883	1155	1141	1139	1055	1127	952	1102	1078	952	1135	975	1123	Y
य																		
																		Kerala
केरळ	..	894.0	862.6	846.4	805.1	798.3	807.3	813.0	783.5	745.2	735.9	683.3	668.7	609.3	584.4	A
अ	..	1371.7	1259.5	1298.3	1269.0	1296.0	1275.6	1343.3	1309.3	1211.1	1259.6	1176.7	1137.1	1041.0	1011.3	P
प	..	1534	1460	1534	1576	1623	1580	1652	1671	1625	1712	1722	1700	1709	1730	Y
य																		
																		Madhya Pradesh
मध्य प्रदेश	..	12652.8	12360.9	12895.2	13095.2	12606.7	13220.9	13024.8	13080.2	13485.6	13023.0	13251.1	12939.9	13118.6	12911.6	A
अ	..	9461.0	7665.7	10297.1	9604.5	5928.5	10401.1	10361.1	10007.5	13002.1	10951.4	12682.8	11028.2	12226.4	12841.2	P
प	..	748	620	799	733	470	787	796	765	964	841	957	852	932	995	Y
य																		
																		Maharashtra
महाराष्ट्र	..	11099.5	11382.9	11612.7	11277.9	11410.9	11245.2	11467.2	11029.4	11593.3	11311.0	11231.5	10825.5	11090.6	11091.9	A
अ	..	7934.7	8719.4	9443.5	8982.6	9324.5	8926.4	9532.3	8252.7	9694.1	8621.5	7614.9	6169.1	9650.4	9348.1	P
प	..	715	766	813	796	817	794	831	748	836	762	678	570	870	843	Y
य																		
																		Orisa
ओरिसा	..	5350.3	5070.3	5148.8	5113.6	4803.4	5183.3	4864.7	4794.0	5148.0	4888.0	5090.6	5038.2	4640.7	4876.9	A
अ	..	5043.2	3665.8	4882.1	4973.8	3304.9	5090.9	4492.9	3641.3	5961.7	4707.9	5851.8	5330.4	4010.2	5893.1	P
प	..	943	722	948	973	688	982	924	760	1158	963	1150	1058	864	1208	Y
य																		
																		Punjab
पंजाब	..	3890.0	4028.1	4050.8	4357.8	4476.4	4505.2	4675.5	4794.4	5005.0	5151.1	5166.8	5320.2	5136.7	5250.1	A
अ	..	8425.1	8866.5	10024.2	11361.3	11732.8	11702.8	13166.9	14023.9	14645.1	15947.6	16985.3	16113.2	16993.6	16937.1	P
प	..	2166	2201	2475	2607	2621	2598	2816	2925	2926	3096	3287	3029	3308	3226	Y
य																		
																		Rajasthan
राजस्थान	..	7912.3	7835.2	8081.9	8831.0	8723.5	9196.5	9239.1	9218.9	9539.0	8300.4	8895.2	9567.7	7248.4	9829.4	A
अ	..	5652.1	5488.2	5124.0	5932.2	4401.3	5326.8	5630.2	6753.6	8396.2	6532.0	6166.2	5845.0	4307.4	9034.3	P
प	..	714	700	634	672	505	579	609	733	880	787	693	611	594	919	Y
य																		
																		Tamilnadu
तामिलनाडू	..	4597.5	4361.3	4720.5	4539.8	4646.8	3576.8	4044.0	3324.4	4014.5	4021.3	3776.9	3443.9	3506.2	3210.3	A
अ	..	7055.8	6159.8	7554.4	7384.2	7466.7	5340.1	7217.1	4622.9	5938.0	6685.1	6851.2	6869.5	7266.9	6965.8	P
प	..	1535	1412	1600	1627	1607	1493	1785	1391	1480	1662	1814	1995	2073	2170	Y
य																		
																		Uttar Pradesh
उत्तर प्रदेश	..	15831.6	16070.0	16077.1	16791.8	16767.8	17609.7	17173.8	17042.8	17739.0	17654.8	17554.8	17530.9	16662.3	17483.0	A
अ	..	16820.4	17479.7	18813.9	20743.1	14871.9	22421.8	22026.0	23941.9	26695.3	27199.8	26612.5	27621.5	26323.1	32639.5	P
प	..	1062	1075	1170	1235	887	1273	1283	1405	1505	1541	1516	1576	1580	1867	Y
य																		

सकल शीतल-समाप्त TABLE XXXIV-*Concl.*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
पश्चिम बंगाल														West Bengal		
अ	..	6128.1	5834.6	6012.9	5396.3	5514.6	5575.0	5535.7	5233.3	5809.5	5639.4	5481.2	5892.1	5943.8	6013.6	.. A
प	..	8182.0	7102.3	8636.0	7777.1	6757.6	8043.2	6325.2	5654.6	8912.0	9035.3	8863.7	9411.2	10078.5	11306.6	.. P
य	..	1335	1217	1436	1441	1225	1443	1143	1081	1534	1602	1617	1597	1696	1880	.. Y
दुतर																Others
अ	..	1067.2	1123.7	1088.5	1057.4	992.0	1081.9	1145.8	1182.8	1184.1	1193.7	1149.2	1175.0	1192.2	1198.5	.. A
प	..	1345.5	1371.3	1422.4	1371.0	1213.9	1517.6	1507.5	1577.6	1545.6	1792.4	1699.8	1520.0	1631.8	1709.5	.. P
य	..	1261	1220	1307	1297	1224	1403	1316	1334	1305	1502	1479	1294	1369	1426	.. Y
अखिल भारत																All India
अ	..	103727.3	101372.4	104017.8	105352.2	102947.2	104209.9	105294.4	102262.0	107620.5	103935.6	103605.1	104038.9	98423.1	104527.5	.. A
प	..	107994.7	99805.5	114434.4	119719.1	101128.8	118961.7	121787.6	117661.8	139480.6	133576.1	137078.9	131710.6	129391.4	156072.5	.. P
य	..	1041	985	1100	1136	982	1142	1157	1151	1296	1285	1323	1266	1315	1493	.. Y

तक्ता पस्तीस

TABLE XXXV

सक्ता पस्तीस

TABLE XXXV

निरनिराळ्या राज्यांतील हरभऱ्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)

Estimates of area, production and average yield per hectare of Gram (1975-76 to 1988-89) in different States.

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
 प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
 य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	१९८५-८६ 1985-86	१९८६-८७ 1986-87	१९८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
बिहार															Bihar
अ	245.1	221.4	226.6	217.1	184.2	195.8	172.6	191.9	188.8	173.0	190.6	186.0	183.0	147.7	A
प	134.8	141.4	124.4	133.9	112.5	140.6	123.9	141.3	166.4	143.0	160.6	150.3	138.3	128.9	P
य	550	639	549	617	611	718	718	736	881	827	843	808	756	873	Y
गुजरात															Gujarat
अ	77.2	76.8	70.8	66.0	66.0	63.5	87.6	157.2	122.1	115.7	80.8	43.6	19.5	107.5	A
प	53.6	49.0	39.4	59.0	31.4	47.0	69.8	120.8	117.4	101.2	45.5	28.1	10.9	65.5	P
य	694	638	556	894	476	740	797	768	962	875	563	644	559	609	Y
हरयाणा															Haryana
अ	1106.2	1029.0	1148.8	1063.1	553.0	741.0	1044.0	508.0	647.0	622.0	758.0	610.0	200.0	645.0	A
प	907.0	824.0	965.0	1044.0	316.0	466.0	309.0	282.0	315.0	319.0	622.0	413.0	66.0	604.0	P
य	820	801	840	982	571	629	296	555	487	513	821	677	330	936	Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	191.8	163.2	167.5	163.7	153.1	143.5	137.3	145.0	155.3	221.4	191.0	230.0	242.9	187.5	A
प	88.8	50.4	58.9	69.3	69.2	57.6	60.5	69.2	61.6	91.6	60.5	88.7	102.3	61.7	P
य	463	309	352	423	452	401	441	477	397	414	317	386	421	329	Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	1917.3	2017.5	1780.1	1738.6	2174.4	1806.7	2028.9	2387.4	2106.5	2075.7	2282.0	2217.7	2236.0	2237.0	A
प	1226.4	1048.7	907.3	1031.8	923.8	1063.3	1362.3	1643.7	1424.9	1302.5	1557.4	1480.3	1483.6	1566.8	P
य	640	520	510	593	425	589	671	689	676	627	682	667	664	700	Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	456.3	427.9	471.5	460.2	452.9	429.1	461.3	436.8	494.9	509.3	533.8	482.4	559.7	667.3	A
प	185.2	134.8	147.0	157.3	173.4	150.2	176.9	147.9	211.8	201.7	175.6	129.4	228.5	407.7	P
य	406	315	312	342	383	350	384	339	428	396	329	268	408	611	Y
पंजाब															Punjab
अ	381.2	349.0	353.0	351.0	236.0	258.0	243.0	124.0	97.0	101.6	108.0	114.0	66.0	73.1	A
प	376.0	311.0	322.0	284.0	162.0	150.0	115.0	62.0	58.0	60.0	98.4	82.0	29.0	72.1	P
य	986	891	912	809	686	581	473	500	598	591	911	719	439	986	Y

राजस्थान																Rajasthan	
अ	..	1952.4	1776.1	1862.0	1747.7	1377.5	1225.4	1935.2	1756.2	1796.3	1532.6	1940.7	1411.7	684.2	1281.8	..	A
प	..	1498.3	1361.4	1488.0	1589.3	749.8	854.3	1257.2	1318.0	1088.8	969.3	1623.1	823.5	411.5	967.0	..	P
य	..	767	767	799	909	544	697	650	750	606	633	836	583	601	754	..	Y
उत्तर प्रदेश																Uttar Pradesh	
अ	..	1725.5	1638.7	1656.2	1640.6	1554.3	1495.9	1571.4	1505.8	1358.3	1373.9	1534.7	1492.2	1391.9	1324.6	..	A
प	..	1250.1	1361.9	1206.6	1227.8	692.9	1288.2	1061.3	1394.9	1186.1	1272.1	1326.7	1233.2	1056.4	1167.2	..	P
य	..	724	821	729	748	446	861	675	926	873	926	864	826	759	881	..	Y
पश्चिम बंगाल																West Bengal	
अ	..	98.7	100.1	89.2	100.6	104.3	96.2	64.7	72.8	62.1	62.7	68.7	70.1	65.9	31.1	..	A
प	..	78.6	69.7	79.1	65.3	72.1	55.6	42.9	50.6	56.7	49.9	59.8	50.2	40.5	27.0	..	P
य	..	796	696	887	649	691	578	663	695	913	796	870	716	615	868	..	Y
द्वतर																Others	
अ	..	168.4	154.4	148.0	159.4	129.3	129.0	122.1	113.8	132.7	116.3	116.2	125.9	117.9	106.9	..	A
प	..	80.7	72.0	71.8	77.1	53.2	55.2	63.3	59.5	64.1	51.1	58.3	53.1	58.5	61.2	..	P
य	..	479	466	485	484	411	428	518	523	483	439	502	422	496	572	..	Y
संशुद्ध भारत																All India	
अ	..	8320.1	7974.1	7973.7	7708.0	6985.0	6584.1	7868.1	7398.9	7161.0	6904.2	7804.5	6983.6	5767.0	6809.5	..	A
प	..	5879.5	5424.3	5409.5	5738.8	3356.3	4328.0	4642.1	5289.9	4750.8	4561.4	5787.9	4531.8	3625.5	5129.1	..	P
य	..	707	680	678	745	481	657	590	715	663	661	742	649	629	753	..	Y

तक्ता छत्तीस
TABLE XXXVI

निरनिरालया राज्यातील तुरीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Tur (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये Y—Yield in kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६	७६-७७	७७-७८	७८-७९	७९-८०	८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	STATE
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	216.2	182.0	199.1	205.7	193.3	226.9	248.4	240.5	265.1	248.0	263.9	275.4	337.7	337.0	.. A
प	43.8	24.0	29.8	44.6	48.8	44.1	60.4	44.6	73.9	55.6	84.5	79.6	45.5	70.0	.. P
य	203	132	150	217	252	194	243	185	279	224	320	289	135	208	.. Y
बिहार															Bihar
अ	102.2	92.9	106.7	85.8	87.2	93.7	85.7	83.7	91.5	77.0	81.0	82.8	71.1	67.3	.. A
प	72.0	62.0	69.3	55.6	76.8	91.0	86.5	94.5	108.3	94.0	92.5	99.9	85.3	74.4	.. P
य	705	667	649	648	881	971	1013	1129	1184	1221	1142	1207	1200	1105	.. Y
गुजरात															Gujarat
अ	101.9	104.5	111.4	131.5	153.0	187.8	228.2	261.5	299.6	328.8	302.5	318.7	325.0	336.9	.. A
प	47.5	62.0	44.2	74.4	87.7	141.6	180.3	194.9	205.3	251.1	223.4	146.1	111.0	250.6	.. P
य	466	593	397	566	573	754	790	745	685	764	739	458	342	744	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	315.0	279.7	320.1	330.5	353.5	336.4	374.0	368.7	388.1	405.4	419.9	445.0	462.7	496.9	.. A
प	184.6	126.4	222.5	219.3	234.6	124.0	183.3	156.9	182.9	222.2	180.0	193.8	208.8	147.9	.. P
य	586	452	695	664	664	370	490	426	471	548	429	436	451	298	.. Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	516.8	508.6	488.4	474.5	512.3	522.9	533.5	495.8	508.2	493.2	480.1	437.3	454.3	451.7	.. A
प	431.9	280.6	352.3	316.8	229.2	303.6	481.7	334.6	510.2	401.0	410.3	413.5	417.5	597.6	.. P
य	836	552	722	668	447	581	903	675	1004	813	855	946	919	1323	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	642.4	647.6	660.3	675.8	662.6	706.1	705.5	680.3	731.2	758.1	756.4	759.9	778.9	896.9	.. A
प	406.4	297.1	344.3	399.2	411.3	359.8	427.1	398.9	487.0	485.2	451.3	372.4	534.6	597.4	.. P
य	633	459	521	591	621	510	605	586	666	640	597	490	686	666	.. Y
तामिळनाडू															Tamilnadu
अ	80.6	84.3	80.8	73.4	68.5	66.4	117.5	112.0	156.6	76.3	80.5	88.2	149.6	159.7	.. A
प	41.9	42.9	37.7	50.7	43.3	28.8	56.5	46.5	98.4	38.8	106.8	86.4	98.1	104.0	.. P
य	520	509	467	691	632	434	481	415	628	509	713	980	656	651	.. Y

उत्तर प्रदेश	..	528.5	530.9	520.7	501.2	542.1	522.6	515.4	480.2	517.5	520.2	542.8	495.7	513.9	487.9	..	A
अ	..	775.1	751.8	750.2	646.5	538.8	756.5	630.2	562.0	715.2	842.0	738.8	684.3	604.7	661.1	..	P
प	..	1467	1416	1441	1290	994	1448	1223	1170	1382	1619	1361	1380	1177	1355	..	Y
य	..																
द्वितर	..	167.4	135.5	138.7	156.5	158.5	179.4	195.8	204.2	260.6	247.9	256.8	244.5	239.9	254.4	..	A
अ	..	96.1	78.5	79.4	80.3	86.5	107.3	130.5	156.0	195.2	195.3	202.8	195.5	176.8	214.7	..	P
प	..	374	579	572	513	546	598	666	764	749	788	790	800	737	844	..	Y
य	..																
संखिल भारत	..	2671.0	2566.0	2626.2	2634.9	2731.0	2842.2	3004.0	2926.1	3218.4	3154.9	3183.9	3147.5	3333.1	3488.7	..	A
अ	..	2099.3	1725.3	1929.7	1887.4	1757.0	1957.3	2236.5	1988.9	2576.4	2585.2	2441.0	2271.5	2282.3	2717.7	..	P
प	..	786	672	735	716	643	689	745	680	801	819	767	722	685	779	..	Y
य	..																

सक्ता सदतीस
TABLE XXXVII

निरनिराल्छा राज्यातील इतर कडधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Other Pulses (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये
A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य I	१९७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	1143.8	1041.0	1040.3	1158.6	1119.5	1173.2	1129.0	1157.7	1173.8	1045.1	1037.3	1087.8	1122.5	1104.0	.. A
प	340.7	303.9	281.7	345.2	260.5	356.8	382.6	514.9	469.4	428.8	527.1	521.9	592.2	597.1	.. P
य	298	292	271	298	233	304	339	445	400	410	508	480	528	541	.. Y
बिहार															Bihar
अ	1184.0	1109.5	1138.0	1120.2	972.7	1078.3	1003.8	913.4	937.5	946.7	961.5	987.5	930.0	921.8	.. A
प	615.6	498.9	478.8	513.5	445.3	601.4	560.3	466.4	559.3	561.3	634.9	625.6	563.1	577.1	.. P
य	520	450	421	458	458	558	558	511	597	593	660	634	605	626	.. Y
गुजरात															Gujarat
अ	268.6	266.8	269.3	348.2	322.5	302.3	346.2	306.9	380.4	384.0	372.9	345.6	138.2	327.4	.. A
प	78.5	75.8	65.6	97.3	74.5	77.9	99.4	157.0	236.0	203.6	69.4	61.1	20.8	173.5	.. P
य	292	284	244	279	231	258	287	512	620	530	186	177	151	530	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	931.7	615.6	835.1	1018.2	1035.1	1005.8	1056.2	1071.7	1030.1	1018.7	972.7	982.2	1068.5	941.4	.. A
प	352.3	159.0	324.1	338.0	334.0	280.3	379.1	292.6	374.5	266.6	248.4	307.0	365.3	253.0	.. P
य	378	258	388	332	323	279	359	273	364	262	255	313	342	269	.. Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	2359.6	2222.4	2371.9	2517.5	2236.6	2246.7	2294.3	2245.7	2357.3	2266.0	2380.1	2114.6	2036.7	1933.4	.. A
प	881.3	580.7	784.8	774.4	453.6	643.9	629.1	629.4	762.2	640.1	642.7	599.9	630.8	659.1	.. P
य	373	261	331	308	203	287	274	280	323	282	270	284	310	340	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	1813.0	1729.8	1710.5	1666.3	1550.0	1669.2	1585.4	1457.1	1735.0	1566.0	1569.5	1593.8	1694.0	1766.2	.. A
प	576.7	545.2	521.2	477.6	452.9	321.2	435.1	416.1	558.9	427.4	537.2	473.2	650.9	724.6	.. P
य	318	315	305	287	292	192	274	286	322	273	342	297	384	410	.. Y

																Orisa	
ओरिसा	अ	1045.0	897.6	1279.3	1451.6	1534.4	1593.7	1621.4	1488.8	1540.7	1484.7	1632.9	1784.4	1856.8	1780.2	..	A
	प	480.4	380.8	631.7	731.8	519.3	817.3	841.0	810.0	938.5	792.2	902.4	929.5	877.6	931.6	..	P
	य	460	424	494	504	338	513	519	544	609	534	553	521	473	523	..	Y
																Rajasthan	
राजस्थान	अ	2478.2	2424.9	2141.7	1809.6	1625.9	1886.6	1819.4	1754.5	1877.0	1803.5	1926.8	1778.4	1107.5	1622.8	..	A
	प	560.2	623.6	536.1	286.4	89.0	303.1	263.4	244.3	576.3	391.2	137.9	119.2	61.4	629.4	..	P
	य	226	257	250	158	55	161	145	139	307	217	72	67	55	388	..	Y
																Tamilnadu	
तामिळनाडू	अ	382.6	448.9	495.7	533.2	530.5	455.1	544.5	479.7	537.3	534.8	752.9	592.8	516.5	726.4	..	A
	प	81.2	126.6	155.3	162.7	147.6	111.3	119.9	158.7	139.1	166.8	559.7	195.1	239.5	277.0	..	P
	य	212	282	313	305	278	245	264	331	259	312	345	329	464	381	..	Y
																Uttar Pradesh	
उत्तर प्रदेश	अ	901.3	858.3	812.1	874.4	845.4	843.8	957.1	991.1	921.5	959.2	1080.6	1091.7	1066.1	1100.1	..	A
	प	631.5	515.1	464.2	461.8	323.5	478.9	571.4	584.6	589.5	574.8	746.1	710.4	700.7	829.2	..	P
	य	701	600	572	528	383	568	597	590	640	599	690	651	657	754	..	Y
																West Bengal	
पश्चिम बंगाल	अ	595.3	483.4	452.4	447.7	436.3	405.0	328.0	277.9	305.3	304.1	336.4	275.3	290.8	270.7	..	A
	प	303.5	246.2	234.6	193.7	207.0	165.1	160.3	121.5	171.0	162.9	190.3	139.4	181.1	174.5	..	P
	य	510	509	519	433	474	408	489	437	560	536	566	506	623	645	..	Y
																Others	
इतर	अ	359.5	344.8	350.8	368.5	333.8	370.9	375.9	363.6	366.7	365.2	405.7	390.4	344.7	353.6	..	A
	प	158.9	155.9	155.1	174.3	151.1	184.3	186.6	182.6	190.1	200.3	236.4	221.6	171.0	176.4	..	P
	य	442	452	442	473	433	497	496	502	518	548	583	568	496	499	..	Y
																All India	
संखिल भारत	अ	13462.6	12443.0	12897.1	13314.0	12542.7	13030.6	12971.2	12508.1	13162.6	12678.0	13429.3	13024.5	12172.3	12848.0	..	A
	प	5060.8	4211.7	4633.2	4556.7	3458.3	4341.5	4628.6	4578.1	5566.2	4816.0	5132.5	4903.9	5054.4	6002.5	..	P
	य	376	338	359	342	276	333	357	366	423	380	382	377	415	467	..	Y

तपता भडतीस
TABLE XXXVIII

निरनिराळ्या राज्यांतील एकूण कडधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टररी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Total Pulses (1975-76 to 1988-89) in different States

राज्य 1	७५-७६	७६-७७	७७-७८	७८-७९	७९-८०	८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	१९८७-८८	८८-८९	STATE	
	1975-76	1976-77	1977-78	1978-79	1979-80	1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1	
															अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये प-उत्पादन हजार टनामध्ये य-हेक्टररी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये	A-Area in thousand hectares P-Production in thousand tonnes Y-Yield in Kg. per hectare
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh	
अ	1447.8	1300.1	1302.3	1421.3	1366.7	1445.7	1429.5	1458.2	1498.3	1345.6	1350.2	1422.7	1509.3	1488.6	.. A	
प	421.1	352.1	332.5	405.6	328.0	414.5	466.6	585.2	566.1	501.8	629.0	616.8	656.9	692.4	.. P	
य	291	271	255	285	240	287	326	401	378	373	466	434	435	465	.. Y	
आसाम															Assam	
अ	90.6	93.6	100.2	103.5	102.6	113.2	117.2	126.4	130.6	138.1	140.5	144.4	132.0	121.8	.. A	
प	35.6	37.2	38.1	42.4	41.0	47.1	52.2	52.8	50.6	59.5	66.2	60.5	60.9	51.1	.. P	
य	393	397	380	410	400	416	445	418	387	431	471	419	461	420	.. Y	
बिहार															Bihar	
अ	1531.3	1423.8	1471.3	1423.1	1244.1	1367.8	1261.8	1189.0	1217.8	1196.7	1233.1	1256.3	1184.1	1136.8	.. A	
प	822.4	702.3	672.5	703.0	634.6	833.0	770.7	702.2	834.0	798.3	887.4	875.8	786.7	780.4	.. P	
य	537	493	457	494	510	609	611	591	685	667	720	697	664	686	.. Y	
गुजरात															Gujarat	
अ	447.7	448.1	451.5	545.7	541.5	553.6	662.0	725.6	802.1	828.5	756.2	707.9	482.7	771.8	.. A	
प	179.6	186.8	149.2	230.7	193.6	266.5	349.5	472.7	558.7	555.9	338.3	235.3	142.7	489.6	.. P	
य	401	417	330	423	358	481	528	652	697	671	447	332	296	634	.. Y	
हरियाणा															Haryana	
अ	1193.8	1102.8	1217.0	1133.4	600.5	803.8	1107.1	557.1	712.4	678.4	832.7	687.2	264.8	725.6	.. A	
प	952.0	866.9	1005.4	1084.3	345.8	504.7	344.2	314.7	359.5	356.7	677.9	479.4	111.9	672.2	.. P	
य	797	786	826	957	576	628	311	565	505	526	814	698	423	926	.. Y	
हिमाचल प्रदेश															Himachal Pradesh	
अ	71.3	65.7	76.3	86.5	63.2	58.6	54.9	39.5	43.6	41.6	43.5	46.1	44.9	41.4	.. A	
प	31.5	35.8	39.4	44.9	24.4	20.0	12.0	9.2	11.4	7.4	12.8	9.2	4.6	7.3	.. P	
य	442	545	516	519	386	341	219	233	262	178	294	200	102	176	.. Y	

जम्मू व काश्मीर

Jammu & Kashmir

अ	..	50.1	46.4	53.8	54.5	47.8	53.6	48.8	48.8	47.5	47.5	44.8	44.9	44.2	39.1	..	A
प	..	23.8	21.6	26.5	36.6	29.5	35.0	31.7	30.4	31.2	30.8	28.5	30.3	18.0	24.8	..	P
य	..	475	466	493	672	617	653	650	623	657	648	636	675	407	634	..	Y

कर्नाटक

Karnataka

अ	..	1438.5	1058.5	1322.7	1512.4	1541.7	1485.7	1567.5	1585.4	1573.5	1645.5	1583.6	1657.2	1774.1	1625.8	..	A
प	..	625.7	335.8	605.5	626.6	637.8	462.5	622.9	578.7	619.0	580.4	488.9	589.5	676.4	462.6	..	P
य	..	435	317	458	414	414	311	397	327	393	353	309	356	381	285	..	Y

केरळ

Kerala

अ	..	38.6	40.4	36.5	36.5	35.6	34.7	33.0	30.9	31.5	28.8	35.7	28.0	27.5	25.2	..	A
प	..	14.6	17.3	15.8	16.9	15.5	22.3	20.8	20.6	20.7	20.2	25.8	20.1	20.0	18.8	..	P
य	..	378	428	433	463	435	643	630	667	657	701	723	718	727	746	..	Y

मध्य प्रदेश

Madhya Pradesh

अ	..	4793.7	4748.5	4640.4	4730.6	4923.3	4576.3	4856.7	5128.9	4972.0	4334.9	5142.2	4769.4	4727.0	4622.1	..	A
प	..	2539.6	1910.0	2044.4	2123.0	1606.6	2010.8	2473.1	2607.7	2702.3	2343.6	2610.4	2493.7	2531.9	2823.5	..	P
य	..	530	402	441	449	326	439	509	508	544	485	508	523	536	611	..	Y

महाराष्ट्र

Maharashtra

अ	..	2911.7	2805.3	2842.3	2802.3	2665.5	2804.4	2752.2	2574.2	2961.1	2833.4	2859.7	2836.1	3032.6	3330.4	..	A
प	..	1168.3	977.1	1012.5	1034.1	1037.6	831.2	1039.1	962.9	1257.7	1114.3	1164.1	975.0	1414.0	1729.7	..	P
य	..	401	348	356	369	389	296	378	374	425	393	407	344	466	519	..	Y

ओरिसा

Orisa

अ	..	1133.3	967.4	1370.2	1566.2	1651.3	1725.5	1767.3	1642.6	1718.3	1649.8	1814.9	1968.2	2044.8	1957.5	..	A
प	..	526.7	409.6	678.8	791.2	566.8	886.1	944.3	921.6	1054.8	910.8	1031.3	1057.6	1010.9	1066.6	..	P
य	..	465	423	495	505	343	514	534	561	614	552	568	537	494	545	..	Y

पंजाब

Punjab

अ	..	438.5	392.5	400.2	409.7	305.0	337.5	320.3	208.0	197.8	203.7	224.7	224.9	157.7	170.8	..	A
प	..	402.3	331.1	345.5	312.6	196.6	199.9	158.9	121.6	135.6	151.4	203.7	178.9	98.3	130.4	..	P
य	..	917	844	863	763	645	592	496	585	686	743	907	795	623	763	..	Y

तकता अडतीस -समाप्त
TABLE XXXVIII-Concl'd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
राजस्थान														Rajasthan
अ	.. 4478.8	4242.0	4037.0	3602.2	3030.6	3147.2	3786.4	3532.9	3701.7	3376.9	3890.6	3207.0	1802.2	2935.3 ... A
प	.. 2083.2	2002.1	2034.4	1890.0	843.7	1169.7	1532.9	1569.8	1679.4	1382.5	1766.9	946.2	474.4	1622.5 ... P
य	.. 465	472	504	525	278	372	405	444	454	410	454	295	263	553 ... Y
तामिळनाडू														Tamilnadu
अ	.. 470.9	545.3	582.3	616.1	605.8	532.6	583.5	600.1	707.5	617.8	842.5	689.2	674.2	890.6 ... A
प	.. 127.4	176.5	196.4	219.0	194.9	146.7	183.3	209.9	246.4	209.9	323.2	286.9	343.1	384.0 ... P
य	.. 271	324	337	355	322	275	314	350	348	340	384	416	509	431 ... Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	.. 3155.3	3047.9	2989.0	3016.2	2941.8	2862.3	3043.9	2977.1	2797.3	2853.3	3158.1	3079.6	2971.9	2912.6 ... A
प	.. 2656.7	2628.8	2421.0	2336.1	1555.2	2523.6	2262.9	2541.5	2487.2	2688.9	2811.6	2627.9	2361.8	2657.5 ... P
य	.. 842	862	810	775	529	882	743	854	889	942	890	853	795	912 ... Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal
अ	.. 727.2	619.4	564.4	561.0	559.3	523.8	419.9	376.1	396.9	377.4	420.6	353.0	362.3	308.3 ... A
प	.. 410.7	351.5	334.2	267.4	304.5	237.8	224.5	197.6	258.0	221.1	264.1	199.0	226.6	208.1 ... P
य	.. 565	567	592	477	544	454	535	525	650	586	628	564	625	675 ... Y
इतर														Others
अ	.. 34.6	35.4	39.6	35.7	32.4	30.6	31.3	32.3	32.1	34.2	44.1	33.5	36.1	42.5 ... A
प	.. 18.4	18.8	20.3	18.5	15.5	15.4	17.6	17.8	20.8	29.1	31.3	24.9	23.1	27.8 ... P
य	.. 532	531	513	518	478	503	562	551	648	851	710	743	640	654 ... Y
मसिल भारत														All India
अ	.. 24453.7	22983.1	23497.0	22656.9	22258.7	22456.9	23843.3	22833.1	23542.0	22737.1	24417.7	23155.6	21272.4	23146.2 ... A
प	.. 13039.6	11361.3	11972.4	12182.9	8571.6	10626.8	11507.2	11856.9	12893.4	11962.6	13361.4	11707.2	10962.2	13849.3 ... P
य	.. 533	494	510	515	385	473	483	519	548	526	547	506	515	598 ... Y

तबता एकोणचाळीस
TABLE XXXIX

निरनिराळ्या राज्यांतोळ एकूण अन्नधान्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरा सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Total Foodgrains (1975-76 to 1988-89) in different States

राज्य	अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये प-उत्पादन हजार टनामध्ये य-हेक्टरा उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये															A—Area in thousand hectares P—Production in thousand tonnes Y—Yield in Kg. per hect.	
	७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	STATE		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
															Andhra Pradesh		
आंध्र प्रदेश																	
अ	9820.0	8874.6	9255.4	9648.2	8821.8	8755.9	9221.9	8772.9	9220.0	8056.8	7827.4	7705.3	7567.8	8024.5	.. A		
प	9428.1	7475.8	8984.4	10666.5	9528.9	9991.6	11413.1	11172.3	11881.3	9615.1	10373.8	9163.0	9899.6	12900.1	.. P		
य	960	842	971	1106	1080	1141	1238	1274	1289	1193	1325	1189	1308	1608	.. Y		
															Assam		
आसाम																	
अ	2420.0	2469.8	2456.3	2444.5	2347.0	2521.4	2405.3	2561.8	2570.0	2644.1	2726.9	2579.8	2594.7	2556.8	.. A		
प	2411.0	2255.4	2452.1	2301.9	2031.7	2705.7	2419.1	2773.3	2708.9	2070.5	3030.5	2588.0	2899.1	2628.4	.. P		
य	996	913	998	942	866	1073	966	1083	1054	1010	1111	1003	1117	1028	.. Y		
															Bihar		
बिहार																	
अ	10117.7	10165.4	10326.0	10208.7	9312.3	10025.0	9555.3	8583.7	9175.3	9276.3	9404.7	9416.9	9332.9	9505.6	.. A		
प	9177.1	9183.8	9685.6	9977.1	7104.5	9911.2	8239.0	7316.2	9874.8	10328.5	10955.5	10910.2	9627.3	11940.9	.. P		
य	907	903	938	977	763	989	862	852	1076	1113	1165	1159	1032	1256	.. Y		
															Gujarat		
गुजरात																	
अ	5071.2	4708.1	4476.2	4589.6	4383.6	4472.6	4742.7	4715.2	4954.4	4746.8	4366.6	4147.5	2703.6	4703.9	.. A		
प	4519.8	4027.8	3873.5	4485.2	4007.5	4475.1	5088.8	4396.2	5743.6	5157.0	2736.0	3095.0	1368.3	5323.9	.. P		
य	891	856	865	977	914	1001	1073	932	1159	1086	627	746	506	1132	.. Y		
															Haryana		
हरियाणा																	
अ	4207.4	4135.8	4200.6	4270.0	3705.5	3981.8	4342.1	3803.1	4158.4	3970.4	4023.7	4143.2	3167.8	4199.6	.. A		
प	5040.0	5250.9	5340.4	6333.3	5027.8	6044.7	6040.2	6649.7	6885.5	6837.7	8140.9	7635.4	6301.9	9502.2	.. P		
य	1198	1270	1271	1483	1357	1518	1391	1749	1656	1722	2023	1843	1989	2263	.. Y		
															Himachal Pradesh		
हिमाचल प्रदेश																	
अ	843.3	812.5	831.7	857.1	857.3	875.6	855.8	848.7	850.5	890.4	872.8	876.5	860.6	866.5	.. A		
प	1128.6	932.6	1063.7	1058.3	882	1183.5	1054.0	972.6	1050.7	1007.5	1200.9	1172.8	871.5	1133.4	.. P		
य	1338	1148	1279	1235	1029	1352	1232	1146	1235	1132	1376	1338	1013	1308	.. Y		

तक्ता एकोणवाळीस—वाल
TABLE XXXIX—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Jammu & Kashmir														
जम्मू व काश्मीर														
अ	808.6	809.7	823.6	849.2	834.5	836.3	834.1	856.0	860.4	872.1	862.1	877.2	883.9	878.4
प	1007.0	933.8	1121.0	1214.8	1111.6	1307.3	1272.6	1260.7	1113.3	1244.6	1403.6	1372.6	999.2	1310.2
य	1245	1153	1901	1031	1332	1563	1526	1473	1294	1427	1628	1660	1130	1492
Karnataka														
कर्नाटक														
अ	7286.7	6005.9	7108.2	7499.4	7452.9	6621.5	7502.4	7366.9	7594.1	7482.0	7224.9	7857.1	7599.1	7293.4
प	7083.3	4705.7	7286.9	7457.3	7370.9	5879.6	7308.3	6021.4	7251.8	6873.4	5861.8	7624.6	6353.3	6827.3
य	972	784	1025	994	989	888	974	817	955	919	811	953	836	936
Kerala														
केरळ														
अ	932.6	903.0	882.9	841.6	833.9	842.0	846.0	814.1	776.7	764.7	719.0	696.7	636.8	609.6
प	1386.3	1276.8	1314.1	1286.9	1311.5	1297.9	1364.1	1329.9	1231.8	1279.8	1202.5	1157.2	1061.0	1030.1
य	1486	1414	1468	1528	1573	1541	1612	1633	1586	1674	1672	1650	1666	1690
Madhya Pradesh														
मध्य प्रदेश														
अ	17446.5	17109.4	17535.6	17825.8	17530.0	17797.2	17881.5	18209.1	18457.6	17857.9	18393.3	17709.3	17845.6	17533.7
प	12000.6	9575.7	12341.5	11727.5	7535.1	12411.9	12834.2	12615.2	15704.4	13295.0	15293.2	13521.9	14758.3	15664.7
य	688	560	704	658	430	697	718	693	851	744	831	759	827	893
Maharashtra														
महाराष्ट्र														
अ	14011.2	14188.2	14455.2	14080.2	14076.4	14049.6	14219.4	13603.6	14554.4	14144.4	14091.2	13661.6	14123.2	14422.3
प	9103.0	9696.5	10456.0	10016.7	10362.1	9757.6	10571.4	9215.6	10951.8	9735.8	8779.0	7144.1	11064.4	11077.8
य	650	683	723	711	736	695	743	677	753	688	623	523	783	768
Orisa														
ओरिसा														
अ	6483.6	6037.7	6519.0	6679.8	6454.7	6908.8	6632.0	6436.6	6866.3	6537.8	6905.5	7006.4	6685.5	6834.4
प	5569.9	4075.4	5560.9	5765.0	3871.7	5977.0	5437.2	4562.9	7016.5	5618.7	6883.1	6388.0	5021.1	6959.7
य	859	675	853	863	600	865	820	709	1022	859	997	920	751	1018
Punjab														
पंजाब														
अ	4328.5	4420.6	4451.0	4767.5	4781.4	4842.7	4995.8	5002.4	5202.8	5358.8	5391.5	5545.1	5294.4	5420.9
प	8827.4	9197.6	10369.7	11673.9	11929.4	11902.7	13325.8	14145.5	14780.7	16099.0	17189.0	16292.1	17091.9	17067.5
य	2039	2081	2330	2449	2495	2458	2667	2828	2841	3004	3188	3243	3228	3148
Rajasthan														
राजस्थान														
अ	12391.1	12077.2	12118.9	12433.2	11754.1	12343.7	13025.5	12751.8	13240.7	11677.3	12785.8	12774.7	9050.6	12764.7
प	7735.3	7490.3	7158.4	7822.2	5245.0	6496.5	7163.1	8323.4	10075.6	7914.5	7933.1	6791.2	4781.8	10656.8
य	624	620	591	629	446	526	550	653	761	678	620	531	528	835

तामिलनाडु															Tamilnadu		
अ	..	5068.4	4906.6	5302.8	5155.9	5252.6	4109.4	4627.5	3924.5	4722.0	4639.1	4619.4	4133.1	4180.4	4100.9	..	A
प	..	7183.2	6336.3	7750.8	7603.2	7661.6	5486.8	7400.4	4832.8	6184.4	6895.0	7174.4	7156.4	7610.0	7349.8	..	P
य	..	1417	1291	1462	1475	1459	1335	1599	1231	1310	1486	1553	1731	1820	1792	..	Y
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh		
अ	..	18986.9	10117.9	19066.1	19808.0	19709.6	20472.0	20217.7	20019.9	20536.3	20508.1	20712.9	20610.5	19634.2	20395.6	..	A
प	..	19477.1	19908.5	21234.9	23079.2	16427.1	24945.4	24288.9	26483.4	29182.5	29888.7	31424.1	30249.4	28684.9	35297.0	..	P
य	..	1026	1041	1114	1165	833	1219	1201	1323	1421	1457	1517	1468	1461	1731	..	Y
पश्चिम बंगाल															West Bengal		
अ	..	6855.3	6454.0	6577.3	5057.3	6073.9	6098.8	5955.6	5609.4	6206.4	6016.8	5901.8	6245.1	6306.1	6321.9	..	A
प	..	8592.7	7453.8	8970.2	8044.5	7062.1	8281.0	6549.7	5852.2	9170.0	9256.5	9127.8	9610.4	10305.1	11514.7	..	P
य	..	1253	1155	1364	1350	1163	1358	1100	1043	1478	1538	1547	1539	1634	1821	..	Y
हतर															Others		
अ	..	1101.8	1159.1	1128.1	1093.1	1024.4	1112.5	1277.1	1215.1	1216.2	1232.9	1193.3	1208.4	1228.3	1241.0	..	A
प	..	1363.9	1390.1	1442.7	1389.5	1229.4	1533.0	1525.1	1595.4	1566.0	1821.5	1731.1	1544.9	1654.9	1737.3	..	P
य	..	1238	1199	1279	1271	1200	1378	1194	1313	1288	1477	1451	1278	1347	1400	..	Y
अखिल भारत															All India		
अ	..	128181.0	124355.5	127514.8	129009.1	125205.9	126666.8	129137.7	125095.1	131162.5	126672.7	128022.8	127194.5	119695.5	127673.7	..	A
प	..	121034.3	111166.8	126406.8	131902.0	109700.4	129588.5	133294.8	129518.7	152374.1	145538.7	150440.3	143417.8	140353.6	169921.8	..	P
य	..	944	894	991	1022	876	1023	1032	1035	1162	1149	1175	1128	1173	1331	..	Y

तक्ता चाळीस

TABLE XL

निरनिराळ्या राज्यांतील भूईमगाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Groundnut (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये

A—Area in thousand hectares

प-उत्पादन हजार टनामध्ये

P—Production in thousand tonnes

य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	७५-७६ 1975-76 2	७६-७७ 1976-77 3	७७-७८ 1977-78 4	७८-७९ 1978-79 5	७९-८० 1979-80 6	८०-८१ 1980-81 7	८१-८२ 1981-82 8	८२-८३ 1982-83 9	८३-८४ 1983-84 10	८४-८५ 1984-85 11	८५-८६ 1985-86 12	१९८६-८७ 1986-87 13	८७-८८ 1987-88 14	८८-८९ 1988-89 15	STATE
आंध्र प्रदेश	Andhra Pradesh
अ	1330.5	1051.3	1099.4	1276.9	1345.7	1304.0	1451.0	1504.4	1664.9	1676.2	1665.8	1570.6	1910.9	2312.3	A
प	1119.4	583.2	1023.4	1160.4	1118.9	860.5	1437.2	1133.4	1716.2	1258.1	1325.0	1308.2	1905.8	2169.9	P
य	555	931	909	831	660	990	753	1031	751	789	795	833	997	938	Y
गुजरात	Gujarat
अ	1640.7	1886.7	1371.2	2047.4	2040.1	2124.9	2207.8	2057.7	2149.6	2061.1	1793.5	1824.5	1050.5	1823.4	A
प	2034.6	1898.4	1763.3	1823.2	1813.0	1644.6	2198.2	1312.8	1810.1	1572.3	448.2	1291.7	140.0	2875.0	P
य	1240	1006	895	890	889	774	996	638	842	763	250	708	133	1577	Y
हरियाणा	Haryana
अ	11.3	10.0	8.8	10.1	6.8	6.1	7.9	7.1	7.4	8.7	6.2	6.9	4.7	3.0	A
प	12.2	10.9	10.6	12.1	7.8	7.8	7.4	5.0	5.9	7.1	5.6	7.8	3.6	2.2	P
य	1079	1090	1205	1198	1147	1279	937	704	797	816	903	1130	766	733	Y
कर्नाटक	Karnataka
अ	961.0	838.1	863.3	885.6	878.7	765.2	871.9	830.5	878.2	594.8	1012.5	1033.9	1056.1	1281.2	A
प	629.8	366.6	570.8	609.8	636.1	444.2	658.1	541.6	738.9	897.1	707.1	738.1	911.4	1023.2	P
य	655	437	661	689	724	581	755	652	841	1508	698	714	863	799	Y
केरळ	Kerala
अ	17.5	16.6	12.7	13.3	13.9	13.0	9.4	9.7	10.7	11.8	11.0	11.1	10.6	14.9	A
प	23.1	17.5	13.3	13.0	13.7	11.1	8.3	8.6	9.3	11.8	6.0	6.1	4.4	14.7	P
य	1320	1054	1047	977	986	854	883	887	869	1000	545	550	415	987	Y
मध्य प्रदेश	Madhya Pradesh
अ	491.8	521.1	437.1	409.7	319.7	296.2	300.4	349.2	311.7	301.6	256.7	244.2	263.8	337.1	A
प	407.1	326.0	247.6	220.2	168.9	180.3	226.8	179.0	231.9	160.3	169.7	188.8	246.1	369.0	P
य	828	626	566	537	528	609	755	513	744	531	661	773	933	1095	Y
महाराष्ट्र	Maharashtra
अ	839.4	925.3	848.3	814.4	747.2	833.4	823.8	715.6	810.1	737.1	663.5	653.8	654.5	917.5	A
प	663.2	605.2	578.4	505.4	568.0	611.0	694.4	550.5	807.3	730.7	468.7	435.2	617.8	1005.6	P
य	790	654	682	621	760	733	843	769	997	991	706	666	944	1096	Y

																	Orisa
ओरिसा	..																A
अ	..	109.0	104.7	119.1	143.9	174.6	172.4	216.1	252.9	258.5	312.9	348.4	348.4	387.3	375.9	..	P
प	..	134.7	118.6	144.7	191.8	122.7	231.0	292.1	333.1	399.4	484.8	493.8	496.0	490.0	496.3	..	Y
य	..	1236	1133	1215	1333	703	1340	1352	1317	1545	1549	1417	1424	1265	1320	..	Punjab
पंजाब	..																A
अ	..	168.4	164.0	156.0	129.0	91.0	83.0	92.0	78.0	58.0	45.2	45.0	43.0	32.0	19.0	..	P
प	..	176.0	150.0	154.0	114.0	81.0	104.0	90.0	63.0	42.0	45.0	43.3	42.0	23.0	18.0	..	Y
य	..	1045	915	987	884	890	1253	978	808	724	996	962	977	719	947	..	Rajasthan
राजस्थान	..																A
अ	..	280.0	235.5	243.9	383.6	292.2	212.1	161.0	185.8	183.3	252.5	245.1	201.8	227.3	234.5	..	P
प	..	172.8	157.3	174.6	236.9	71.4	85.9	107.7	106.3	173.9	172.6	149.7	130.5	137.9	260.0	..	Y
य	..	617	668	716	618	244	405	669	572	949	684	611	647	607	1109	..	Tamilnadu
तामिळनाडू	..																A
अ	..	934.7	890.0	926.0	963.3	998.2	788.5	1013.1	911.6	956.2	960.0	932.0	897.0	1099.9	1044.1	..	P
प	..	1053.4	785.0	1149.7	1128.5	1060.7	679.8	1237.9	853.3	981.8	986.3	1176.0	1092.6	1259.0	1253.4	..	Y
य	..	1127	882	1242	1148	1063	862	1222	936	1027	1027	1262	1218	1145	1200	..	Uttar Pradesh
उत्तर प्रदेश	..																A
अ	..	424.7	388.6	328.8	324.5	246.3	190.5	261.4	297.0	233.0	185.1	124.3	122.8	114.9	133.5	..	P
प	..	313.2	232.7	244.0	180.7	96.0	133.5	253.8	184.9	151.1	88.5	105.3	110.6	74.7	130.6	..	Y
य	..	737	599	742	557	390	701	971	623	648	478	847	901	650	978	..	Others
इतर	..																A
अ	..	12.5	10.9	13.9	11.9	10.4	12.0	12.9	15.8	17.1	21.8	20.8	24.1	31.5	32.2	..	P
प	..	15.2	12.5	12.7	12.2	10.2	11.3	11.1	10.8	17.7	21.3	22.9	27.8	39.9	40.6	..	Y
य	..	1216	1147	914	1025	981	942	681	684	1035	977	1101	1154	1267	1261	..	All India
अखिल भारत	..																A
अ	..	7221.5	7042.8	7028.5	7433.3	7164.8	6801.3	7428.7	7215.3	7538.7	7168.0	7124.8	6982.1	6844.0	8528.6	..	P
प	..	6754.7	5263.9	6087.1	6208.2	5768.4	5005.0	7223.0	5282.3	7085.5	6435.9	5121.3	5875.4	5853.6	9658.5	..	Y
य	..	935	747	866	835	805	736	972	732	940	898	719	841	855	1132	..	

सक्ता एककेचाळीस

TABLE XLI

निरनिराळ्या राज्यांतील एरंडीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)

Estimates of area, production and average yield per hectare of Casterseed (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A-Area in thousand hectares
 प-उत्पादन हजार टनामध्ये P-Production in thousand tonnes
 य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये Y-Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	१९७५-७६ 1975-76 2	७६-७७ 1976-77 3	७७-७८ 1977-78 4	७८-७९ 1978-79 5	७९-८० 1979-80 6	८०-८१ 1980-81 7	८१-८२ 1981-82 8	८२-८३ 1982-83 9	८३-८४ 1983-84 10	८४-८५ 1984-85 11	८५-८६ 1985-86 12	८६-८७ 1986-87 13	८७-८८ 1987-88 14	८८-८९ 1988-89 15	STATE
आंध्र प्रदेश	Andhra Pradesh
अ	209.7	332.3	190.1	251.3	214.4	264.3	273.4	293.1	315.3	293.5	294.0	273.1	310.8	334.3	A
प	21.4	40.9	40.2	43.2	42.6	26.3	56.8	68.1	65.7	55.9	54.6	47.9	72.5	69.9	P
य	102	123	211	172	199	100	208	232	208	190	186	175	233	209	Y
गुजरात	Gujarat
अ	71.9	88.4	100.9	100.9	124.2	135.8	175.2	184.8	202.2	258.2	239.9	208.8	68.1	191.3	A
प	70.0	106.0	128.6	135.0	140.9	132.0	196.9	225.2	281.1	348.6	202.3	129.3	69.8	289.0	P
य	974	1199	1275	1338	1134	972	1124	1219	1390	1350	843	619	1025	1511	Y
कर्नाटक	Karnataka
अ	33.5	23.2	29.3	29.6	28.8	26.6	25.8	24.43	25.8	30.4	28.5	29.4	28.4	28.4	A
प	21.8	7.7	19.7	18.7	15.7	14.4	18.6	16.3	21.8	24.0	18.8	24.3	22.0	22.8	P
य	651	332	672	632	545	541	721	671	845	789	660	827	775	803	Y
ओरिसा	Orisa
अ	28.7	23.7	30.1	37.2	41.3	43.8	44.8	41.6	42.0	44.4	38.3	35.0	34.1	32.9	A
प	15.8	11.4	14.8	20.6	15.5	22.8	25.9	22.3	22.7	27.0	21.1	17.9	18.2	17.9	P
य	551	481	492	554	375	521	578	536	540	608	551	511	534	544	Y
इतर	Others
अ	31.1	28.2	29.3	20.9	31.8	27.0	38.3	36.4	38.1	44.1	35.9	31.3	38.1	44.4	A
प	13.9	13.0	14.0	11.9	12.6	8.9	11.8	12.7	13.2	14.2	11.5	10.9	12.7	15.9	P
य	447	461	847	427	396	330	308	349	346	322	320	348	333	358	Y
सर्व भारत	All India
अ	374.9	495.8	379.7	446.9	440.5	497.5	557.5	580.2	623.4	670.6	636.6	577.6	479.5	631.3	A
प	142.9	179.0	217.2	229.4	227.3	204.4	310.0	344.6	404.5	469.7	308.3	230.3	195.2	415.5	P
य	381	361	572	513	516	411	556	594	649	700	484	399	409	658	Y

तक्ता बेचाळीस
TABLE XLII

निरनिराळ्या राज्यांतील तिळाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Sesamum (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनांत
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1986-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
आंध्र प्रदेश	Andhra Pradesh
अ	136.1	113.3	162.2	173.3	169.9	184.6	172.0	164.4	173.9	142.1	153.3	177.4	167.1	168.4	A
प	26.4	23.3	28.2	24.6	24.7	30.7	29.0	26.1	26.9	25.2	30.7	31.2	22.3	18.1	P
य	194	206	174	142	145	166	169	159	155	177	202	176	133	107	Y
गुजरात	Gujarat
अ	106.9	123.6	110.1	101.5	92.9	91.5	105.2	128.0	126.8	144.0	126.8	132.5	86.8	154.5	A
प	41.7	31.4	23.3	30.4	33.1	25.7	40.2	31.6	46.1	49.9	19.6	12.2	0.9	88.8	P
य	390	254	212	300	356	281	382	247	364	347	155	92	10	575	Y
कर्नाटक	Karnataka
अ	103.5	87.8	117.7	116.8	114.9	118.4	112.1	118.3	125.4	114.2	124.4	127.6	162.4	200.1	A
प	41.0	24.2	44.9	41.9	34.2	39.7	30.1	29.5	39.6	33.6	39.7	37.1	69.9	76.8	P
य	396	276	381	359	298	335	269	249	316	294	319	291	430	384	Y
मध्य प्रदेश	Madhya Pradesh
अ	259.5	258.8	250.1	232.8	242.2	250.0	270.4	257.2	258.9	259.6	233.0	209.0	206.9	217.8	A
प	40.5	36.8	42.5	29.2	15.2	39.0	49.8	28.4	47.0	43.7	46.7	19.8	43.9	57.5	P
य	156	142	170	125	63	156	184	110	182	168	200	95	212	264	Y
महाराष्ट्र	Maharashtra
अ	171.1	176.6	175.1	179.3	205.3	191.4	178.2	198.5	204.9	220.9	227.2	216.0	255.8	379.7	A
प	39.3	42.6	44.2	52.1	48.3	36.0	31.8	46.6	51.0	52.0	49.9	49.3	64.7	77.5	P
य	230	241	252	291	235	188	178	235	249	235	220	228	253	204	Y
ओरिसा	Orisa
अ	119.4	112.1	140.6	162.5	181.0	156.5	230.4	236.9	314.0	236.9	278.3	282.9	286.1	307.0	A
प	53.8	43.2	64.7	78.0	47.5	73.8	123.4	123.3	143.2	106.7	144.5	144.0	146.0	168.2	P
य	431	385	460	480	262	472	536	520	456	450	519	509	510	548	Y

सफ़ता बेंचमार्क—समाप्त
TABLE XLII—Concl'd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
राजस्थान															Rajasthan
अ	366.9	377.5	363.1	423.2	317.9	427.7	425.1	448.7	377.4	418.4	520.0	341.0	212.5	322.3	A
प	64.9	59.2	50.1	75.3	11.7	33.8	49.9	40.7	65.4	73.2	27.0	7.0	9.3	61.6	P
य	177	157	138	178	37	79	117	91	173	175	52	21	43	191	Y
तामिळनाडू															Tamilnadu
अ	97.5	112.3	162.0	131.6	123.6	100.8	131.7	110.0	121.3	99.8	113.7	107.7	137.2	159.4	A
प	30.9	38.7	54.5	46.3	43.3	33.2	45.2	26.8	35.9	35.7	45.6	32.4	41.9	46.6	P
य	317	345	336	352	350	329	343	244	296	358	401	301	305	292	Y
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh
अ	674.2	790.9	765.9	730.2	793.1	751.2	754.0	356.1	319.8	310.6	278.0	391.1	385.0	373.2	A
प	86.2	70.7	105.0	80.5	32.6	55.2	96.1	109.1	12.8	16.7	16.8	13.8	13.2	14.7	P
य	128	89	137	110	41	73	127	306	40	54	60	35	34	39	Y
पश्चिम बंगाल															West Bengal
अ	33.3	33.4	52.0	56.0	56.1	108.1	122.5	114.4	94.8	76.4	74.8	86.9	165.8	69.3	A
प	20.7	21.4	34.4	27.8	30.3	47.7	63.8	60.2	54.4	47.1	44.0	62.5	139.1	39.4	P
य	622	641	662	496	540	441	521	526	574	616	588	719	839	569	Y
इतर															Others
अ	101.7	92.5	85.5	81.9	80.3	91.7	91.5	84.2	86.4	94.5	88.9	91.7	87.7	96.2	A
प	33.8	30.3	28.4	28.0	26.8	30.8	30.9	29.4	36.5	36.9	36.5	38.4	31.9	32.6	P
य	332	328	332	342	334	336	338	349	422	390	411	419	364	339	Y
अखिल भारत															All India
अ	2170.1	2278.8	2384.3	2389.1	2377.2	2471.9	2593.2	2216.7	2203.6	2117.4	2217.4	2163.8	2153.3	2447.9	A
प	479.2	421.8	520.2	514.1	347.7	445.8	590.2	551.7	558.8	520.7	501.0	447.7	583.1	681.8	P
य	221	185	218	215	146	180	228	249	254	246	226	207	271	279	Y

तक्ता त्रैचालीत TABLE XLIII

निरनिराळ्या राज्यांतील सरसू पिकाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
 Estimates of area, production and average yield per hectare of Rapeseed and Mustard (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
 प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
 य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
आसाम	Assam
अ	164.1	167.5	181.5	198.4	210.0	213.0	224.0	267.8	286.1	319.8	291.0	309.6	337.5	323.4	A
प	63.7	60.0	72.7	85.8	95.6	102.4	102.7	125.4	142.5	123.5	137.7	149.0	167.5	154.5	P
य	388	358	401	437	455	481	458	468	498	386	473	481	496	478	Y
बिहार	Bihar
अ	101.9	90.3	102.1	91.3	80.2	85.7	74.9	86.5	89.3	90.1	85.8	83.8	81.9	82.0	A
प	54.7	47.4	52.8	38.3	35.2	39.4	46.4	45.3	67.6	66.9	62.4	55.2	60.8	63.2	P
य	537	525	517	419	439	460	619	524	757	743	727	659	742	771	Y
गुजरात	Gujarat
अ	64.4	77.0	99.6	104.5	108.1	119.2	179.7	171.4	173.6	195.3	192.4	181.7	182.7	241.6	A
प	26.4	37.3	39.9	51.0	49.6	55.0	78.3	211.2	235.9	239.3	208.9	234.9	184.4	329.1	P
य	410	484	401	488	459	461	436	1232	1359	1225	1086	1293	1009	1362	Y
हरियाणा	Haryana
अ	136.9	105.0	177.1	118.5	126.0	301.0	202.0	165.0	195.0	311.0	342.0	276.0	328.0	383.0	A
प	65.0	66.0	84.8	81.0	63.0	179.0	141.0	111.0	157.0	296.6	274.0	216.0	329.0	480.0	P
य	475	629	479	684	500	595	698	673	805	954	801	783	1003	1253	Y
जम्मू व काश्मिर	Jammu & Kashmir
अ	27.9	31.6	47.6	47.2	39.9	42.3	43.1	46.6	51.4	55.1	61.7	52.1	52.5	52.5	A
प	24.3	26.6	44.3	31.4	39.2	59.8	64.0	47.6	51.8	54.5	63.8	54.0	25.8	25.8	P
य	871	842	931	665	982	1414	1485	1021	1008	989	1034	1036	491	491	Y
मध्य प्रदेश	Madhya Pradesh
अ	242.1	179.9	252.5	238.6	184.5	236.0	291.3	278.2	311.9	355.1	338.2	331.2	440.4	477.5	A
प	126.8	46.7	85.1	92.5	47.2	143.2	158.9	139.6	232.0	242.5	182.0	207.7	328.7	430.2	P
य	524	260	337	388	256	607	545	502	744	683	538	627	746	901	Y
ओरिसा	Orisa
अ	95.0	66.5	109.7	152.0	144.6	162.1	162.1	123.7	106.5	117.4	146.5	173.6	143.0	135.5	A
प	44.7	6.22	48.3	68.4	39.3	72.4	72.4	56.9	50.7	52.6	80.6	65.1	64.9	266.3	P
य	471	394	441	450	272	447	447	460	476	448	550	375	454	489	Y

तबता लेजाकीस-समाप्त TABLE XLIII-Concl'd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
पंजाब															Punjab	
अ	..	122.0	67.0	128.0	83.0	88.0	146.0	108.0	85.0	83.0	137.6	146.0	128.0	208.0	114.0	.. A
प	..	78.0	46.0	64.0	57.0	63.0	77.0	72.0	64.0	73.0	148.0	148.0	118.0	209.0	120.0	.. P
य	..	639	687	500	687	716	527	667	753	880	1076	1014	922	1005	1053	.. Y
राजस्थान															Rajasthan	
अ	..	252.6	230.5	353.3	314.8	349.0	362.5	651.2	607.0	820.0	1080.6	1014.8	851.7	1372.7	1527.3	.. A
प	..	127.3	101.2	163.2	203.7	149.0	248.5	458.3	443.5	648.2	874.0	664.9	691.3	1030.4	1439.7	.. P
य	..	504	439	462	647	427	686	704	731	790	809	655	812	751	943	.. Y
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh	
अ	..	2008.1	2014.7	2007.2	2058.3	1994.4	2276.2	2258.0	1776.0	1519.1	1027.5	1069.3	973.5	1029.4	1045.0	.. A
प	..	1274.7	1438.7	939.5	1088.8	781.7	1229.2	1073.6	848.9	813.8	785.0	658.9	594.6	680.4	902.5	.. P
य	..	635	524	468	529	392	540	475	478	536	764	616	611	661	864	.. Y
पश्चिम बंगाल															West Bengal	
अ	..	95.3	72.2	96.6	110.0	115.6	131.1	163.3	170.9	189.3	244.7	231.6	294.9	379.9	378.5	.. A
प	..	39.3	25.5	42.8	46.8	53.4	79.2	94.7	91.0	113.0	164.0	163.4	176.9	334.0	327.1	.. P
य	..	412	353	443	425	462	604	580	532	597	670	1417	600	879	864	.. Y
इतर															Others	
अ	..	29.1	26.4	28.7	28.9	30.2	37.8	41.7	48.6	48.3	52.7	60.6	62.5	63.2	71.9	.. A
प	..	10.9	11.1	12.2	15.4	11.8	19.2	19.2	22.8	22.6	26.1	35.9	42.0	39.6	38.4	.. P
य	..	375	420	425	535	321	508	460	469	468	495	593	672	627	534	.. Y
अखिल भारत															All India	
अ	..	3339.4	3128.6	3583.9	3543.5	3470.5	4112.9	4399.3	3826.7	3873.5	3986.9	3979.9	3718.6	4619.2	4832.2	.. A
प	..	1935.8	1550.7	1649.7	1860.1	1428.0	2304.3	2381.5	2207.2	2608.1	3073.0	2680.5	2604.7	3454.5	4376.8	.. P
य	..	580	496	460	525	411	560	541	577	673	771	674	700	748	906	.. Y

सकता चष्येचाळीस
TABLE XLIV

निरनिराळषा राज्यांतील जवसाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Linseed (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A-Area in thousand hectares
प-उत्पादन हजार टनामध्ये P-Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये Y-Yield in kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
बिहार															Bihar
अ	103.8	94.3	106.7	99.5	88.3	97.2	90.6	87.9	90.7	86.3	85.2	85.1	76.6	71.4	.. A
प	50.4	39.9	40.1	37.9	37.7	41.0	38.4	43.0	42.6	44.1	37.6	41.8	35.1	32.3	.. P
य	486	423	376	381	427	422	424	489	470	511	441	491	458	452	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	86.1	80.4	72.0	73.1	68.3	63.2	63.1	55.8	49.2	55.0	41.2	44.9	44.1	40.8	.. A
प	18.2	17.6	12.5	21.3	15.4	13.9	15.8	10.0	10.9	8.2	4.0	9.8	11.5	5.9	.. P
य	211	218	174	291	225	220	250	179	222	149	97	218	261	145	.. Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	782.8	652.5	741.2	770.6	444.0	508.4	571.9	554.6	584.7	574.5	620.6	469.4	484.9	481.1	.. A
प	217.6	102.5	179.4	173.4	49.8	114.4	120.1	129.8	164.3	127.0	138.4	124.9	178.9	131.8	.. P
य	278	157	242	225	112	225	210	234	281	221	223	266	369	274	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	286.3	269.6	282.9	281.0	261.2	248.5	251.6	245.1	257.3	248.7	247.4	216.2	218.6	215.6	.. A
प	62.7	55.5	67.6	60.2	58.2	52.2	57.7	52.5	64.9	61.8	54.0	39.1	55.6	55.7	.. P
य	219	206	239	214	223	210	229	214	252	248	218	181	254	258	.. Y
ओरिसा															Orisa
अ	24.8	17.7	27.6	32.8	34.4	36.3	37.0	25.1	32.9	36.0	30.6	31.9	38.8	36.7	.. A
प	10.7	6.5	11.3	14.2	13.6	15.6	15.8	10.7	14.5	12.7	13.6	13.2	14.7	17.7	.. P
य	431	367	409	433	395	430	427	426	441	353	444	414	379	482	.. Y
राजस्थान															Rajasthan
अ	98.7	78.4	86.7	101.2	79.7	39.5	85.3	74.1	89.5	106.2	99.5	40.8	41.1	61.9	.. A
प	29.2	24.6	31.1	38.1	16.7	13.1	28.6	27.1	45.1	37.3	36.0	13.4	16.7	25.0	.. P
य	296	314	359	376	210	332	335	366	504	351	362	328	406	404	.. Y

तबता चम्बेचाळीस-समाप्त
TABLE XLIV-*Concl'd.*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh
अ	644.2	630.2	607.6	634.6	557.0	584.2	636.3	268.1	290.4	205.0	222.3	220.4	204.3	252.5	.. A
प	181.1	153.2	158.0	164.4	53.5	145.5	183.2	74.3	74.1	73.1	70.5	60.2	69.2	79.0	.. P
य	281	243	260	259	96	249	288	277	255	357	317	273	339	313	.. Y
पश्चिम बंगाल															West Bengal
अ	66.0	43.1	60.2	68.3	52.6	67.8	55.1	65.2	62.5	52.6	48.8	21.6	18.7	16.8	.. A
प	17.5	11.8	19.4	18.3	13.8	19.4	13.6	17.6	18.7	14.6	13.0	6.8	5.1	6.4	.. P
य	265	274	322	268	262	286	247	270	299	278	266	315	273	381	.. Y
इतर															Others
अ	26.0	22.2	25.0	30.4	28.1	28.2	29.3	28.1	30.1	30.9	28.1	25.0	23.6	22.1	.. A
प	10.4	7.2	7.4	7.3	10.6	7.9	9.3	10.4	9.2	10.2	9.1	7.4	6.5	7.0	.. P
य	400	324	296	240	377	280	317	370	306	330	324	296	275	317	.. Y
सर्वभारत															All India
अ	2118.7	1888.4	2009.9	2091.5	1613.6	1673.3	1820.2	1404.0	1487.3	1395.2	1423.7	1155.3	1150.7	1198.9	.. A
प	597.8	418.8	526.8	535.1	269.3	423.0	482.5	375.4	444.3	389.0	376.2	316.6	393.3	360.8	.. P
य	282	222	262	256	167	253	265	267	299	279	264	274	342	301	.. Y

तक्ता पंचेचाळीस TABLE XLV
 निरनिराळ्या राज्यांतील कारळ्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरा सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
 Estimates of area, production and average yield per hectare of Nigerseed (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
 प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
 य-हेक्टरा उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1974-75	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	.. 9.4	10.9	13.8	11.3	10.6	10.6	9.0	7.0	8.4	11.3	12.6	13.7	14.0	13.7	.. A
प	.. 7.9	11.2	14.3	7.0	5.9	2.5	3.1	2.2	2.7	1.3	2.7	3.1	3.5	3.3	.. P
य	.. 710	840	1028	1036	619	557	236	344	321	115	214	266	250	241	.. Y
बिहार															Bihar
अ	.. 64.8	50.8	52.6	53.4	40.3	47.9	45.1	32.9	37.4	36.0	37.0	36.1	33.8	34.6	.. A
प	.. 19.5	18.6	20.7	22.5	11.2	17.7	16.6	12.6	14.4	13.7	13.6	13.5	11.0	13.7	.. P
य	.. 301	366	394	421	278	370	363	383	385	381	368	374	325	396	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	.. 47.4	47.4	57.3	60.3	62.0	54.8	57.7	54.4	59.8	64.5	54.8	51.0	51.4	53.5	.. A
प	.. 9.3	7.9	10.0	10.2	10.7	9.6	10.1	9.6	10.7	11.4	9.8	9.0	9.4	10.0	.. P
य	.. 196	167	175	169	173	175	175	176	179	177	179	176	183	187	.. Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	.. 275.9	254.8	265.1	254.2	224.9	224.7	225.1	218.0	212.9	219.1	227.8	220.9	220.1	222.3	.. A
प	.. 52.6	29.8	47.7	37.2	21.0	32.5	40.7	38.4	45.4	34.3	49.2	32.1	44.2	44.0	.. P
य	.. 191	117	180	146	93	145	181	176	213	157	216	145	201	198	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	.. 104.5	106.3	107.7	102.4	102.9	102.0	101.0	86.7	95.1	96.8	95.9	87.3	121.9	82.5	.. A
प	.. 13.4	10.2	12.9	18.0	17.5	17.9	24.1	14.2	20.3	22.6	20.7	10.8	26.2	20.0	.. P
य	.. 128	96	120	176	170	175	239	164	213	233	216	124	215	242	.. Y
ओरिसा															Orisa
अ	.. 112.9	97.5	111.9	129.8	142.3	158.1	163.9	98.0	180.6	156.5	201.27	171.5	192.1	191.3	.. A
प	.. 47.6	35.4	42.2	51.3	38.8	65.8	64.6	40.5	81.2	62.3	94.0	60.5	82.8	84.2	.. P
य	.. 422	363	377	395	273	416	394	413	450	398	467	353	431	440	.. Y
दाद्रा व नगर-हवेली															Dadra & Nagar Haveli
अ	.. 0.3	0.4	0.7	0.7	0.5	0.6	0.3	0.2	0.4	0.4	0.3	0.3	0.5	0.5	.. A
प	.. 0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	.. P
य	.. 667	500	429	429	600	167	333	500	250	250	338	333	400	400	.. Y
अखिल भारत															All India
अ	.. 615.2	568.1	609.1	612.1	583.5	598.7	603.6	497.9	599.3	590.0	635.0	586.9	639.1	604.3	.. A
प	.. 150.5	113.3	148.1	146.5	105.4	146.1	160.2	117.6	176.3	148.0	192.3	131.2	179.3	177.7	.. P
य	.. 245	199	243	239	181	244	265	236	294	251	303	224	281	294	.. Y

तक्ता सेहचालीत
TABLE XLVI

निरनिराल्या राज्यांतील करडईचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९)
Estimates of area, production and average yield per hectare of Safflower (1975-76 to 1988-89) in different States

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९७५-७६ 1975-76	७६-७७ 1976-77	७७-७८ 1977-78	७८-७९ 1978-79	७९-८० 1979-80	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	17.1	9.5	26.4	33.2	35.3	34.9	43.1	55.1	56.3	51.4	44.6	33.8	31.8	23.6	.. A
प	3.9	1.8	6.5	7.9	9.1	5.5	14.9	18.6	15.7	13.7	10.8	9.4	13.9	7.7	.. P
य	228	189	246	238	258	158	346	338	279	267	242	278	437	326	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	178.9	160.8	159.7	150.1	160.4	157.8	157.1	172.7	200.0	250.2	241.8	268.3	304.4	194.8	.. A
प	41.5	35.8	37.1	29.4	75.0	80.9	79.6	96.9	108.8	135.0	85.8	143.2	118.0	104.8	.. P
य	232	223	232	196	468	513	507	561	544	540	355	534	388	538	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	471.3	509.9	515.0	513.9	533.4	519.9	542.2	547.2	568.1	610.5	619.0	583.7	708.0	589.9	.. A
प	190.4	181.0	142.2	169.2	193.7	245.6	324.4	277.6	373.3	364.1	248.7	197.5	327.8	330.2	.. P
य	404	355	276	329	363	472	598	507	657	596	402	338	463	560	.. Y
इतर															Others
अ	6.3	2.8	5.4	5.8	4.2	7.3	6.1	7.1	6.9	6.0	5.9	6.4	7.7	7.2	.. A
प	2.5	1.0	2.0	2.5	1.6	3.1	2.6	2.8	3.1	2.4	2.6	2.4	2.5	2.2	.. P
य	397	357	370	431	381	425	426	394	449	400	441	375	325	306	.. Y
संखिल भारत															All India
अ	673.6	683.0	706.5	703.0	733.3	719.9	748.5	782.1	831.3	918.1	911.3	892.2	1051.9	815.5	.. A
प	233.3	219.6	187.8	209.0	279.4	335.1	421.5	395.9	500.9	515.2	347.9	352.5	462.2	444.9	.. P
य	354	322	266	297	381	465	563	506	603	561	382	395	439	546	.. Y

तक्ता सत्तेचाळीस

TABLE XLVII

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	भात (खरीप) Rice (Kharif)		भात (उन्हाळी) Rice (Summer)		ज्वारी (खरीप) Jowar (Kh.)		ज्वारी (रब्बी) Jowar (Rabbi)	
		वहिती खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	वहिती खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	वहिती खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	वहिती खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
१	बृहन्मुंबई
२	ठाणे	..	176013	170320	584	306	4556	5341	..
३	रायगड	..	195540	146438	5272	3617	380	151	..
४	रत्नागिरी	..	260603	98192	1053	216	5658	1533	..
५	सिंधूदुर्ग	..	172669	103608	1794	502	177	88	..
६	नासिक	..	81293	57315	1104	180	43190	46311	40869
७	पुणे	..	48267	37018	239	255	102036	104416	68010
८	जळगाव	..	7856	6036	143	27	192139	215775	39306
९	अहमदनगर	..	14309	7635	268	146	26902	28769	308238
१०	पुणे	..	106642	79248	102	68	50911	33433	220397
११	सोलापूर	..	6245	2737	298	121	19070	19074	301560
१२	सातारा	..	129349	49213	621	384	211215	128246	196626
१३	सांगली	..	36859	19232	452	46	206559	167436	104571
१४	कोल्हापूर	..	254728	119547	2446	781	121025	43720	14550
१५	औरंगाबाद	..	2284	637	19	17	83603	104898	124653
१६	जालना	..	1324	310	77566	96815	88774
१७	परभणी	..	38430	23114	74	38	162132	221985	91048
१८	बीड	..	9722	4632	567	21	120990	173342	168222
१९	नांदेड	..	68919	41703	66	23	207033	265160	44925
२०	उस्मानाबाद	..	19122	11898	113	50	110718	200070	100843
२१	लातूर	..	45677	20401	78	2	156740	281077	25000
२२	बुलढाणा	..	2079	680	29	8	161831	221833	17273
२३	अकोला	..	15840	6594	221	95	171761	212292	9966
२४	अमरावती	..	12879	12997	44	12	163776	161295	10828
२५	यवतमाळ	..	25748	8934	886	312	168742	229353	10202
२६	वर्धा	..	12216	4613	12	3	85733	120847	3772
२७	नागपूर	..	46290	51054	154	58	104621	152262	27673
२८	भंडारा	..	255293	353605	7282	5319	3623	2432	26028
२९	चंद्रपूर	..	115239	153487	1088	858	23878	37954	74254
३०	गडचिरोली	..	81309	147489	578	466	493	440	22864
एकूण-महाराष्ट्र राज्य		..	2242752	1738691	25586	13930	2787055	3276348	2139451
									3715291

Note :—Districtwise figures may not add

TABLE XLVII-A

Agriculture Census—1985-86 Maharashtra State

Districtwise Estimated number of holders growing the selected Crops and Area under these Crops

(Area in Hectares)

बाजरी Bajari		गहू Wheat		ऊस Sugarcane		कापूस Cotton		भूईमूग (खरीप) Gr. nut (Kharif)		भूईमूग (उन्हाळी) Gr. nut (Summer)		District
वह्तिनी खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	वह्तिनी खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	वह्तिनी खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	वह्तिनी खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	वह्तिनी खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	वह्तिनी खातेदारांची संख्या No. of Holdings	क्षेत्र Area	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
..	B. D. S.
..	..	4052	2786	274	82	1112	864	99	4	Thane
..	..	1740	638	1	Raigad
..	..	2866	1100	67	45	267	96	48	7	Ratnagiri
..	..	295	142	170	176	725	276	280	3029	Sindhudurg
212443	415551	56724	85300	30790	19768	2945	932	55140	37719	2253	583	Nasik
116872	171716	14565	34048	10394	9637	49121	67636	56664	91917	1325	4755	Dhule
94708	103060	11033	49902	9026	7553	143527	185074	46690	65186	1885	6076	Jalgaon
179434	278366	52225	62394	64871	49524	1597	725	9859	3434	5795	2015	Ahmadnagar
120406	147940	51453	50963	46060	30779	1587	544	54977	32383	5156	2776	Pune
51707	58970	50169	38600	38015	29398	6880	5364	21681	13832	12228	6339	Solapur
136205	120705	56120	35719	72470	33780	4393	1781	119884	67035	2891	1181	Satara
110155	112030	26525	29344	46692	23409	2433	400	83963	53711	1344	521	Sangli
4540	1393	15472	25467	113915	45300	791	326	117262	62772	2059	598	Kolhapur
147267	215537	14613	24978	16101	8447	61439	81220	10454	13341	411	314	Aurangabad
63160	84640	12593	33576	8592	4646	94828	183304	8679	9202	291	225	Jalna
14038	13458	18121	52791	4580	1718	180341	270214	3796	7799	936	537	Parbhani
168703	214397	45908	33135	10289	5186	20115	34907	11627	10092	3451	1267	Beed
3992	2798	7380	25895	8735	4152	200703	254545	5369	6571	671	1803	Nanded
19510	19206	35524	34264	9847	5253	88	176	13572	17112	1589	765	Osmanabad
22251	11272	13976	22622	7802	4471	18834	16715	28069	29653	1104	423	Latur
12114	10752	11698	7469	1999	718	146508	230220	9309	17206	1004	1060	Buldhana
6251	3385	18163	36613	1269	469	178627	314232	15613	9950	626	1897	Akola
10795	2366	20724	46462	613	211	195372	332027	23026	24465	473	227	Amaravati
18348	6323	15335	9790	2036	1260	210032	431605	10879	13819	2201	4139	Yavatmal
801	406	22380	37884	671	370	96384	171414	7567	16641	395	213	Wardha
1266	1266	56691	72416	533	192	46632	58920	16003	19116	128	48	Nagpur
2163	1935	40959	25979	1706	427	464	343	733	118	131	69	Bhandara
631	600	37502	29398	330	67	35001	59177	480	294	23	11	Chandrapur
361	130	9446	4109	71	19	47	53	213	40	16	5	Gadchiroli
1518121	1998205	724410	913786	507919	287056	1698688	2701854	733613	624603	48813	40890	State Total

up to corresponding total due to rounding.

तक्ता सत्तेचाळीस (चालू)-ब

कृषि गणना १९८५-८६ महाराष्ट्र राज्य

निवडक पिकाखाली अंदाजित वहिती खातेदारांची संख्या व त्याचे क्षेत्र

आकारमान	भात (खरीप) Rice (Kharif)		भात उन्हाळी Rice (Summer)		ज्वारी (खरीप) Jowar (Kharif)		ज्वारी (रबी) Jowar (Rabi)		बाजरी Bajri	
	वहिती खाते- दारांची संख्या No. of Hold.	क्षेत्र (%) Area (%)	वहिती खाते- दारांची संख्या No. of Hold.	क्षेत्र (%) Area (%)	वहिती खाते- दारांची संख्या No. of Hold.	क्षेत्र (%) Area (%)	वहिती खाते- दारांची संख्या No. of Hold.	क्षेत्र (%) Area (%)	वहिती खाते- दारांची संख्या No. of Hold.	क्षेत्र (%) Area (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
सीमांत (१.० हे. पर्यंत)	927948 (41.4)	16.2	10036 (39.2)	17.3	578470 (20.8)	6.1	429065 (20.1)	5.0	304478 (20.1)	5.8
लहान (१.० ते २.०)	488207 (21.8)	20.4	5305 (20.7)	21.6	729182 (26.2)	16.6	537948 (25.1)	14.6	372230 (24.5)	15.9
अर्ध-लहान (२.० ते ४.०)	424815 (18.9)	25.2	5282 (20.6)	27.0	772738 (27.7)	27.6	610802 (28.5)	27.5	435045 (28.7)	28.6
मध्यम (४.० ते १०.०)	329646 (14.7)	26.9	3965 (15.5)	25.0	600729 (21.6)	36.8	469677 (22.0)	37.2	338046 (22.3)	35.9
मोठा (१०.० आणि वर)	72137 (3.2)	11.3	998 (3.9)	9.1	105937 (3.8)	12.8	91959 (4.3)	15.7	68323 (4.5)	13.8
	2242752 (100.0)	100.0	25586 (100.0)	100.0	2787055 (100.0)	100.0	2139451 (100.0)	100.0	1518121 (100.0)	100.0

TABLE XLVII (Contd.)—B

AGRICULTURAL CENSUS 1985-86 MAHARASHTRA STATE

Estimated Number of Holders growing the selected crops and area under the crops.

गहू Wheat		ऊस Sugarcane		भूईमूग (ख) Groundnut (Kharif)		भूईमूग (उन्हाळी) Groundnut (Summer)		कापूस Cotton		Size Class
वह्ती खाते- दारांची संख्या	क्षेत्र (%)	वह्ती खाते- दारांची संख्या	क्षेत्र (%)	वह्ती खाते- दारांची संख्या	क्षेत्र (%)	वह्ती खाते- दारांची संख्या	क्षेत्र (%)	वह्ती खाते- दारांची संख्या	क्षेत्र (%)	
No. of Hold.	Area (%)	No. of Hold.	Area (%)	No. of Hold.	Area (%)	No. of Hold.	Area (%)	No. of Hold.	Area (%)	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
112988 (15.6)	6.6	149402 (29.4)	13.6	182720 (24.9)	10.0	7699 (15.8)	8.0	205238 (12.1)	3.9	Marginal (upto 1.0 ha)
158987 (21.9)	15.9	131061 (25.8)	23.2	191116 (26.1)	21.0	12202 (25.0)	21.2	476676 (28.1)	16.8	Small (1.0 to 2.0)
204401 (28.2)	26.2	128748 (25.3)	31.5	194548 (26.5)	30.0	14418 (29.5)	30.4	538441 (31.7)	29.4	Semi-Medium (2.0 to 4.0)
200436 (27.7)	37.1	84636 (16.7)	24.7	141460 (19.3)	30.8	12245 (23.1)	32.4	414127 (24.4)	38.3	Medium (4.0 to 10.0)
47598 (6.6)	14.2	14072 (2.8)	7.1	23768 (3.2)	8.2	2247 (4.6)	8.0	64205 (3.8)	11.5	Large (10.0 and above)
724410 (100.0)	100.0	507919 (100.0)	100.0	733613 (100.0)	100.0	48813 (100.0)	100.0	1698688 (100.0)	100.0	Total

तमना सत्तेवाळीस (वाळू) -क TABLE XLVII (Contd.)-C

कृषि गणना १९८५-८६
AGRICULTURAL CENSUS 1985-86जिल्हानिहाय वहिती खातेदारांची संख्या व त्यांच्या वहितीचे क्षेत्र
Number and Area of Operational Holdings

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये) (Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	वहिती खातेदार Operational holdings		क्षेत्र area		अल्पसंधारक टक्केवारी Percentages small holdings		वहिती खात्याचे सरासरी आकारमान Average size of holdings	District
		संख्या No.	टक्केवारी Percentage	संख्या No.	टक्केवारी Percentage	संख्या No.	क्षेत्र Area		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
१	बृहन्मुंबई	B. S. D.
२	ठाणे	209236	2.58	425447	1.99	71	24	2.03	Thane
३	रायगड	208756	2.58	354021	1.66	77	31	1.70	Raigad
४	रत्नागिरी	303497	3.75	728776	3.41	66	19	2.40	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	189295	2.34	398383	1.87	74	19	2.10	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	910784	11.25	1906626	8.93	71	22	2.09	Bombay Region
६	नाशिक	349550	4.31	1055662	4.95	49	16	3.02	Nashik
७	धुळे	295342	3.65	749679	3.51	55	24	2.54	Dhule
८	जळगाव	333977	4.12	849654	3.98	56	25	2.54	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	978869	12.03	2654995	12.43	53	21	2.71	Nashik Region
९	अहमदनगर	469343	3.79	1301330	6.09	56	24	2.77	Ahmadnagar
१०	पुणे	426829	5.27	1151029	5.39	58	18	2.70	Pune
११	सोलापूर	340063	4.20	1288724	6.04	40	11	3.79	Solapur
१२	सातारा	504600	6.23	811080	3.80	76	36	1.61	Satara
१३	सांगली	349594	4.32	712228	3.34	68	26	2.04	Sangli
१४	कोल्हापूर	383834	4.74	509366	2.39	82	40	1.33	Kolhapur
	एकूण पुणे वि.	2474569	30.55	5773756	27.04	64	23	2.33	Pune Region
१५	औरंगाबाद	289135	3.57	789141	3.69	30	20	2.79	Aurangabad
१६	जालना	220335	2.72	687389	3.22	45	17	3.12	Jalna
१७	परभणी	304934	3.76	918439	4.30	45	17	3.01	Parbhani
१८	बीड	320182	3.95	933251	4.37	51	18	2.91	Beed
१९	नांदेड	312324	3.86	824256	3.86	51	21	2.64	Nanded
२०	उस्मानाबाद	179561	2.22	698838	3.27	37	12	3.89	Osmanabad
२१	लातूर	187509	2.31	668897	3.13	38	13	3.57	Latur
	एकूण औरंगाबाद वि.	1813980	22.39	5520211	25.05	46	17	3.04	Aurangabad Region
२२	बुलढाणा	236339	2.92	713593	3.34	49	18	3.02	Buldhana
२३	अकोला	255928	3.16	822944	3.86	48	17	3.22	Akola
२४	अमरावती	281254	3.47	765252	3.51	57	25	2.72	Amravatti
२५	यवतमाळ	259848	3.21	947758	4.44	36	14	3.65	Yavatmal
२६	वर्धा	131136	1.62	450035	2.10	40	15	3.43	Wardha
२७	नागपूर	194561	2.40	617954	2.89	46	18	3.18	Nagpur
	एकूण नागपूर वि.	1359066	16.77	4317537	20.22	47	18	3.17	Nagpur Region
२८	भंडारा	281007	3.47	420921	1.97	78	40	1.50	Bhandara
२९	चंद्रपूर	186515	2.30	530709	2.49	51	18	2.85	Chandrapur
३०	गडचिरोली	96527	1.18	227300	1.06	58	24	2.35	Gadchiroli
	एकूण घाट वि.	564049	6.96	1178931	5.53	65	27	2.09	Ghat Region
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	8101311	100.0	21352056	100.0	57	20	2.64	Maharashtra State

तक्ता सत्तंवाळोस (चालू)—ड
TABLE XLVII (Contd.)—D

कृषि गणना—१९८५-८६ महाराष्ट्र राज्य
AGRICULTURAL CENSUS—1985-86 MAHARASHTRA STATE

भाकारमान गटानुसार वहिती खातेदारांची संख्या व त्याचे वहितीचे क्षेत्र
Number and Area of operational holdings

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

अ. नं. Sr. No.	वैयक्तिक खातेदार Individual holdings		संयुक्त खातेदार Joint holdings		संस्थेची खाती Institutional holdings		एकूण खातेदार Total Holdings		Size class	
	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	आकारमान गट									
१	०.०२ जे आत	66012	726	1859	23	67871	749	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	1163633	307127	42570	10865	1340	335	1207543	318327	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	1170543	880792	41128	30953	954	776	1212625	912520	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	2032192	3028194	70193	104604	1230	1816	2103615	3134610	1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	1203367	2949925	42856	105855	962	2407	1247385	3058187	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	681024	2362701	27819	96958	728	2510	709571	2462168	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	447310	1992939	19189	86316	652	2909	467151	2082164	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	290890	1590895	13629	75099	444	2420	304963	1668414	5.00—5.99
९	६.०० ते ६.४९	282223	1886551	13794	93013	545	3661	296562	1983225	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	234827	2013087	12720	110310	584	4935	248131	2128332	7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	195174	2560329	14086	187427	981	11638	210241	2759395	10.0—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	16979	398388	1664	40925	428	10442	19071	449755	20.0—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	3139	106178	335	12067	247	9299	3721	127544	30.0—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	955	42202	128	5932	105	5018	1188	53152	40.0—49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	1135	129122	119	8970	419	75420	1673	213512	50.0—and above.
	एकूण सर्व आकारमान गटाचे	7789603	20249152	302089	969317	9619	133586	8101311	21352055	Total all Classes.

सक्ता सत्तेचाळीस (चालू)-ई
TABLE XLVII (Contd.)—E

कृषि गणना १९८५-८६ महाराष्ट्र राज्य

AGRICULTURAL CENSUS 1985-86 MAHARASHTRA STATE

भूधारणेच्या सत्ता प्रकारानुसार वहिती खातेदारांची संख्या व त्याचे आकारमानानुसार वहितीचे क्षेत्र
Estimated Number and area of operational holdings by Tenancy Status

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

क्र. नं. Sr. No.	आकारमान गट	एकूण खातेदार Total Holdings		संपूर्ण मालकीची Wholly owned & self operated Holdings		संपूर्ण भाड्याची Wholly leased in Holdings		इतर सत्ता प्रकार Wholly Otherwise operated Holdings		अंशतः मालकीची व भाड्याची Partly owned partly leased in & partly otherwise operated Holdings				Size Class (ha.)
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	मालकीचे क्षेत्र Area OWned	भाड्याचे क्षेत्र Leased Area	एकूण क्षेत्र Total Area (12+13+14)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
१	०.०२ चे आत	57075	680	56593	673	481	6	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	1207543	318327	1196678	315362	5641	1311	2633	780	2587	558	311	870	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	1212625	912520	1201984	904586	3469	2574	3541	2553	3628	1729	1075	2804	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	2103615	3134610	2086042	3108426	4759	7179	5341	7546	7468	7094	4360	11455	1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	1247385	3058187	1233917	3025287	3314	8253	3206	7425	6945	10889	6327	17217	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	709571	2462168	701665	2434412	2163	7832	1122	3867	4618	10304	5748	16053	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	467151	2082164	461171	2055496	1283	5707	924	4052	3770	10556	6349	16906	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	304963	1668414	300531	1644242	1116	6100	451	2464	2862	10059	5545	15605	5.00—5.99
९	६.०० ते ७.४९	296562	1983225	291982	1952539	1055	7074	347	2309	3175	13512	7787	21299	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	248131	2128332	243605	2089355	960	8299	401	3419	3163	17218	10037	27256	7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	210241	2759395	204400	2681004	1156	15309	333	4316	4348	35781	22980	58762	10.0—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	18978	447569	18292	431603	171	4143	16	368	497	6429	5023	11452	20.0—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	3084	105472	2907	99476	86	2987	5	153	86	1198	1656	2854	30.0—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	868	38795	825	36844	36	1672	6	218	60	278	40.0—49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	1210	157702	1117	131420	42	19084	50	2365	4831	7196	50.0 and above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		8089002	21257560	8001709	20910725	25732	97530	18320	39252	43203	127910	82089	210007	Total all Classes

तक्ता सत्तेचाळीस (चालू)-फ
TABLE XLVII (Contd.)-F
कृषि गणना १९८५-८६ महाराष्ट्र राज्य
AGRICULTURAL CENSUS 1985-86 MAHARASHTRA STATE
आकारमान गटानुसार जमिनीच्या वापरानुसार वर्गीकरण
Estimated Area under different land use

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट	एकूण खातेदार Total holdings		निव्वळ पेरलेले Net Area sown	चालू पड Area under current fallows	लागवडी- लायक क्षेत्र Net culti- vated area Col. 5+6	इतर Other unculti- vated land Ex. fallow land	इतर पड Fallow land other than current fallows	५ वर्षांवरील पड Area under fallows above 5 years	एकूण Total unculti- vated land Col. 8+9+10	लागवडीस न मिळणारे क्षेत्र Land not available for culti- vation	Size Class in Ha.
		संख्या Number	क्षेत्र Area									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१	०.०२ चे आत	57075	680	625	54	679	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	1207543	318327	286110	5088	291199	2971	3562	5980	12514	14609	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	1212625	912520	831632	14377	846011	7774	10042	17325	35143	31362	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	2103615	3134610	2841301	57364	2898666	30811	35320	61880	128014	107926	1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	1247385	3058187	2742864	67554	2810420	30748	39441	64717	134909	112853	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	709571	2462168	2168393	60290	2228684	27111	39349	61587	128050	1054430	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	467151	2082164	1811356	58057	1869414	26613	35255	57911	119781	92964	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	304963	1668414	1432553	49787	1482342	22817	32972	51472	107263	78805	5.00—5.99
९	६.०० ते ७.४९	296562	1983225	1686227	65816	1752044	29358	39726	64128	133215	97961	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	248131	2128332	1765895	79312	1845307	34584	49167	79137	162891	120229	7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	210241	2759395	2164884	123055	2287940	61541	83770	130575	275889	195561	10.0—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	18978	447569	307946	23518	331464	14940	18679	33642	67262	48838	20.0—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	3084	105472	62705	6822	69527	5802	6015	9260	21078	14864	30.0—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	868	38795	21639	1973	23612	1890	2207	4912	9010	6171	40.0—49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	1210	157702	105301	10538	115839	3596	3822	17326	24745	17117	50.0—& above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		8089002	21257560	18229431	623605	18853048	300556	399327	659852	1359764	1044690	Total all Classes

सक्ता सत्तेचाळीस (चालू)-आय
TABLE XLVII (Contd.)-I

कृषि गणना १९८५-८६ महाराष्ट्र राज्य
AGRICULTURAL CENSUS 1985-86 MAHARASHTRA STATE

ओलीत क्षेत्र असणाऱ्या खातेदारांची संख्या व त्यांचे आकारमान गटानुसार ओलीत क्षेत्र
Distribution of estimated number of operational holdings by Irrigation Status

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट	एकूण खातेदार Total Holdings		संपूर्ण ओलीत Wholly irrigated holdings		संपूर्ण जिराईत Wholly unirrigated holdings		अंशतः ओलीत/जिराईत Partly irrigated / Unirrigated holdings			ओलीत क्षेत्र असणारे खातेदार Holdings Receiving Irrigation		Size Class in Ha.
		संख्या Number	क्षेत्र Area	संख्या Number	क्षेत्र Area	संख्या Number	क्षेत्र Area	संख्या Number	एकूण क्षेत्र Total area	ओलीताचे क्षेत्र Irrigated area	संख्या Number	ओलीताचे क्षेत्र Net Irrigated area	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
१	०.०२ चे आत	57075	680	1391	17	55683	662	1391	17	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	1207543	318327	118590	31532	1010488	234740	78461	24924	13693	197052	45226	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	1212625	912520	90833	64057	981707	679950	140079	102002	49467	230913	113525	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	2103615	3134610	93143	129863	1726682	2358774	283786	410027	166707	376930	296571	1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	1247385	3058187	34539	98344	1013181	2265910	199661	466164	161929	234201	240274	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	709571	2462168	14787	45486	565494	1764484	129286	418713	127177	144074	172663	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	467151	2082164	6782	26442	370583	1474032	89782	368938	100210	96565	126653	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	304963	1668414	3469	16181	238851	1152736	62639	313422	76537	66109	92718	5.00—5.79
९	६.०० ते ७.४९	296562	1983225	2313	12888	230707	1352960	63539	386195	86048	65852	98936	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	248131	2128332	1556	10723	190584	1404987	55988	429497	83546	57544	94269	7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	210241	2759395	849	7705	157196	1687882	52193	592352	93123	53042	100829	10.0—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	18978	447569	94	1480	13910	237689	4973	92295	12871	5066	14351	20.00—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	3084	105472	38	906	2388	53589	657	15032	2144	696	3050	30.0—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	868	38795	6	191	727	20247	134	3175	248	141	438	40.0—49.99
१५	५०.०० त्यापेक्षा जास्त	1210	157702	30	7445	1016	97752	164	10642	1500	193	8946	50.0 and above
एकूण सर्व आकारमान गटाचे		8089002	21257559	368420	433259	6559200	14786392	1161342	3633378	975200	1529770	1408466	Total all Classes

तक्ता सत्तेचाळीस (चालू)-ज

TABLE XLVII (Contd.)-J

कृषि गणना १९८५-८६, महाराष्ट्र राज्य

AGRICULTURAL CENSUS 1985-86, MAHARASHTRA STATE

आकारमान गटानुसार निरनिराळ्या सिंचन प्रकारामुळे भिजणारे निव्वळ क्षेत्र

Estimated number of operational holdings receiving irrigation and area irrigated by different sources

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

म. नं. Sr. No.	आकारमान गट	एकूण खातेदार Total Holdings		ओलिताचे प्रकारानुसार भिजणारे निव्वळ क्षेत्र व खातेदार Number of holdings and area irrigated by						Size Class in Ha.
		संख्या Number	क्षेत्र Area	कालवे Canals		तलाव Tanks		विहिरी Wells		
				संख्या Number	ओलित क्षेत्र Area irrigated	संख्या Number	ओलित क्षेत्र Area irrigated	संख्या Number	ओलित क्षेत्र Area irrigated	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	०.०२ चे आत	57075	680	196	2	70	1	353	4	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	1207543	318327	46542	12623	20380	5687	78839	17778	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	1212625	912520	55125	32380	24405	14592	108567	49073	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	2103615	3134610	74108	71790	35167	33111	220972	156185	1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	1247385	3058187	39966	51192	19160	24569	153079	138419	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	709571	2462168	22738	34475	11366	17586	100403	104700	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	467151	2082164	14610	24709	6991	12432	69885	79204	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	304063	1668414	9507	16581	4681	9052	49234	59898	5.00—5.99
९	६.०० ते ७.४९	296362	1983225	8486	16403	4585	10529	50269	64456	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	248131	2128332	7179	15865	3629	9098	44732	62838	7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	210241	2759395	5317	12302	3242	10659	42662	70241	10.0—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	18978	447569	578	2491	315	1183	3878	8376	20.0—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	3084	105472	111	504	75	438	470	1706	30.0—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	868	38795	49	100	4	64	83	261	40.0—49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	1210	157702	61	5120	3	75	92	2903	50.0 and above
	एकूण सर्व आकारमान गटांचे	8089002	21257559	284574	296537	134075	149075	923517	816042	Total all Classes

तक्ता सत्तेचाळीस (चालू)-के
TABLE XLVII (Contd.)-K

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान	बागायती क्षेत्र आणि खातेदारांची संख्या Number of Holdings and Area Irrigated by						बागाईत खातेदारांची निव्वळ संख्या Exclusive No. of irrigated holdings	निव्वळ भिजलेले क्षेत्र Net irrigated Area	Size Class in Ha.
		कूपनलिका Tube-wells		उपसासिचन Lift irrigation		इतर साधने Other sources				
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area			
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18	
१	०.२ हे. चे आत	12	...	494	6	266	4	1391	17	Below ha. 0.02
२	०.२-२.४९	117	26	46024	8002	6603	1108	197052	45226	0.02-2.49
३	०.५०-०.९९	359	181	40336	14872	6558	2424	230913	113525	0.50-0.99
४	१.००-१.९९	420	284	46624	29039	11078	6160	376930	296571	1.00-1.99
५	२.००-२.९९	156	120	24080	21514	6375	4459	234201	240274	2.00-2.99
६	३.००-३.९९	112	140	11540	12420	4181	3340	144074	172663	3.00-3.99
७	४.००-४.९९	134	170	6081	7615	3191	2521	96565	126653	4.00-4.99
८	५.००-५.९९	27	13	3815	5231	2080	1941	66109	92718	5.00-5.99
९	६.००-७.४९	40	32	3519	5259	2123	2255	65852	98936	6.00-7.49
१०	७.५०-९.९९	43	33	2601	4156	2081	2278	57544	94269	7.50-9.99
११	१०.००-१९.९९	67	200	2004	4044	2247	3380	53042	100829	10.00-19.99
१२	२०.००-२९.९९	12	117	294	1576	240	608	5066	14351	20.00-29.99
१३	३०.००-३९.९९	17	13	46	390	696	3050	30.00-39.99
१४	४०.००-४९.९९	5	3	6	10	141	438	40.00-49.99
१५	५०.०० हे. व त्यापेक्षा जास्त	30	782	11	66	193	8946	50.00 and above
एकूण सर्व आकारमान गटाचे		1498	1315	187462	114532	47086	30942	1529770	1408466	Total all Sizes

तक्ता सत्तेवाळीस (चालू)-ल
TABLE XLVII (Contd.)-L
कृषि गणना १९८५-८६, महाराष्ट्र राज्य
AGRICULTURAL CENSUS 1985-86, MAHARASHTRA STATE
बागायत व जिरायत पिकाखालील आकारमान गटानुसार क्षेत्र
Estimate Irrigated and Unirrigated area under different crops

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट	एकूण खातेदार Total Holdings		पिकाखालील एकूण क्षेत्र Gross Cropped Area			तांदूळ (खरीप) Rice (Kharif)			Size Class in Ha.	
		संख्या No.	क्षेत्र Area	बागायत Irri.	जिराईत Un-irri.	एकूण Total	खातेदार No. of Hold.	बागायत Irri.	जिराईत Un-irri.		एकूण Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
१	०.०२ चे आत	56520	673	19	620	640	22678	3	267	270	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	1207543	318327	108264	274530	382794	537628	62591	87539	150130	0.02-0.49
३	०.५० ते ०.९९	1212625	912520	276805	830944	1107749	367642	79063	136781	215844	0.50-0.99
४	१.०० ते १.९९	2103615	3134610	554020	2833560	3377380	488207	61556	273139	334695	1.00-1.99
५	२.०० ते २.९९	1247385	3058187	442655	2698548	3141203	264910	44121	198464	242586	2.00-2.99
६	३.०० ते ३.९९	709571	2462168	262635	2017617	2346452	159905	31458	138805	170263	3.00-3.99
७	४.०० ते ४.९९	467151	2082164	132416	1694317	1826734	110119	22457	106993	129450	4.00-4.99
८	५.०० ते ५.९९	304963	1668414	96392	1341208	1437600	76929	15600	83092	98692	5.00-5.99
९	६.०० ते ७.४९	296562	1983225	102021	1587588	1689609	75276	17139	88661	105800	6.00-7.49
१०	७.५० ते ९.९९	248131	2128332	95907	1671812	1767719	67303	15349	91016	106364	7.50-9.99
११	१०.०० ते १९.९९	210241	2759395	100841	2064452	2165293	62635	16510	107652	124162	10.00-19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	18952	446944	14995	294187	308582	7052	2818	19552	22370	20.00-29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	3077	105239	3081	660153	63234	1455	896	8528	9424	30.00-39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	861	38491	442	21240	21682	466	68	4792	4860	40.00-49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	1192	155276	9125	96543	105668	529	97	23683	23780	50.00 & above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		8088389	21253964	2198858	17543518	19742392	2242752	369726	1368964	1738691	Total all Sizes

तबता-सतेचाळीस (चालू)-म

TABLE-XLVII (Contd.)-M

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट 2	तांदूळ (उन्हाळी) Rice (Summer)				16	तांदूळ (खरीप + उन्हाळी) Rice (Kha. + Summer)			Size Class in Ha.
		खातिदार No. of Hold. 12	बागायत Irrri. 13	जिरायत Unirri. 14	एकूण Total 15		बागायत Irrri. 17	जिरायत Unirri. 18	एकूण Total 19	
१	०.०२ चे आत	245	1	..	1	..	4	267	271	.. Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	5650	861	..	861	..	63452	87539	150991	.. 0.02-0.49
३	०.५० ते ०.९९	4141	1543	..	1543	..	80606	136781	217387	.. 0.50-0.99
४	१.०० ते १.९९	5305	3011	..	3011	..	64567	273139	337705	.. 1.00-1.99
५	२.०० ते २.९९	3197	2229	..	2229	..	46350	198464	244815	.. 2.00-2.99
६	३.०० ते ३.९९	2085	1530	..	1530	..	32989	138805	171794	.. 3.00-3.99
७	४.०० ते ४.९९	1306	1104	..	1104	..	23561	106993	130554	.. 4.00-4.99
८	५.०० ते ५.९९	1058	821	..	821	..	16421	83092	99513	.. 5.00-5.99
९	६.०० ते ६.४९	828	721	..	721	..	17859	88661	106521	.. 6.00-7.49
१०	६.५० ते ९.९९	772	837	..	837	..	16186	91016	107201	.. 7.50-9.99
११	१०.०० ते १९.९९	860	1112	..	1112	..	17622	107652	125274	.. 10.0-19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	94	136	..	136	..	2954	19552	22507	.. 20.0-29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	27	15	..	15	..	912	8528	9439	.. 30.0-39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	10	6	..	6	..	75	4792	4867	.. 40.0-49.99
१५	५०.०० त्यापेक्षा जास्त	8	2	..	2	..	99	23683	23782	.. 50.0-& above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		25586	13930	..	13930	..	383657	1368964	1752621	.. Total all Sizes

तपसा ससेचाळीस (चालू)-न

TABLE XLVII (Contd.)-N

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

क्र. नं. Sr. No.	आकारमान गट	ज्वारी (खरीप) Jowar (Kharif)				ज्वारी (रब्बी) Jowar (Rabi)				Size Class in Ha.
		खातेदार No. of Hold.	बागायत Irrig.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	खातेदार No. of Hold.	बागायत Irrig.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	
1	2	20	21	22	23	24	25	26	27	
१	०.०२ चे आत	7665	..	91	91	3756	1	42	43	.. Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	224528	1599	43262	44861	163971	7353	32057	39410	.. 0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	346278	4496	150735	155231	261338	71647	122470	194116	.. 0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	729182	10513	533639	544153	537948	58278	475211	533490	.. 1.00—2.99
५	२.०० ते २.९९	478111	8212	500825	509036	376923	48400	512828	561229	.. 2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	294628	6368	389930	396297	233879	32718	413649	446367	.. 3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	205954	6336	327655	333992	160080	24648	343657	368305	.. 4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	139507	4258	258016	262274	108339	18011	271617	289628	.. 5.00—5.99
९	६.०० ते ७.४९	137979	3745	297375	301120	107505	19942	322812	342754	.. 6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	117288	4165	305096	309261	93753	18423	345206	363629	.. 7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	97216	4965	353237	358203	82608	20647	448491	469138	.. 10.0—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	7396	450	41749	42199	7812	2931	68758	71689	.. 20.0—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	831	220	7559	7778	989	642	12052	12693	.. 30.0—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	172	2	1595	1596	249	146	4065	4211	.. 40.0—49.99
१५	५०.०० रूपापेक्षा जास्त	322	24	10230	10254	301	1595	16992	18588	.. 50.0—& above
	एकूण सर्व आकारमान गटाचे	2787055	55354	3220994	3276348	2139451	325384	3389907	3715291	.. Total all Sizes

तक्ता सत्तेचाळीस (चालू)-ओ.

TABLE XLVII (Contd.)-O

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

अ. नं. आकारमान गट Sr. No.	ज्वारी (खरीप + रब्बी) Jowar (Kh + Rabi)			(बाजरी) Bajri			नाचणी Nagli			Size Class in Ha.			
	बागायत Irri.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	खातेदार No. of Hold.	बागायत Irri.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	खातेदार No. of Hold.	बागायत Irri.		जिरायत Unirri.	एकूण Total	
1	2	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
१	०.०२ चे आत	1	133	134	4970	1	59	60	1282	..	16	16	.. Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	8952	75320	84272	122595	2531	25906	28437	51249	..	5456	5456	.. 0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	76143	273205	349348	176912	5251	82124	87374	55736	..	11156	11156	.. 0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	68792	1008851	1077643	372230	15515	302059	317575	104623	..	33343	33343	.. 1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	56612	1013653	1070265	269566	13085	311455	324540	67787	..	32024	32024	.. 2.00—2.97
६	३.०० ते ३.९९	39086	803579	842664	165479	8265	238515	246781	46279	..	26337	26337	.. 3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	30985	671312	702297	113207	5866	190965	196831	33313	..	23348	23348	.. 4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	22269	529633	551902	77784	4598	149506	154103	24171	..	20213	20213	.. 5.00—5.99
९	६.०० ते ६.४९	23688	620189	643874	78530	4328	178304	182633	24186	..	21579	21579	.. 6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	22588	650301	672889	68525	4383	179401	183784	21954	..	23289	23289	.. 7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	25612	801729	827341	61478	5792	218454	224246	21276	..	31787	31787	.. 10.0—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	3381	110507	113889	5749	873	29542	30415	2997	..	6952	6952	.. 20.0—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	862	19610	20472	706	167	5081	5249	661	..	1648	1648	.. 30.0—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	148	5659	5807	177	6	2345	2352	214	..	728	728	.. 40.0—49.99
१५	५०.०० त्यापेक्षा जास्त	1620	27222	28842	213	575	13250	13826	255	..	2162	2162	.. 50.0 & above
एकूण सर्व आकारमान गटाचे		380738	6610901	6991638	1518121	71237	1926967	1998205	455961	..	240039	240039	.. Total all Sizes

तक्ता सत्तेवाळीस (वाळू)—प
TABLE XLVII (Contd.)—P

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट	गहू Wheat				इतर एकदल Other Cereals				एकूण एकदल Total Cereals			Size Class in Ha.	
		खातेदार No. of Hold.	बागायत Irri.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	खातेदार No. of Hold.	बागायत Irri.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	बागायत Irri.	जिरायत Unirri.	एकूण Total		
1	2	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49		
१	०.०२ चे आत	228	2	1	3	597	..	7	7	8	483	490	..	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	42047	13079	3234	16313	23356	330	2344	2674	88344	199799	288142	..	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	70712	30687	25787	56774	32508	591	6363	6954	193277	535415	728692	..	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	158987	182385	87518	269903	81029	1768	26850	28619	333027	1731760	2064787	..	1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	119809	126859	95562	222421	61739	1710	27457	29167	244616	1678615	1923231	..	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	85092	91624	31810	123434	42691	1243	22561	23804	173206	1261607	1434813	..	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	61052	15081	28125	43206	32046	1074	20596	21670	76567	1041339	1117906	..	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	45806	11794	22999	34794	22882	817	16801	17618	55900	822245	878144	..	5.00—5.99
९	६.०० ते ७.४९	48456	13141	28117	41259	22766	1000	18819	19819	60017	955667	1015684	..	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	44222	12432	31274	43707	21656	1025	20654	21679	56615	995935	1052550	..	7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	42756	13160	38545	51706	20615	1136	26819	27955	63323	1224986	1288308	..	10.00—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	4077	1824	5449	7273	2159	234	3709	3943	9268	175711	184979	..	20.00—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	551	256	1088	1344	444	92	874	965	2288	36829	39117	..	30.00—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	129	37	246	283	128	..	358	358	266	14128	14394	..	40.00—49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	86	146	1523	1669	123	4	620	624	2444	68461	70904	..	50.00 and above
एकूण सर्व आकारमान गटाचे		724410	512509	401277	913786	364738	11025	194830	205855	1359165	10742979	12102144	..	Total all Sizes

तबता सत्तेबाळीस (चालू)—बयू.

TABLE XLVII (Contd.)—Q

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट 2	तुर Tur				उडीद Udid				मुग Mug				Size Class in Ha.		
		खातेदार No. of Hold. 50	बागायत Irrri. 51	जिरायत Unirri. 52	एकूण Total 53	खातेदार No. of Hold. 54	बागायत Irrri. 55	जिरायत Unirri. 56	एकूण Total 57	खातेदार No. of Hold. 58	बागायत Irrri. 59	जिरायत Unirri. 60	एकूण Total 61			
१	०.०२ चे आत	..	541	..	6	6	287	..	3	3	46	..	1	1	..	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	..	77214	159	3790	3948	20974	..	2624	2624	18601	37	2799	2836	..	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	..	225612	390	21194	21584	45977	..	10872	10872	59346	142	16982	17124	..	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	..	594288	861	100176	101037	121777	..	41296	41296	182681	698	72309	73007	..	1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	..	416445	677	100357	101035	93649	..	40466	40466	145229	494	69426	69920	..	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	..	266461	681	82571	83253	63844	..	32586	32586	99143	453	56703	57156	..	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	..	192580	453	72351	72804	49363	..	29515	29515	76549	393	49139	49532	..	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	..	131293	351	57053	57404	33785	..	21947	21947	53859	332	39418	39750	..	5.00—5.99
९	६.०० ते ७.४९	..	133538	372	69400	69773	36265	..	27292	27292	58528	329	48675	49004	..	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	..	115766	232	73954	74186	33743	..	29495	29495	51742	224	49390	49614	..	7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	..	97721	480	88262	88742	29784	..	35001	35001	44529	415	55604	56018	..	10.00—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	..	7516	301	11383	11685	2505	..	4319	4319	3431	29	6181	6210	..	20.00—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	..	810	1	1873	1874	303	..	410	410	349	7	861	868	..	30.00—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	..	159	..	340	340	52	..	146	146	81	..	297	297	..	40.00—49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	..	190	..	1351	1351	39	..	196	196	76	..	1537	1537	..	50.00 and above
एकूण सर्व आकारमान गटाचे		..	2260135	4959	684063	689022	532348	..	276169	276169	794190	3552	469322	472874	..	Total all Sizes

तक्ता सत्तेबाळीस (चालू)—२
TABLE XLVII (Contd.)—R

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये) (Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट	कुळथी + मठ + लाख Kulith+Math+Lakh				प्रमुख खरीप द्विदल Main Kharif Pulses			हरभरा Gram				Size Class in Ha.	
		खातेदार No. of Hold. 62	बागायत Irri. 63	जिरायत Un-Irri. 64	एकूण Total 65	बागायत Irri. 66	जिरायत Un-Irri. 67	एकूण Total 68	खातेदार No. of Hold. 69	बागायत Irri. 70	जिरायत Un-Irri. 71	एकूण Total 72		
१	०.०२ चे आत	846	..	9	9	..	20	20	272	..	3	4	..	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	54820	..	5727	5727	195	14940	15135	20765	574	7349	7923	..	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	84899	..	16365	16365	531	65413	65945	39097	43785	11631	18680	..	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	180721	..	50174	50174	1559	263955	265514	95385	122455	12455	56240	..	1.00—1.99
५	२.०० ते २.९९	134027	..	50793	50793	1172	261041	262213	74519	53436	21807	75243	..	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	86894	..	39201	39201	1134	211062	212196	54152	14050	64908	78958	..	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	64737	..	35219	35219	846	186224	187071	41239	3141	16151	19292	..	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	45173	..	28174	28174	683	146592	147275	29627	2374	23587	25961	..	5.00—5.99
९	६.०० ते ७.४९	47659	..	34446	34446	701	179814	180515	30430	2479	43777	46256	..	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	43345	..	36871	36871	455	189710	190166	28673	2463	78886	81349	..	7.50—9.99
११	१०.० ते १९.९९	41670	..	47569	47569	895	226435	227330	27061	2320	143809	146129	..	10.0—19.99
१२	२०.० ते २९.९९	4181	..	7832	7832	331	29715	30046	2510	233	25047	25280	..	20.0—29.99
१३	३०.० ते ३९.९९	564	..	1422	1422	8	4566	4574	349	27	3867	3894	..	30.0—39.99
१४	४०.० ते ४९.९९	145	..	481	481	..	1264	1264	67	8	1032	1040	..	40.0—49.99
१५	५०.० व त्यापेक्षा जास्त	126	..	1097	1097	..	4181	4181	57	2	349	351	..	50.0 and above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		789808	..	355379	355379	8511	1784933	1793444	444203	131942	454658	586600	..	Total all Sizes

तक्ता सत्तेवाळीस-(चालू)-स
TABLE XLVII-(Contd.)-S

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट	प्रमुख रब्बी द्विदल Main Rabi Pulses			एकूण डाळी Total Pulses			एकूण अन्नधान्य Total Food-grains			Size Class in Ha.
		बागायत Irri.	जिरायत Un-Irri.	एकूण Total	बागायत Irri.	जिरायत Un-irri.	एकूण Total	बागायत Irri.	जिरायत Un-Irri.	एकूण Total	
1	2	73	74	75	76	77	78	79	80	81	
१	०.०२ चे आत	..	3	4	..	23	23	8	506	514	.. Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	574	7349	7923	769	22289	23058	89113	222087	311200	.. 0.02-0.49
३	०.५० ते ०.९९	7049	11631	18680	7581	77045	84626	200858	612460	813318	.. 0.50-0.99
४	१.०० ते १.९९	43785	12455	56240	45344	276409	321754	378371	2008170	2386541	.. 1.00-1.99
५	२.०० ते २.९९	53436	21807	75243	54608	282849	337757	299223	1961464	2260687	.. 2.00-2.99
६	३.०० ते ३.९९	14050	64908	78958	15184	575970	291154	188390	1587578	1725968	.. 3.00-3.99
७	४.०० ते ४.९९	3141	16151	19292	3988	202375	206363	80555	1243713	1324269	.. 4.00-4.99
८	५.०० ते ५.९९	2374	23587	25961	3058	170179	173237	58958	992423	1051381	.. 5.00-5.99
९	६.०० ते ७.४९	2479	43777	46256	3180	223591	226771	63197	1179258	1242455	.. 6.00-7.49
१०	७.५० ते ९.९९	2463	78886	81349	2918	268596	271514	59533	1264531	1324064	.. 7.50-9.99
११	१०.०० ते १९.९९	2320	143809	146129	3215	370244	373459	66538	1595230	1661768	.. 10.00-19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	233	5047	25280	564	54762	55326	9831	230473	240304	.. 20.00-29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	27	3867	3894	35	8433	8468	2324	45262	47586	.. 30.00-39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	8	1032	1040	8	2297	2305	274	16425	16699	.. 40.00-49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	2	349	351	2	4530	4531	2445	72990	75436	.. 50.00 and above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		131942	454658	586600	140453	2239591	2380044	1499618	12982570	14482188	.. Total all Sizes

सक्ता सत्तेचाळीस- (चालू) —ट
TABLE XLVII-(Contd.)—T

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

स. नं. Sr. No.	आकारमान गट 2	ऊस Sugarcane			एकूण मसाल्याची पिके Total Cond & Spices			एकूण फळे Total Fruit Crops			Size Class in Ha.	
		खातेदार No. of Hold. 82	बागायत Irri. 83	जिरायत Un-Irri. 84	एकूण Total 85	बागायत Irri. 86	जिरायत Un-Irri. 87	एकूण Total 88	बागायत Irri. 89	जिरायत Un-Irri. 90		एकूण Total 91
१	०.०२ चे आत	523	6	..	6	1	4	5	..	1	1	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	67642	11890	..	11890	835	1677	2512	1757	616	2374	0.02-0.49
३	०.५० ते ०.९९	81237	27072	..	27072	2008	5100	7108	5777	1199	6976	0.50-0.99
४	१.०० ते १.९९	131061	66511	..	66511	6900	17252	24152	21339	3168	24507	1.00-1.99
५	२.०० ते २.९९	80773	53762	..	53762	5543	14898	20441	17714	3086	20800	2.00-2.99
६	३.०० ते ३.९९	47955	36520	..	36520	4244	12413	16658	14180	2786	16966	3.00-3.99
७	४.०० ते ४.९९	30117	23819	..	23819	3437	10147	13585	11203	2475	13678	4.00-4.99
८	५.०० ते ५.९९	19726	16412	..	16412	2531	7984	10495	8467	1858	10325	5.00-5.99
९	६.०० ते ७.४९	18913	16607	..	16607	2991	8999	11989	9482	2351	11833	6.00-7.49
१०	७.५० ते ९.९९	15879	14043	..	14043	2960	8657	11617	9377	3162	12389	7.50-9.99
११	१०.०० ते १९.९९	12375	12420	..	12420	3042	8845	11887	9108	5873	14982	10.0-19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	989	1669	..	1669	275	768	1043	944	1310	2253	20.0-29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	121	269	..	269	113	174	287	203	716	919	30.0-39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	28	33	..	33	40	22	62	66	145	211	40.0-49.99
१५	५०.० व त्यापेक्षा जास्त	58	6024	..	6024	117	77	193	166	232	398	50.0 & above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		507919	287056	..	287056	35036	96999	132035	109786	28978	138764	Total all Sizes

तक्ता सप्तवाढीस--(चालू)--पू
TABLE XLVII-(Contd.)—U

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in Hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट	एकूण भाजीपाला Total Vegetables			एकूण खाद्य पीके Total Food Crops			खातेदार No. of Hold. 98	कपास Cotton		Size Class in Ha.	
		बागायत Irri.	जिरायत Un-Irri.	एकूण Total	बागायत Irri.	जिरायत Un-Irri.	एकूण Total		बागायत Irri.	जिरायत Un-Irri.		एकूण Total
1	2	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	
१	०.०२ चे आत	..	2	2	15	513	528	25	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	1988	1041	3030	105584	225422	331006	41472	277	10840	11117	0.02-0.49
३	०.५० ते ०.९९	4410	2043	6452	240125	620801	860926	163741	25847	90264	116111	0.50-0.99
४	१.०० ते १.९९	10923	5521	16444	484045	2034110	2518155	476676	42881	434534	477415	1.00-1.99
५	२.०० ते २.९९	9234	5119	14353	385476	1984567	2370043	332348	37885	422255	460140	2.00-2.99
६	३.०० ते ३.९९	7077	3891	10968	250412	1556668	1807080	206053	2275	337398	339673	3.00-3.99
७	४.०० ते ४.९९	4564	2540	7105	123579	1258876	1382455	143970	1466	280276	281742	4.00-4.99
८	५.०० ते ५.९९	3652	2490	6122	89999	1004736	1094735	95509	1040	212984	214025	5.00-5.99
९	६.०० ते ७.४९	3428	2477	5906	95705	1193085	1288790	96534	1395	252490	253885	6.00-7.49
१०	७.५० ते ९.९९	3497	2346	5843	89411	1278655	1368106	78115	1793	245447	247240	7.50-9.99
११	१०.०० ते १९.९९	3507	3173	6680	94615	1613121	1707736	59942	1452	262843	264295	10.0-19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	377	311	688	13096	232862	245958	3759	109	27511	27619	20.0-29.99
१३	३०.०० ते ३०.९९	46	10	56	2954	46162	49116	252	6	4130	4136	30.0-30.99
१४	४०.३० ते ४९.९९	3	38	41	416	16630	17046	70	..	731	731	40.0-49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	10	255	265	8761	73554	82316	82	2	3724	3726	50.0 and above
एकूण सर्व आकारमान गटाचे		52697	31258	83954	1984193	13139804	15123997	1698688	116428	2585427	2701854	Total all Sizes

तक्ता सत्तेचाट्टीस- (चालू) —व

TABLE XLVII—(Contd.)—V

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान मट 2	इतर तंतूमय पिके Other Fibre crops			एकूण तंतूमय पिके Total Fibre Crops			भूईमूग (खरीप) Groundnut (Kharif)				Size Class in Ha.		
		खातेदार No. of Hold. 102	बागायत Irri. 103	जिरायत Unirri. 104	एकूण Total 105	बागायत Irri. 106	जिरायत Unirri. 107	एकूण Total 108	खातेदार No. of Hold. 109	बागायत Irri. 110	जिरायत Unirri. 111		एकूण Total 112	
१	०.०२ चे आत	952	..	12	12	..	Below 0.02	
२	०.०२ ते ०.४९	2580	37	282	319	314	11122	76183	408	21203	21610	..	0.02-0.49	
३	०.५० ते ०.९९	7658	75	2172	2247	25921	92436	105585	1181	69525	70714	..	0.50-0.99	
४	१.०० ते १.९९	22580	153	7840	7992	43034	442374	191116	3295	186017	189312	..	1.00-1.99	
५	२.०० ते २.९९	18033	134	6937	7071	38019	429192	121315	2637	122274	124911	..	2.00-2.99	
६	३.०० ते ३.९९	12229	100	5328	5428	2375	342726	73233	1653	50804	52457	..	3.00-3.99	
७	४.०० ते ४.९९	9574	124	4893	5018	1590	285170	48928	1231	38575	39806	..	4.00-4.99	
८	५.०० ते ५.९९	6398	76	4086	4162	1116	217076	32985	1010	27997	29007	..	5.00-5.99	
९	६.०० ते ७.४९	6419	65	3933	3998	1459	256423	32458	712	30893	31605	..	6.00-7.49	
१०	७.५० ते ९.९९	5210	51	4359	4410	1844	249807	27090	654	29653	30307	..	7.50-9.99	
११	१०.०० ते १९.९९	4831	91	5737	5828	1543	268579	21928	743	27476	28220	..	10.0-19.99	
१२	२०.०० ते २९.९९	262	6	831	837	115	28342	28457	1472	70	2933	3003	..	20.0-29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	18	1	23	24	8	4150	4160	189	..	493	493	..	30.0-39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	7	731	731	40	..	85	85	..	40.0-49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	7	..	3	3	2	3727	3728	139	..	3061	3061	..	50.0 and above
एकूण सर्व आकारमान मटाचे		95806	912	46425	47336	117339	2631851	2749191	733613	13593	611009	624603	..	Total all Sizes

तक्ता सत्तेजाळीस-(चाल)-डब्ल्यू

TABLE XLVII-(Contd.)-W

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

अ. क्र. Sr. No.	आकारमान गट 2	भूईमूग (उन्हाळी) Groundnut (Summer)				भूईमूग (खरीप+उन्हाळी) Groundnut (Kharif+Summer)				एकूण गळीत धान्ये Total Oil-seeds			Size Class in Ha.
		खातेदार No. of Hold. 113	बागायत Irri. 114	जिरायत Unirri. 115	एकूण Total 116	बागायत Irri. 117	जिरायत Unirri. 118	एकूण Total 119	बागायत Irri. 120	जिरायत Unirri. 121	एकूण Total 122		
१	०.०२ चे आत	..	18	12	12	3	23	26	Below 0.02	
२	०.०२ ते ०.४९	..	2543	422	..	422	829	21203	22032	1098	26582	27681	0.02-0.49
३	०.५० ते ०.९९	..	5138	6250	..	6250	7430	69534	76964	7852	90679	98531	0.50-0.99
४	१.०० ते १.९९	..	12202	14438	..	14438	17733	186017	203750	18991	273377	292368	1.00-1.99
५	२.०० ते २.९९	..	8883	8800	..	8800	11436	122274	133710	12741	214500	227240	2.00-2.99
६	३.०० ते ३.९९	..	5535	2550	..	2550	4203	50804	55007	5543	125408	130951	3.00-3.99
७	४.०० ते ४.९९	..	4275	2048	..	2048	3280	38575	41854	4304	100538	104842	4.00-4.99
८	५.०० ते ५.९९	..	3026	1693	..	1693	2703	27997	30700	3371	76931	80302	5.00-5.99
९	६.०० ते ७.४९	..	2690	1533	..	1533	2245	39803	33138	3042	86696	89739	6.00-7.49
१०	७.५० ते ९.९९	..	2257	1487	..	1487	2141	29653	31795	2903	85591	88493	7.50-9.99
११	१०.०० ते १९.९९	..	2046	1397	..	1397	2140	27476	29616	2820	93084	95904	10.0-19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	..	176	214	..	214	284	2933	3217	434	10935	11368	20.0-29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	..	14	8	..	8	8	493	500	13	1987	2000	30.0-39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	..	9	3	..	3	3	85	89	5	420	425	40.0-49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	..	2	48	..	48	48	3061	3109	51	4122	4173	50.0 and above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		..	48813	40890	..	40890	54483	611009	665492	63170	1190874	1254044	Total all Sizes

तक्ता सत्तेचाळीस—(समाप्त)—एकस

TABLE XLVII—(Concl'd.)—X

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

अ. नं. Sr. No.	आकारमान गट	एकूण चान्याची पिके Total Fodder Crops			फुले व इतर पिके Flower & Other Misc. Crops				एकूण अखाद्य पिके Total Non-Food Crops			Size Class in Ha.
		बागायत Irr.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	खातेदार No. of Hold.	बागायत Irr.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	बागायत Irr.	जिरायत Unirri.	एकूण Total	
1	2	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	
१	०.०२ चे आत	2	81	82	4	4	106	111	Below 0.02
२	०.०२ ते ०.४९	1011	10274	11285	1734	142	62	204	2670	49088	51758	0.02—0.49
३	०.५० ते ०.९९	2574	24410	26984	1552	68	91	159	36766	210118	246784	0.50—0.99
४	१.०० ते १.९९	6899	67304	74203	2122	84	269	353	69755	789418	859173	1.00—0.99
५	२.०० ते २.९९	5837	64562	70399	1714	45	307	352	57200	713953	771153	2.00—2.99
६	३.०० ते ३.९९	3689	54892	58581	931	219	153	372	12207	527123	539330	3.00—3.99
७	४.०० ते ४.९९	2438	45888	48326	723	202	156	358	8822	435415	444238	4.00—4.99
८	५.०० ते ५.९९	1533	40023	41556	529	171	141	312	6380	336450	342830	5.00—5.99
९	६.०० ते ७.४९	1566	47912	49478	466	91	194	285	6303	394480	400783	6.00—7.49
१०	७.५० ते ९.९९	1548	54461	56009	392	64	185	249	6484	393095	399579	7.50—9.99
११	१०.०० ते १९.९९	1360	85797	87157	249	275	173	448	6215	451308	457523	10.0—19.99
१२	२०.०० ते २९.९९	342	21412	21754	30	406	103	509	1296	61314	62610	20.0—29.99
१३	३०.०० ते ३९.९९	85	7383	7469	16	1	..	2	126	13987	14113	30.0—39.99
१४	४०.०० ते ४९.९९	1	3366	3367	3	20	19	39	26	4608	4634	40.0—49.99
१५	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	311	14411	14722	6	..	1	1	364	22987	23351	50.0 and above
एकूण सर्व आकारमान गटांचे		29195	542176	571370	10471	1788	1854	3642	214519	4403449	4617968	Total all Sizes

तक्ता अट्टेचालीस TABLE XLVIII

प्रशिक्षण व भेट योजनेत आयोजित करण्यात येणाऱ्या निरनिराळ्या प्रकारच्या प्रशिक्षणाच्या कार्यक्रमाची प्रगती दर्शविणारा तक्ता
Statement showing progress made under various Training Programmes Under Trainings and visit system of Agrilrural Extension.

अ. क्र. Sr. No.	बाब	घटक Unit	१९८७-८८ 1987-88		१९८८-८९ 1988-89		१९८९-९० 1989-90		१९९०-९१ 1990-91		Item	
			लक्ष्य Target	साध्य Achievement	लक्ष्य Target	साध्य Achievement	लक्ष्य Target	साध्य Achievement	लक्ष्य Target	साध्य Achievement		
१	व्यावहारिक प्रशिक्षण (कृषि विस्तारक/कृषि पर्यवेक्षक)	संख्या No.	८६	२३	..	Induction Training (for Agril. Assistants/Agril. Supervisors.)
२	पूर्वहंगामी प्रशिक्षण (कृषि विस्तारक/कृषि पर्यवेक्षक)	—,—	६०००	३१५३	६०००	४५३६	४८००	१७८२	४८००	३१४३	..	Preseasonal Training (for Agril. Assistants/Agril. Supervisors.)
३	पूर्वहंगामी प्रशिक्षण (कृषि विस्तारक/कृषि पर्यवेक्षक)	—,—	१०४६	५५९	१०४६	५२७	८०५	२५९	८०५	७१३	..	Preseasonal Training (for Agril. Assistants/Agril. Supervisors.)
४	विशिष्ट अल्पमुदतीचे प्रशिक्षण (कृषि विस्तारक/कृषि पर्यवेक्षक)	—,—	६७६५	८४४	६७६५	१२९२	५६०२	२७०	२८००	६५९	..	Special Short Courses (for Agril. Assistants/Agril. Supervisors.)
५	विशिष्ट अल्पमुदतीचे प्रशिक्षण (जि. वि. वि./इतर कर्मचारी)	—,—	३१७	३०५	३१७	२७२	१३०	१५०	१३०	२५५	..	Special Short Courses (for Subject Matter Specialists/other staff)
६	प्रकल्पाभिमुख कृतिसत्र (सर्वे संवर्ग व सर्वे स्तरावर)	—,—	७१६४	९०२	७१६४	१५३४	५६०२	१५७	४०००	९९८	..	Project Orientation Workshop (at all levels for all staff)
७	ग्रामविस्तारकांना कृषि पदवीच्या प्रशिक्षणासाठी प्रतिनियुक्तिवर पाठविणे	—,—	३५	३३	३५	३५	३५	३५	३५	३५	..	Deputation for Agril. Assistant for B.Sc. (Agril.) Courses.
८	कृषि अधिकारी व विषय विशेषज्ञ यांचेसाठी पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी प्रतिनियुक्तीवर पाठविणे	—,—	२५	३	Deputation of Agril. Extension Officers/Subject-Matter Specialists M.Sc. (Agril.) Course.
९	मासिक चर्चासत्र विषय विशेषज्ञ व उपविभागीय अधिकारी यांचेकरिता	—,—	३७७	२१०	३७७	३४८	३७७	१७४	३७७	३३३	..	Monthly District Workshop for Subject-Matter Specialists/Sub-Divisional Agril. Officers/Assistant Sub-Divisional Agril. Officers.
१०	ट्रजळणी वर्ग (कृषि विस्तारक/कृषि पर्यवेक्षक)	—,—	२०००	३४१	२०००	३६२	८७०	९२	८७०	३०५	..	Refreshers Course for Agril. Assistants/Ag.il. Supervisors.

तक्ता- एकोणपन्नास TABLE-XLIX

प्रशिक्षण व भेट योजनामधील विभागीय, जिल्हा व तालुका पातळीवरील मुख्यालये.

Headquarters of Divisional, District and Taluka level under Training and Visit system of Agricultural Extension.

- १ विभागीय कृषि सहसंचालक (विस्तार) :
1 Divisional Joint Director of Agriculture (Extension):
१) ठाणे २) नासिक ३) पुणे ४) कोल्हापूर ५) औरंगाबाद ६) अमरावती ७) नागपूर ८) लातूर
1) Thane 2) Nasik 3) Pune 4) Kolhapur 5) Aurangabad 6) Amravati 7) Nagpur 8) Latur
- २ प्रमुख कृषि अधिकारी (प्रवर्ध) :
2 Principal Agricultural Officer (T & V):
महाराष्ट्र राज्यातील २९ जिल्ह्यांची ठिकाणे
29 District places in Maharashtra State.
- ३ उप-विभागीय कृषि अधिकारी (प्रवर्ध) :
3 Sub-Divisional Agricultural Officer (T & V):
- १ ठाणे जिल्हा/Thane District:—
१) पालघर २) वाडा ३) कल्याण
1) Palghar 2) Wada 3) Kalyan
- ३ रत्नागिरी जिल्हा/Ratnagiri District:—
१) लांजा २) चिपळूण ३) दापोली
1) Lanja 2) Chiplun 3) Dapoli
- ५ नासिक जिल्हा/Nasik District:—
१) नासिक २) निफाड ३) मालेगांव ४) दिंडोरी
1) Nasik 2) Niphad 3) Malegaon 4) Dindori
- ७ जळगांव जिल्हा/Jalgaon District:—
१) जळगांव २) अमळनेर ३) पाचोरा
1) Jalgaon 2) Amalner 3) Pachora
- ९ पुणे जिल्हा/Pune District:—
१) बारामती २) भोर ३) राजगुरुनगर ४) सासवड
1) Baramati 2) Bor 3) Rajgurunagar 4) Saswad
- ११ सातारा जिल्हा/Satara District:—
१) वाई २) वडुज ३) कराड ४) सातारा
1) Wai 2) Vaduj 3) Karad 4) Satara
- १३ कोल्हापूर जिल्हा/Kolhapur District:—
१) करवीर मुख्यालय कोल्हापूर येथे आहे. २) शाहूवाडी
३) गारगोटी ४) गडहिंग्लज
1) Karveer Head quarters at Kolhapur. 2) Shahuwadi
3) Gargoti 4) Gadhinglaj
- १५ जालना जिल्हा/Jalna District:—
१) जालना २) परतुर
1) Jalna 2) Partur
- १७ बीड जिल्हा/Beed District:—
१) बीड २) मालेगाव ३) अंबेजोगाई
1) Beed 2) Malegaon 3) Ambejogai
- १९ उस्मानाबाद जिल्हा/Osmanabad District:—
१) उस्मानाबाद २) उमरगा
1) Osmanabad 2) Umarga
- २१ बुलढाणा जिल्हा/Buldhana District:—
१) बुलढाणा २) खामगाव ३) मेहकर
1) Buldhana 2) Khangaon 3) Mehkar
- २३ अमरावती जिल्हा/Amravati District:—
१) अमरावती २) अचलपूर ३) मोर्शी
1) Amravati 2) Achalpur 3) Morshi
- २५ वर्धा जिल्हा/Wardha District:—
१) वर्धा २) हिंगणघाट
1) Wardha 2) Hinganghat
- २७ भंडारा जिल्हा/Bhandara District:—
१) भंडारा २) तुमसर ३) गोंदिया ४) देवरी ५) साकोली
1) Bhandara 2) Tumsar 3) Gondia 4) Doori 5) Sakoli
- २९ गडचिरोली जिल्हा/Gadchiroli District:—
१) गडचिरोली २) वडसा ३) अहेरी
1) Gadchiroli 2) Wadasa 3) Ahari
- २ रायगड जिल्हा/Raigad District:—
१) खोपोली २) पेण ३) माणगांव ४) महाड
1) Khopoli 2) Pen 3) Mangaon 4) Mahad
- ४ सिंधुदुर्ग जिल्हा/Sindhudurg District:—
१) सावंतवाडी २) कणकवली
1) Sawantwadi 2) Kankawali
- ६ धुळे जिल्हा/Dhule District:—
१) धुळे २) साक्री ३) शाहदा
1) Dhule 2) Sakri 3) Shahda
- ८ अहमदनगर जिल्हा/Ahmadnagar District:—
१) अहमदनगर २) कर्जत ३) नेवासा ४) संगमनेर
1) Ahmadnagar 2) Karjat 3) Nwasa 4) Sangamner
- १० सोलापूर जिल्हा/Solapur District:—
१) सोलापूर २) बारशी ३) पंढरपूर
1) Solapur 2) Barshi 3) Pandharpur
- १२ सांगली जिल्हा/Sangli District:—
१) इस्लामपूर २) मिरज ३) विटा
1) Islampur 2) Miraj 3) Vita
- १४ औरंगाबाद जिल्हा/Aurangabad District:—
१) औरंगाबाद २) वैजापूर ३) सिल्लोड
1) Aurangabad 2) Vajapur 3) Sillod
- १६ परभणी जिल्हा/Parbhani District:—
१) परभणी २) हिंगोली
1) Parbhani 2) Hingoli
- १८ नांदेड जिल्हा/Nanded District:—
१) नांदेड २) किनवट ३) देगलूर
1) Nanded 2) Kinwat 3) Degloor
- २० लातूर जिल्हा/Latur District:—
१) लातूर २) उदगीर
1) Latur 2) Udgir
- २२ अकोला जिल्हा/Akola District:—
१) अकोला २) अकोट ३) वाशिम
1) Akola 2) Akot 3) Washim
- २४ यवतमाळ जिल्हा/Yeotmal District:—
१) यवतमाळ २) पांढरकवडा ३) पुसद
1) Yavatmal 2) Pandharkawada 3) Pusad
- २६ नागपूर जिल्हा/Nagpur District:—
१) नागपूर २) काटोल ३) उमरेड
1) Nagpur 2) Katol 3) Umred
- २८ चंद्रपूर जिल्हा/Chandrapur District:—
१) चंद्रपूर २) नागभोड ३) राजुरा ४) बरोरा
1) Chandrapur 2) Nagbhid 3) Rajura 4) Warora

तक्ता पन्नास TABLE L

महाराष्ट्र राज्यातील भाताच्या क्षेत्राची हळवे, निमगरवे, गरवे या प्रकारात जिल्हावार टक्केवारी सन १९८९-९० दर्शविणारा तक्ता
Statement showing the districtwise percentage of paddy area in Early, Midlate and Late categories during the year 1989-90 in Maharashtra State.

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	हळवे % Early %	निमगरवे % Midlate %	गरवे % Late %	District
1	2	3	4	5	
१	मुंबई	Gr. Bombay
२	ठाणे	33	38	29	Thane
३	रायगड	24	42	34	Raigad
४	रत्नागिरी	39	36	25	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	36	35	29	Sindhudurg
एकूण	कोकण विभाग	32	38	30	Total Konkan Division
६	नासिक	30	20	50	Nasik
७	धुळे	30	20	50	Dhule
८	जळगाव	..	100	..	Jalgaon
एकूण	नासिक विभाग	27	28	45	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	60	..	40	Ahmadnagar
१०	पुणे	50	26	24	Pune
११	सोलापूर	..	100	..	Solapur
एकूण	पुणे विभाग	48	27	25	Total Pune Division
१२	सातारा	20	70	10	Satara
१३	सांगली	10	80	10	Sangli
१४	कोल्हापूर	30	60	10	Kolhapur
एकूण	कोल्हापूर विभाग	20	70	10	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	100	Aurangabad
१६	जालना	61	39	..	Jalna
१७	परभणी	..	100	..	Parbhani
१८	बीड	..	100	..	Beed
१९	नांदेड	1	98	1	Nanded
२०	उस्मानाबाद	..	100	..	Osmanabad
२१	लातूर	..	100	..	Latur
एकूण	औरंगाबाद विभाग	5	95	0	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	..	100	..	Buldhana
२३	अकोला	..	100	..	Akola
२४	अमरावती	..	100	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	100	..	Yavatmal
एकूण	अमरावती विभाग	..	100	0	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	100	..	Wardha
२७	नागपूर	18	45	37	Nagpur
२८	भंडारा	30	60	10	Bhandara
२९	चंद्रपूर	32	53	15	Chandrapur
३०	गडचिरोली	40	50	10	Gadchiroli
एकूण	नागपूर विभाग	31	56	13	Total Nagpur Division
एकूण	महाराष्ट्र राज्य	28	53	19	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न- TABLE LI
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area Production and Productivity

पीक : ख. भात Crop : Kh. Paddy

वर्ष १९६१-९० Year 1961-90

अ. क्र. Sr.No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादकता Productivity 5	
1	2	3	4	5	
२	ठाणे ..	0.10	1.16	1.05	Thane
३	रायगड ..	0.39	1.98	1.58	Raigad
४	रत्नागिरी } ..	0.75	3.48	2.70	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग } ..				
	एकूण कोकण विभाग ..	0.41	2.14	1.71	Total Konkan Division
६	नाशिक ..	0.18	1.27	1.08	Nashik
७	धुळे ..	0.03	2.52	2.46	Dhule
८	जळगाव ..	1.82	4.87	2.92	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग ..	0.24	1.91	1.66	Total Nashik Division
९	अहमदनगर ..	-1.53	1.77	2.72	Ahmednagar
१०	पुणे ..	0.64	2.99	2.32	Pune
११	सोलापूर ..	-3.74	-0.57	3.35	Solapur
	पुणे विभाग ..	0.00	2.55	2.56	Total Pune Division
१२	सातारा ..	1.89	5.70	3.73	Satara
१३	सांगली ..	0.70	5.03	4.27	Sangli
१४	कोल्हापूर ..	-0.03	3.62	3.65	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग ..	0.45	4.12	3.64	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद } ..	0.99	2.92	1.82	Aurangabad
१६	जालना } ..				
१७	परभणी ..	2.62	5.76	3.05	Parbhani
१८	बीड ..	-0.72	1.00	1.76	Beed
१९	नांदेड ..	1.07	2.97	1.86	Nanded
२०	उस्मानाबाद } ..	0.58	2.42	1.81	Osmanabad
२१	लातूर } ..				
	एकूण औरंगाबाद विभाग ..	1.03	3.30	2.24	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा ..	0.09	1.33	1.27	Buldhana
२३	अकोला ..	-0.22	2.02	2.52	Akola
२४	अमरावती ..	2.02	3.90	1.80	Amravati
२५	यवतमाळ ..	-0.85	1.15	2.01	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग ..	0.27	2.27	2.00	Total Amravati Division
२६	वर्धा ..	2.58	4.95	2.24	Wardha
२७	नागपूर ..	2.09	4.66	2.51	Nagpur
२८	भंडारा ..	0.32	1.62	1.30	Bhandara
२९	चंद्रपूर } ..	0.92	2.44	1.49	Chandrapur
३०	गडचिरोली } ..				
	एकूण नागपूर विभाग ..	0.72	2.23	1.50	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	0.55	2.52	1.96	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न-चालू TABLE LI—Contd.

क्षेत्रफल उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area Production & Productivity

पीक : ख. ज्वारी Crop : Kh. Jowar

वर्ष १९६१-६० Year 1961-90

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफल Area	उत्पादन Production	उत्पादकता Productivity	
1	2	3	4	5	
१	मुंबई	Bombay Sub.
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	4.28	10.17	5.60	Nashik
७	धुळे	3.06	7.21	4.02	Dhule
८	जळगाव	2.30	4.65	2.29	Jalgaon
	नाशिक विभाग	2.64	5.36	2.65	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	13.32	16.74	2.65	Ahmadnagar
१०	पुणे	0.35	7.40	6.95	Pune
११	सोलापूर	7.21	11.57	3.80	Solapur
	पुणे विभाग	2.98	9.13	5.97	Total Pune Division
१२	सातारा	2.11	5.91	3.71	Satara
१३	सांगली	-0.23	1.27	1.51	Sangli
१४	कोल्हापूर	-0.25	2.51	2.77	Kolhapur
	कोल्हापूर विभाग	0.43	2.68	2.23	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	1.61	5.79	4.11	Aurangabad
१६	जालना	Jalna
१७	परभणी	0.95	4.26	3.28	Parbhani
१८	बीड	2.71	5.37	2.57	Beed
१९	नांदेड	0.33	2.35	2.01	Nanded
२०	उस्मानाबाद	1.91	4.10	2.15	Osmanabad
२१	लातूर	Latur
	औरंगाबाद विभाग	1.30	4.00	2.66	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	-0.49	3.98	4.50	Buldhana
२३	अकोला	0.72	4.24	3.48	Akola
२४	अमरावती	0.37	4.90	4.51	Amravati
२५	यवतमाळ	-0.61	4.01	4.66	Yavatmal
	अमरावती विभाग	-0.01	4.20	4.21	Total Amravati Division
२६	वर्धा	-0.60	3.11	3.74	Wardha
२७	नागपूर	-0.86	3.53	4.44	Nagpur
२८	भंडारा	-2.74	-1.90	1.03	Bhandara
२९	चंद्रपूर	0.73	3.59	2.83	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	-0.59	3.36	3.97	Total Nagpur Division
	महाराष्ट्र राज्य	0.70	4.02	3.29	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न-चालू TABLE LI—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : बाजरी Crop : Bajri

वर्ष १९६१-९० Year 1961-90

अनु- क्र. Sr. No. 1	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादकता Productivity 5	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोंकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	-0.34	0.69	1.03	Nashik
७	धुळे	-0.17	1.56	1.74	Dhule
८	जळगाव	2.08	6.41	4.23	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	-0.07	1.98	1.90	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	-0.04	1.18	1.23	Ahmadnagar
१०	पुणे	-0.27	0.97	1.24	Pune
११	सोलापूर	-5.50	-1.20	4.58	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	-1.72	0.96	1.70	Total Pune Division
१२	सातारा	-1.28	-1.16	0.12	Satara
१३	सांगली	-1.99	0.74	2.37	Sangli
१४	कोल्हापूर	-6.46	-1.37	3.60	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	-1.45	0.44	1.03	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	0.83	3.92	3.05	Aurangabad
१६	जालना				
१७	परभणी				
१८	बीड				
१९	नांदेड	-3.11	-0.92	2.20	Nanded
२०	उस्मानाबाद	0.04	1.42	1.34	Osmanabad
२१	लातूर				
	एकूण औरंगाबाद विभाग	1.25	3.92	2.63	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	3.12	7.16	3.57	Buldhana
२३	अकोला	-0.74	3.77	4.26	Akola
२४	अमरावती	-1.06	2.25	3.12	Amravati
२५	यवतमाळ	-0.22	4.05	4.16	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	0.46	4.58	4.10	Total Amravati Division
२६	वर्धा	-2.95	-0.47	2.31	Wardha
२७	नागपूर	1.75	-0.03	-2.27	Nagpur
२८	भंडारा	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	-1.69	-0.46	1.00	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	-0.16	1.91	2.00	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न-चालू TABLE LI—Contd.
 क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
 Compound Growthrate of Area, Production & Productivity

पीक- गहू Crop—Wheat

वर्ष १९६१-९० Year 1961-90

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा 1	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादनक्षमता Productivity 5	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Kokan Division
६	नाशिक	0.09	3.44	3.34	Nashik
७	धुळे	-0.35	0.72	1.09	Dhule
८	जळगाव	1.52	3.60	2.05	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	0.30	2.82	2.50	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	2.25	7.45	5.07	Ahmadnagar
१०	पुणे	4.51	8.93	4.20	Pune
११	सोलापूर	3.14	5.70	2.46	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	3.13	7.34	4.08	Total Pune Division
१२	सातारा	3.21	6.15	2.81	Satara
१३	सांगली	3.84	6.28	2.29	Sangli
१४	कोल्हापूर	10.88	15.10	3.51	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	4.56	7.58	2.88	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	-0.45	3.89	4.36	Aurangabad
१६	जालना	Jalna
१७	परभणी	-0.20	3.93	4.13	Parbhani
१८	बीड	-0.75	2.89	3.66	Beed
१९	नांदेड	0.75	4.44	3.64	Nanded
२०	उस्मानाबाद	-1.21	2.73	3.99	Osmanabad
२१	लातूर	Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग	-0.47	3.58	4.08	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	-2.63	1.25	3.99	Buldhana
२३	अकोला	-1.77	1.87	3.70	Akola
२४	अमरावती	0.25	4.05	3.79	Amravati
२५	यवतमाळ	0.03	4.84	4.75	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	-0.99	2.97	4.00	Total Amravati Division
२६	वर्धा	-1.52	3.25	4.83	Wardha
२७	नागपूर	-0.52	3.21	3.75	Nagpur
२८	भंडारा	-0.51	2.02	2.54	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	-0.41	1.70	2.11	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	-0.67	2.77	3.47	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	0.32	4.00	3.67	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न-चालू TABLE LI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

बीक-र. ज्वारी Crop—R. Jowar

वर्ष १९६१-२० Year 1961-90

श. नं. Sr.No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादकता Productivity 5	
1	2	3	4	5	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	0.89	2.64	1.72	Nashik
७	धुळे	-1.07	-0.19	0.88	Dhule
८	जळगाव	3.57	6.34	2.65	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	0.47	2.04	1.56	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	-0.26	0.46	0.73	Ahmadnagar
१०	पुणे	1.02	3.20	2.15	Pune
११	सोलापूर	-0.65	-0.73	-0.08	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	-0.01	0.76	0.77	Total Pune Division.
१२	सातारा	0.26	1.95	1.67	Satara
१३	सांगली	0.60	3.03	2.41	Sangli
१४	कोल्हापूर	4.29	8.16	3.05	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	0.45	2.35	1.88	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	1.01	1.07	0.05	Aurangabad
१६	जालना				
१७	परभणी	-0.58	0.27	0.85	Parbhani
१८	बीड	0.83	0.93	0.09	Beed
१९	नांदेड	-1.49	-0.82	0.67	Nanded
२०	उस्मानाबाद	0.58	0.07	0.50	Osmanabad
२१	लातूर				
	एकूण औरंगाबाद विभाग	0.46	0.62	-0.15	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	1.14	1.00	-0.29	Buldhana
२३	अकोला	Akola
२४	अमरावती	Amravati
२५	यवतमाळ	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	1.14	1.00	-0.29	Total Amravati Division
२६	वर्धा	-2.44	-3.52	-0.42	Wardha
२७	नागपूर	-0.13	0.39	0.53	Nagpur
२८	भंडारा	-2.20	-1.81	0.40	Bhandara
२९	चंद्रपूर	-0.76	-0.06	0.70	Chandrapur
३०	गडचिरोली				
	एकूण नागपूर विभाग	-0.80	-0.11	0.69	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	0.13	0.87	0.74	Total Maharashtra State

तबता एकादत्र-चालू TABLE LI-Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यच्चि संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

पिक : एकूण तृणधान्ये Crop : Total Cereals

वर्ष १९६१-९० Year 1961-90

अनु- क्रमांक Sr.No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growth rate of			District
		क्षेत्रफळ Area	उत्पादन Production	उत्पादकता Productivity	
1	2	3	4	5	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	-0.14	1.00	1.15	Thane
३	रायगड	0.41	2.02	1.60	Raigad
४	रत्नागिरी	0.12	2.88	2.76	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग				Sindhudurg
	एकूण कोंकण विभाग	0.12	1.95	1.83	Total Konkan Division
६	नाशिक	0.13	1.72	1.58	Nashik
७	धुळे	0.33	2.41	2.07	Dhule
८	जळगाव	2.31	4.57	2.20	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	0.73	2.88	2.13	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	0.02	1.57	1.55	Ahmadnagar
१०	पुणे	0.82	3.24	2.40	Pune
११	सोलापूर	-0.33	0.31	0.65	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	0.13	1.74	1.60	Total Pune Division
१२	सातारा	0.35	3.31	2.95	Satara
१३	सांगली	-0.07	2.34	2.42	Sangli
१४	कोल्हापूर	0.39	3.53	3.12	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	0.19	3.05	2.85	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	0.84	2.59	1.73	Aurangabad
१६	जालना				Jalna
१७	परभणी	0.32	2.62	2.29	Parbhani
१८	बीड	1.16	2.27	1.09	Beed
१९	नांदेड	0.26	2.04	1.77	Nanded
२०	उस्मानाबाद	0.96	3.65	2.66	Osmanabad
२१	लातूर				Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग	0.76	3.00	2.22	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	-0.50	3.64	4.16	Buldhana
२३	अकोला	0.33	3.84	3.50	Akola
२४	अमरावती	0.45	4.34	4.07	Amravati
२५	यवतमाळ	-0.54	3.77	4.34	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	0.06	3.89	3.96	Total Amravati Division
२६	वर्धा	-0.51	3.11	3.65	Wardha
२७	नागपूर	-0.18	3.15	3.34	Nagpur
२८	भंडारा	-0.24	1.28	1.53	Bhandara
२९	चंद्रपूर	0.33	1.98	1.64	Chandrapur
३०	गडचिरोली				Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	-0.05	2.16	2.22	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	0.32	2.68	2.34	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न—चालू TABLE LI—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : तूर Crop : Tur

वर्ष १९६१-९० Year 1961-90

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage Compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area	उत्पादन Production	उत्पादकता Productivity	
1	2	3	4	5	
१	मुंबई	Bombay Sub,
२	ठाणे	0.31	2.67	2.34	Thane
३	रायगड	3.17	6.32	3.06	Raigad
४	रत्नागिरी	-0.93	0.99	1.77	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग				
	एकूण कोकण वि.	0.86	3.30	2.41	Total Konkan Division
६	नाशिक	-0.25	0.56	0.79	Nashik
७	धुळे	2.85	3.92	0.98	Dhule
८	जळगाव	1.38	2.83	1.40	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	1.65	2.19	1.12	Total Nashik Division
९	भहमदनगर	-1.91	-3.34	-1.44	Ahmadnagar
१०	पुणे	-1.49	-1.06	0.46	Pune
११	सोलापूर	-1.57	-3.42	-1.88	Solapur
	एकूण पुणे वि.	-1.63	-3.09	-1.48	Total Pune Division
१२	सातारा	1.00	0.52	-0.49	Satara
१३	सांगली	-1.37	-2.54	-1.16	Sangli
१४	कोल्हापूर	-1.31	-1.60	-0.34	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	-0.49	-1.29	-0.79	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	0.86	3.55	2.65	Aurangabad
१६	जालना				
१७	परभणी	1.77	3.88	2.06	Parbhani
१८	बीड	3.78	8.26	4.24	Beed
१९	नांदेड	1.18	2.53	1.31	Nanded
२०	उस्मानाबाद	2.23	2.91	0.50	Osmanabad
२१	लातूर				
	एकूण औरंगाबाद वि.	1.85	3.66	1.77	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	3.08	3.93	0.82	Buldhana
२३	अकोला	2.93	4.84	1.83	Akola
२४	अमरावती	2.36	2.56	0.19	Amravati
२५	यवतमाळ	2.20	1.90	-0.29	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	2.59	3.00	0.40	Total Amravati Division
२६	वर्धा	1.46	2.30	0.82	Wardha
२७	नगपूर	1.18	2.21	1.00	Nagpur
२८	भंडारा	1.25	1.18	-0.10	Bhandara
२९	चंद्रपूर	2.03	2.15	-0.10	Chandrapur
३०	गडचिरोली				
	एकूण नागपूर वि.	1.36	2.15	0.77	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1.55	2.41	0.84	Total Maharashtra State

उत्पादकता एकावन्न—चालू TABLE LI—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : हरभरा Crop : Gram

वर्ष १९६१-९० Year 1961-90

अ.नं. Sr. No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादकता Productivity 5	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक	2.65	3.88	1.19	Nashik
७	दहूळे	3.66	4.86	1.09	Dhule
८	जळगाव	8.87	11.00	1.83	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	4.05	5.58	1.47	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	1.89	3.91	1.94	Ahmadnagar
१०	पुणे	3.44	5.65	2.06	Pune
११	सोलापूर	0.86	0.99	0.10	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1.75	3.07	1.29	Total Pune Division
१२	सातारा	1.97	2.76	0.70	Satara
१३	सांगली	2.09	1.52	-0.61	Sangli
१४	कोल्हापूर	7.02	8.57	1.11	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	2.81	3.20	0.38	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	0.60	4.23	3.57	Aurangabad
१६	जालना	Jalna
१७	परभणी	0.32	0.65	0.30	Parbhani
१८	बीड	-0.05	1.60	1.66	Beed
१९	नांदेड	-2.58	-2.85	-2.27	Nanded
२०	उस्मानाबाद	0.09	0.48	0.38	Osmanabad
२१	लातूर	Latur
	एकूण औरंगाबाद वि.	-0.12	1.15	1.27	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	1.55	2.44	-0.73	Buldhana
२३	अकोला	2.89	3.48	0.57	Akola
२४	अमरावती	1.76	2.26	0.36	Amravati
२५	यवतमाळ	-3.28	-3.34	-0.11	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	0.72	0.72	0.00	Total Amravati Division
२६	वर्धा	3.14	4.71	1.42	Wardha
२७	नागपूर	2.04	2.28	0.14	Nagpur
२८	भंडारा	1.38	1.26	-0.16	Bhandara
२९	चंद्रपूर	0.62	0.71	0.11	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	1.37	1.58	0.21	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1.09	1.97	0.86	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न—चालू TABLE LI —Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उपादकता संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : एकूण कडधान्ये Crop: Total Pulses

वर्ष १९६१-९० Year 1961-90

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			Distrcit
		क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादकता Productivity 5	
1	2	3	4	5	
१	बहुमंबई	Gr. Bombay
२	ठाणे	1.51	2.80	1.28	Thane
३	रायगड	1.09	1.94	0.86	Raigad
४	रत्नागिरी	-0.85	-0.25	0.58	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग				
	एकूण कोकण वि.	0.71	1.69	0.96	Total Konkan Division
६	नासिक	0.52	0.89	0.36	Nasik
७	धुळे	1.74	3.95	2.17	Dhule
८	जळगाव	0.07	1.72	1.64	Jalgaon
	एकूण नासिक वि.	0.66	2.12	1.45	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	-2.10	-0.03	2.10	Ahmadnagar
१०	पुणे	0.66	2.36	1.69	Pune
११	सोलापूर	-0.22	-0.90	-0.68	Solapur
	एकूण पुणे वि.	-0.65	0.21	0.88	Total Pune Division
१२	सातारा	0.57	0.75	0.18	Satara
१३	सांगली	0.84	-0.12	-0.96	Sangli
१४	कोल्हापूर	3.29	3.06	-0.21	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	1.08	0.79	-0.28	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	0.43	2.04	1.60	Aurangabad
१६	जालना				
१७	परभणी	1.45	2.61	1.14	Parbhani
१८	बीड	-0.32	1.89	2.22	Beed
१९	नांदेड	0.84	1.74	0.89	Nanded
२०	उस्मानाबाद	1.32	2.56	1.22	Osmanabad
२१	लातूर				
	एकूण औरंगाबाद वि.	0.83	2.30	1.45	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	2.97	4.82	1.80	Buldhana
२३	अकोला	3.70	5.35	1.60	Akola
२४	अमरावती	2.60	2.50	-0.09	Amravati
२५	यवतमाळ	1.70	2.16	0.46	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	2.74	3.58	0.81	Total Amravati Division
२६	वर्धा	0.50	2.06	1.55	Wardha
२७	नागपूर	1.60	2.15	0.54	Nagpur
२८	भंडारा	-2.34	-2.14	0.19	Bhandara
२९	चंद्रपूर	0.06	0.42	0.36	Chandrapur
३०	गडचिरोली				
	एकूण नागपूर वि.	-0.10	0.73	0.84	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	0.90	2.07	1.16	Total Maharashtra State

तथता एकावन्न-चालू TABLE LI-Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

शेक : एकूण अन्नधान्ये Crop : Total Foodgrains

वर्ष १९६१-६० Year 1961-90

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area	उत्पादन Production	उत्पादकता Productivity	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	0.01	1.04	1.03	Thane
३	रायगड	0.47	2.02	1.54	Raigad
४	रत्नागिरी	0.07	2.84	2.76	Ratnagiri Sindhudurg
५	सिंधुदुर्ग				
	एकूण कोकण वि.	0.17	1.95	1.77	Total Konkan Division
६	नासिक	0.19	1.62	1.43	Nasik
७	धुळे	0.62	2.65	2.00	Dhule
८	जळगाव	1.53	3.76	2.39	Jalgaon
	एकूण नासिक वि.	0.71	2.77	2.04	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	-0.17	1.43	1.61	Ahmednagar
१०	पुणे	0.81	3.19	2.35	Pune
११	सोलापूर	-0.30	0.20	0.51	Solapur
	एकूण पुणे वि.	0.06	1.61	1.55	Total Pune Division
१२	सातारा	0.38	3.09	2.70	Satara
१३	सांगली	0.07	2.05	1.98	Sangli
१४	कोल्हापूर	0.67	3.51	2.81	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	0.31	2.87	2.55	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	0.73	2.51	1.76	Aurangabad Jalna
१६	जालना				
१७	परभणी	0.67	2.64	1.95	Parbhani
१८	बीड	0.87	2.23	1.35	Beed
१९	नांदेड	0.39	2.03	1.62	Nanded
२०	उस्मानाबाद	1.07	3.53	2.43	Osmanabad Latur
२१	लातूर				
	एकूण औरंगाबाद वि.	0.78	2.89	2.09	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	0.55	3.89	3.32	Buldhana
२३	अकोला	1.35	4.17	2.77	Akola
२४	अमरावती	1.04	4.09	3.01	Amravati
२५	यवतमाळ	0.10	3.41	3.30	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	0.77	3.87	3.07	Total Amravati Division
२६	वर्धा	-0.26	2.83	3.10	Wardha
२७	नागपूर	0.17	3.00	2.82	Nagpur
२८	भंडारा	-0.64	1.01	1.67	Bhandara
२९	चंद्रपूर	0.28	1.86	1.57	Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली				
	एकूण नागपूर वि.	-0.06	2.01	2.08	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	0.44	2.61	2.16	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न-चालू TABLE LI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : भुईमूग (खं.) Crop : Groundnut (Kh.)

वर्ष १९६१-९० Year 1961-90

अनु- क्र. Sr. No.	जिल्हा District	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area	उत्पादन Production	उत्पादकता Productivity	
1	2	3	4	5	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण-विभाग	Total Konkan Division
६	नाशिक ..	-1.38	-1.32	0.06	Nashik
७	धुळे ..	-2.97	-3.26	-0.28	Dhule
८	जळगाव ..	-1.36	-0.92	0.44	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग ..	-1.79	-1.89	-0.09	Total Nashik Division
९	अहमदनगर ..	-4.47	-2.59	1.76	Ahmadnagar
१०	पुणे ..	2.34	3.57	1.19	Pune
११	सोलापूर ..	-9.08	-8.89	0.25	Solapur
	एकूण पुणे विभाग ..	-3.38	-1.28	2.18	Total Pune Division
१२	सातारा ..	-0.04	1.05	1.09	Satara
१३	सांगली ..	-2.94	-1.47	1.51	Sangli
१४	कोल्हापूर ..	0.41	2.17	1.74	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग ..	-0.87	0.76	1.65	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद } ..	-2.61	-1.54	1.08	{ Aurangabad
१६	जालना }	{ Jalna
१७	परभणी ..	-4.20	-4.15	0.09	Parbhani
१८	बीड ..	-7.16	-8.11	-0.99	Beed
१९	नांदेड ..	-7.58	-9.43	-1.89	Nanded
२०	उस्मानाबाद } ..	-5.20	-6.37	-1.22	{ Osmanabad
२१	लातूर }	{ Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग ..	-5.35	-6.18	-0.87	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा ..	-2.50	-1.48	1.04	Buldhana
२३	अकोला ..	-5.78	-5.81	0.02	Akola
२४	अमरावती ..	0.49	1.25	0.75	Amravati
२५	यवतमाळ ..	-2.69	-3.46	-0.76	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग ..	-2.31	-1.64	0.68	Total Amravati Division
२६	वर्धा ..	8.67	10.99	2.06	Wardha
२७	नागपूर ..	2.55	4.06	1.42	Nagpur
२८	भंडारा ..	1.98	5.83	2.61	Bhandara
२९	चंद्रपूर }	{ Chandrapur
३०	गडचिरोली }	{ Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग ..	4.22	5.96	1.66	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	-2.41	-1.29	1.15	Total Maharashtra State

तक्ता एकावन्न-चालू TABLE LI-Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : करडई (रब्बी) Crop : Safflower (Rabbi)

वर्ष १९६९-९० Year 1969-50

अनु- क्रमांक Sr.No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादकता Productivity 5	
1	2	3	4	5	
१	बृहन्मुंबई	Gr. Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	Total Konkan Division
६	नाशिक	-3.13	2.80	6.13	Nashik
७	धुळे	Dhule
८	जळगाव	6.39	10.54	4.21	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	3.75	7.88	3.98	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	0.68	2.52	1.82	Ahmadnagar
१०	पुणे	2.27	4.67	2.29	Pune
११	सोलापूर	0.31	0.82	0.48	Solapur
	एकूण पुणे वि.	0.87	2.53	1.65	Total Pune Division
१२	सातारा	-1.49	-0.46	1.17	Satara
१३	सांगली	1.50	1.50	0.04	Sangli
१४	कोल्हापूर	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	0.35	0.82	0.46	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	1.86	3.99	2.08	Aurangabad
१६	जालना	Jalna
१७	परभणी	-0.14	4.55	4.70	Parbhani
१८	बीड	1.28	5.99	4.61	Beed
१९	नांदेड	3.98	2.88	-1.90	Nanded
२०	उस्मानाबाद	3.14	5.94	2.71	Osmanabad
२१	लातूर	Latur
	एकूण औरंगाबाद वि.	1.52	4.87	3.29	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	0.97	2.12	1.11	Buldhana
२३	अकोला	7.69	9.03	0.74	Akola
२४	अमरावती	Amravati
२५	यवतमाळ	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	2.28	3.39	1.08	Total Amravati Division
२६	वर्धा	Wardha
२७	नागपूर	Nagpur
२८	भंडारा	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1.43	4.10	2.63	Total Maharashtra State

सफता एकादम-चालू TABLE LI—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : एकूण गटित धान्य Crop : Total Oilseeds

वर्ष १९७८-९० Year 1978-90

अनुक्रमांक Sr. No.	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
	क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादकता Productivity 5	
१	Bombay
२	9.86	11.90	2.38	Thane
३	11.71	12.43	1.58	Raigad
४	10.14	20.43	9.66	Ratnagiri
५	Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग				Total Kokan Division
६	-1.93	-1.89	0.04	Nasik
७	0.68	3.19	2.49	Dhule
८	4.95	3.78	-1.11	Jalgaon
एकूण नासिक विभाग				Total Nasik Division
९	3.71	5.73	1.94	Ahmadnagar
१०	3.66	5.86	2.11	Pune
११	5.42	7.94	2.39	Solapur
एकूण पुणे विभाग				Total Pune Division
१२	1.73	6.85	5.03	Satara
१३	3.20	6.10	2.82	Sangli
१४	4.88	8.20	3.16	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग				Total Kolhapur Division
१५	4.23	4.65	0.39	Aurangabad
१६	Jalana
१७	4.63	12.44	7.46	Parbhani
१८	3.58	6.94	3.25	Beed
१९	6.63	13.12	6.14	Nanded
२०	7.87	7.00	-0.80	Osmanabad
२१	Latur
एकूण औरंगाबाद विभाग				Total Aurangabad Division
२२	3.34	7.57	4.10	Buldhana
२३	4.52	5.72	1.15	Akola
२४	4.51	5.43	0.88	Amravati
२५	-1.80	0.59	2.43	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग				Total Amravati Division
२६	5.47	12.88	7.06	Wardha
२७	7.55	12.83	4.92	Nagpur
२८	-3.53	-1.98	1.59	Bhandara
२९	1.41	1.88	0.47	Chandrapur
३०	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग				Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य				Maharashtra State
	3.99	6.42	2.33	

तक्ता एकादश-चालू TABLE LI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Percentage compound growthrate of Area, Production Productivity

पीक : ऊस
Crop : Sugarcane

वर्ष १९७८-९०
Year 1978-90

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage Compound Growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area	उत्पादन Production	उत्पादकता Productivity	
1	2	3	4	5	
१	नासिक	3.24	1.70	-1.51	Nasik
२	धुळे	4.26	1.68	-2.56	Dhule
३	जळगाव	5.31	4.51	-1.18	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	3.84	2.12	-1.65	Total Nasik Division
४	अहमदनगर	-1.07	-2.51	-1.52	Ahmadnagar
५	पुणे	6.39	3.71	-2.64	Pune
६	सोलापूर	7.25	4.63	-2.64	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	2.90	0.81	-2.03	Total Pune Division
७	सातारा	5.94	5.59	-0.42	Satara
८	सांगली	-2.89	-2.76	0.03	Sangli
९	कोल्हापूर	1.44	2.47	1.03	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1.45	1.88	0.42	Total Kolhapur Division
१०	औरंगाबाद जालना	1.94	4.66	2.39	{ Aurangabad Jalna
११	परभणी	4.07	1.52	-2.20	Parbhani
१२	बीड	3.66	5.93	1.22	Beed
१३	नांदेड	3.59	-1.32	-5.04	Nanded
१४	उस्मानाबाद लातूर	0.73	-0.59	-1.61	{ Osmanabad Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग	2.12	2.61	0.47	Total Aurangabad
१५	बुलढाणा	Buldhana
१६	अकोला	Akola
१७	अमरावती	Amravati
१८	यवतमाळ	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	Total Amravati Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	2.56	1.83	-0.71	Maharashtra State

तवता एकावन्न-चालू TABLE LI—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area Production, Productivity

पीक—कापूस
Crop—Cotton

वर्ष १९६१-९०
Year 1961-90

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा District	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growth rate of			
		क्षेत्रफळ Area 3	उत्पादन Production 4	उत्पादकता Productivity 5	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	Thane
३	रायगड	Raigad
४	रत्नागिरी	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	Total Konkan Division
६	नासिक	Nasik
७	धुळे	..	-1.48	0.29	Dhule
८	जळगाव	..	-1.75	1.06	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	-1.63	0.84	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	-13.56	2.37	Ahmadnagar
१०	पुणे	..	-11.03	0.74	Pune
११	सोलापूर	..	-4.15	0.84	Solapur
	पुणे विभाग	..	-9.13	1.61	Total Pune Division
१२	सातारा	..	-2.67	0.41	Satara
१३	सांगली	..	-4.81	2.14	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	-5.56	3.81	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	-3.76	1.21	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	-0.65	2.23	Aurangabad
१६	जालना	..	0.05	2.21	Jalna
१७	परभणी	..	-2.62	2.16	Parbhani
१८	बीड	..	-0.18	2.49	Beed
१९	नांदेड	..	0.60	1.64	Nanded
२०	उस्मानाबाद	..	-2.87	1.14	Osmanabad
२१	लातूर	..	-1.77	1.14	Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	-0.29	2.06	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	..	-0.12	0.50	Buldhana
२३	अकोला	..	0.39	1.12	Akola
२४	अमरावती	..	0.19	-0.08	Amravati
२५	यवतमाळ	..	1.13	0.65	Yevatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	0.45	0.54	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	-0.17	3.69	Wardha
२७	नागपूर	..	-0.84	1.39	Nagpur
२८	भंडारा	Bhandara
२९	चंद्रपूर	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	3.00	5.86	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	0.13	3.30	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	-0.10	0.97	Total Maharashtra State

तक्ता एकावज-समाप्त TABLE LI—Concl'd.
नत्र, स्फुरद, पालाश यांच्या संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of N, P, K & (N+P+K)

वर्ष १९६८-८८ Year 1968-88

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा District	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of				
		नत्र N	स्फुरद P	पालाश K	(नत्र + स्फुरद + पालाश) (N+P+K)	
1	2	3	4	5	6	
१	मुंबई	Bombay
२	ठाणे	4.83	2.01	-1.16	3.21	Thane
३	रायगड	7.24	-1.72	-5.04	3.93	Raigad
४	रत्नागिरी	4.55	1.69	1.53	3.32	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग					Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग		5.66	-1.01	-1.01	3.36	Total Konkan Division
६	नासिक	11.63	11.14	10.43	11.29	Nasik
७	धुळ	9.32	8.50	6.56	8.67	Dhule
८	जळगाव	13.37	14.85	15.27	13.94	Jalgaon
एकूण नासिक विभाग		11.74	11.41	11.41	11.56	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	6.79	9.64	8.35	7.59	Ahmadnagar
१०	पुणे	7.74	9.90	8.79	8.40	Pune
११	सोलापूर	8.42	7.54	7.16	7.91	Solapur
एकूण पुणे विभाग		7.49	8.24	8.24	7.71	Total Pune Division
१२	सातारा	10.54	9.15	8.89	9.83	Satara
१३	सांगली	8.15	7.05	9.96	8.20	Sangli
१४	कोल्हापूर	11.54	12.27	13.24	12.00	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग		10.41	11.25	11.25	10.73	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	11.46	9.51	8.65	10.51	Aurangabad
१६	जालना					Jalna
१७	परभणी	7.33	6.51	4.91	6.51	Parbhani
१८	बीड	3.43	0.18	0.90	1.95	Beed
१९	नांदेड	12.31	12.04	8.73	11.48	Nanded
२०	उस्मानाबाद	7.15	6.33	4.90	6.25	Osmanabad
२१	लातूर					Latur
एकूण औरंगाबाद विभाग		9.13	6.39	6.39	8.09	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	11.95	10.61	6.29	10.67	Buldhana
२३	अकोला	9.67	10.13	6.20	9.16	Akola
२४	अमरावती	10.25	9.92	4.84	9.11	Amravati
२५	यवतमाळ	9.79	8.27	6.07	8.64	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग		10.42	6.15	6.15	8.87	Total Amravati Division
२६	वर्धा	8.83	9.97	4.71	8.26	Wardha
२७	नागपूर	8.19	8.29	5.15	7.57	Nagpur
२८	भंडारा	7.18	6.01	-0.27	5.57	Bhandara
२९	चंद्रपूर	6.07	6.32	0.87	5.07	Chandrapur
३०	गडचिरोली					Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग		7.71	2.94	2.94	5.97	Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य		9.29	9.07	7.60	8.80	Total Maharashtra State

तक्ता बावन्न TABLE LII—Contd.

महाराष्ट्रात ४५ तालुका विजं गुणन केंद्रावर बांधलेली प्रशिक्षणभवने
45 Training Halls in Taluka Seed Farm in Maharashtra

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	ठिकाणे Places
१. 1.	ठाणे Thane	१. वाडा 1. Wada
२. 2.	रायगड Raigad	२. इंडोजापनीज, केंद्र खोपोली 2. Indo-Japanese ceutie Khopoli
३. 3.	रत्नागिरी Ratnagiri	३. पालशेत 3. Palshet
४. 4.	सिंधुदुर्ग Sindhudurg	४. माणगाव 4. Mangaon
५. 5.	नाशिक Nashik	५. पिंपरी ६. दिंडोरी 5. Pimpri 6. Dindori
६. 6.	धुळे Dhule	७. शिरपूर 7. Shirpur
७. 7.	जळगाव Jalgaon	८. पारोळा ९. भुसावळ 8. Parola 9. Bhusawal
८. 8.	अहमदनगर Ahmednagar	१०. अहमदनगर (सावेडी) ११. श्रीरामपूर 10. Ahmednagar (Savedi) 11. Shrirampur
९. 9.	पुणे Pune	१२. बारामती १३. राजगुरुनगर 12. Baramati 13. Rajgurunagar
१०. 10.	सोलापूर Solapur	१४. पंढरपूर १५. कुर्डूवाडी 14. Pandharpur 15. Kurduwadi
११. 11.	सातारा Satara	१६. वडुज 16. Vaduj
१२. 12.	सांगली Sangli	१७. कुपवाड १८. तासगाव 17. Kupwad 18. Tasgaon
१३. 13.	कोल्हापूर Kolhapur	१९. राधानगरी २०. आजरा 19. Radhanagari 20. Ajra
१४. 14.	औरंगाबाद Aurangabad	२१. नरसिंगपूर २२. पखोरा-तालुका गंगापूर 21. Narsingpur 22. Pakhora Tal. Gaugapur.
१५. 15.	जालना Jalna	२३. अ. एन. पी. फार्म, जालना 23. A. N. P. Farm, Jalana
१६. 16.	बीड Beed	२४. बिंदुसरा २५. माजलगाव 24. Bindusara 25. Majalgaon
१७. 17.	परभणी Parbhani	२६. परभणी 26. Parbhani
१८. 18.	नांदेड Nanded	२७. धनेगाव २८. कासराळी 27. Dhanegaon 28. Kasrali
१९. 19.	उस्मानाबाद Osmanabad	२९. येरमाळा 29. Yermala
२०. 20.	लातूर Latur	३०. चाकूर 30. Chakur

तबता बावन्न—समाप्त TABLE LII—Concl'd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	ठिकाणे Places
२१. 21.	बुलढाणा Buldhana	३१. शेगाव 31. Shegaon
२२. 22.	अकोला Akola	३२. कारंजा 32. Karanja
२३. 23.	अमरावती Amaravati	३३. चांदूर रेल्वे 33. Chandur Rly.
२४. 24.	यवतमाळ Yavatmal	३४. अचलपूर 34. Achalpur
२५. 25.	वर्धा Wardha	३५. दारव्हा 35. Darvha
२६. 26.	नागपूर Nagpur	३६. पांढरकवडा 36. Pandharkawada
२७. 27.	भंडारा Bhandara	३७. लाडनापूर 37. Ladnapur
२८. 28.	चंद्रपूर Chandrapur	३८. गौंडखेरी 38. Gaundkheri
२९. 29.	गडचिरोली Gadchiroli	३९. डोंगरगाव 39. Dongargaon
		४०. साकोली 40. Sakoli
		४१. पहेला 41. Pahela
		४२. चुनाळा 42. Chunala
		४३. मालडोंगरी 43. Maldongari
		४४. सोनापूर 44. Sonapur
		४५. अहेरी 45. Aheri